

Jaarstukken 2012

Zoetermeer, 23 april 2013

Feiten en cijfers over Zoetermeer

	Per 01-01-2013	Per 01-01-2012
Inwoners		
Aantal inwoners	123.100	122.370
Aantal woningen	53.891 ¹	53.189
Gemiddeld aantal personen per woning	2,28	2,30
Oppervlakte gemeente (in ha)	3.705	3.705
Bedrijven		
Aantal bedrijven	5.970 ²	5.954 ³
Werkgelegenheid		
Aantal arbeidsplaatsen	47.855 ⁴	49.592 ⁵
Waarvan aantal banen ICT-sector	5.903 ⁶	6.352 ⁷
Beroepsbevolking (aantal personen) ⁸	62.000	61.500
Aantal geregistreerde werklozen ⁹	5.339	3.957
Werkloosheidspercentage	8,6%	6,4%

¹ M.i.v. 1-1-2013: Bron: BAG. Het betreft hier verblijfsobjecten met (minimaal) woonfunctie

² Peildatum 1-1-2012; bron: Werkgelegenheidsregistratie Haaglanden

³ Peildatum 1-1-2011; bron: Werkgelegenheidsregistratie Haaglanden

⁴ Peildatum 1-1-2012; betreft alle arbeidsplaatsen; bron: Werkgelegenheidsregistratie Haaglanden

⁵ Peildatum 1-1-2011; betreft alle arbeidsplaatsen; bron: Werkgelegenheidsregistratie Haaglanden

⁶ Peildatum 1-1-2012

⁷ Peildatum 1-1-2011

⁸ Hernieuwde reeks van Haaglanden

⁹ Bron: CWI

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken van de gemeente over 2012. Hiermee legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over het in 2012 gevoerde beleid. In dit voorwoord licht het college de jaarstukken aan de hand van de belangrijkste thema's kort voor u toe.

Minder geld

Ook in 2012 waren er nog geen tekenen van economisch herstel in Nederland. De woningmarkt stagneerde verder, de kantorenleegstand liep verder op en ook de werkloosheid bleef stijgen. Met het invullen van de bezuinigingsopgave door het vorige en het nieuwe Kabinet werd het bovendien voor iedereen duidelijk dat wij allemaal de gevolgen in onze portemonnee zullen gaan merken. Zo ook de gemeenten: in 2012 is de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor het eerst sinds jaren gekrompen.

In 2012 heeft het college de eind 2011 door de raad vastgestelde bezuinigingsvoorstellen verder uitgewerkt. De meest concrete maatregelen in 2012 betroffen het verlagen van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte in de stad, het uitplaatsen van medewerkers van Stadsbeheer (SBU) en de voorgenomen verkoop van zwembad het Keerpunt.

Zoetermeer staat ook in de komende jaren voor een enorme opgave: met aanzienlijk minder geld de stad aantrekkelijk houden. Dat vraagt om een open bestuurscultuur waarin het college in goede samenwerking met de gemeenteraad en de samenleving werkt aan haar ambities én taakstellingen. In het afgelopen jaar is het college hier voortvarend mee aan de slag gegaan: de participatie van Zoetermeerse bewoners, bedrijven en instellingen heeft geleid tot betere voorstellen en meer draagvlak.

Samenwerken

De in 2011 op gang gekomen samenwerking tussen Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer heeft in 2012 verder gestalte gekregen. Zo hebben beide gemeenteraden ingestemd met de opgestelde samenwerkingsovereenkomst en is de samenwerking geprofessionaliseerd. De beide gemeenteraden ontmoeten elkaar op gezette tijden.

In het afgelopen jaar is verkend op welke onderdelen in het sociale domein deze samenwerking gestalte gaat krijgen. In 2013 volgt de concrete uitwerking hiervan. Tevens is in 2012 het voorbereidend werk verricht om in 2013 te kunnen starten met het gezamenlijk heffen en innen van belastingen. Elke gemeente behoudt daarbij overigens haar eigen tarieven.

Zoetermeer maakt zich op om deel te gaan nemen aan de Metropool Rotterdam Den Haag. De Omgevingsdienst Haaglanden heeft in 2012 werkelijk vorm gekregen. We hebben belangrijke stappen gezet in de transitie van de GGD.

Gerichter investeren en professioneler fondsen werven

Het Grondbedrijf draagt reeds deze raadsperiode minder winst af aan het Investeringsfonds van de gemeente. Derhalve is het college begonnen met het zo effectief mogelijk inzetten van het investeringsbudget op een beperkt aantal projecten. De focus ligt daarbij op de sleutelprojecten van de gemeente: de drie gebiedsgerichte (Wijkontwikkeling, Ontwikkeling binnenstad en Ontwikkeling Oostkant Stad) en de drie themagerichte (Sociaal Economische Agenda, Duurzaam Zoetermeer en Jeugd).

Naast gericht investeren is het college ook begonnen de fondsenwerving professioneel aan te pakken. Een actueel thema daarbij is de herziening van de verdeelsleutel van het Gemeentefonds. Zoetermeer zet daarbij in op het meewegen van 'preventie' in de verdeling van de gelden in het gemeentefonds. Het gaat daarbij om preventieve maatregelen in de Nieuwe Steden, maar ook in de Oude Steden. Door preventie mee te wegen kan het rijk een veel grotere rekening in de toekomst voorkomen. De lobby hiertoe is het college in 2012 al volop aangegaan. In 2013 zal moeten blijken in hoeverre Zoetermeer gehoor vindt bij het rijk.

De inwoner centraal

De activiteiten van het college op dit thema zijn vooral gericht op het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening. Zo is de website van de gemeente vernieuwd en sinds september 2012 is er een nieuwe digitale balie. Gastvrouwen zijn getraind om inwoners te helpen met het aanvragen van een

digitaal product in de centrale publiekshal. En medewerkers van het callcenter zijn opgeleid om klanten te ondersteunen bij het vinden van informatie op de website.

Meedoen en zorgen voor elkaar

Het arbeidsparticipatiebeleid 'Participeren naar vermogen' werkt. Ondanks de verslechterde economische omstandigheden is het aantal verstrekte uitkeringen in Zoetermeer in 2012 nauwelijks toegenomen. De gemeente leverde hiermee een bovengemiddelde prestatie. Ook wat betreft het armoede- en minimabeleid doen we het goed als stad. Het beleid is een succes en stond in 2012 in de top 3 van de FNV armoedemonitor.

Het streven uit de nota 'Oog voor de Jeugd' (2011) om meer burgers bij het opvoeden van kinderen in de stad te betrekken, is in 2012 nadrukkelijk opgepakt. Zo is de Voorleesexpress van start gegaan, is het project 'Opvoeden Samen Aanpakken' gecontinueerd, evenals het Mentorproject.

Op het gebied van de ouderen- en gehandicaptenzorg hebben in 2012 verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden. Op de eerste plaats is het nieuwe Wmo-Meerjarenbeleidsplan 'Zorgen dat het werkt!' afgerond, waarbij de focus is verschoven naar de meest kwetsbare inwoners. Daarnaast zijn tien besparingsvoorstellen voor het gebruik van de individuele Wmo-voorzieningen vastgesteld. Het college is er van doordrongen dat dit pijn doet bij de individuele zorgbehoevende, maar ziet zich hiertoe genoodzaakt om de zorg ook in de toekomst betaalbaar te kunnen houden. Tot slot is de 'hulp bij het huishouden' in 2012 opnieuw aanbesteed en zijn de voorbereidingen gestart om de gemeente klaar te maken voor de komst van taken op het gebied van begeleiding en persoonlijke verzorging uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

Leefbare, veilige en duurzame wijken

In 2012 zijn twee extra wijkontwikkelingsplannen ontwikkeld: één voor Dorp en één voor Driemanspolder. Meer en meer zal het wijk- en buurtniveau de schaal zijn waarop de gemeente mét betrokken partijen werkt aan verhoging van de leefbaarheid. Op verschillende plaatsen in de wijk en buurt kunnen inwoners ook terecht voor educatieve, sociaal-culturele en ontmoetingsactiviteiten. Zowel professionele welzijns- als vrijwilligersorganisaties boden in 2012 activiteiten aan waaraan veel inwoners hebben deelgenomen. Specifieke aandacht was er daarbij voor de deelname van mensen die geïsoleerd leven of eenzaam zijn.

Een leefbare samenleving is ook een gezonde samenleving. Via de combinatiefunctionarissen en buurtcoaches hebben we sport dicht bij huis kunnen aanbieden. Hierdoor hebben meer kinderen deelgenomen aan sportactiviteiten.

De samenvoeging van kinderactiviteiten van de teams Natuur- en Milieueducatie en Vrijtijdscentrum Voorweg is in 2012 tot stand gekomen.

Veiligheid bleef in 2012 een speerpunt. Als mensen de grenzen overschreden dan traden de gemeente en politie tijdig en krachtig op. Crimineel en sociaal gedrag tolereren wij met zijn allen niet in deze stad.

De campagne 'Zoetermeer plezier met energiebesparen' voor bestaande particuliere woningen was een groot succes. In 2012 zijn ruim 500 woningen met een gemeentelijke stimuleringsbijdrage energiezuinig gemaakt. In 2,5 jaar tijd kwam het totaal daarmee uit op 1.600 woningen. Het totale stimuleringsbedrag van € 1,1 miljoen heeft bij ondernemers gezorgd voor een omzet van € 4,4 miljoen en bij particuliere woningeigenaren jaarlijks voor een besparing van € 0,5 miljoen aan energiekosten. Ook in de nieuwbouw waren er mooie resultaten. Zo is aan de Van Leeuwenhoeklaan gestart met de realisatie van 'Futura', het meest duurzame woongebouw van Nederland.

Vitale stad

Ook in Zoetermeer is in 2012 economisch herstel uitgebleven. Het aantal banen is gedaald, de leegstand op de kantorenmarkt steeg – weliswaar minimaal – verder en ook de bedrijvigheid op de bedrijventerreinen in Zoetermeer had het moeilijk. Er zijn wel successen geboekt. Zo is er meer kantoorruimte verhuurd in vergelijking met 2011 en hebben verschillende bedrijven, die met elkaar voorzien in zo'n 600 banen, besloten zich in Zoetermeer te vestigen. Ook is het gelukt om ruimte te vinden voor de uitbreidingsplannen van Dunea.

Zoetermeer is in 2012 door het ministerie van Werkgelegenheid en Sociale zaken benoemd tot centrumgemeente van de nieuwe arbeidsmarktregio Zuid Holland Centraal (zes gemeenten met samen zo'n 350.000 inwoners).

De Zoetermeerse woningmarkt liet in 2012, net zoals de bedrijvigheid, een wisselend beeld zien. Ontwikkelaars waren voorzichtig met het starten van nieuwe bouwprojecten en veel consumenten stelden het kopen van een woning uit. Daarnaast kwam de sociale huursector in Zoetermeer onder druk te staan door de financiële problemen waar woningcorporatie Vestia in terecht kwam. Wel is het in 2012 gelukt om ruim 700 nieuwbouwwoningen aan de Zoetermeerse woningvoorraad toe te voegen.

Belangrijke mijlpaal in 2012 was de oplevering van het Centrumgebied in Oosterheem. Onze jongste wijk kreeg hiermee de beschikking over een volwaardig centrum met een goed winkelaanbod, (zorg)voorzieningen en kwalitatief hoogwaardige woningen.

Het raadsbesluit inzake de wijkvisie voor Palenstein betekent een doorbraak in dit lastige dossier. De wijkvernieuwing van de eerste uitbreidingswijk van onze stad kan nu echt van start gaan. Een vernieuwing waarbij alle betrokken partijen met elkaar maar liefst € 300 miljoen investeren.

Zoetermeer 50 jaar groeistad

Op 27 maart 2012 was het 50 jaar geleden dat Zoetermeer de uitdaging van 'groeistad' aanging. Sindsdien is er heel veel gebeurd: van een klein dorp ontwikkelde Zoetermeer zich tot de derde stad van Zuid-Holland, met ruim 123.000 inwoners. Zoetermeer vierde dit bijzondere jubileum met verschillende activiteiten van en voor Zoetermeerders.

Tenslotte

Het college durft de conclusie aan dat het gelukt is om in 2012 tot goede resultaten te komen.

Wat betreft het uitvoeren van het Collegeprogramma ligt het college op koers.

Het is nu zaak, waar de economie nog niet op gang komt, alle inspanningen er op te richten om ook voor de toekomst de stad in bloei te houden en de dienstverlening en kwaliteit op niveau te houden.

Het College zal zich in dit laatste jaar van de raadsperiode daar met volle kracht op inzetten.

Het college van burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

1	<i>Samenvattend resultaat 2012</i>	7
1.1	Inleiding.....	7
1.2	Leeswijzer	7
1.3	Exploitatieresultaat voor en na geautoriseerde resultaatbestemming	7
2	<i>Programmaverantwoording</i>	11
2.1	Programma 1 Sociale voorzieningen	11
2.2	Programma 2 Welzijn en zorg.....	18
2.3	Programma 3 Duurzaam en groen.....	25
2.4	Programma 4 Jeugd en onderwijs	30
2.5	Programma 5 Kunst, cultuur en bibliotheek	39
2.6	Programma 6 Sport en bewegen	45
2.7	Programma 7 Veiligheid	48
2.8	Programma 8 Dienstverlening en bestuur.....	54
2.9	Programma 9 Inrichting van de stad	59
2.10	Programma 10 Economie.....	64
2.11	Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht	70
2.12	Programma 12 Openbaar gebied	76
2.13	Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	82
2.14	Lokale heffingen.....	84
2.15	Weerstandsvermogen	88
2.16	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	93
2.17	Paragraaf Financiering	97
2.18	Paragraaf Bedrijfsvoering	100
2.19	Paragraaf Verbonden partijen.....	107
2.20	Paragraaf Grondbeleid	110
3	<i>JAARREKENING</i>	115
3.1	Programmarekening	115
3.2	Toelichting op de programmarekening.....	117
3.3	Balans	144
3.4	Toelichting op de balans.....	146
3.5	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	170
3.6	Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum	174
3.7	SiSa bijlage (Single information Single audit)	175

Bijlagen

1 Samenvattend resultaat 2012

1.1 Inleiding

De jaarstukken 2012 bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Met deze jaarstukken legt het college verantwoording af over het in 2012 gevoerde beleid.

Accountantscontrole

De accountant heeft de jaarrekening gecontroleerd. De accountantscontrole betreft naast een oordeel over het getrouwe beeld ook een oordeel over de rechtmatigheid. De accountant heeft vastgesteld dat het jaarverslagdeel van de jaarstukken in lijn zijn met de jaarrekening.

1.2 Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit de programmaverantwoording, de paragrafen (blz.85), en de jaarrekening (vanaf blz.115). Voor de programmaverantwoording dient het bij de begroting vastgestelde beleid als uitgangspunt. Per programma wordt ingegaan op de drie 'w-vragen':

- Wat hebben we bereikt
- Wat hebben we gedaan
- Wat heeft het gekost en opgebracht

In de tekst worden veel afkortingen gebruikt. In bijlage 2 is een lijst met afkortingen en begrippen opgenomen.

1.3 Exploitatieresultaat voor en na geautoriseerde resultaatbestemming

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)
Lasten	353.183	358.358	323.203	35.155 V
Baten	343.449	335.998	322.187	13.811 N
Resultaat voor bestemming	-9.734	-22.360	-1.016	21.344 V
Toevoegingen aan reserves	28.092	24.834	47.605	22.771 N
Onttrekkingen aan reserves	36.901	46.406	54.025	7.619 V
Saldo mutaties reserves	8.809	21.572	6.420	15.152 N
Resultaat na bestemming	-925	-788	5.404	6.192 V

Het rekeningresultaat is gedefinieerd als het verschil tussen baten en lasten en bedraagt € 5,404 miljoen voordelig. In de begroting na wijziging was rekening gehouden met een rekeningresultaat van € 0,787 miljoen negatief. In de loop van het jaar is de raad door middel van de Tussenberichten geïnformeerd over de verwachting ten aanzien van het financiële rekeningresultaat. De meeste afwijkingen die in de Tussenberichten onder uw aandacht zijn gebracht zijn niet concreet verwerkt in de begroting zelf maar hadden het karakter van 'meldingen'. Rekening houdend met de meldingen en gevolgen van amendementen en begrotingswijzigingen werd, zoals ook gemeld in het memo Financiële waterstanden 2012 aan de raad van 15 januari 2013, een positief resultaat verwacht van € 1,4 miljoen. Het definitieve rekeningresultaat van € 5,4 miljoen positief wijkt € 4,0 miljoen af van de verwachting bij de in december gepresenteerde waterstanden.

De belangrijkste verschillen hebben betrekking op actuelere inschattingen van eerder gemelde afwijkingen. Daarnaast zijn er na de in december gepresenteerde waterstanden gegevens van derden zoals een afrekening op de algemene uitkering beschikbaar gekomen. Ook de gehanteerde rapporteringsgrens bij de Tussenberichten van € 100.000 zorgt ervoor dat de totale combinatie van

Samenvattend resultaat

afwijkingen per saldo tot een voordeel leiden. De belangrijkste verschillen ten opzichte van de eerdere verwachtingen betreffen de volgende posten:

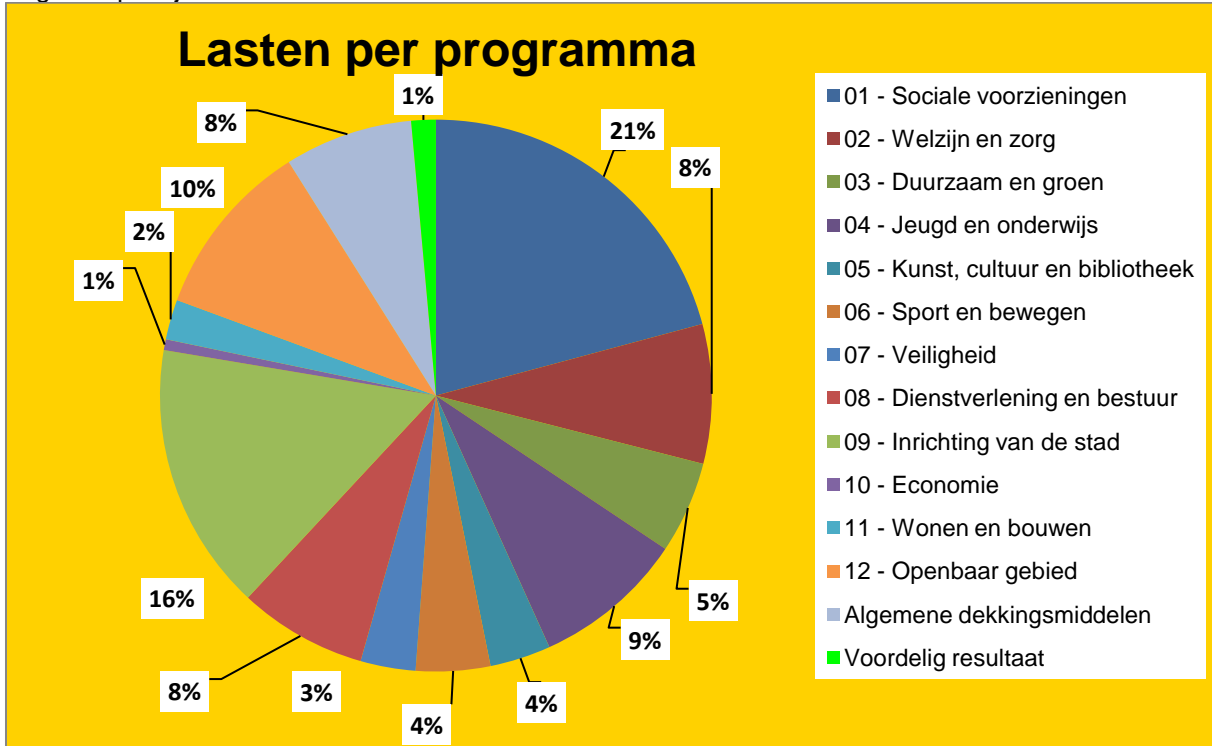
X € 1.000

AFWIJKINGEN op HOOFDLIJN, rekeningresultaat ten opzichte van MELDINGEN	
Programma 1	
- Voordeel storting voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	425
- Extra gelden bijzondere bijstand vanuit het rijk	271
- Nadeel op inkomsten vanuit het rijk voor Bijstand zelfstandigen	-336
- Voordeel terugvordering BUIG	150
- Nadeel schuldhulpverlening niet voorgedaan	179
- Aantal exploitatievoordelen < € 0,1 mln. per stuk	522
Programma 2	
- Diverse voordelen op de GGD	134
- Lagere uitgaven ontwikkelbudgetten WMO / actieplan eenzaamheid	250
Programma 3	
- Lagere kosten regulier onderhoud ondergrondse containers	156
- Minder uitgaven actieplan Geluid en Luchtkwaliteit	111
- Nog niet uitgevoerde activiteiten Duurzaam Zoetermeer	161
- Voordeel door nieuwe contracten op glas en papier	100
Programma 4	
- Onverwachte bijdragen provincie voor CJG meerpunt	120
- Schade-uitkering verzekeraar	139
- Voordeel overhead en loonkosten	250
- Aantal exploitatievoordelen < € 0,1 mln. per stuk	261
Programma 6	
- Vertraging uitgaven voor onderhoud sport- en spelvoorzieningen	107
- Lagere exploitatielasten Keerpunt	120
Programma 8	
- Onderuitputting loonbudget door vacaturestop	238
- Ontvangen vergoeding personeel van derden	413
- Diverse begrote nadelen omtrent griffiekosten zijn niet gerealiseerd	134
- Voordeel door vacatures	295
Programma 11	
- Nadeel door extra inzet personeel op bepaalde dossiers	-218
- Voordeel op bouwkosten, bouwleges en restitutie bezwaren	667
Programma 12	
- Lagere baten dagelijks/periodiek onderhoud openbare ruimte	-200
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	
- Nadeel OZB door o.a. hogere leegstand en meer bezwaarschriften	-150
- Hogere storting in voorziening belastingdebiteuren	-290
TOTAAL	4.009

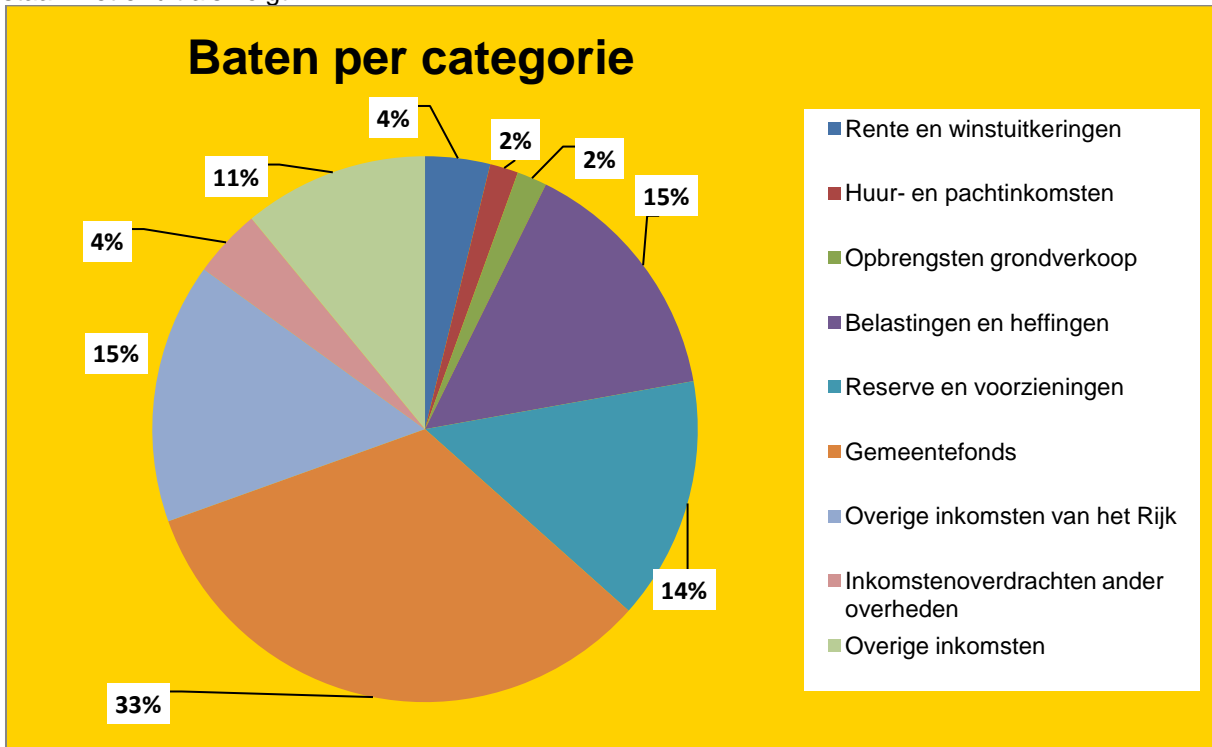

Samenvattend resultaat

De totale lasten in de jaarstukken bestaan uit de lasten en de toevoegingen aan de reserves (€ 323,2 miljoen en € 47,6 miljoen, zie tabel blz. 7), in totaal € 370,8 miljoen. Per programma geeft dat het volgende plaatje:

Een overzicht van de baten (€ 322,2 miljoen en € 54,0 miljoen, totaal € 376,2 miljoen) die er tegenover staan ziet er uit als volgt:

Het verschil tussen de baten van € 376,2 miljoen en de lasten van € 370,8 miljoen is het voordelig resultaat na bestemming (zie tabel op blz. 7) van € 5,4 miljoen en komt tot uitdrukking in het eerste overzicht.

1.4 Samenstelling gemeenteraad en college

gemeente
Zoetermeer
Gemeenteraad

versie 5 februari 2013
*fractievoorzitter

College van burgemeester en wethouders

Ch.B. (Charlie) Aptroot
voorzitter

- Handhaving openbare orde (wettelijke taken)
- Toezicht en handhaving
- Integrale regionale veiligheid
- Coördinatie regionale veiligheid met lokale veiligheid
- Facilitair
- Externe betrekkingen

T.J. (Edo) Haan
wethouder

- Financiën en Belastingen
- Werk en inkomen
- Wonen
- Internationaal
- Project SEA
- Project Palenstein
- Grotestedenbeleid (G32)
- Wijkwethouder Buytenwegh/De Leyens

B. (Bé) Emmens
wethouder

- Stedelijke Ontwikkeling
- Ruimtelijke Ordening
- Economische Zaken
- Stadsgewest Haaglanden
- Project Oosterheem
- Project van Tuyllpark
- Project Bleizo
- Wijkwethouder Oosterheem

P.J.M. (Patrick) van Domburg
wethouder

- Lokaal veiligheidsbeleid
- Wijk- en buurtbeheer
- Bouwen, wonen en milieu
- Dienstverlening
- Communicatie
- Internationaal
- Wijkwethouder Rokkeveen

M.E. (Mariëtte) van Leeuwen
wethouder

- Onderwijs
- Jongeren
- Sportzaken
- Personeel en Organisatie
- Project Brede School
- Wijkwethouder Centrum

H.M.M. (Hans) Haring
wethouder

- Kunst en Cultuur
- Verkeer en Vervoer
- Milieu
- Grondbedrijf
- Project Culturele As
- Project Duurzaam Zoetermeer
- Wijkwethouder Seghwaert/Noordhove

K.J.W. (Klaasjan) de Jong
wethouder

- Zorg
- Ouderenbeleid
- Welzijn
- Natuur
- Wijkwethouder Meerzicht

H.M.M. (Hennie) Koek
gemeentesecretaris

2 Programmaverantwoording

2.1 Programma 1 Sociale voorzieningen

2.1.1 Algemene doelstelling

Het programma sociale voorzieningen heeft tot doel de arbeids- en maatschappelijke participatie te vergroten, de uitkeringsafhankelijkheid te verminderen en de economische zelfstandigheid te bevorderen, het bestrijden van armoede en sociale uitsluiting door het gericht verstrekken van inkomensondersteunende voorzieningen en hoogwaardig handhaven om fraude en /of oneigenlijk gebruik van uitkeringen te voorkomen.

2.1.2 Wat hebben we bereikt

Werk en Inkomen

Het vergroten van de (arbeids- en maatschappelijke) participatie waardoor de economische en/of maatschappelijke zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mensen wordt versterkt.

Het is gelukt om de stijging van het aantal Wwb uitkeringen beperkt te houden. Dit ondanks sterk toenemende werkloosheid (NWW) in de Randstad. Per saldo is een grotere stijging op de participatieladder bereikt. Er is echter meer begeleiding nodig om uitstroom te realiseren.

Het arbeidsparticipatiebeleid werkt goed maar door toenemende druk op de beschikbare middelen is een heroriëntatie gewenst. Kernbegrippen daarbij zijn meer re-integratie in eigen beheer uitvoeren en het vakmanschap van de klantmanagers vergroten.

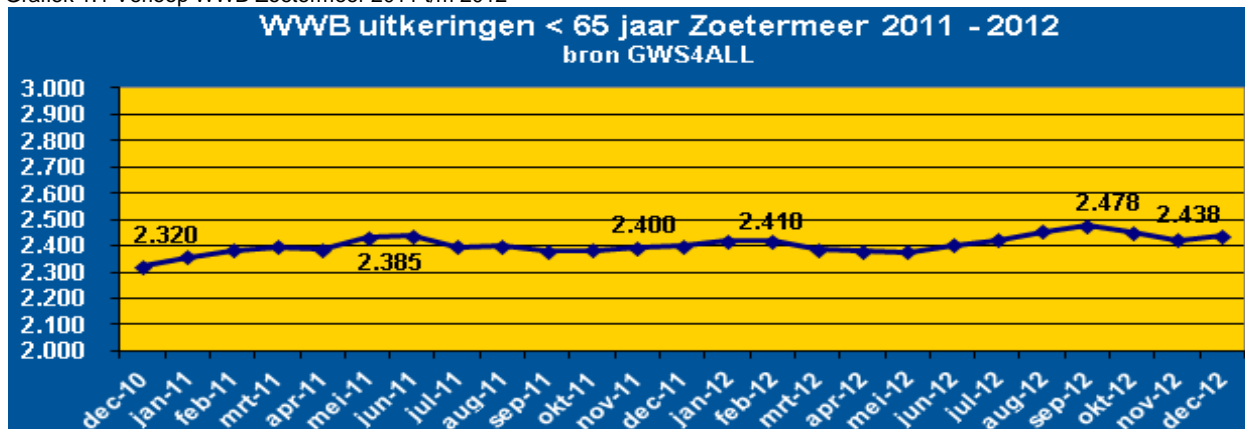
Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Participatiegraad	70%	68%	72%	4%	✓
Bijstandsvolume < 65 jaar als % van beroepsbevolking	4,1%	3,9%	4,0%	0,1%	✗
Vergroten uitstroom naar regulier werk	15%	15%	15%	0%	✓
- na traject	87%	80%	90%	10%	
- zonder traject	13%	20%	10%	10%	
% van de uitstroom dat binnen 1 jaar weer instroomt (terugvalpercentage)	22%	15%	19%	4%	✗
Beperken instroom (preventiequote)	25%	30%	40%	10%	✓
% stijging op de participatieladder treden 1, 2 en 3	-	6%	23%	17%	✓
% stijging op de participatieladder treden 4 en 5	-	23%	15%	8%	✗
% daling op de participatieladder	-	5%	7%	2%	✗

De niet gerealiseerde effectindicatoren zijn vooral een gevolg van de verslechterende (economische) omstandigheden

Het nww-percentage (de niet-werkende werkzoekenden uitgedrukt als percentage van de beroepsbevolking) bedroeg in Zoetermeer eind 2012 8,6%. Landelijk lag het nww-percentage op 6,4%. De nww-populatie in de Randstad stijgt harder dan landelijk. De stijging van Zoetermeer wordt mede veroorzaakt door het verdringingseffect op de arbeidsmarkt van MBO'ers door hoger opgeleiden.

Het aantal Wwb uitkeringen in Zoetermeer bedroeg eind 2012 2.438 uitkeringen, tegen 2.400 eind 2011. Gelet op de verslechterde economische omstandigheden heeft Zoetermeer met deze beperkte stijging ook in 2012 een bovengemiddelde prestatie geleverd. In 2012 zijn 630 bijstandsgerechtigden uitgestroomd waarvan 537 betrekking hebben op het jaar 2012 en 93 op het jaar 2011. In de jaarrekening van 2011 is een uitstroom van 514 verantwoord. De zelfredzaamheid van uitkeringsgerechtigden om op eigen kracht werk te vinden is afgenomen (in 2011 was de uitstroom uit de uitkering 87% na traject, in 2012 is dit 90%).

Grafiek 1.1 Verloop WWB Zoetermeer 2011 t/m 2012

Bron: WZI, gemeente Zoetermeer

Door gerichte inzet aan de 'kop van het proces' (actieve bemiddeling door het Werkgeversservicepunt Zoetermeer en hoogwaardig handhaven (poortwachtersfunctie) is de instroom in de bijstand afgeremd. Ondanks de crisis en bezuinigingen heeft 11,6% van de mensen die eind 2011 in de Wwb zaten in 2012 de weg terug gevonden naar de arbeidsmarkt.

De stijging van het aantal bijstandsontvangers blijft achter bij de landelijke ramingen. Alertheid is echter wel geboden omdat in toenemende mate instroom van max WW'ers plaatsvindt.

Bijstand naar leeftijd

De leeftijdsopbouw van het bestand is belangrijk voor de specifieke aanpak van deze leeftijd doelgroepen. In 2012 is ESF subsidie toegekend voor het project Werkkans 55+ .

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de omvang van de standcijfers van de diverse leeftijdsklassen te zien:

- Het aantal en aandeel jongeren (18 tot 27) nam af
- Het aantal en aandeel ouderen (27 tot 65) nam toe

Leeftijdscategorie WWB	December 2011	December 2012
18 tot 23 jaar	114	81
23 tot 27 jaar	149	133
27 tot 40 jaar	615	655
40 tot 50 jaar	658	680
50 tot 65 jaar	864	889
Totaal aantal klanten onder 65 jaar	2.400	2.438

Dit in tegenstelling tot de NWW (= niet werkende werkzoekenden NWW omvat WW, WWB en niet uitkeringsgerechtigden die als werkzoekend ingeschreven staan bij het UWV) cijfers van het UWV (= Uitvoeringsinstelling Werknemers Verzekeringen) waarin de jongerenwerkloosheid in aantal en aandeel sterk toeneemt.

Jeugdwerkloosheid

De dalende trend in het aantal werkzoekenden van 18 t/m 26 jaar heeft zich voortgezet. Zij het minder sterk. De inspanningen om de jeugdwerkloosheid terug te dringen (Actieplan Jeugdwerkloosheid, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid), de inzet van het Leerwerkloket en het bindend schooladvies hebben, in combinatie met de vier weken zoektijd, geleid tot een daling van 8%.

Wsw

De exploitatie van de DSW stond ook in 2012 onder druk. Met ingang van 2011 is de subsidie van het Rijk voor de Wsw afgenomen van € 27.000 per standaard eenheid (SE) naar € 25.930 per SE. Het aantal individuele detacheringen en begeleid werken blijft achter bij de prognose. De groepsdetacheringen lopen wel goed. Na de onzekerheid veroorzaakt door de val van het kabinet Rutte I is een aangepast herstructureringsplan op basis van de contouren van de Participatiewet opgesteld. Tevens is een start gemaakt met de opzet van een Door- en Uitstroombedrijf, waar de gemeentelijke arbeidsontwikkeling wordt uitgevoerd.

Arbeidsmarkt regio Zuid Holland Centraal

In 2012 heeft het ministerie van SZW Zoetermeer en vijf omliggende gemeenten, op verzoek, aangewezen als een zelfstandige arbeidsmarktregio. De naam voor deze regio is Zuid Holland Centraal. Zoetermeer is de centrumgemeente van de regio met plm. 350.000 inwoners. Voor hen wordt de werkgevers- en werkzoekende dienstverlening op regioschaal herkenbaar en toegankelijk georganiseerd. Het Werkplein / Ondernemershuis Zoetermeer speelt hierin een centrale rol.

Hoogwaardig handhaven

In 2012 is er strenger gehandhaafd. Meer maatregelen werden opgelegd en meer fraudezaken werden opgespoord. Dit blijkt uit de gerealiseerde aantallen zoals weergegeven bij de prestatie-indicatoren.

Armoede- en Minimabeleid

Het bestrijden van armoede en het bevorderen van participatie door het verstrekken van inkomensondersteunende voorzieningen.

Het gemeentelijk armoede- en minimabeleid is een succes en staat in de top drie van de FNV armoedemonitor. Het bereik van de individuele en categoriale bijzondere bijstand is gestegen. Het aantal unieke klanten met een langdurigheidtoeslag is eveneens gestegen.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Percentage minimahuishoudens *	-	9,1%	10,5%	1,4%	×
Klant waardeert dienstverlening met minimaal 7 **	7	7	7	0	✓
Bekendheid minimaregelingen ***	-	Stijging 5%	-		×/✓

* Hoger percentage wordt veroorzaakt door de voortdurende economische crisis waardoor meer huishoudens in 2012 enerzijds onder de grens van 110% van het wettelijke sociaal minimum zijn gezakt en anderzijds inkomensverbetering bij huishoudens wordt belemmerd door een verslechterde arbeidsmarkt

** Laatste meting voorjaar 2010 i.v.m. vierjaarlijks onderzoek

*** Met de vaststelling van Minima effect rapportage is besloten om voortaan alleen het bereik te meten.

Collectieve ziektekostenverzekering Minima

Het aantal deelnemers aan de Collectieve Ziektekostenverzekering Minima (CZM) nam met 10% toe (van 3.601 ultimo 2011 tot 4.000 ultimo 2012). Deze toename is het gevolg van verminderde uitstroom en vergrote instroom op het bestand rechthebbenden. Het aantal mensen met een minimuminkomen is toegenomen. De betekenis van de CZM als voorliggende voorziening van de individuele bijzondere bijstand is nog sterker gebleken. Zonder CZM zouden de bijzondere bijstandskosten veel hoger uitvallen.

Schuldhelpverlening

Het aantal mensen in behandeling is uitgekomen op 627 (verwachting 660). Dit is bereikt door de grotere inzet op preventie. De inschakeling van het maatschappelijk middenveld leidt tot vroegtijdige signalering. Hierdoor stijgt de zelfredzaamheid van burgers in geval van kleinere schuldposities.

Zoetermeerpas

Het aantal Zoetermeerpas is 267 hoger uitgekomen dan de verwachting (zie prestatie-indicator), maar laat ten opzichte van vorig jaar een duidelijk dalende trend zien als gevolg van de wettelijke verlaging van de inkomensgrens van 120% naar 110% van het wettelijk sociaal minimum. In deze moeilijke tijden is de belangstelling voor de pas groot en dit verklaart de stijging. De Zoetermeerpas wordt vooral ingezet voor deelname aan sportactiviteiten. De Zoetermeerse gymnastiekverenigingen, voetbalverenigingen DSO en DWO en de zwemvoorzieningen worden veelvuldig (vooral door kinderen) bezocht.

2.1.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Het vergroten van de economische zelfstandigheid, verhogen van de Arbeids-participatie, door gerichte inzet van het activerend re-integratie instrumentarium.

"Iedereen kan iets dus iedereen doet iets." Betaald werk is het belangrijkste doel.

Werktop, WGSP en SEA

- De op 31 mei 2012 gehouden succesvolle WERKTOP heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het verstevigen van de activering en de uitstroom. De WERKTOP is een innovatieve

Zoetermeerse aanpak voor een duurzame arbeidsmarkt. De WERKTOP is een logisch vervolg op de SEA agenda (zie ook programma 10). Tweehonderd ondernemers sloten zich al in de eerste periode aan en bijna tweehonderd mensen gingen aan de slag! In deze coalitie werken publieke en private partijen aan een duurzame arbeidsmarkt. Samen helpen ze mensen die nu aan de zijlijn staan, weer aan de slag. De samenwerking onder de WERKTOP startte begin 2012 en gaat nog meer ondernemers en werkzoekenden bij elkaar brengen!

- Vanuit de SEA actie agenda en werkgeversbenadering staat de vraag van ondernemers centraal. Samen kijken we wat er binnen het bedrijf mogelijk is. De Zoetermeerse aanpak levert maatwerk. Van duurzame plaatsingen, stageplekken en proefplaatsingen tot de inzet van ondernemers als trainer van sollicitatiegesprekken of als ambassadeur. Ondernemers kunnen gebruik maken van ondersteuningsmaatregelen als loonkostensubsidie, proefplaatsingen, werkplaatsaanpassingen of een jobcoach.
- Het Werkgeversservicepunt Zoetermeer (WGSP) is dé publieke personeelsleverancier voor het lokale bedrijfsleven (matchen van vraag en aanbod) en is gehuisvest op het Werkplein. Ook voor de verplichtingen van opdrachtnemers in het kader van social return on investment (SROI) levert het WGSP de kandidaten.
- Het WGSP zette preventief in op uitval uit de arbeidsmarkt door begeleiding van werknemers van baan naar baan. Het WGSP heeft in 2012 908 plaatsingen gerealiseerd. Naast WW'ers en NUG'ers waren het 537 Zoetermeerse WWB'ers (154 jongeren < 27 jr. en 316 personen > 27 jr) , 92 WWB'ers uit omliggende gemeenten en 1 DSW'er.
- Mensen met een beperkte arbeidsproductiviteit (trede 2 en 3) kunnen via het Participatiecentrum hun talenten ontwikkelen door zinvolle activiteiten in de wijk te verrichten (schoon, heel en veilig). Het Participatiecentrum werkt actief samen met welzijnsinstellingen (Piëzo, Mooi, Palet Welzijn, etc.), woningbouwcorporaties en het project Omgevingsvaklieden.
- Als gevolg van het terugtrekken van het UWV uit de face to face dienstverlening voert de afdeling zelf weer de intake uit. Inmiddels komt 85% van de aanvragen digitaal binnen. Deze aanvragers worden vervolgens uitgenodigd voor een persoonlijke intake waarbij zowel de preventie als de handhaving centraal staan. Preventie door alle werkmogelijkheden te benutten en aanvragers op hun zelfwerkzaamheid aan te spreken. Handhaving door bestandkoppeling en risicoprofielen te hanteren. Ter ondersteuning hiervan zijn toezichthouders aangesteld.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal inburgeringstrajecten	203	150	109	41	✗
% duale inburgeringstrajecten	90%	90%	74%	16%*	✗
Aantal deelnemers volwasseneneducatie	-	350	334	16 **	✗
Aantal burgers dat aangewezen is op werk in een SW dienstverband	400	395	413	18 ***	✗

* In 2012 hebben zich minder verplichte inburgeraars (asielzoekers, gezinsvormers en -herenigers) in Zoetermeer gevestigd dan verwacht. Onder de inburgeringsplichtigen zitten minder mensen met een WWB-uitkering. Meer dan verwacht gaat het om niet-uitkeringsgerechtigden die een inburgeringstraject volgen en mensen die met een Persoonlijk Inburgeringsbudget (PIB) een traject voor het Staatsexamen NT2 volgen (hoger niveau). Beide groepen maken geen gebruik van een gecombineerd aanbod waarbij inburgering wordt gecombineerd met re-integratie of maatschappelijke participatie.

** Het verschil van 16 t.o.v. begroting komt doordat er voor het studiejaar 2012 – 2013 minder leerlingen in het VAVO-onderwijs (VMBO/HAVO en VWO) zijn gestart dan verwacht.

*** Het realisatiecijfer aangewezen op SW dienstverband van 2011 is exclusief de WSW wachtlijst .Inclusief wachtlijst ongeveer 475. Het realisatiecijfer 2012 is exclusief de wachtlijst en is iets opgelopen. Het aantal mensen op de wachtlijst bedraagt 80 UWV indiceert voor de WSW.

Doelstelling 2: Hoogwaardig handhaven

Voorkomen van onrechtmatig gebruik en misbruik van uitkeringen met behulp van Hoogwaardig Handhaven door het inzetten van een evenwichtig pakket aan preventie- en repressieactiviteiten.

- Mensen die geen recht hebben op een uitkering of aan het werk kunnen, krijgen in Zoetermeer geen uitkering. Bij de intake krijgen klanten voorlichting over hun rechten en plichten. Fraude wordt opgespoord door te werken met fraudeprofielen en het (digitaal) koppelen van bestanden.
- In 2012 is voor een bedrag aan € 534.000 aan fraudevorderingen geïnd.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal opgelegde maatregelen	449	350	540	190 *	✓
Aantal opgespoorde fraudezaken (witte fraude en overige)	207	150	302	152 **	✓

* Aantal opgelegde maatregelen; Het college zet in op het voorkomen van onrechtmatig gebruik en misbruik van uitkeringen. Door in te zetten op Hoogwaardig Handhaven worden misstappen sneller geconstateerd en dus ook gesanctioneerd.

**Aantal opgespoorde fraudezaken. Het college maakt consequent en intensief gebruik van de mogelijkheden die er zijn om fraude op te sporen. Door het inzetten van informatiegestuurd handhaven zijn in 2012 beduidend meer fraudezaken geconstateerd en afgehandeld.

Doelstelling 3: Het bestrijden van armoede en het bevorderen van participatie door het verstrekken van inkomensondersteunende voorzieningen en het bieden van schuldhulpverlening.

Vergroten van het (laagdrempelig) bereik van armoederegelingen.

- In vervolg op de armoedenota Samen Structureel Sterker zijn de Armoedemonitor en de Minima effectrapportage uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de voorstellen over de intensivering van het armoedebeleid die in het najaar in de raad vastgesteld zijn.
- De gemeente Zoetermeer wil dat iedereen die recht heeft op een regeling hier ook zoveel mogelijk gebruik van maakt. Om de bekendheid te vergroten is naar aanleiding van de Minima effect rapportage (MER) extra ingezet op outreachend werken. Daarnaast zijn voortgezet de reguliere campagnes voor de verschillende regelingen (gemeentelijke website ('Bereken uw recht'), gemeentelijke pagina's in huis-aan-huisbladen, Azivo-campagne, ZoetermeerPas, etc. De regelingen zijn actief onder de aandacht gebracht bij maatschappelijke instellingen, woningcorporaties, scholen, organisaties als Rode Kruis, Humanitas, Zonnebloem, etc.
- Het aantal aanvragen schuldhulpverlening is groter geworden ten opzichte van 2011. Echter door preventieve interventies, waarbij vanuit de gemeente intensief wordt samengewerkt met het maatschappelijk middenveld, wordt de gang richting de schuldhulpverlening voorkomen.
- Er zijn 7.267 gebruikers van de ZoetermeerPas. Er zijn belangrijke stappen gezet met het herijken van de ZoetermeerPas. De ZoetermeerPas-gids is vervangen door een website en de inkomensstoets is geautomatiseerd.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal klanten die bijzondere bijstand ontvangen	3985	3500	4018	518	✓
Aantal klanten met categoriale toeslag chronisch zieken en gehandicapten	487	500	569	69	✓
Aantal klanten categoriale ouderentoeslag	742	800	842	42	✓
Aantal personen ZoetermeerPas	9240	7000	7267	267	✓
Aantal verstrekkingen schoolkostentoeslag	-	1460	1530	70	✓
Aantal personen Collectieve Ziektekostenverzekering	3601	3500	4000	500 *	✓
Aantal personen langdurigheids- toeslag	1041	1250	1061	189 **	✗
Aantal mensen in behandeling voor schuldhulpverlening	714	660	627	33	✓

* Toelichting afwijking van 500 tussen begroting en realisatie: Door de CZM actief onder de aandacht te brengen van de doelgroep (inkomen tot 110% WSM) hebben meer deelnemers zich aangemeld. Daardoor is het bereik onder de doelgroep van het gemeentelijk armoedebeleid verder toegenomen.

**LDT Het doel van 2012 – aantal toekenningen - was opgehoogd met het oog op het hanteren van iets ruimhartiger toekenningcriteria. Die hebben echter niet geleid tot een veel hogere realisatie.

Wetgeving

Het is qua wetgeving een bijzonder druk en rommelig jaar geweest. Begin 2012 is gewerkt aan de per 1-1-2012 aangescherpte WWB. Ook zijn de voorbereidingen op de per 1-7-2012 aangekondigde Wet werken naar vermogen (Wwnv) met grote voortvarendheid ter hand genomen. Met name de invoering van de Huishoudinkomenstoets betekende een groot aantal herbeoordelinggesprekken. Door de val van het kabinet is de Wwnv niet ingevoerd en moesten wijzingen en mutaties weer teruggedraaid worden. Per 1-7-2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) ingevoerd. Hiermee is de taak van de gemeente op het terrein van schuldhulpverlening expliciet ingebed. De gemeente heeft de regierol op het gebied van de minnelijke schuldhulpverlening. In Zoetermeer werd al grotendeels gewerkt volgens de uitgangspunten van deze wet. De door de raad in het najaar vastgestelde kadernota gemeentelijke schuldhulpverlening geeft de kaders voor de uitvoering aan. Ook is in 2012 de implementatie gestart van de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving.

2.1.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	78.275	81.462	78.335	3.127 V	941 V
Baten	55.015	58.195	58.466	271 V	1.099 V
Resultaat voor bestemming	23.260	23.267	19.869	3.398 V	2.040 V
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Onttrekkingen aan reserves	40	40	40	0	
Saldo mutaties reserves	-40	-40	-40	0	
Resultaat na bestemming	23.220	23.227	19.829	3.398 V	2.040 V

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is € 3.398.000 voordelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. In de begroting is rekening gehouden met een storting in de voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren om de voorziening op peil te houden. Bij de beoordeling van de debiteurenpositie aan het einde van het jaar bleek deze storting niet nodig. Dit levert een voordeel van € 425.000 op.
2. Door vertraging in het herstructureringsplan van de DSW en de realisatie van het Ondernemershuis is er in het gemeentelijk deel van het participatiebudget € 813.000 minder uitgegeven. Dit is in het Tweede Tussenbericht gemeld.
3. Voor Inburgering is een voordeel gerealiseerd van € 700.000 door voordelige afrekeningen voorgaande jaren en door een premie voor goede prestaties van € 200.000. Dit is in het memo waterstanden gemeld. Daarnaast is er een voordeel van € 560.000 doordat de groep inburgeraars lager was dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.

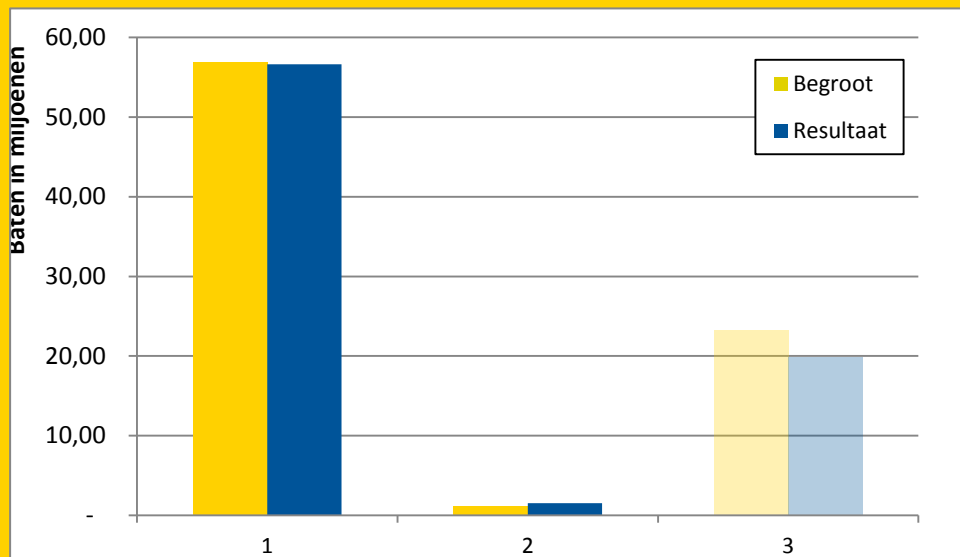
Vershil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Het vergroten van de economische zelfstandigheid, verhogen van de arbeidsparticipatie, door gerichte inzet van het activerend re-integratie instrumentarium
2	Hoogwaardighandhaven
3	Het bestrijden van armoede en het bevorderen van participatie door het verstrekken van inkomensondersteunende voorzieningen en het bieden van schuldhulpverlening.

Vershil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Inkomenoverdrachten van het rijk
2	Vergoeding en verhaal sociale uitkeringen
3	Saldo programma

2.2 Programma 2 Welzijn en zorg

2.2.1 Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van dit programma is dat Zoetermeer een sterke, sociale en gezonde stad is. Zoetermeeders zorgen voor elkaar. Iedereen krijgt gelijke kansen om mee te doen. De gezondheid van inwoners wordt zoveel mogelijk bevorderd. Inwoners zijn in staat gesteld hun verantwoordelijkheid te nemen en dat vooral in hun eigen leef- en woonomgeving. Vandaar dat steeds meer aandacht uitgaat naar de mogelijkheden en voorzieningen voor de inwoners op buurt- en wijkniveau.

2.2.2 Wat hebben we bereikt

Dit programma draagt in het bijzonder bij aan de uitvoering van het thema: "Meedoen en zorgen voor elkaar" van het collegeprogramma 2010-2014.

2012 stond in het teken van drie grote ontwikkelingen op het gebied van de Wmo:

1. Het nieuwe Wmo- Meerjarenbeleidsplan 'Zorgen dat het werkt!'. Het plan is tot stand gekomen in nauwe samenspraak met inwoners en maatschappelijke organisaties. De belangrijkste opgave uit het plan behelst de kanteling van het Wmo-beleid, dat wil zeggen een beweging op gang brengen van zwaardere naar lichtere vormen van ondersteuning, van individuele naar collectieve ondersteuning en van algemene naar informele ondersteuning. De focus op kwetsbare inwoners wordt versterkt. Tevens zijn de voorbereidende werkzaamheden gestart om de gemeente voor te bereiden op de komst van taken op het gebied van begeleiding en persoonlijke verzorging uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).
2. De nota "Besparingen Wmo individuele voorzieningen": in 2012 is onderzoek gedaan naar het gebruik van de individuele Wmo-voorzieningen en is een prognose gemaakt voor de komende jaren. Op basis daarvan zijn verschillende besparingsmogelijkheden in kaart gebracht. In november 2012 heeft de raad tien besparingsvoorstellen vastgesteld, waaronder het invoeren van een ritbijdrage voor de regiotaxi, het aanpassen van de eigen bijdrage regeling en het invoeren van een nieuwe variant voor het leveren van huishoudelijke hulp, de Zoetermeerhulp.
3. Aanbesteding hulp bij het huishouden: de hulp bij het huishouden is in 2012 opnieuw aanbesteed. De gemeente Zoetermeer heeft gekozen voor een 'bestuurlijke aanbesteding'. De kern van een bestuurlijke aanbesteding is dat de gemeente en de zorgleveranciers met elkaar in gesprek gaan over de gewenste kwaliteit en waarbij onderhandeld wordt met de zorgleveranciers over de prijs die daarbij hoort. Er zijn contracten afgesloten met tien aanbieders, waaronder de vijf aanbieders die al actief waren in Zoetermeer. De afgesloten contracten zijn flexibel: gedurende de looptijd kan het aangepast worden aan nieuwe ontwikkelingen.

Sociale samenhang in de wijk

Op wijk- en buurniveau zijn inmiddels vijf wijkontwikkelplannen gerealiseerd en één is in voorbereiding. De WOP's vormen samen met de daarvan afgeleide WAP's het kader waarbinnen afspraken op wijk- en buurniveau over welzijns- en zorgvoorzieningen worden gemaakt. In 2012 konden inwoners op verschillende plaatsen in wijk en buurt terecht voor educatieve, sociaal-culturele en ontmoetingsactiviteiten. Zowel professionele welzijnsorganisaties als vrijwilligersorganisaties boden activiteiten waaraan veel inwoners hebben deelgenomen. Voor spanningen in leefbaarheid op buurt of individueel niveau zijn opbouwwerk en buurtbemiddeling ingezet. Steeds vaker zal het buurt- of wijkniveau de schaal zijn waarop op maat oplossingen gericht worden ingezet door de samenwerkende partijen in de wijk. Het kengetal voor de sociale kwaliteit schommelt al jaren rond de 6. De lichte daling ten opzichte van 2011 heeft zeer waarschijnlijk te maken met de gewijzigde wijze van meten van dit kengetal.

Ook in 2012 is geïnvesteerd in de werving en waardering van vrijwilligers. Zij vormen een belangrijke schakel in de ondersteuning van kwetsbare inwoners in onze stad. De inzet door vrijwilligers is licht toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Daarnaast is met succes geïnvesteerd in het beter bereiken en ondersteunen van mantelzorgers, zoals een betere samenwerking met ketenpartners op wijkniveau. Dit lijkt ook tot uitdrukking te komen in het percentage mantelzorgers dat zich ondersteund voelt. Dit percentage steeg t.o.v. 2011 met 8,8%.

Iedereen kan maatschappelijk meedoen

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% inwoners dat afgelopen jaar actief is geweest om de buurt te verbeteren	20,7%	20%	20,6%	+0,6%	✓
Sociale kwaliteit (integrale veiligheidsmonitor)	6.2	6.8	5.8*	1.0	✗
% inwoners actief als vrijwilliger	18,9%	20%	20,4%	+0,4%	✓
% burgers met psychische problemen dat vindt dat het geheel aan ondersteuning hen zeer veel helpt bij zelfstandig wonen en meedoen	30,8%	32%	34%	+2%	✓

* Dit cijfer is m.i.v. 2012 afkomstig uit de Veiligheidsmonitor, voorheen uit de Omnibusenquête.

Kwalitatief noodzakelijke zorg voor iedereen

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt	54,3%	70%	63,5%	-6,5%	✗(*)
Aantal huisuitzettingen van kwetsbare inwoners	0	0	0	0	✓

* Het percentage mantelzorgers dat zich ondersteund voelt is gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar, maar nog niet op het niveau waar we dit willen hebben.

Eén WMO Loket

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Waardering klanten verstrekte informatie	7.4	7	7,1	0,1	✓

2.2.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1.1: Actieve bewoners zetten zich ervoor in dat iedereen kan meedoen in de wijk

1. Bevorderen dat iedereen mee kan doen door ondersteuning van integratie- en participatieactiviteiten o.a. in de PiëzoCentra in Meerzicht, Palenstein, Oosterheem en Buytenwegh (CP).
2. Het stimuleren van vernieuwende initiatieven om de sociale samenhang in wijken en buurten te versterken en eenzaamheid en sociaal isolement terug te dringen.
3. Het flexibel en projectmatig inzetten van opbouwwerk nieuwe stijl in WOP-wijken en op plaatsen waar spanningen of leefbaarheidproblemen voorkomen.

- Piëzo organiseerde wekelijks per PiëzoCentrum een programma met educatieve (waaronder taalactiviteiten) en sociaal-culturele activiteiten, dat laagdrempelig voor inwoners toegankelijk was. De PiëzoMethodiek met vier ontwikkelfasen vormde het leidende principe voor de mate van participatie van deelnemers. Tevens zette Piëzo bezoekvrouwen en bezoekmannen in om geïsoleerd levende allochtone inwoners te bereiken en bij activiteiten te betrekken. Wijk- en buurtverenigingen bevorderden via buurtgerichte activiteiten de participatie van inwoners.
- Vluchtelingenwerk hielp (nieuwe) vluchtelingen bij hun vestiging en integratie in Zoetermeer. Er vestigden zich 29 vluchtelingen in Zoetermeer in 20 huishoudens (Coaching Vestiging). 67 huishoudens ontvingen ondersteuning en begeleiding (Coaching Integratie).
- Vanaf eind 2012 is Zoetermeer koplopergemeente homo-emanicaptiebeleid en bevordert via een actieplan LHBT 2012-2014 de sociale acceptatie, weerbaarheid en veiligheid van Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen en Transgenders.
- 2012 was het laatste jaar van het Actieplan Eenzaamheid. In het najaar vond de Week tegen eenzaamheid plaats met als thema 'Kom de deur uit!'. Een groot aantal maatschappelijke organisaties organiseerde voor inwoners in totaal 38 activiteiten. De participatiegraad van de activiteiten was hoog. Ook zijn subsidies verstrekt aan diverse initiatieven die eenzaamheid bestreden, zoals de Seniorencontactbank en het project Levensboeken. Het opbouwwerk nieuwe stijl is vooral ingezet om nieuwe participatievormen op te zetten, waaronder buurttafels. Dit vond gefaseerd in alle wijken van de stad plaats. Buurtbemiddeling is ingezet voor 106 bemiddelingen bij buurt- of burencconflicten.

Doelstelling 1.2: Sterke wijken en buurten waar mensen prettig kunnen samenleven met voorzieningen en activiteiten die zijn afgestemd op de eigen wijk en buurt

1. Het opstellen en implementeren van wijkontwikkelingsplannen (wop's) in Buytenwegh, Meerzicht en Seghwaert (CP). In 2014 zijn er wop's voor alle wijken.
2. Het zodanig omvormen van het subsidie-instrumentarium dat partijen in de wijk meer samenwerken aan een wijkaanpak op maat, aansluitend op de wijkactieplannen (wap's) en wop's.

- Nadat voor 2012 wop's voor Buytenwegh, Meerzicht en Seghweart zijn gerealiseerd, zijn in 2012 wop's ontwikkeld voor Dorp en Driemanspolder. Ook is een begin gemaakt met het wijkontwikkelingsplan Rokkeveen.
- De pilot Welzijn Nieuwe Stijl liep in 2012 door. Deze vormt een leercasus voor wijkgericht subsidiëren en richtte zich op het uitwerken van een gezamenlijke welzijnsoplossing voor sociale problematiek in Buytenwegh.
- Eind 2012 is een begin gemaakt met de herijking van het subsidie-instrumentarium met het oog op nieuwe ontwikkelingen, waaronder het ondersteunen van de kanteling binnen de Wmo.

Doelstelling 1.3: Stimuleren van vrijwilligerswerk.

1. Het verbeteren van de service aan vrijwilligersorganisaties, zodat zij zich kunnen concentreren op hun primaire taak.
2. Het aanbieden van mogelijkheden tot profilering aan vrijwilligersorganisaties.
3. Het aanbieden van deskundigheidsbevordering aan vrijwilligers.
4. De mogelijkheden onderzoeken voor een Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO-) netwerk voor de ondersteuning van vrijwilligerswerk, met behoud van de 'lokale beursvloer' voor vrijwilligers(-organisaties).

- Via het Vrijwilligers Info Punt (VIP) zijn organisaties ondersteund bij onder meer het opstellen van vacatureteksten, bij PR, het contacten leggen met het bedrijfsleven en bij verwijzing naar fondsen. De openingstijden van het VIP zijn verruimd. Het VIP is digitaal ook via facebook bereikbaar. Wijkvacatures zijn gepubliceerd op de digitale wijkwebsites van de gemeente.
- Profilering gebeurde onder meer via de maandelijkse pagina in 'Zoetermeer Dichtbij' en 'Cultuur Lokaal'. Organisaties konden een vacature plaatsen in de krant en via het raam of buitenbord van het VIP. Bij de uitreiking van de VIP-spelden is voor het eerst gewerkt met stedelijke aandacht aan de organisaties die een vrijwilliger voordroegen voor de VIP speld.
- In 2012 zijn diverse activiteiten georganiseerd om de deskundigheid te bevorderen, zoals een workshop social media, een spreekuur met Fonds 1818 en een IVA-training (Instructie Verantwoord Alcohol schenken). Ook zijn 'op maat' adviezen aan organisaties gegeven rondom PR.
- Het VIP heeft het netwerk van bedrijven uitgebreid, via de website beursvloerzoetermeer.nl Het netwerk van bedrijven telt op dit moment 40 deelnemers.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal bemiddelingen via het VIP	487	700	734	+34	✓ (*)

* Bij deze cijfers zijn een aantal kanttekeningen:

- De realisatiecijfers voor 2011 gaan alleen over geslaagde bemiddelingen
- Van de 734 bemiddelingen zijn circa 100 bemiddelingen voor kleine, incidentele hulpvragen

Doelstelling 1.4: Zelfstandig wonende mensen met psychische problemen zijn maatschappelijk actief

1. Het bieden van dagbesteding en werk aan sociaal kwetsbare mensen.
2. Het bevorderen van participatie via het bieden van ontmoeting.
3. Het bieden van ondersteuning via het maatschappelijk steunsysteem.

- REAKT heeft met subsidie van de gemeente aan 47 mensen met ernstige psychosociale problemen dagbesteding verzorgd in haar locatie aan de Teldersrode. Een voornemen om een deel van de bezoekers aan de Teldersrode toe te leiden naar algemene welzijnsvoorzieningen is in 2012 nog niet gelukt, omdat de bezoekers sterk aan de Teldersrode hechten en omdat de welzijnsvoorzieningen nog niet gereed zijn om deze doelgroep op te vangen.
- REAKT heeft via Vriendendienst gestimuleerd dat mensen met ernstige psychosociale problemen een maatje kregen om er op uit te gaan. REAKT heeft met de bibliotheek een gezamenlijke activiteit opgezet. Verder begeleidt zij cliënten bij deelname aan reguliere sportactiviteiten buiten de Teldersrode.
- GGZ-instellingen deden mee aan de week tegen eenzaamheid om hun cliënten aan activiteiten te laten meedoen. 36 Zoetermeerders met een ondersteuningsvraag kregen via de werktafel van het maatschappelijk steunsysteem ondersteuning bij het gaan participeren.

Doelstelling 1.5: Het leveren van ondersteuning aan ouderen en mensen met een functiebeperking waardoor hun maatschappelijke participatie wordt bevorderd (collectief)

1. Het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar gebied en gebouwen (CP).
2. Bieden van zinvolle dagbesteding/activiteiten aan ouderen en mensen met een functiebeperking (CP)
3. Het bieden van mobiliteit voor ouderen en mensen met een functiebeperking.

<ul style="list-style-type: none"> • Bij het Meldpunt Toegankelijkheid zijn in 2012 negen meldingen binnengekomen. Deze zijn allemaal afgehandeld. Ook zijn op een aantal plekken in de stad aanpassingen uitgevoerd ter verbetering van de toegankelijkheid. • Palet Welzijn faciliteerde in elke wijk activiteiten voor ouderen. De deelnemers van de activiteiten van Palet Welzijn beoordeelden deze met een 7,8. Daarnaast zijn diverse vrijwilligersorganisaties actief die activiteiten organiseerden voor ouderen en inwoners met een beperking. • In november 2012 heeft de raad besloten de pilot ontmoetingscentrum voor mensen met dementie en hun mantelzorgers binnen het reeds gereserveerde budget voort te zetten en de openingstijden uit te breiden van drie dagen naar vijf dagen. • De ouderenbus reed met twee bussen volgens dienstregeling door Zoetermeer. In 2012 zijn gezamenlijk 19.570 passagiers vervoerd. 					
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal afgehandelde meldingen Meldpunt Toegankelijkheid	-	100%	100%	-	✓
Klanttevredenheid mbt activiteiten ouderenwerk	-	Op basis van nulmeting te bepalen	7,8	-	✓

Doelstelling 2.1: Het bevorderen van de gezondheid van de Zoetermeerse bewoners en het leveren van kwalitatief noodzakelijke zorg en/of noodzakelijke zorg en/of ondersteuning voor mensen met een functiebeperking

1. Het bieden van woon- en vervoersvoorzieningen zodat ouderen en mensen met een functiebeperking zolang als ze zelf willen en mogelijk is zelfstandig wonen (individueel).
2. Het bieden van adequate zorg en ondersteuning naar behoefte aan kwetsbare ouderen, chronisch zieken en mensen met een functiebeperkingen (individueel).
3. Het uitvoeren van actieplannen lokaal gezondheidsbeleid gericht op terugdringen overmatig gebruik alcohol en drugs, bevorderen aantal mensen met een gezond gewicht, terugdringen van aantal mensen met diabetes, terugdringen van het aantal mensen met een depressie en het bevorderen van niet roken.

<ul style="list-style-type: none"> • Conform de Wmo-verordening wordt bij het verstrekken van een voorziening uitgegaan van de goedkoopste adequate oplossing die de klant het beste compenseert in zijn of haar beperkingen. • De gemeente biedt verschillende voorzieningen, zowel collectief als individueel. Een collectieve voorziening wordt in groepsvorm aangeboden, hiervoor is wel een individuele indicatie nodig. De regiotaxi is een collectieve voorziening. Voorbeelden van individuele voorzieningen zijn aanpassingen in de woning en het verstrekken van een scootmobiel. • Mensen die vanwege een beperking hun eigen huishouden niet (geheel) kunnen verzorgen kunnen een beroep doen op hulp bij het huishouden via de Wmo. • Op hoofdlijnen zijn de volgende preventieve maatregelen uitgevoerd, zoals het trainen van intermediairs, het organiseren van snelle doorverwijzing naar hulpverlening, spreekuren, het geven van voorlichting op scholen en op laagdrempelige locaties in de wijk. 					
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Tevredenheid huishoudelijke hulp (rapportcijfer)	7,4	7	7,8	+0,8	✓
%Wmo-cliënten dat vindt dat het geheel aan ondersteuning hen voldoende helpt bij zelfstandig wonen en meedoen in de maatschappij	74%	80%	81%	+1%	✓

Doelstelling 2.2: Meervoudige problematiek wordt vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt

1. Het bieden van maatschappelijke en materiële dienstverlening verspreid over de wijken.
2. Het bieden van outreachende schuldhulpverlening aan mensen met ernstige psychosociale problematiek.
3. Het organiseren van gecoördineerde nazorg aan ex-gedetineerden.
4. Het regelen van zorg bij zorgwekkende situaties via Meldpunt Bezorgd (CP),
5. Hulpverlening huiselijk geweld via regionaal Steunpunt Huiselijk Geweld en lokaal Coördinatiepunt Huiselijk Geweld (CP).
6. Het op gang brengen van hulp in de wijk via wijkcoach in Palenstein.
7. Het bieden van thuisbegeleiding aan volwassenen en gezinnen.

- De gemeente heeft diverse organisaties gesubsidieerd die sociaal kwetsbaren hebben ondersteund. Kwadraad heeft met tien locaties, verspreid over de wijken, het algemeen maatschappelijk werk in de wijken en in gezinnen verzorgd. Ook is er op vier locaties in Zoetermeer een sociaal Raadslid werkzaam geweest. In 2012 is onderzoek gedaan naar de situatie en kansen van materiële dienstverlening. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn actiepunten opgesteld. Deze zijn door de deelnemers van het Overleg Materiële Dienstverlening opgenomen in een gezamenlijke Ontwikkelagenda. Doel hiervan is een betere afstemming en samenwerking tussen de verschillende organisaties om zodoende tot een optimalere dienstverlening te komen.
- In 2012 heeft de gemeente het project 'psychosociale schuldhulpverlening' uitgebreid. Dit project is in eerste instantie opgezet om gezinnen die in de woningen van de noodopvang terecht waren gekomen te helpen om zo spoedig mogelijk weer zelfstandig te wonen en daarbij de financiële situatie te stabiliseren. Ook is de gemeente gestart om Zoetermeeders te helpen met ernstige psychosociale problemen en huurschulden die niet in de noodwoningen verblijven, maar zelfstandig wonen.
- Binnen de gemeente zorgde een casemanager voor de coördinatie van nazorg aan ex-gedetineerden. In 2012 heeft bij 220 ex-gedetineerden coördinatie rondom terugkeer naar Zoetermeer plaats gevonden. In 2011 ging het om 175 personen.
- Het Meldpunt Bezorgd heeft de toeleiding naar zorg geregeld bij zorgwekkende situaties. In 2012 kreeg het meldpunt bijna evenveel meldingen als het jaar daarvoor. De verwachte groei van het aantal meldingen was veel lager doordat met de invoering van wijkcoaches in alle wijken een voorziening is gekomen waarbij signalen eerder worden verkregen en opgepakt.
- Het regionaal Steunpunt Huiselijk Geweld (Stichting Wende) coördineerde de hulpverlening bij huiselijk geweld. Het aantal meldingen van huiselijk geweld in Zoetermeer is 294 (exclusief eengerelateerd geweld). De lokale aandacht voor het onderwerp kwam onder andere tot uitdrukking in de stijging van het aantal huisverboden. Ter vergelijking: in 2011 zijn er vijf huisverboden opgelegd; in 2012 is dit opgelopen tot 43.
- De wijkcoach heeft in Palenstein 50 nieuwe begeleidingstrajecten doorlopen. Ook heeft de Palensteincoach 338 korte informatie- en adviescontacten aan klanten en netwerkpartners gegeven. In de loop van 2012 zijn in alle wijken wijkcoaches aan de slag gegaan.
- Het maatschappelijk werk van Kwadraad heeft 116 door het AMW & Wijkcoaches (Palensteincoach heeft eigen registratie zie boven) multiproblemsituaties begeleid. LIMOR heeft volwassenen en gezinnen thuis begeleid, waarbij sprake was van ernstige psychosociale problematiek.
- In het kader van Meerpunt heeft Kwadraad 33 trajecten gezinscoaching ingezet, zijn er 18 trajecten Reset Plus (combinatie thuisbegeleiding en gezinscoaching) ingezet en zijn er 16 trajecten thuisbegeleiding ingezet en heeft ook Jeugdformaat gezinsondersteuning geboden.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal meldingen bij Meldpunt Bezorgd	341	385	347	-38	×(*)

* Het aantal is lager, omdat via de wijkcoaches in de wijken de minder ernstige problematiek al eerder is gemeld en is opgepakt.

Doelstelling 2.3: Voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken

1. Het bieden van ondersteuning aan mantelzorgers door goede voorlichting en een sterk ondersteuningsaanbod, waarvan ook lotgenotenbijeenkomsten deel uitmaken.
2. De toegang tot respijtzorg voor mantelzorgers vergemakkelijken.

- In 2012 is geïnvesteerd in een betere samenwerking met de ketenpartners wat heeft geleid tot meer aandacht voor mantelzorgers en hierdoor meer doorverwijzingen naar Stichting Rondom Mantelzorg (SRM). Met name de pilot wijkgerichte mantelzorgondersteuning in Buytenwegh verliep positief op het punt van samenwerking met ketenpartners. De samenwerking met ketenpartners dient verder uitgebreid te worden (eventueel op wijkniveau) om meer mantelzorgers te bereiken en hiermee voldoende te ondersteunen. Het ondersteuningsaanbod door SRM is uitgebreid met netwerkcoaching. Op adequate wijze werden de ondersteuningsbehoefte en mogelijkheden van de mantelzorgers en zijn omgeving in kaart gebracht. De lotgenotenbijeenkomsten werden door de stad wijkgericht georganiseerd.
- Vanuit SRM werd door vrijwilligers respijtzorg aangeboden. Via de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) werd middels een indicatie van het Centrum Indicatie Zorg (CIZ) professionele respijtzorg aangeboden.

Doelstelling 2.4: Dak- en thuisloosheid komt niet meer voor in Zoetermeer

Onder kwetsbare inwoners worden in het algemeen die inwoners begrepen waar sprake is van Multi-problematiek (psychische of verslavingsproblemen, verstandelijke beperking, schulden e.d.). Voor deze groep inwoners worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Het tijdig laten melden van signalen van dreigende uithuiszettingen bij het Meldpunt Bezorgd.
2. Het inzetten van het laatste kanswoningcontract om huisuitzetting te voorkomen.
3. Het bieden van voldoende opvangplekken en woningen voor mensen in noodsituaties.

- De woningcorporaties hebben 84 meldingen gedaan bij het Meldpunt Bezorgd. Ook de gemeente heeft tijdig aan het Meldpunt Bezorgd de meldingen doorgegeven als ze op de hoogte werd gesteld van dreigende ontruiming. Het Meldpunt is aan de slag gegaan om hulp in gang te zetten om huisuitzetting te voorkomen.
- 11 huurders met ernstige psychosociale problemen, die overlast veroorzaakten, hebben van de woningcorporaties een laatste kans gekregen om hun woongedrag aan te passen, via een aangepast wooncontract met de verplichting van woonbegeleiding. 7 trajecten zijn afgerond.
- Voor noodopvang van individuen heeft de gemeente een plek voor noodopvang in het CMO van LIMOR in Zoetermeer. Voor noodopvang van gezinnen heeft de gemeente nog steeds vier woningen, waarin per woning maximaal twee gezinnen opgevangen kunnen worden. In 2012 was er genoeg capaciteit om in alle situaties noodopvang te kunnen regelen.

Doelstelling 3: Het loket WZI, met als onderdeel het Wmo loket uitbouwen tot hét loket voor welzijn, zorg, bijzondere woonvormen en inkomensondersteuning, waar alle burgers terecht kunnen voor informatie, advies en cliëntondersteuning.

1. Het telefonisch, mondeling en digitaal bieden van informatie en advies over zorg, wonen welzijn en inkomensondersteuning aan alle Zoetermeerders bij het Wmo-loket. Daar waar deze informatie door kwetsbare burgers wordt gevraagd kunnen zij hiervoor terecht in hun eigen wijk.
2. Het bieden van onafhankelijke cliëntondersteuning.

- Inwoners konden gebruik maken van onafhankelijke cliëntondersteuning door de ouderenadviseurs van Palet Welzijn, de consultants van MEE en Stichting Rondom Mantelzorg. In 2012 vond onderzoek plaats naar welke rol cliëntondersteuners kunnen invullen in het kader van de kanteling. De uitkomsten worden betrokken bij de verdere doorontwikkeling.

2.2.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	29.160	29.368	30.695	1.327 N	1.014 N
Baten	3.195	3.195	3.880	685 V	150 V
Resultaat voor bestemming	25.965	26.173	26.815	642 N	864 N
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Onttrekkingen aan reserves	142	92	92	0	
Saldo mutaties reserves	-142	-92	-92	0	
Resultaat na bestemming	25.823	26.081	26.723	642 N	864 N

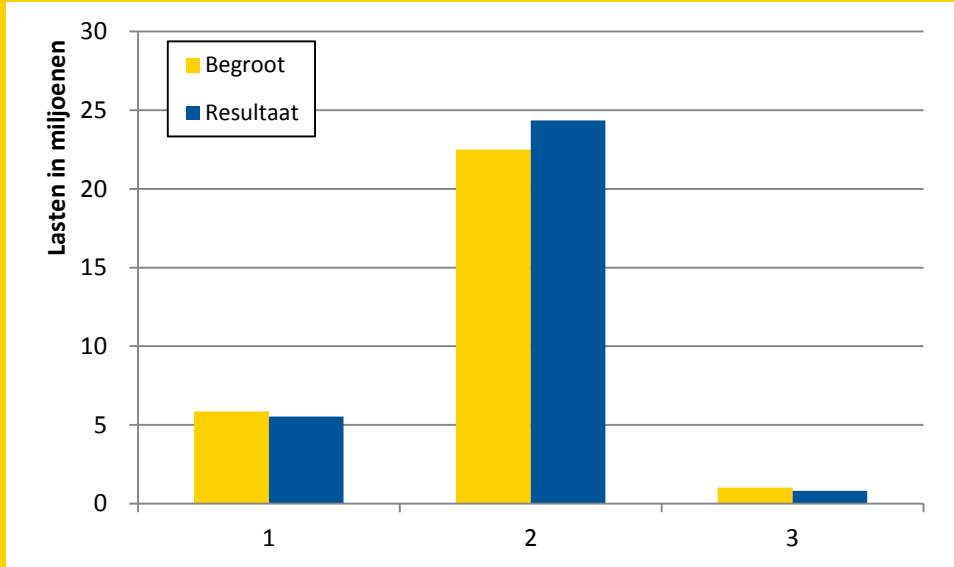
Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is € 642.000 nadelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. Op huishoudelijke hulp is er door een hoger aantal uren sprake van hogere kosten. Op de PGB is er juist een licht voordeel. Het nadeel wordt in belangrijke mate gecompenseerd door hogere individuele bijdragen. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 128.000.
2. Het nadeel op vervoerskosten bedraagt bijna € 1,2 miljoen. Dit nadeel wordt veroorzaakt door een

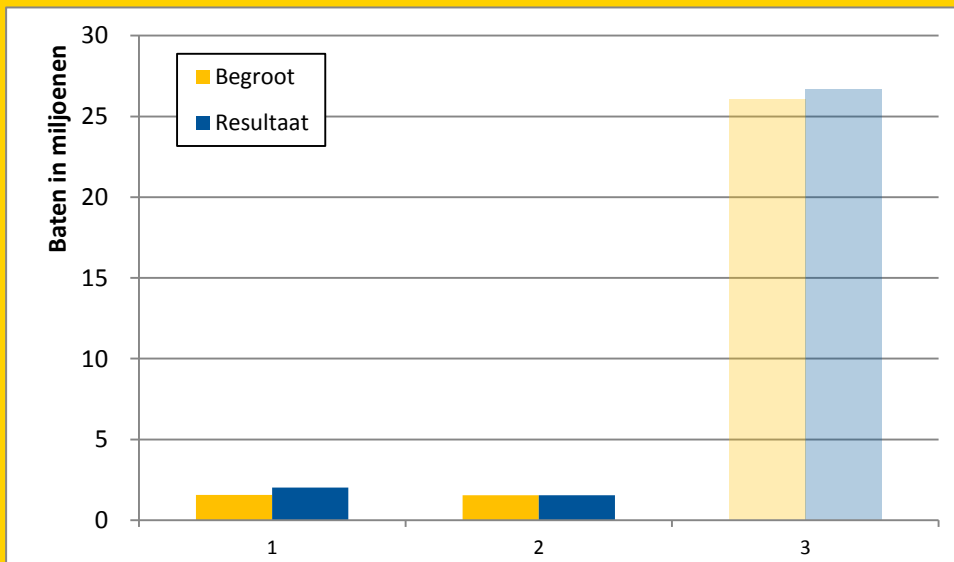
toename van het aantal zones en een lagere bijdrage van het Rijk.
 3. Het herstelprogramma van de GGD brengt extra kosten met zich mee. Voor Zoetermeer komt het neer op € 520.000. Dit is iets gunstiger dan waar in de tussenberichten rekening mee is gehouden.

Verschil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Iedereen kan maatschappelijk meedoen
2	Kwalitatief noodzakelijke zorg voor iedereen
3	Eén WMO loket

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten
 Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Vergoeding en verhaal sociale uitkeringen
2	Huurinkomsten sociaal culturele accommodaties
3	Saldo programma

2.3 Programma 3 Duurzaam en groen

2.3.1 Algemene doelstelling

Zoetermeer streeft naar een duurzame en groene stad. Een toekomstgericht Zoetermeer is namelijk een duurzame en groene stad. Waar mensen de gedachte willen omarmen dat we de aarde niet gekregen hebben van onze ouders maar in bruikleen van onze kinderen. Zoetermeer wil één van de voorbeeldsteden in Nederland zijn als het gaat om een duurzame stad; maar wel met een realistische aanpak. Ondermeer door het toevoegen van duurzame kwaliteit aan onze eigen gemeente. De komende jaren staat het terugdringen van en het besparen op energieverbruik, CO₂-neutrale bouw stimuleren, het bevorderen van een gezond leefmilieu (geluid- en luchtkwaliteit), verbetering van de biodiversiteit (flora en fauna) en het stimuleren van alternatieve energiebronnen centraal. Het behouden en waar mogelijk uitbreiden van groenkwaliteit in en om de stad draagt daar eveneens in belangrijke mate aan bij.

2.3.2 Wat hebben we bereikt

Duurzaam Zoetermeer

In de bestaande woningbouw en in de nieuwbouw zijn substantiële stappen gezet naar verduurzaming van de wijken. In 2012 hebben ruim 500 huishoudens met de subsidie Duurzaam Zoetermeer geïnvesteerd in het energiezuiniger maken van de eigen woning. Op de voormalige fietscrosslocatie aan de Van Leeuwenhoeklaan is gestart met de realisatie van 'Futura' het meest duurzame woongebouw van Nederland. Ook in de verduurzaming van een gezond leefmilieu zijn weer vorderingen gemaakt. Door de tot nu toe al uitgevoerde maatregelen uit het actieplan geluid- en luchtkwaliteit is er langs de hoofdwegen 'een schild tegen decibellen' gerealiseerd en is de geluidhinder in Zoetermeer fors afgenomen.

Door het gifvrije beheer en het maaibeheer is de biodiversiteit in Zoetermeer verbeterd en zelfs veel hoger dan in de buitengebieden om de gemeente Zoetermeer. Zoetermeer werd in het radioprogramma Vroege Vogels als voorbeeld gesteld en heeft in het kader van "Het jaar van de bij" landelijk erkenning en waardering gekregen voor de bijenvriendelijkheid van het Zoetermeerse groen.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% van de inwoners dat natuur ervaart	n.v.t.	-	-*	-	n.v.t.
% CO ₂ reductie	n.v.t.	-	-	-	n.v.t.
Aantal ernstig geluidgehinderde woningen	110	85	110**	25	×

* De eerste twee indicatoren werden één keer per 4 jaar gemonitord. Conform de oude afspraak beiden niet in 2012 en conform de nieuwe afspraak wordt de CO₂ indicator voortaan vanaf 2013 jaarlijks gemonitord.

**Voor de groep 'ernstig geluidgehinderde woningen' zoals die in het kader van de programmabegroting is gedefinieerd is gevelisolatie nodig. Deze actie kon in 2012 nog niet worden gestart, doordat andere acties meer inzet vergden dan voorzien.

Afvalinzameling

Het scheidingspercentage is ten opzichte van 2011 verbeterd. Vanwege de economische conjunctuur is voor het derde jaar op rij een teruggang in de totale hoeveelheid aangeboden afval te zien.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Scheidingspercentage huishoudelijk afval*	35,5	38,5	37,7	-0,7	×
kg Restafval p. inw	247	max.251	244	7	✓
kg GFT per inw	55	60	59	-1	×
kg Glas per inw.	19	22	19	-3	×
kg. Papier per inw.	53	60	52	-8	×
kg. Textiel per inw.	4	4	4	0	✓
kg. Plastic per inw.	2,5	5	3	-2	×
kg. Wit Bruingoed per inw.	5,3	6	5	-1	×

* Het scheidingspercentage is exclusief de nascheiding van het grofvuil die nog plaatsvindt na levering van het grof vuil door de gemeente bij de afnemer. Nog steeds is er veel gft, papier, glas, kca en plastic afval in de grijze minicontainer aanwezig dat door burgers makkelijk kan worden gescheiden.

2.3.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: De biodiversiteit wordt zo mogelijk verbeterd

Een soortenrijke omgeving (biodiversiteit) draagt bij aan de waardering van de kwaliteit van de directe leefomgeving door inwoners. Die waardering is ook in Zoetermeer hoog en die willen we waar mogelijk verbeteren. Daarnaast wil de gemeente ook een bijdrage leveren aan de wereldwijde doelstelling van behoud van biodiversiteit. Vaststellen visie Biodiversiteit en uitvoeren jaarschijf 2012 van het vast te stellen meerjarig uitvoeringsplan.

1. Exploitatie van stadsboerderijen, wijktuinen en educatie op scholen en de uitvoering van het jaarprogramma NME.
2. Monitoring en advisering over implementeren van natuurambities in gemeentelijke (majeure) projecten, grote groenontwikkelingen rond de stad en grote inbreidingslocaties (m.b.v. biodiversiteitstoets).
3. Organiseren van participatiebijeenkomsten met natuur- en milieuorganisaties.
4. Uitvoeren van jaarschijf 2012 van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

- De Visie met het meerjarig uitvoeringsplan is samen met de Groenkaart aan de raad ter vaststelling aangeboden. Belangrijkste acties vonden in 2012 plaats in het kader van 'het jaar van de bij' en 'het jaar van de vleermuis'. Het eerste stedelijke libellenreservaat is in het Balijbos gerealiseerd en in het Stadshart is de eerste groene gevel gerealiseerd. Het hele jaar rond zijn educatieve en recreatieve programma's aangeboden voor scholen, buitenschoolse opvang, brede school, groepen en particuliere bezoekers. De basisscholen namen circa 350 educatieve programma's af.
- Monitoring en advisering hebben plaatsgevonden bij de volgende projecten: de Culturele As, het Buytenpark, de Boerhaavelaan, vervanging van bomen in de wijken, de tempel aan de Zegwaartseweg, de Akeleituin, het Vernèdepark en de Wijdse weide.
- De werkzaamheden zijn uitgevoerd. Ultimo 2012 was ca 35% van het geplande groot onderhoud door middel van relinen (levensduurverlenging riolering) uitgevoerd.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal bezoekers stadsboerderijen	235.000	240.000	245.000	+5000	✓
Aantal scholen dat gebruik maakt van NME	80	80	80	0	✓
	locaties	locaties	locaties		
	55	55	55		
	scholen	scholen	scholen		

Doelstelling 2: Energiebesparende maatregelen door inwoners in Zoetermeer zijn in lijn met de overeengekomen ambities, meer duurzame (alternatieve) energiebronnen en inzetten op verdere CO₂-reductie.

Er is nog een groot potentieel aan energiebesparing in de bestaande bouw. Dit kan veel betekenen voor de toekomstige woonlastenontwikkeling, m.n. ook voor de minima. Concreet betekent dit het stimuleren van energiebesparende maatregelen. Om een voorbeeldgemeente te zijn en de ambities van het programma Duurzaam Zoetermeer te halen zijn er meer maatregelen nodig. Er moet een omschakeling op gang worden gebracht van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen.

1. Voorzetting energieloket voor inwoners en ondernemers.
2. Uitvoering campagne energiebesparing bestaande bouw en subsidieregeling voor energiemaatregelen bij particuliere woningen (HR⁺⁺ glas; isolatie; slimme ventilatie, zonnepanelen en vegetatiedaken).
3. Energiebesparing en opwekking duurzame energie (in prestatieafspraken) met corporaties met name t.b.v. de minima.
4. Faciliteren VVE's bij onderzoek naar en uitvoering van energiebesparende maatregelen.
5. Bevorderen realisatie van duurzame energieclusters (bijv. geothermie, warmte- koudeopslag (WKO), wind- of zonne-energie).
6. Het maken van afspraken bij alle ontwikkellocaties over energiebesparing en opwekking van duurzame energie.
7. Bij de innovatieve locaties uit het programma Duurzaam Zoetermeer zijn de afspraken gericht op een CO₂-neutrale ontwikkeling.

- Er waren bij het energieloket 1.529 telefoongesprekken in 2012. Dit was één van de taken van het energieagentschap (stichting EREA). Door de te grote onzekerheid in de continuïteit van het energieagentschap is door het bestuur van de stichting besloten per 1 januari 2013 te stoppen met de uitvoering van de taken door de stichting EREA.
- Door het grote succes van de campagne 'Zoetermeer plezier met energiebesparen' was het totale subsidiebedrag al in 2012 op. Daarna is er een doorstart van de campagne voor in 2013

- voorbereid. Een campagne zonder subsidie, maar met substantiële kortingen van ondernemers.
- De corporaties, basisschool Schrijverke, Piëzo en de gemeente hebben het voor vrijwilligers met of zonder uitkering mogelijk gemaakt zich tot energieconsulent op te laten leiden.
  - Woningcorporatie De Goede Woning heeft met de gemeente een pilot mogelijk gemaakt voor de toepassing van een innovatieve verwarmingsinstallatie (een gasabsorptiepomp) bij de VVE Alferbos.
  - De toepassing WKO wordt bij een aantal ontwikkelgebieden overwogen die zo dicht bij elkaar liggen dat ze elkaar onderling kunnen hinderen. Het gaat m.n. om de ontwikkelingen in de binnenstad, de Boerhaavelaan, en het Bredewater. Onderzoek naar de voor- en nadelen van regulering van de aanleg WKO-voorzieningen is gestart. Op het nieuwe bedrijventerrein Oosterhage heeft het bedrijf Biblion voor een WKO-systeem gekozen mede na advisering door de gemeente. De Goede Woning heeft in Waterzicht (Oosterheem) woningen in de sociale sector opgeleverd met warmtepompen (zonder aardgasaansluiting). Voor zwembad de Veur is met een Europese subsidie en bundeling van alle regionale en landelijke kennis gewerkt aan de voorbereiding van een duurzame 'metamorfose' (renovatie) met benutting van duurzame energie. Deze renovatie staat model voor een nieuwe manier van duurzaamheidsinvesteringen in gemeentelijk vastgoed.
  - N.a.v. afspraken bij de ontwikkeling van de voormalige fietscrosslocatie aan de van Leeuwenhoeklaan is gestart met de realisatie van het meest duurzame woongebouw van Nederland. Bij de aanpak van Palenstein heeft Vidomes de Schoutenhoek opgeleverd met een duurzame energievoorziening (WKO-systeem).
  - Voor de beoogde ontwikkelingen in de binnenstad (incl. Culturele As) is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een al dan niet gezamenlijke toepassing van warmte- en koudeopslag.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal verleende energiebesparings-subsidies aan part. woningen	389	300	561	261	✓
Totaal aantal MW vermogen duurzame energie	10,5	10,5	10,5	-	✓

Doelstelling 3: Verlagen aantal ernstig geluidgehinderden. Europese norm voor luchtkwaliteit is gehaald.

Voor de verbetering van de geluid- en luchtkwaliteit in de stad is in het kader van het programma Duurzaam Zoetermeer een actieplan opgesteld met € 1,7 miljoen voor maatregelen

1. Toepassing van stil asfalt op de gemeentelijke hoofdwegen.
2. Verhoging/verlenging van geluidschermen en plaatsen van nieuwe (eco)schermen.
3. Isolatie van zeer hoogbelaste gevels.
4. Bevorderen schone brandstoffen (groen gas en elektriciteit) door de realisatie van vulpunten voor groen gas, oplaadpunten voor elektrische voertuigen en door voorlichting.
5. Actualiseren geluidskaart aan Europese richtlijn omgevingslawaai.

- Conform planning was dit op de Oostweg (laatste stukje, tussen Rijksweg en Zuidweg) en op de Zuidweg zelf. Onvoorzien was de toepassing op de Australiëweg t.h.v. Prisma, beide kanten. Dit i.h.k.v. vervangend onderhoud omdat de weg daar 'ribbelde'.
- De beoogde groene en deels glazen schermen langs de Amerikaweg, Australiëweg, Zwaardslootseweg en de Stolberglaan zijn gerealiseerd. Het scherm langs de Lissevaart is nog niet gerealiseerd..
- Deze maatregel is nog niet in 2012 gestart.
- De eerste gemeentelijke elektrische auto is aangeschaft. Verder zijn alle voorbereidingen uitgevoerd om het voor Zoetermeer maximaal aantal (14) gratis beschikbare elektrische oplaadpalen te kunnen gaan plaatsen. De geluidskaart is geactualiseerd en hierover is gecommuniceerd met inwoners en de raad.

Doelstelling 4: Bevorderen hergebruik afval. Burgers brengen meer naar inzamelpunten

Nog steeds is er veel gft, papier, glas, kca en plastic afval in de grijze minicontainer aanwezig dat door burgers makkelijk kan worden gescheiden. Door communicatie en "lokkertjes" zal worden ingezet op een gedragsbeïnvloeding van burgers.

1. Optimalisatie van de voorzieningen in de wijken
2. Goede communicatie naar de burger
3. Een actiekalender met jaarlijks minimaal één grote campagne

4. Informatiebijeenkomsten bij scholen en verenigingen

5. Publicatie bereikte scheidingseffecten op de gemeentelijke website en naar de pers.

- Op nieuwbouwlocaties zoals Oosterheem Centrum zijn nieuwe milieueilanden geplaatst.
- Er was in Oosterheem Centrum gerichte communicatie, in samenwerking met winkeliers over het nieuwe milieueiland. Voor communicatie rondom de gladheidbestrijding en de eventuele gevolgen voor de inzameling van afval worden sociale media zoals facebook en twitter gebruikt.
- In 2012 heeft een grote e-waste campagne plaatsgevonden onder het motto 'maak van e-waste een prijzenfeest'. De resultaten waren goed. Tijdens de drie weken durende actie is 23% (7.540 kg) meer ingeleverd dan in dezelfde periode in 2011.
- Een aantal scholen heeft het zelfbrengdepot bezocht in het kader van onderwijs over duurzaamheid en recycling. De e-waste campagne is georganiseerd in samenwerking met de scoutingverenigingen van Zoetermeer.
- De resultaten van de e-waste campagne zijn gecommuniceerd. De eindresultaten van 2012 zijn begin 2013 gecommuniceerd.

2.3.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	21.051	20.993	19.340	1.653 V	613 V
Baten	20.128	20.221	20.230	9 V	150 N
Resultaat voor bestemming	923	772	-890	1.662 V	463 V
Toevoegingen aan reserves	1.010	1.010	947	63 V	
Onttrekkingen aan reserves	3.067	3.067	2.486	581 N	67 V
Saldo mutaties reserves	-2.057	-2.057	-1.539	518 N	67 V
Resultaat na bestemming	-1.134	-1.285	-2.429	1.144 V	530 V

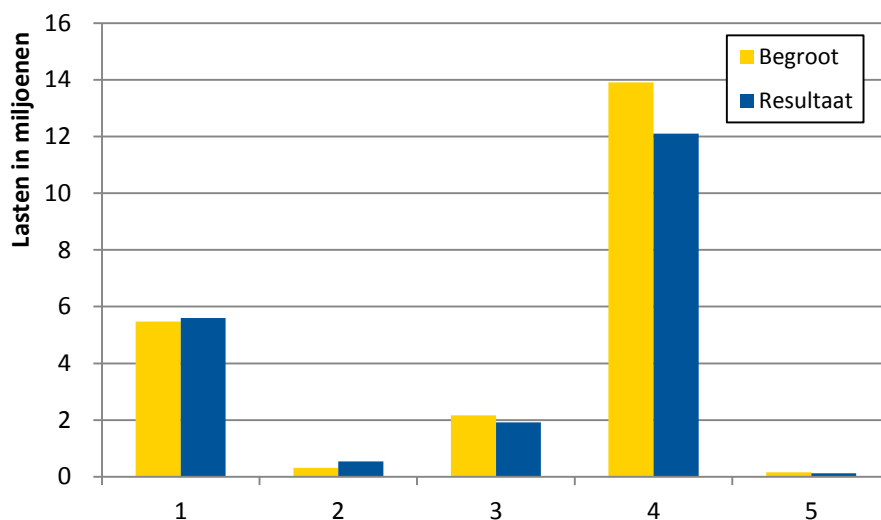
Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 1.144.000 voordelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd.

Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. Een groot aandeel, € 560.000 wordt veroorzaakt door lagere verwerkingskosten van afvalstromen door een nieuw contract voor glas en papier.
2. In de begroting was uitgegaan van een toename van kosten van personeel en voertuigen door de uitbreiding van ondergrondse containers in Oosterheem. De uitbreiding is niet in die mate gerealiseerd. Daarnaast waren er minder reparaties en schademeldingen. Totaal voordeel € 440.000.

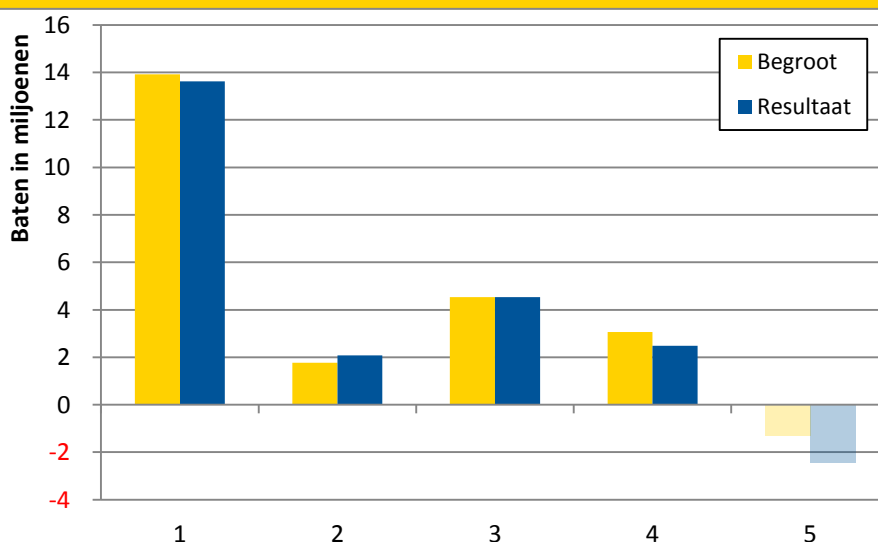
Vershil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	De biodiversiteit wordt zo mogelijk verbeterd
2	Energiebesparende maatregelen door inwoners in Zoetermeer zijn in lijn met de overeengekomen ambities, meer duurzame (alternatieve) energiebronnen en inzetten op verdere CO ₂ -reductie.
3	Verlagen aantal ernstig geluidgehinderden. Europese norm voor luchtkwaliteit is gehaald.
4	Bevorderen hergebruik afval. Burgers brengen meer naar inzamelpunten
5	Toezicht en handhaving in het kader van de Wet Milieubeheer vindt plaats overeenkomstig de door de raad vastgestelde beleidsuitgangspunten en het door het college jaarlijks vastgestelde handhavingprogramma Milieu.

Vershil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Afvalstofheffing
2	Overige inkomsten
3	Belasting op inkomen van gezinnen en producenten
4	Reserveringen
5	Saldo programma

2.4 Programma 4 Jeugd en onderwijs

2.4.1 Algemene doelstelling

De visienota "Oog voor de jeugd" is het kader voor de toekomst van het jeugd beleid in alle facetten. Hoofddoel is dan ook: de jeugd ontwikkelt haar talenten en kan als inwoner regie nemen op eigen leven. Subdoelen zijn: de jeugd groeit op en ontwikkelt zich tot zelfstandige burgers en de gemeente Zoetermeer bindt de jeugd aan de stad. Om het streven naar integraliteit te ondersteunen is gekozen om de doelen voor integraal jeugd beleid te formuleren vanuit drie domeinen: thuis, school en werk en vrije tijd. Vanuit de doelen van de drie domeinen wordt aangegeven wat de gemeente wil bereiken, wat er voor gedaan wordt en welke effecten en prestaties aan de orde zijn. Hierbij wordt uitgegaan van positief jeugd beleid, waarin ouders in hun kracht gezet worden en blijven. Als deze voorzieningen niet voldoende blijken te zijn voor enkele jeugdigen en hun ouders, zijn doelen geformuleerd voor zorg op maat.

2.4.2 Wat hebben we bereikt

Gezinsbeleid met een preventief accent

Het inlooppunt van het Zoetermeerse centrum voor jeugd en gezin Meerpunt is in 2012 op de nieuwe locatie in de hoofdbibliotheek geopend tijdens de week van de opvoeding. Deze opening heeft veel extra aandacht opgeleverd voor de brede netwerkconstructie waar in Zoetermeer voor gekozen is. In 2012 is Meerpunt uitgebreid met partners, wordt gesproken over de doorontwikkeling van Meerpunt in het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg en heeft het onderwijs als Meerpuntpartner een systematiek afgesproken om kinderen zo vroeg mogelijk met hun ouders te begeleiden.

Met de start van de Voorleesexpress, de continuering van Opvoeden Samen Aanpakken en het mentorproject is de trend om meer burgers te betrekken bij het opvoeden van kinderen in de stad ruim behaald. Het statement "Allemaal opvoeders" uit de nota Oog voor de Jeugd komt langzamerhand tot zijn recht.

In het kader van een zo goed mogelijke en vroegtijdige opvang voor zoveel mogelijk kinderen in Zoetermeer hebben in 2012 diverse experimenten plaatsgevonden, zodat met van ingang van 2013 de harmonisatie formeel van start is gegaan in Zoetermeer. We spreken nu van speelhuizen en speeltaalhuizen.

Elke jongere een opleiding en baan

In het kader van een extra rijksimpuls is er in 2012 met de onderwijs- en opvangpartners en de rijksoverheid gestart met afspraken die tot 2015 doorlopen. Het betreft maatregelen die de kwaliteit van Voor- en Vroegtijdige Educatie verder verhogen en een uitbreiding van voorzieningen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden.

In 2012 is opnieuw een vermindering van voortijdig schoolverlaters gerealiseerd ten opzichte van voorgaande jaren. Het landelijk streefcijfer van 40% werd niet helemaal bereikt vanwege de grootstedelijke problematiek die de regio Haaglanden en ook de stad Zoetermeer parten speelt; het gaat dan onder meer om problemen in de opvoeding, taalproblemen, achterstanden, armoede, e.d. Met ingang van schooljaar 2012-2013 ligt daarom de nadruk nog meer op preventie en ondersteuning van jongeren binnen het onderwijs in plaats van voorzieningen daarbuiten.

In 2012 is het voorstel om in de toekomst te gaan werken met Integrale Kindcentra uitgebreid met de partners in de stad besproken. Dit heeft geresulteerd in een raadsbesluit waardoor de uitwerking voor de vier eerste IKC's en de overige toekomstige ontwikkelingen ter hand genomen is.

Om de afspraken met het onderwijs en de gemeente zo goed mogelijk af te stemmen is in het kader van gezamenlijke maatschappelijke belangen een nieuwe Lokale Educatieve Agenda afgesproken. Hierin staan de afspraken die de gemeente en het onderwijs gezamenlijk maken voor een zo goed mogelijke opleiding in de stad waarbij de jongere regie op eigen leven leert krijgen.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Percentage peuters op Citoscores D en E bij VVE	14%	<25%	14%	0%	✓
Vermindering aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters	33%	40%	36%	-4%	✗

Jongeren in de wijk en in de stad

Het meedoen van jongeren in de stad heeft diverse vormen gekend en heeft bijgedragen aan een betere leefbaarheid van de wijken. Zo zijn jongeren actief betrokken om de oud en nieuw viering in Oosterheem feestelijk te laten verlopen. Uit signalen van ondernemers, bewoners en instellingen blijkt dat bij sommige overlastlocaties de situatie is verbeterd. Echter heeft de buurt Buytenwegh in 2012 intensieve aandacht geëist. Ook de adviezen van de jongerenambassadeurs dragen bij aan de betrokkenheid van jongeren in de stad evenals de projecten die jongeren zelfstandig uitvoeren met behulp van het X-ZJON! budget.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gemiddelde waardering Brede School*	n.v.t.	7,5	*		n.v.t.
Aantal jongeren dat betrokken is bij mentorentraject, jongerenambassadeurs	28	28	35	+7	✓
% sportdeelname van jongeren (< 30 jaar)	87	89	86%	-3%**	✗

* In 2012 is geen monitor gehouden in verband met de gewijzigde aanpak van de brede school.

** Effecten worden via de Omnibusenquête gemeten; de metingen tonen geringe verschillen met de gestelde doelen.

Als goed niet voldoende is voor de jeugd, maar dan wel integraal en vroegtijdig

In het kader van de decentralisatie van de jeugdzorg van provincie naar gemeente is de startnotitie "Reisplanner 2012-2015 voor de transformatie van de jeugdzorg in Zoetermeer uitgebreid besproken met raad en partners in de stad.

In 2012 is met de onderwijsinstellingen een pioniersschap aangegaan om zowel passend onderwijs als de decentralisatie van de jeugdzorg zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hieruit voortvloeiend zijn een aantal experimenten gestart.

De betrokkenheid van instellingen maar ook van individuele burgers op de beleidsvorming rond jeugdzorg is verhoogd. Ouders zijn in 2012 ook formeel betrokken bij de brainstorm rond de transformatie door de oprichting van een ouderpanel.

De jaarlijkse jeugdconferentie van Meerpunt is inmiddels al een begrip geworden. In 2012 was het aantal deelnemers weer boven verwachting.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Tevredenheid van jongeren over een op-maat-aanpak onderwijs en werk	n.v.t.	7	7 (nulmeting)	0	✓

2.4.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Kinderen zijn opgegroeid onder begeleiding van "allemaal" opvoeders

1. Opvoedoffensief Meerpunt: aanbod van opvoeden en opgroeien afstemmen en nog preventiever aandacht besteden aan opvoeding zoals het project Opvoeden Samen Aanpakken.
2. Civil Society acties waarbij betekenisvolle volwassenen ouders kunnen ondersteunen in de opvoeding bijv. het mentorenproject en de Voorleesexpress.
3. Subsidiëren van dagopvang en/of buitenschoolse opvang in gevallen waarbij medische/sociale indicatie (SMI) van toepassing is en ouders geen beroep kunnen doen op de wettelijke doelgroepregeling.
4. Experimenten met integrale kindcentra bijvoorbeeld verlengde schooldag in Oosterheem.
5. Harmonisatie peuterspeelzalen en kinderopvang in de vorm van Speelhuizen en SpeelTaalhuizen.
6. Afstemmen pedagogische visie van bso en scholen.
7. Ouderbetrokkenheidstrajecten in scholen en speel(taal)huizen.
8. Het organiseren van toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang en speel(taal)huizen.

- Er hebben 25 Opvoeden Samen Aanpakken-bijeenkomsten plaatsgevonden door de hele stad. Daarnaast themabijeenkomsten in ouderkamers op scholen en bij Piezo. Tijdens de Week van de Opvoeding zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd, waaronder een lezing van psycholoog Steven Pont. In februari heeft Meerpunt samen met partners de Maand van de Liefde georganiseerd en in november de Week van de Verslaving.
- In 2012 hebben mentoren leerlingen uit groep 7 en 8 begeleid. In 2012 hebben er 40 vrijwilligers gedurende 20 weken per gezin voorgelezen.
- In 2012 is voor het eerst gewerkt met drie kinderopvangaanbieders. In totaal hebben 50 kinderen gebruik gemaakt van een SMI-plaats in de kinderopvang. Het invoeren van een inkomensafhankelijke bijdrage heeft gemaakt dat er slechts een kleine overschrijding op het

<p>budget is.</p> <ul style="list-style-type: none"> Op de Florence Nightingale in Oosterheem is in 2012 de formule verlengde schooldag met succes toegepast. In 2012 zijn er in een aantal wijken met succes experimenten met de harmonisatie uitgevoerd, wat heeft geleid tot totale harmonisatie van de peuterspeelzalen van Kern per 1 januari 2013. Op negen scholen en aanpalende kinderopvangvoorzieningen is de pedagogische visie afgestemd, vier trajecten lopen nog en één traject wordt in 2013 gestart. Naast activiteiten in zeven ouderkamers in het basisonderwijs zijn er sinds augustus 2012 extra activiteiten gestart op 14 VVE (voor- en vroegschoolse educatie) basisscholen en op zeven locaties met speeltaalhuizen en/of kinderdagverblijven met VVE. In 2012 heeft de GGD alle kinderdagverblijven, buitenschoolse opvangcentra, gastouderbureaus en peuterspeelzalen geïnspecteerd. Totaal waren dit 101 locaties. Op 19 locaties hebben nog nadere onderzoeken plaatsgevonden omdat niet voldaan werd aan alle eisen. Verder is er bij 36 gastouders geïnspecteerd. Het jaarverslag 2012 volgt medio 2013. 					
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
VVE: Aantal VVE-groepen in peuterspeelzalen, speeltaalhuizen en kinderdagverblijven	25	25	30	20%	✓
Aantal afgestemde visies van scholen en buitenschoolse opvang	4	14	9	60%	✗

* Het proces van visieontwikkeling heeft bij enkele combinaties langer geduurd dan gepland.

Doelstelling 2: Jong volwassenen kunnen zelfstandig wonen en leven.

1. Meerpunt: aanbod budgetbewaking voor gezinnen afstemmen

2. Begeleid woonproject samen met woningcorporatie en het onderwijs

- In het kader van preventie van schulden is er een start gemaakt met een projectvoorstel van het JIP en de gemeente.
- In 2012 zijn 55 jongeren begeleid binnen het project Begeleid Wonen Jongeren (BWJ). Daarvan zijn inmiddels 25 jongeren doorgestroomd naar een zelfstandige woonplek en 4 jongeren zijn onsuccesvol uitgestroomd (niet begeleidbaar/detentie).

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Prestatieindicator wonen onder begeleiding	46	45	55	+10	✓

Doelstelling 3: Jongeren zijn gezond, maatschappijbewust en zelfredzaam.

Aandacht op vroege leeftijd voor oriëntatie in de vrije tijdsbesteding door voortzetting van brede schoolprojecten met zoveel mogelijk combinatiefunctionarissen. Voor de verdere uitwerking wordt ook verwezen naar kerndoelen 4.5 en 4.6. Daarnaast zijn in programma's 2, 3 en 5 onderdelen te vinden van acties die dit doel realiseren.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gemiddeld plaatsingspercentage leerlingen basis-onderwijs op brede school activiteiten	20%	20%	*		✗/✓
Aantal combinatiefunctionarissen	15,3 fte	17 fte	16,6	-0,4	✓

* Door veranderingen in het brede school aanbod is deze indicator niet zuiver meer te meten. Er wordt een nieuwe prestatie-indicator gezocht.

Doelstelling 4: Jongeren hebben een baan met behulp van een eigen leerweg

- Toekomstige passend onderwijsvormen ondersteunen vanuit de gemeentelijke opdracht van de overheid om samen te werken met de schoolbesturen
- Samenwerkingsexperimenten tussen opvang, onderwijs en vrije tijdsorganisaties in het kader van de vorming van integrale kindcentra, bijvoorbeeld verlengde schooldag experiment in Oosterheem
- Uitvoering van beleid voor onderwijsachterstandenbestrijding in de vorm van schakelklassen en een taalplusklas
- Tussenevaluatie voor onderwijsachterstandenbeleid in samenhang met plan van aanpak OKEwet 2012 -2014
- VMBO- en MBO- samenwerkingsvormen zoals VM2 en vakcolleges verder ontwikkelen, waarbij onderwijs in eerste instantie verantwoordelijk is voor de inrichting en organisatie. Zowel VM2 als het vakcollege zijn specifieke leerroutes binnen het vmbo/mbo in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven.
- HBO-opleidingen uitbreiden

7. Schoolbegeleiding aanwenden voor lokale prioriteiten
8. Inzet van ICT voor lokale prioriteiten binnen en met het onderwijs
9. Realiseren van passende onderwijshuisvesting (in permanente of tijdelijke vorm) voor de Zoetermeerse scholen, o.a. Brede school ontwikkeling in de wijk Buytenwegh.
10. Healiseren van leerlingenvervoer en het verstrekken van bijdragen in de vervoerskosten van leerlingen
11. Leerwerkarrangementen waar regulier onderwijs niet (meer) mogelijk is

- Gemeente en samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs participeren in een Pionierschap passend onderwijs – jeugdzorg van de Ministeries van OCW en VWS. In Nederland doen ongeveer 30 gemeenten en samenwerkingsverbanden aan dit pionierschap mee. De samenwerking tussen gemeente en onderwijs is bijzonder. Zo heeft de gemeente in beide besturen van de samenwerkingsverbanden een adviserend lid. Ook is het onderwijs (PO, VO en MBO) kernpartner van Meerpunt.
- Op de Florence Nightingale in Oosterheem is in 2012 de formule verlengde schooldag met succes toegepast. Dit geldt ook voor de Toverberg in Meerzicht.
- In schooljaar 2011-2012 waren er zeven schakelklassen in het basisonderwijs en per augustus 2012 een taalplusklas op het ONC waar kinderen extra ondersteund worden met de taalverwerving.
- In december 2012 heeft het college op basis van de evaluatie onderwijsachterstandenbeleid 2010-2012 een nieuw plan voor 2013 en 2014 vastgesteld, dat in samenwerking met de partners in de stad is geformuleerd. Hierin is de harmonisatie van de peuterspeelzalen per 1 januari 2013 vastgesteld. In februari 2012 is door het college een extra Bestuursafpraak met de Rijksoverheid gemaakt over extra inzet voor kwaliteit van de VVE.
- De ontwikkelingen VM2 verlopen goed, de eerste leerlingen hebben inmiddels hun diploma behaald. Het vakcollege is in 2012 uitgebreid met een afdeling zorg en techniek.
- De Haagse Hogeschool is in 2012 gestart met Business IT & Management. De opleidingen van de Academie voor ICT & Media staan in de top drie van de keuzegids HBO.
- In 2012 is begeleiding ingezet op hoogbegaafde kinderen, VVE, communicatie met ouders, jonge kind netwerken en afstemming pedagogische visie kinderopvang en onderwijs.
- In 2012 is extra ingezet op cursussen voor leerkrachten en docenten m.b.t. het gebruik van ICT in het onderwijs bij taal en rekenen, het gebruik van interactieve schoolborden en het omgaan met i-pads door kinderen.
- Besluitvorming over de vier te realiseren IKCs (2x Meerzicht, Driemanspolder en Buytenwegh) heeft plaatsgevonden. In 2014 en 2015 zullen deze complexen in gebruik genomen worden.
- 223 leerlingen hebben gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer (157 leerlingen met taxi, 66 leerlingen met openbaar vervoer).
- Voor jongeren met afstand tot scholing/werk zijn leerwerkarrangementen gerealiseerd zoals activeringstrajecten en Werkmaat (Mbo 1) i.s.m. met het ROC ID College. Ook zijn preventieve trajecten binnen het Mbo opgezet om uitval te voorkomen, zoals domeinprogramma's en verkorte trajecten bij dreigende uitvallers niveau 3 en 4, zodat alsnog startkwalificatie op niveau 2 behaald kan worden.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Percentage kinderen met leerwinst in Citoscores bij een extra impuls door schakelklassen	-	10%	15%	50%	✓
Realisatie nieuwbouw en renovatie basisonderwijs	5	5	5	0%	✓

Doelstelling 5: Jongeren doen actief mee en participeren in de stad

1. Voortzetting jongerenparticipatieprojecten waaronder jongerenambassadeurs, X-Zjonproject en op het diverse gebieden o.a. duurzame ontwikkeling
2. Jongeren worden gestimuleerd om zelf activiteiten te bedenken, te organiseren, uit te voeren en te evalueren. Van consument naar producent.
3. Voortzetting aanpak groepen pellen voor groepsgerichte aanpak.
4. Wijkaanpak jongeren met begeleiding in accommodaties en op straat.
5. Realiseren van een permanente voorziening voor jongeren in de wijk Rokkeveen
6. Intensiveren van accommodatiegebonden, outreachend en ambulante jongeren werk waaronder Mobiel Jongeren Team.
7. Jongerensite interactiever maken en samenwerken met het mbo.
8. Iedere scholier in het voortgezet onderwijs loopt maatschappelijke stage
9. Publieksactie "Oog voor de jeugd".

10. Project "Stadhuis van de democratie": debatbijeenkomsten en de wegwijsdag.

- In 2012 zijn er in het kader van jongerenparticipatie diverse projecten uitgevoerd. In de raadzaal hebben scholen deelgenomen aan de Kindergemeenteraad en Stadhuis van Democratie (zie ook punt 10). Hiernaast zijn de jongerenambassadeurs actief geweest met het betrekken van Zoetermeerse jongeren om te komen tot adviezen aan de gemeente (en andere partijen uit Zoetermeer). Ook is Battle of the Bands georganiseerd en is er een aantal projecten door jongeren zelfstandig opgezet met behulp van het jongerensubsidiepotje X-ZJON!.
- Dit wordt gedaan middels X-ZJON! en ook bij het jongerenwerk worden jongeren betrokken bij het organiseren van activiteiten in plaats van slechts (consumerend) aan activiteiten deel te nemen.
- Groepen pellen is ook in 2012 ingezet als methodiek. Daarvan werd gebruik gemaakt in het groepenoverleg waar politie, jongerenwerk en de gemeente samenwerken om overlastbeleving te voorkomen/verminderen en het signaleren van individuele zorgsignalen.
- De begeleiding in accommodaties en op straat is uitgevoerd door het jongerenwerk. In iedere wijk is minimaal een jongerencentrum waar jongeren terecht kunnen bij het jongerenwerk. Hiernaast zijn sportactiviteiten georganiseerd en bereiken de jongerenwerkers de jongeren proactief op straat.
- Met betrokkenheid van actieve bewoners, een architect uit Rokkeveen en jongeren zelf is er in het Floriadepark een nieuwe Jongerenontmoetingsplaats gerealiseerd.
- In 2012 is er een intensivering geweest van het jongerenwerk middels een variant op het Mobiel Jongerenteam. Er is een samenwerking ingezet tussen Wijkpreventieteam en jongerenwerkers (van Stichting Jeugd en Jongerenwerk Midden Holland). Zij vormden gezamenlijk een extra team dat (voornamelijk) in de avond en nachturen diverse 'hotspots' bezocht om in contact te komen met jongerengroepen en overlastbeleving probeerde te voorkomen dan wel te verminderen. Ook hebben zij een rol gespeeld tijdens het EK.
- Om digitale interactie te creëren wordt 'social media' een beter middel geacht dan een reguliere website. Om deze reden is er in 2012 ingezet om met Facebook de interactie te zoeken. Hiernaast is de Jongerenambassadeurs gevraagd te komen met een advies rondom de jongerensite en is er een oproep geweest aan alle Zoetermeerse jongeren om een ontwerp voor een vernieuwde jongerensite. Momenteel zijn we bezig met de realisatie van een vernieuwde site.
- Er zijn in 2012 veel activiteiten rond de maatschappelijke stages geweest, zoals het instellen van een spreekuur voor leerlingen en eventueel hun ouders, de uitreiking van de MaS Awards, het Bellen en Eten project i.s.m. Rode Kruis en Resto Van Harte, het kerstpakkettenproject voor de Voedselbank etc.
- Tijdens de week van de opvoeding in september 2012 is er een speciale dag voor de jeugd geweest waarbij diverse instanties hebben geparticipeerd om het aanbod voor de jeugd centraal te stellen. Ook is op de dag van de leraar aandacht geweest vanuit de gemeente voor het onderwijzend personeel in de stad.
- Bij Stadhuis van democratie is deelname geweest van alle schooltypen aan de debatbijeenkomsten in de raadszaal met betrokkenheid van de lokale politiek. In plaats van de 'Wegwijsdag' (dat een programma is voor Voortgezet Onderwijs) is er een soortgelijk programma georganiseerd voor Primair Onderwijs, te weten: de Kindergemeenteraad.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal bemiddelde scholieren met maatschappelijke stage	2171	1400	2714	94%	✓

Doelstelling 6: Jongeren hebben geleerd met plezier vrije tijd te besteden door sport, cultuur en/of uitgaan.

1. Deelname van zo veel mogelijk kinderen die geboren zijn in 2003 aan de sport- en cultuurcheque.
2. Uitbreiden van wijk sportverenigingen.

1. Het percentage kinderen dat de cheque heeft verzilverd is 50%. Meer publiciteit voor de cheque waardoor de bekendheid is gestegen en de mogelijkheid om twee cheques van 50 euro in te leveren, hebben het gebruik van de cheque doen stijgen. Bovendien is het vanaf 2012 ook mogelijk gemaakt om de cheque bij commerciële aanbieders in te leveren.
2. In de wijken Palenstein (DSO voetbal en Kai Sei karate), Buytenwegh (Ilion atletiek en Pro Patria dansen) en Meerzicht (Kai Sei karate en Taverzo tafeltennis) zijn in 2012 wijk sportverenigingen uitgebreid.

Prestatie-indicator	Realisatie	Doel	Realisatie	Afwijking	Doel
---------------------	------------	------	------------	-----------	------

	2011	2012	2012	2012	gehaald
Aantal wijk sportverenigingen	3	2	6	+4	✓
Aantal kinderen dat gebruik maakt van de sport- en cultuurcheque	500	840	700	-140*	×

* Er is wel een stijging van het gebruik te zien, maar ondanks extra promotieactiviteiten is er toch nog onvoldoende gebruik gemaakt van dit nieuwe initiatief.

Doelstelling 7: De jeugd en hun ouders hebben (bij problemen) zorg op maat ontvangen in en/of buiten het gezin, op school en op weg naar werk.

1. Meerpunt: aanbod van opvoeden en opgroeien afstemmen en coördinatie van zorg prioriteren.
2. Experiment Samen Opvoeden Anders uitvoeren en evalueren.
3. Trainingen voor professionals in het omgaan met ouders en het zorg coördineren in het kader van 1 gezin 1 plan.
4. Experimenten uitvoeren in kader van andere aanpak in verband met transitie Jeugdzorg.
5. Samenbrengen van spoorboekje voor zorg voor peuters in samenhang met onderwijs
6. Realiseren van jeugdconferentie over integrale zorg.
7. Kinderopvang op sociaal medische indicatie.
8. Civil society acties voor gezinnen die een extra steuntje kunnen gebruiken bijvoorbeeld voorleesexpress.
9. Voortzetting opvoed- en opgroeiondersteuning op individueel en groepsniveau zo mogelijk in samenhang met de omgeving ('allemaal' opvoeders).
10. Uitbouw en ondersteuning van Integraal Handelingsgericht Indiceren in het onderwijs en opvang (ook voor schoolverlaters) vanuit de gemeentelijke opdracht van de overheid tot afstemmen met CJG Meerpuntaanpak.
11. Terugdringen voortijdig schoolverlaters.
12. Leerwerkarrangementen buiten het onderwijs om leerlingen weer op de rails en in het onderwijs te krijgen.
13. Stimuleren van acquisitie laaggeletterde jongeren en/of hun ouders en aanbodontwikkeling.
14. Veiligheidshuis (Samenwerking met partners Veiligheidshuis) verder uitwerken en relatie leggen met andere aanpakken zoals de nazorg voor ex-gedetineerde jongeren.
15. Begeleid woonprojecten uitvoeren.
16. Groepen pellen in de wijken voor de persoonsgerichte aanpak.
17. Voortgang van het organiseren risicojongerenoverleg voor afstemming tussen betrokken partners en justitie over individuele criminele en overlastgevende jongeren.
18. Toepassen van Regionale Verwijsindex Haaglanden voor vroegtijdige signalering.
19. Continueren van schoolmaatschappelijke werk en het maken van subsidieafspraken met de partners van Meerpunt.

- Op het gebied van groepstrainingen voor sociale vaardigheid, weerbaarheid en faalangstreductie heeft in 2012 afstemming plaatsgevonden voor implementatie in 2013. Daarnaast is het een van de drie taken van de Meerpunt-medewerkers Informatie en Advies om het aanbod opvoeden en opgroeien in Zoetermeer op de website meerpunt.nl inzichtelijk te maken voor ouders en op het Meerpunt Extranet voor professionals. Hier is dagelijks aan gewerkt in 2012. Coördinatie van zorg heeft de aandacht van alle Meerpunt-kernpartners en is op elk Meerpunt-partneroverleg geagendeerd, hetgeen heeft geleid tot een actievere houding bij professionals t.a.v. 1 Gezin 1 Plan.
- In 2012 is besloten om het project Opvoeden Samen Aanpakken voor te zetten. Er is een nieuwe lichte gespreksleiders getraind. Er zijn 25 bijeenkomsten georganiseerd in de stad.
- In 2012 hebben 93 professionals van diverse organisaties verdeeld over zeven groepen multidisciplinair deelgenomen aan de Meerpunt-training Wie het weet mag het zeggen. Daarnaast zijn er ook twee terugkombijeenkomsten georganiseerd met een gemiddelde van 45 deelnemers per bijeenkomst.
- Bureau Jeugdzorg is in de wijk Seghwaert gestart met een andere werkwijze voor gezinnen waarbij sprake is van een AMK-melding. Samen met partners is gestart met het voorbereiden van pilots met als doel om in 2013 ervaringen op te doen met nieuwe werkwijzen in andere wijken (o.m. 'pedagogische huisarts').
- Op 1 februari 2012 werd met groot succes de Jeugdconferentie georganiseerd. Circa 300 professionals waren aanwezig. In 2012 zijn de voorbereidingen gestart voor de Jeugdconferentie van 2013.
- Zie doelstelling 1.4.4.3.
- Zie doelstelling 1, item 2

- Het reguliere aanbod preventief jeugdbeleid is voortgezet, voorbeelden zijn Opvoedbureau, Homestart, gezinscoaching, training voor ouders en kinderen bij echtscheiding, trainingen voor kinderen en ouders die in aanraking zijn gekomen met huiselijk geweld. Daarnaast is het basis- en maatwerk aanbod van de jeugdgezondheidszorg uitgevoerd.
- Het onderwijs heeft de IHI-werkwijze in het primair onderwijs en de 1 Zorgroute in het voortgezet onderwijs verder uitgebouwd. De relatie met de Meerpunt-aanpak is vanzelfsprekend en heeft continu de aandacht.
- In schooljaar 2011-2012 zijn 425 nieuwe schoolverlaters geregistreerd. Zij hebben allemaal een ondersteuningsaanbod gekregen: 126 jongeren zijn teruggekeerd naar onderwijs, 180 jongeren zijn gaan werken en 87 zijn op een toeleidingstraject onderwijs/werk geplaatst. De doelstelling van 40% is niet gehaald omdat het streefcijfer een landelijk gemiddelde was en de problematiek binnen de G4-regio's veel zwaarder blijkt.
- Zie doelstelling 4, item 11
- Het ID college heeft met het project "Doe weer mee" bedrijven in Zoetermeer benaderd om laaggeletterden een cursus NT1 aan te bieden.
- Afspraken zijn gemaakt over de start van een regionaal Veiligheidshuis Haaglanden en over de verbinding zorg en veiligheid. Tevens zijn er intern afspraken gemaakt over de nazorg aan ex-gedetineerde jongeren, met daarin een bijzondere rol voor het Zoetermeers Zorgnetwerk (ZZoN) en de coördinator ZZoN+.
- Zie doelstelling 2, item 2.
- Zie doelstelling 5, item 3
- De ZZoN+-coördinator neemt deel aan het Netwerk- en Trajectberaad (detentiejongeren tot 18 jaar) dat in Den Haag georganiseerd wordt door de Raad van de Kinderbescherming als onderdeel van het Veiligheidshuis.
- In 2012 zijn verschillende nieuwe organisaties toegetreden tot de Verwijsindex Haaglanden en is extra ingezet op het bevorderen van de signalering.
- In 2012 werd het schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs uitgevoerd door +Support en in het voortgezet onderwijs door Jeugdformaat. Beiden zijn kernpartner van Meerpunt.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal 1 gezin 1 planaanpakken met zorgcoördinatie bij Meerpunt	4	10	12	20%	✓
Aantal gezinnen in gezinscoaching	32	35	37	2	✓
Aantal leerlingen in de Time out voorziening	43	35	46	30%	✓
Aantal deelnemers opvoedcursussen	178	300	479	179**	✓
Aantal aanmeldingen schoolmaatschappelijk werk in het basis- en voortgezet onderwijs*	517 (PO) 239 (VO)	380 (PO) 230 (VO)	493 (PO) 253 (VO)	113 (PO) 23 (VO)	✓

* Voor het schoolmaatschappelijk werk wordt gewerkt met schooljaren, dus realisatie 2011 betreft gegevens over schooljaar 2010-2011 en realisatie 2012 betreft gegevens over schooljaar 2011-2012.

**Deze grote toename is vooral veroorzaakt door de extra Meerpunt trainingen "Opvoeden Samen Aanpakken".

2.4.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

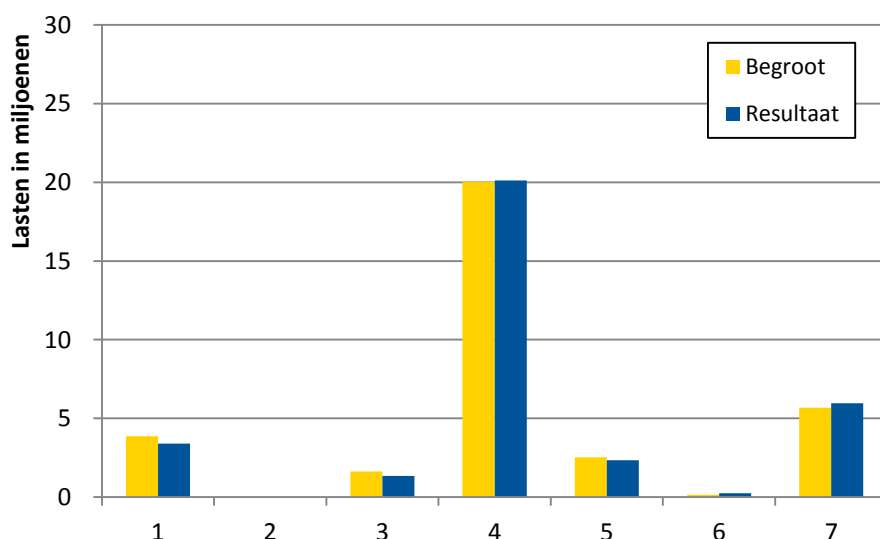
Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	29.084	31.880	31.417	463 V	427 N
Baten	3.998	3.998	4.547	549 V	
Resultaat voor bestemming	25.086	27.882	26.870	1.012 V	427 N
Toevoegingen aan reserves	2.641	1.990	1.990	0	
Onttrekkingen aan reserves	3.207	3.745	3.606	139 N	589 V
Saldo mutaties reserves	-566	-1.755	-1.616	139 N	589 V
Resultaat na bestemming	24.520	26.127	25.254	873 V	162 V

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 873.000 voordelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. Op leerlingenvervoer is een voordeel van € 195.000 gerealiseerd. Dit komt door een gunstige aanbesteding en een lager aantal leerlingen. Daarnaast blijken nieuw aangemelde leerlingen meer gebruik te maken van het voordeliger openbaar vervoer dan van taxivervoer.
2. Zoetermeerse instellingen hebben veel minder gebruik gemaakt van de gelden voor coördinatie van zorg (één gezin één plan) dan er beschikbaar was. Verder is er een voordeel gerealiseerd omdat er eind 2012 van de provincie een onverwachte bijdrage voor deskundigheidsbevordering is ontvangen. Het gaat om € 218.000.
3. Vooruitlopend op de invulling van taakstellingen zijn er minder uitgaven gedaan voor opleiding, advisering en ondersteuning, en zijn vacatures niet ingevuld. Dit levert een voordeel op van € 250.000.

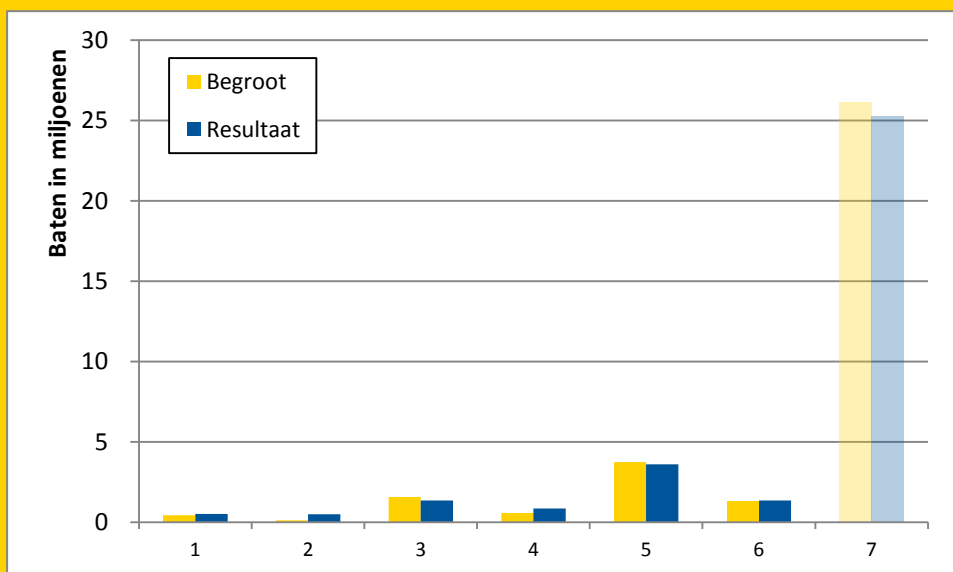
Verskil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Kinderen zijn opgegroeid onder begeleiding van "allemaal" opvoeders.
2	Jong volwassenen kunnen zelfstandig wonen en leven.
3	Jongeren zijn gezond, maatschappijbewust en zelfredzaam.
4	Jongeren hebben een baan met behulp van een eigen leerweg
5	Jongeren doen actief mee en participeren in de stad.
6	Jongeren hebben geleerd met plezier vrije tijd te besteden door sport, cultuur en/of uitgaan.
7	De jeugd en hun ouders hebben (bij problemen) zorg op maat ontvangen in en/of buiten het gezin, op school en op weg naar werk.

Vershil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Huren en pachten
2	Overige inkomsten
3	Inkomensoverdrachten van het rijk
4	Overige inkomensoverdrachten
5	Reserveringen
6	Huurinkomsten sociaal culturele accommodaties
7	Saldo programma

2.5 Programma 5 Kunst, cultuur en bibliotheek

2.5.1 Algemene doelstelling

Kunst en cultuur wil in de eerste plaats een veelzijdig en kwalitatief goed cultuuraanbod creëren voor een breed publiek. Zowel voor het receptieve aanbod (kijken en luisteren) als voor het actieve aanbod (zelf doen). Daarnaast is het van belang dat de inwoners op passende wijze worden gestimuleerd om gebruik te maken van het cultuuraanbod.

Juist in een nieuwe stad als Zoetermeer pleit men er landelijk voor om het culturele aanbod zowel kwalitatief en als kwantitatief goed aan te laten sluiten bij de bevolkingsomvang en bevolkingssamenstelling. Zo blijft het voor de diverse bevolkingsgroepen aantrekkelijk om in de New Town te komen en te blijven wonen. Daarom wil Zoetermeer haar bestaande culturele voorzieningen in stand houden en nieuwe culturele voorzieningen ontwikkelen.

2.5.2 Wat hebben we bereikt

Waardering voor cultuur

De omnibus enquête 2012 laat zien dat cultuur in Zoetermeer goed gewaardeerd wordt. De inwoners geven aan de grote Zoetermeerse culturele voorzieningen gemiddeld het rapportcijfer 7,7. Dit betekent een behoud van de waardering ten opzichte van 2011. Dit stemt tevreden omdat ondanks de economische teruggang de instellingen in staat zijn om dezelfde kwaliteit te blijven leveren.

Effecten slechte economie.

Voor de diverse culturele instellingen tekenen de gevolgen van de slechte economische omstandigheden zich af.

- Het CKC heeft over 2012 een exploitatietekort, als gevolg van de sterk teruglopende leerlingaantallen.
- Het Stadstheater heeft over 2012 een exploitatietekort, dat het zelf heeft opgelost door maatregelen te treffen.
- De bibliotheek heeft over 2012 een klein exploitatietekort. Ook de bibliotheek heeft het tekort zelf opgelost door maatregelen te treffen.

Zowel het CKC als de bibliotheek hebben een substantiële taakstelling. Deze zijn nog niet over het jaar 2012 van toepassing.

Voor alle drie de organisaties geldt dat ze niet zomaar de toekomst in kunnen door binnen hun huidige bedrijfsmodel kleine aanpassingen te doen. De organisaties zijn aan hervormingen toe. De bibliotheek bereidt zich voor op de nieuwe organisatie in het Stadsforum, het CKC is gestart met onderzoek naar nieuwe bedrijfsmodellen. Het Stadstheater kijkt goed naar de omvang van zijn eigen dienstverlening. De veranderingsprocessen die daarvoor lopen zien wij met vertrouwen tegemoet.

Ontwikkeling Stadsforum en theater voor amateurtheatergezelschappen.

- Voor de ontwikkeling van het Stadsforum is in februari 2012 een nieuwe stap gezet. De raad heeft ingestemd met het opstellen van een voorlopig ontwerp voor tegelijkertijd module 1 plus module 2: museum, bibliotheek, debatfunctie en horeca. Dit ontwerp is in eerste versie november 2012 gepresenteerd aan inwoners en raad. Dit gaf enthousiaste reacties.¹⁰
- Voor het amateurtheater zijn de mogelijkheden voor nieuwbouw op locatie bij het CKC nader onderzocht. De teruglopende leerlingaantallen van het CKC zijn op de nieuwbouw van invloed. Repetitieruimten voor het nieuwe theater hoeven mogelijk niet gerealiseerd te worden op het moment dat de theatergezelschappen gebruik kunnen maken van leegstaande repetitieruimten in het CKC. In juni 2012 is de raad over de stand van zaken geïnformeerd.

Een breed palet aan culturele activiteiten.

In de Zoetermeerse culturele sector wordt jaarlijks een brede diversiteit aan aansprekende activiteiten georganiseerd. Een greep uit het aanbod wordt hieronder per doelstelling genoemd. Apart moet melding worden gemaakt van de Boerderij, die scoorde in het buitenland. Het A-podium stond als enige buitenlandse zaal in de, in februari 2012 uitgebrachte, Readers Poll 2011 van het

¹⁰ Begin april 2013 heeft het college de stand van zaken Stadsforum aan de raad gestuurd. De definitieve besluitvorming over het Stadsforum is uitgesteld tot na de verkiezingen van maart 2014.

toonaangevende UK Magazine 'Classic Rock Presents Prog'. De Boerderij liet, met de derde plaats, The Royal Albert Hall achter zich.

2.5.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Versterking van een aantrekkelijke woonomgeving

1. Via Stichting Floravontuur stimuleren en organiseren van zes evenementen en 45 kleinere evenementen.
2. Stads promotie activiteiten.
3. Uitvoering geven aan de Evenementennota.
4. Opstellen evenementenkalender 2012.

- Onder druk van de recessie krijgt Floravontuur vaker aanvragen van kleinere evenementen voor garantstellingen dan voorheen. Desondanks heeft Floravontuur haar activiteiten als coördinator, stimulator en initiator van evenementen volgens afspraak uitgevoerd.
- De activiteiten op het terrein van stads promotie en productontwikkeling zijn volgens afspraak uitgevoerd. Ondermeer de activiteiten in het kader van 50 jaar Groeistad werden positief ontvangen.
- De evenementen hebben plaatsgevonden conform het vastgestelde beleid. Bijzonder was dat door een professionele opstelling en groot improvisatievermogen de Festivalweek Culinair toch doorgang kon vinden. Dit ondanks de harde windstoten en het slechte weer.
- De evenementenkalender 2012 is uitgevoerd conform planning.

Effectenindicator / Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gemiddelde waardering culturele voorzieningen	7,7	7,5	7,7	0	✓
Aantal evenementen	51	51	51	0	✓

Doelstelling 2: Laagdrempelige toegang tot cultuur, kennis en informatie voor iedereen, door een vraaggerichte bibliotheek en mediabeleid

1. Via verlenen van subsidie aan de bibliotheek op basis van prestatieafspraken. Uitvoering van de bibliotheekvernieuwing op basis van het vastgestelde bedrijfsplan 2009-2012.
2. Uitvoeren van de Mediawet en subsidiëren van de lokale omroep ZFM.

- De bibliotheek presenteerde in januari 2012 haar nieuwe beleidsplan 2012-2015, een nadere uitwerking van de bestaande beleidsvisie op hoofdlijnen, 'Zoetermeer leest zich slim'. Draggers van het beleidsplan zijn onder meer: innovatie, samenwerking, gebruiksgemak, kwaliteit en ondernemerschap. Voor het in de zomer gestarte project 'de bibliotheek als ondernemer' ontving de bibliotheek een bijdrage van Fonds 1818. De resultaten hiervan worden in de loop van 2013 verwacht.
- Op verzoek van de gebruikers is de bibliotheek, vanaf oktober 2012 één zondag per maand geopend. Na een jaar wordt het resultaat geëvalueerd.
- In november kreeg de bibliotheek het ITS-certificaat (Internationaal Toegankelijkheids Symbool).
- Lokale omroep ZFM heeft zijn activiteiten uitgevoerd conform de subsidieafspraken.

Effectenindicator / Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Prestatieindex bibliotheek*	3	3	3	0	✓

* In de prestatieindex bibliotheek is opgenomen: aantal bezoekers (760.000), aantal leners (33.500), aantal volwassen leners als % van het totaal (16,5%), het aantal jeugdige leden als % van het totaal (63%), aantal uitleningen (905.000), aantal bezoekers website (65.000). Bij scores onder de norm geldt 1 punt, gelijk aan de norm 3 punten, boven de norm 5 punten.

Doelstelling 3: Actieve cultuurdeelname, talentontwikkeling

1. Subsidiëren van het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) en daarmee bijdragen aan de totstandkoming van een breed en divers pakket aan vraaggerichte cultuureducatieve activiteiten tegen betaalbare tarieven.
2. Bieden van een breed samengesteld cultuureducatief aanbod voor scholieren, binnen en na schooltijd (brede school) (CP).
3. Onderzoek financiering cultuurmakelaar (CP).
4. Uitvoeren van het Programmafonds Cultuurparticipatie 2009-2012 in samenwerking met diverse culturele instellingen.
5. Subsidiëren van Amateurkunst.

- Het aantal inschrijvingen van de vrije tijdsschool is achtergebleven bij de begroting, als gevolg van de economische crisis. Conform de laatste ramingen van het CKC (november 2012) is het

aantal inschrijvingen gedaald met 15% ten opzichte van 2011. Dit heeft geleid tot een exploitatietekort van circa € 2 ton over 2012. In het najaar 2012 is een werkgroep ingesteld met vertegenwoordiging van het CKC en de gemeente, ter ondersteuning van het CKC, om een plan op te stellen voor een gezond financieel perspectief voor het CKC.

- Aan groep 1 tot en met 8 van het primair onderwijs wordt het Kunstmenu aangeboden, bestaande uit voorstellingen en projecten. Met dit Kunstmenu worden 12.000 leerlingen bereikt. Het is een belangrijk instrument voor cultuurparticipatie.
- Het CKC heeft een volwaardig aanbod gecreëerd voor het primair onderwijs op het gebied van muziek, toneel, dans en beeldende kunst. De bemiddelingsfunctie tussen de culturele instellingen en het primair onderwijs is gecontinueerd.
- Het voortgezet onderwijs krijgt € 3 per leerling en stelt zelf een cultuureducatief aanbod samen. Voor het voortgezet onderwijs organiseren diverse grote instellingen samen het project *Kunsthappen*.
- Zoetermeer is één van de 35 grote steden die meedoet met het landelijke Fonds Cultuurparticipatie. 2012 is het laatste jaar van deze regeling. Het CKC, de Bibliotheek, het Stads-theater, de Boerderij, het Stadsmuseum en Floravontuur hebben in het kader van dit fonds tal van geslaagde projecten uitgevoerd.
- In het najaar 2012 heeft het CKC samen met de bibliotheek en het stadsmuseum een aanvraag ingediend voor de nieuwe regeling van het landelijke Fonds Cultuurparticipatie: 'cultuureducatie met kwaliteit voor het primair onderwijs'. Het college heeft een adhesieverklaring bij de aanvraag gevoegd. Voorjaar 2013 wordt de beschikking van het Fonds verwacht.
- In maart 2012 vierde Zoetermeers oudste cultuurvereniging Kunst & Vriendschap haar 115^e verjaardag met een jubileumconcert in de Music Dome (in het PWA SilverDome).
- Voor de achtste keer werden de jaarlijkse Kunst & Cultuurprijzen uitgereikt: Rob Eichholtz kreeg de Vakprijs 2012 voor zijn grote steun aan het culturele leven, de Publieksprijs 2012 ging naar Jori Veldhuizen van Circus Nevermind.

Effectenindicator/ Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Prestatieindex aanbieder cultuurparticipatie*	2	3	2**	1	x*

* In de prestatieindex aanbieders cultuurparticipatie is opgenomen: leerlingcontacturen CKC (34.700), bereik educatieve activiteiten basisscholen (95%), bereik educatieve activiteiten VO (100%), aantal voorstellingen amateurkunst (65). Bij scores onder de norm geldt 1 punt, gelijk aan de norm 3 punten, boven de norm 5 punten.

**De prestatieindex cultuurparticipatie is niet gehaald. Oorzaak daarvan is het aantal inschrijvingen van het CKC dat 15% lager ligt dan begroot. Dit percentage is gebaseerd op de meest recente beschikbare cijfers uit november 2012.

Doelstelling 4: Versterking van het culturele klimaat in Zoetermeer, receptieve cultuurdeelname

1. Het realiseren van een Stadsforum (CP).
2. Realiseren van een nieuw theater voor amateurtheatergezelschappen aan de Rokkeveenseweg (CP).
3. Subsidiëren van cultuurpodium de Boerderij, het Stadstheater, het Stadsmuseum, culturele exposities en evenementen beeldende kunst.
4. Uitbreiding van atelier- en expositieruimte (CP).
5. Toepassen van de percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte, bij grote herstructureringsprojecten en gemeentelijke accommodaties.

- De ontwikkeling van het Stadsforum is genoemd onder 'wat hebben we bereikt'. In het najaarsdebat 2012 heeft de raad ingestemd met definitieve besluitvorming over het Stadsforum in mei 2013.
- In juni 2012 is de raad geïnformeerd over het onderzoek naar de mogelijkheden tot realisatie van het amateurtheater bij het CKC.
- Cultuurpodium De Boerderij programmeerde gevarieerd: van bekende bands tot nieuw talent en lokale en regionale amateurbands. De Vereniging van Nederlandse Poppodia & Festivals registreerde een landelijke afname van concerten en meer bezoekers per concert dan in de vorige meetperiode, een trend die ook De Boerderij voelt. Alle kansen om nieuwe publieksgroepen naar de Grote Zaal en het Podiumcafé te trekken werden benut.
- Het Stadstheater heeft over 2012 een exploitatietekort van circa € 150.000. Het kan dit tekort met de eigen reserves opvangen.
De voorlopige resultaten van het Stadstheater zijn als volgt:
  - 153 professionele voorstellingen in de grote zaal, 113 voorstellingen in de kleine zaal. Totaal 266 professionele voorstellingen.
  - 84.500 bezoekers aan professionele voorstellingen.
- Het Stadsmuseum vervulde zijn eigen functie in de stad door lokale thema's in een nationale

<p>context te plaatsen en door veel aandacht te geven aan bewonersparticipatie. Zoals de tentoonstelling 'De polder voorbij, Zoetermeer 50 jaar groeikern' die was verbonden met de kunsttentoonstelling in de Vuurtorenschool van Stichting Terra Art Projects.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De decentralisatie-uitkering Beeldende Kunst en Vormgeving is ten dele ingezet voor subsidiëring van Stichting Terra Art Projects. Zij realiseerde hiermee onder meer de basisprogrammering in kunsthal Territorium, de maandelijkse Kunstfayers, samenwerkingsverbanden met het Stedsmuseum. • Terra heeft in de zomerperiode de leegstaande Vuurtorenschool gebruikt als atelierruimte. Met zes installaties is vormgegeven aan het thema 'Zoetermeer 50 jaar groeikern'. Daarna is het schoolgebouw zoals gepland gesloopt. Dit is een geslaagd voorbeeld van het gebruik van leegstaande ruimte voor kunst en cultuur. • Aan beeldende kunst in de openbare ruimte is volgens de verordening Percentageregeling BKOR gewerkt aan totaal 15 kunsttoepassingen. Daarvan zijn er 9 opgeleverd. Het betreft vijf kunstwerken bij schoolgebouwen, twee kunstwerken in de Dorpsstraat, een vloerontwerp voor sportaccommodaties en een monumentaal tweedelig werk aan het Heemkanaal. 					
Effectenindicator/ Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aanbod cultuur*	3	3	3	0	✓

* In de prestatieindex aanbod cultuur is opgenomen: Aantal bezoekers stadsmuseum (10.000), aantal bezoekers stadstheater (125.000), aantal bezoekers De Boerderij (50.000), aantal gerealiseerde kunst opdrachten (7). Bij scores onder de norm geldt 1 punt, gelijk aan de norm 3 punten, boven de norm 5 punten.

Doelstelling 5: Behouden cultuurhistorische waarde van de stad

1. Subsidiëren Historisch Genootschap Oud Soetermeer.
2. Onderhouden van beeldende kunst openbare ruimte.
3. Uitvoeren van het monumentenbeleid.

<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van 'Zoetermeer 50 jaar groeikern' werd in juni 2012 de Beeldbank Zoetermeer geopend. Deze website toont foto's (dertigduizend) en video's over de historie van Zoetermeer die afkomstig zijn uit de collecties van het gemeentearchief en het Historisch Genootschap Oud Soetermeer (HGOS). De oudste foto's dateren uit 1860. • Het HGOS, de bibliotheek en het gemeentearchief, begonnen aan de ontwikkeling van een digitaal historisch informatiepunt (HIP). Hierop komen 50 verhalen over de geschiedenis van Zoetermeer te staan, lesbrieven en beschrijvingen van Zoetermeerse monumenten. Doelgroep: jongeren tussen de 12 en 35 jaar. Gestreefd wordt naar lancering van het HIP voorjaar 2013. • Een aantal kunstwerken uit de gemeentelijke collectie is gerepareerd of opnieuw ingelijst. Er zijn 18 kunstwerken uit de gemeentelijke collectie getaxeerd in verband met de verzekering. Dit moet iedere vijf jaar gebeuren. • Er zijn in de openbare ruimte 120 kunstwerken schoongemaakt. Aan acht kunstwerken is klein onderhoud gepleegd en aan vier kunstwerken groot onderhoud. Een kunstwerk werd gerestaureerd. Aan vier kunstwerken werden reparaties verricht in verband met calamiteiten. • Er zijn drie historische informatieborden geplaatst: over de Schuilkerk aan het fietspad langs de Amerikaweg; over de Zoetermeerlijn, bij halte Centrum West, aan de kant van de Voorweg en over de Meerpolder, bij het fietspad langs de Middelweg. • Ter gelegenheid van 'Zoetermeer 50 jaar groeikern' werd in maart het boek 'Groeikernen in Nederland' gepresenteerd. In het boek wordt de ontwikkelingsgeschiedenis van de vijftien groeikernen in Nederland beschreven, met Zoetermeer als allereerste groeikern als ijkpunt. • Er is een tentoonstelling over de Zoetermeerlijn georganiseerd, te zien van 16 mei tot 17 juni in de publiekshal van het Stadhuis, getiteld De Sprinter in herinnering. • De Dag van de Architectuur was op zaterdag 23 juni 2012. Het thema 'Architectuur & Voedsel' was aanleiding om negen gebouwen voor een bezichtiging open te stellen, waaronder Nutricia, stadsboerderij De Weidemolen en horecapaviljoen De Happy Moose aan de Zoetermeerseplas. In de Vuurtorenschool vond de uitreiking van de tweejaarlijkse Gemma Smid Architectuurprijs plaats. • In verband met verzakking en schade aan de stenen is het gedenkmonument in het Wilhelminapark gerestaureerd. 					
Effectenindicator/ Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Prestatieindex cultuurbehoud*	3	3	3	0	✓

* In de prestatieindex cultuurbehoud is opgenomen: uitvoering onderhoudsplan beeldende kunst (100%), verstrekking subsidie aan Historisch Genootschap conform subsidieverordening (100%); uitvoering Subsidieverordening instandhouding van monumenten in Zoetermeer. Bij scores onder de norm geldt 1 punt, gelijk aan de norm 3 punten, boven de norm 5 punten.

Doelstelling 6: Beschikbaar stellen van sociaal culturele gebouwen

1. Beheer van 53 sociaal culturele gebouwen.

- 12 culturele gebouwen. Groot onderhoud van Amerikaweg 145 uitgevoerd (vervanging Brandmeldcentrale, Stadhuisplein 2 (Bibliotheek) is doorgeschoven naar 2013, wel is de lichtstraat vervangen.
- 41 sociaal maatschappelijke gebouwen. Het dak van Hitchcockstrook 24 is vervangen.

Effectenindicator/ Prestatie-indicator	Realisatie 2010	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal beheerde gebouwen		53	53	0	✓

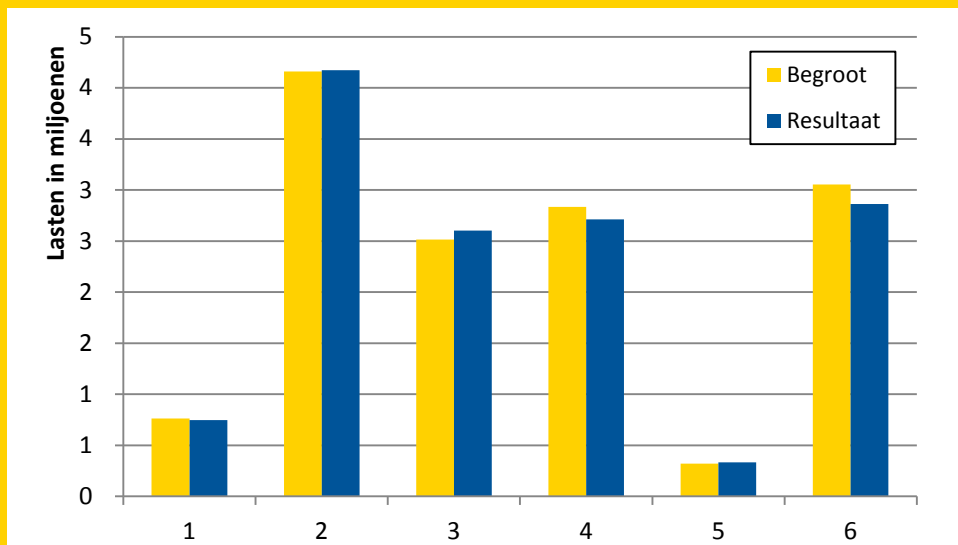
2.5.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	13.469	13.464	13.250	214 V	60 V
Baten	1.772	1.772	1.678	94 N	
Resultaat voor bestemming	11.697	11.692	11.572	120 V	60 V
Toevoegingen aan reserves	183	183	183	0	
Onttrekkingen aan reserves	1.316	1.316	1.035	281 N	60 N
Saldo mutaties reserves	-1.133	-1.133	-852	281 N	60 N
Resultaat na bestemming	10.564	10.559	10.720	161 N	

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 161.000 nadelig. Het gaat om geringe verschillen die worden toegelicht in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

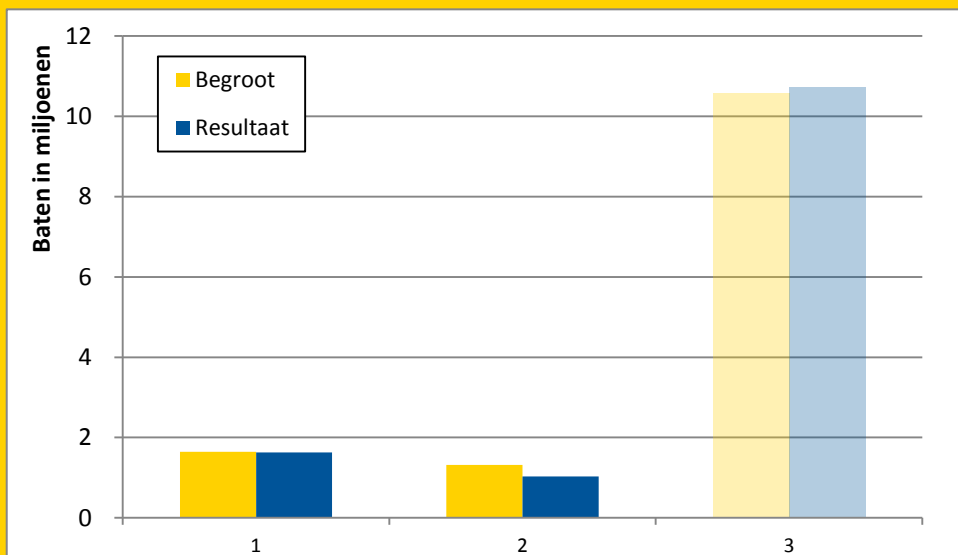
Vershil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Versterking van een aantrekkelijke woonomgeving.
2	Laagdrempelige toegang tot cultuur, kennis en informatie
3	voor iedereen, door een vraaggerichte bibliotheek en mediabeleid.
4	Actieve cultuurdeelname, talentontwikkeling
5	Versterking van het culturele klimaat in Zoetermeer, receptieve cultuurdeelname
6	Behoud cultuurhistorische waarde van de stad

Vershil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Huurinkomsten sociaal culturele accommodaties
2	Reserveringen
3	Saldo programma

2.6 Programma 6 Sport en bewegen

2.6.1 Algemene doelstelling

Het programma stimuleert sport en bewegen en zet inwoners aan tot een actieve leefstijl. Sport en bewegen is goed voor de gezondheid en leuk om te doen. Het versterkt de sociale cohesie en draagt bij aan het verbeteren van de leefbaarheid in de buurt. Niet-sporters worden uitgedaagd om deel te nemen, bijvoorbeeld als vrijwilliger bij de vereniging. Deelname aan sport biedt kinderen de kans door sport hun weerbaarheid te ontwikkelen en te leren over sportiviteit en respect. Niet alleen sport als doel, maar ook sport als middel om maatschappelijke doelen te realiseren, speelt in het sportbeleid een belangrijke rol.

2.6.2 Wat hebben we bereikt

Door het beschikbaar stellen van een goed ingerichte sportinfrastructuur hebben inwoners het gehele jaar gezond en sportief kunnen bewegen. Het aantal inwoners dat sport is gelijk gebleven en ook de frequentie waarmee Zoetermeerders tijd besteden aan sportieve activiteiten en deelnemen aan georganiseerde- of ongeorganiseerde sport is niet gewijzigd.

De sportvoorzieningen worden met een 7,4 goed gewaardeerd. Een uitzondering hierop vormt de waardering van 5,4 voor de zwembaden. Sluiting van Aquapark Keerpunt en berichtgeving over de aangekondigde verkoop hebben er toe geleid dat de zwembaden lager worden gewaardeerd.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% deelname van bevolking aan sport	80	80	79	1	×
% sportdeelname van jongeren (< 30 jaar)	87	89	86	3	×
% sportdeelname van ouderen (> 65 jaar)	70	72	70	2	×
Gemiddelde waardering voorzieningen	7,3	7,5	6,9	0,6	×

Effecten worden via de Omnibusenquête gemeten. De metingen tonen geringe verschillen met de gestelde doelen.

2.6.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Een blijvend hoge deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten ter bevordering van het welzijn van alle inwoners en de Zoetermeerse samenleving

- De bewegingscultuur in de stad stimuleren door het zelfstandig en/of in samenwerking met anderen ontwikkelen en aanbieden van uitdagende sportieve en recreatieve activiteiten.
  - Sportverenigingen ondersteunen bij het ontwikkelen van nieuwe, aangepaste spelvormen en het aangaan van samenwerkingsverbanden zoals schoolsportverenigingen.
  - De zwemvaardigheid stimuleren door zwemlesprogramma's en zwemactiviteiten te ontwikkelen en aan te bieden.
  - Talentontwikkeling en Topsport(eventenementen) ondersteunen.
  - Voorzien in een eigentijds basisvoorzieningenniveau van overdekte en onoverdekte accommodaties voor bewegingsonderwijs en (recreatieve) sportbeoefening.
  - De investeringsimpuls voor verenigingsaccommodaties uitvoeren.
- Door de economische realiteit was een aantal kaders uit de oorspronkelijke kadernota sport en bewegen 2009-2016 achterhaald. Op verzoek van de raad is de nota daarom aangepast. Combinatiefunctionarissen hebben zowel voor als tijdens schooltijd uitdagende sportieve en recreatieve activiteiten ontwikkeld en aangeboden. Aan het Sportloket is als nieuwe functionaliteit de Sportkalender toegevoegd. Kinderactiviteiten in de stad zijn geclusterd en deels wijkgericht aangeboden. De samenvoeging van de teams van het vrijetijdscentrum en natuur en milieueducatie onder één afdeling/directie vindt met ingang van 1 januari 2013 plaats.
  - Sportverenigingen zijn ondersteund en het aantal wijk sportverenigingen is uitgebreid naar zes. Er zijn nu wijk sportverenigingen actief in de wijken Buytenwegh, Palenstein en Meerzicht. Voor kinderen van het speciaal onderwijs is in samenwerking met sportverenigingen sport en bewegen gestimuleerd via het project Special Heroes.
  - Met ingang van augustus 2012 zijn de zwembaden De Veur en De Driesprong van maandag tot en met vrijdag geopend voor particulier les-, banenzwemmen en diverse doelgroeplessen. Het weekendgebruik vindt plaats door de zwemverenigingen en de zwemscholen. In samenwerking

met het speciaal basisonderwijs zijn afspraken gemaakt over het schoolzwemprogramma vanaf seizoen 2012-2013. Na de zomervakantie is Aquapark Keerpunt met uitzondering van het 25-meterbad gesloten. Het zwembad wordt nog gebruikt voor verenigingen en, in afwachting van verkoop, voor recreatiezwemmen. Hiermee is invulling gegeven aan het raadsbesluit van 12 november 2011 om het zwemmen in Zoetermeer anders te organiseren. Het gemiddeld aantal zwembadbezoeken per inwoner is hierdoor lager dan voorafgaande jaren.

- In samenwerking met stichting Zoetermeer Topsport, Floravontuur en de sportverenigingen is in het Stadstheater het Sportgala gehouden. Via de uitvoeringsorganisatie Den Haag Topsport is ondersteuning geboden aan de regionale trainingscentra. Het NK Mountainbike, het kajakfestival en 2 interlandwedstrijden van het Nederlands heren elftal hockey hebben dit jaar binnen de stadsgrenzen plaatsgevonden.
- De sportaccommodaties zijn verhuurd en onderhouden. Met name het gebruik van binnensportaccommodaties door verenigingen en particulieren is toegenomen. Door een actief verhuurbeleid ten aanzien van niet benutte onderwisen te voeren is het gebruik van de accommodaties verder verbeterd. De was- en kleedaccommodaties bij Meervogels, Phoenix, Ilion en Birds zijn vernieuwd en de was- en kleedruimten van vijf sportaccommodaties zijn gerenoveerd. Op het hockeycomplex in het Van Tuylsportpark is het vierde hockeyveld verplaatst en is een vijfde hockeyveld toegevoegd. Bij zwembad De Driesprong wordt sinds dit jaar zoutelektrolyse toegepast om zwemwater te desinfecteren. Hierdoor behoren chlooropslag en chloortransport voor dit zwembad tot het verleden. In sportcentrum De Veur is een nieuwe receptie- en verhuurbalie gerealiseerd.
- Ter verbetering van de eigen accommodatie is door vijf verenigingen gebruik gemaakt van de investeringsimpuls.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Animocijfer zwembaden*	4,0	4,0	3,5	0,5	×
Deelname wijkgerichte activiteiten	-	68.000	76.815	8.815	✓
Bezetting gymnastieklokaal (excl. bew onderwijs)	988	1100	1151	51	✓
Bezetting sportzaal (excl. bew onderwijs)	1708	1325	2070	745	✓
Bezetting sporthal (excl. bew onderwijs)	1390	1430	1618	188	✓
Bezetting buitensportaccommodaties	100%	100%	100%	-	✓

* Toelichting Animocijfer: minder bezoekers bij de zwembaden als gevolg van sluiting Aquapark Keerpunt.

2.6.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

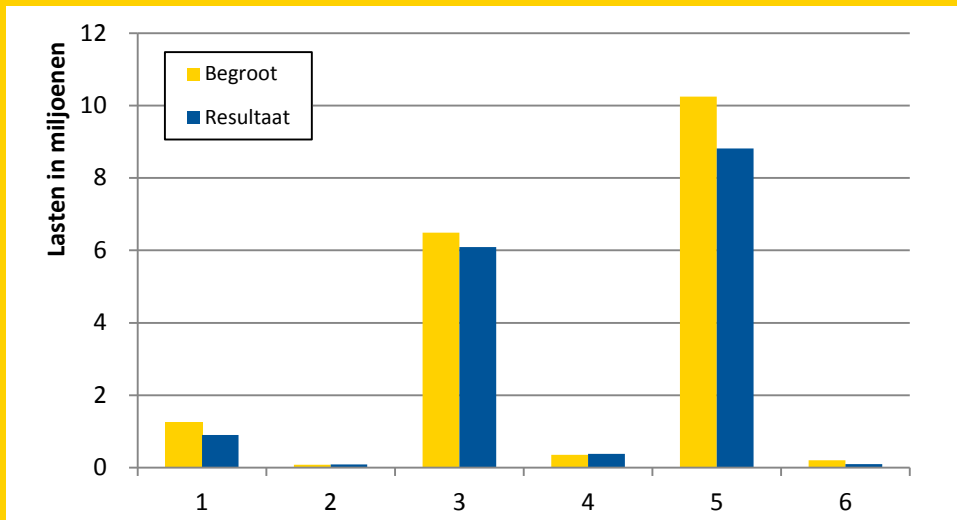
Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	17.824	17.924	15.679	2.245 V	48 V
Baten	6.073	6.073	5.540	533 N	430 N
Resultaat voor bestemming	11.751	11.851	10.139	1.712 V	382 N
Toevoegingen aan reserves	693	693	693	0	
Onttrekkingen aan reserves	3.306	3.306	1.689	1.617 N	
Saldo mutaties reserves	-2.613	-2.613	-996	1.617 N	
Resultaat na bestemming	9.138	9.238	9.143	95 V	382 N

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 95.000 voordelig. Het gaat om geringe verschillen die worden toegelicht in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

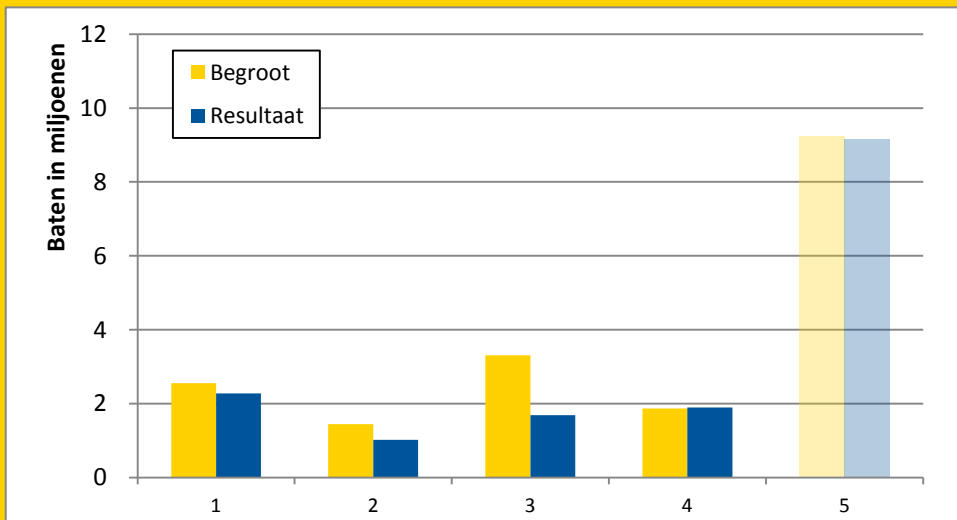
Verschil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	De bewegingscultuur in de stad stimuleren door het zelfstandig en/of in samenwerking met anderen ontwikkelen en aanbieden van uitdagende sportieve en recreatieve activiteiten
2	Sportverenigingen ondersteunen bij het ontwikkelen van nieuwe, aangepaste spelvormen en het aangaan van samenwerkingsverbanden zoals schoolsportverenigingen
3	De zwemvaardigheid stimuleren door zwemlesprogramma's en zwemactiviteiten te ontwikkelen en aan te bieden
4	Talentontwikkeling en Topsport(eventen) ondersteunen
5	Voorzien in een eigentijds basisvoorzieningenniveau van overdekte en onoverdekte accommodaties voor bewegingsonderwijs en (recreatieve) sportbeoefening
6	De investeringsimpuls voor verenigingsaccommodaties uitvoeren

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Huren en pachten
2	Opbrengsten kaartverkoop zwembaden
3	Reserveringen
4	Huurinkomsten sociaal culturele accommodaties
5	Saldo programma

2.7 Programma 7 Veiligheid

2.7.1 Algemene doelstelling

Een toekomstgericht Zoetermeer betekent dat Zoetermeer een leefbare en veilige stad is. Het niveau van veiligheid blijft gehandhaafd. Belangrijke punten om dit te realiseren zijn het versterken van de gemeentelijke regierol, het wegwerken van handnavingsachterstanden, het ondersteunen van actieve burgers en het ondersteunen van veilig wonen en veilig ondernemen. Leidraad voor het veiligheidsbeleid van de komende jaren vormt de kadernota *Integraal Veiligheidsbeleid Zoetermeer* (hierna: de kadernota).

2.7.2 Wat hebben we bereikt

In 2012 was er veel aandacht voor de veiligheid in de wijken. Door een effectieve en efficiënte samenwerking binnen de keten, zowel intern, binnen de gemeente als met externe partners is jongerenoverlast aangepakt. Dit was een samenwerking tussen de gemeente, politie, woningcorporaties, Openbaar Ministerie, reclassering Nederland, jeugdzorg en welzijnsorganisaties. Om de overlastgevende groepen aan te pakken is in opdracht van het Ministerie van Justitie een extra groep jongerenwerk ingezet, namelijk in Oosterheem: Stichting Waarheid.

De vijf prioriteiten die in de kadernota zijn opgenomen, zijn uitgevoerd. Er hebben bijvoorbeeld twee subsidieacties tegen woninginbraak plaatsgevonden, het aantal horecaondernemers in het project Veilig Stappen is uitgebreid, WAS is in alle wijken actief, Streetwatch is gecontinueerd, bij de uitgaansgelegenheden is cameratoezicht geplaatst en naar aanleiding van de landelijke discussie over de wietpas is het coffeeshopbeleid in Zoetermeer onder de loep genomen. Dit heeft overigens niet tot aanpassingen geleid van het coffeeshopbeleid.

Ondanks alle inspanningen is het doel voor de gemiddelde waardering voor veiligheid binnen Zoetermeer niet gehaald. De doelstellingen uit de kadernota blijven actueel.

Steeds vaker voeren leden van team Handhaving controles uit in samenwerking met politie, HTM of milieu-inspecteurs. Hierbij gaat het om de inzet van het team handhaving bij evenementen, hot spots (bekende overlastplekken) in de wijken, de integrale handnavingsacties op de Randstadrail, handnavingacties in burger bij overlast hondenpoep, de hulp bij controle van de vuurwerkverkooppunten in Zoetermeer en tijdens Oud- en Nieuw.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gemiddelde waardering voor veiligheid binnen Zoetermeer	-	6,9	6,7	0,2	×

Bewoners en ondernemers leveren actief een bijdrage aan de veiligheid in hun buurt (CP).

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% inwoners dat aangeeft wel eens iets gedaan te hebben om veiligheid in buurt te verbeteren	30,6%	32%	31%	1%	×
% inwoners dat zich persoonlijk verantwoordelijk voelt voor veiligheid in de buurt/wijk	66,6%	70%	70%	0%	✓

Voorkomen en verminderen van overlast, geweld en criminaliteit.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal aangiften van geweld per 1000 inwoners	6,3	<2011	7,9	1,6	×
Het aantal incidenten huiselijk geweld	332	<2011	310	22	✓
% inwoners dat zich <i>zelden of nooit</i> onveilig voelt <u>in Zoetermeer</u>	56,3%	>2011	57%	0,7%	✓
% inw. dat zich <i>zelden of nooit</i> onveilig voelt <u>in eigen buurt</u>	72%	>2011	70%	2%	×
% Inwoners dat overlast van groepen jongeren als bedreigen ervaart	18,8%	<2011	*		×/✓
% inwoners dat vindt dat diefstal uit auto's in de buurt vaak voorkomt	6,7%	<2011	*		×/✓

* Deze cijfers zijn niet beschikbaar door een wijziging in de integrale veiligheidsmonitor

Directe en indirecte gevolgen van een ramp voorzien en beheersen

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Het % inwoners met rookmelders	74%	>2011	78%	4%	✓
Het % huishoudens met een noodpakket	17%	>2011	17%	0%	×/✓
% uitrijdingen binnen 8 minuten ter plaatse bij spoedeisende calamiteiten	80%	80%	80%	0%	✓

2.7.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Bewoners en ondernemers leveren actief een bijdrage aan de veiligheid in hun buurt (CP)

Zorgen voor veiligheid is niet alleen een taak van de gemeente. Inwoners, ondernemers en bezoekers hebben hierin ook een eigen verantwoordelijkheid. Door middel van voorlichting wordt bewustwording gecreëerd bij ondernemers en inwoners om actief een bijdrage te leveren aan veiligheid in hun buurt.

1. Continuering aanpak stille en enge plekken waarbij, indien mogelijk, een verruiming van beleidsnormen wordt gehanteerd om de aanpak te realiseren. Inwoners kunnen in 2012 plekken melden via het Geografisch Informatie Systeem.
2. Invoeren van Burgernet (eind 2012 gereed) (CP).
3. Wijk en Agent Samen (WAS) is in elke wijk actief. (CP).
4. Alle winkelgebieden hebben eind 2012 de herkeuring van De Meerbloem (Zoetermeers alternatief voor Keurmerk Veilig Ondernemen) gehad.
5. Continuëren van het project Streetwatch en indien mogelijk dit ook bij andere scholen introduceren.
6. Burgernet: het zichtbaar maken van successen door het houden van een voorlichtingscampagne.
7. Grotere betrokkenheid van inwoners bij het werk van politie, toezichthouders en handhavers door het stellen van prioriteiten door inwoners per wijk via internet (**motie 8a**).

- Sinds 2011 is de jaarlijkse extra oproep (via het stadnieuws en website www.zoetermeer-veilig.nl) gedaan, zodat inwoners stille en enge plekken melden. Inwoners kunnen helaas nog niet melden in GIS. Men kan een plek melden in Melddesk. Indien de plek is aangepakt wordt het vermeld in GIS. Er wordt gewerkt aan een koppeling tussen Melddesk en GIS zodat een melding ook via GIS kan worden gedaan.
- Burgernet is ingevoerd.
- Wijk en Agent Samen is in de wijken actief. In alle wijken zijn attentie-buurtpreventie-borden geplaatst.
- Op één na hebben alle winkelgebieden in Zoetermeer een herkeuring van De Meerbloem gehad. De uitzondering betreft het nieuwe winkelgebied Oosterheem. Het traject ten aanzien van het behalen van de eerste keurmerk ster loopt. Bij de volgende herkeuring (gereed eind 2014) wordt winkelgebied Oosterheem meegenomen in de keuringsronde.
- Het project Streetwatch is in 2012 gecontinueerd. Bij andere scholen was geen belangstelling voor Streetwatch.
- In juni en december 2012 is de Burgernet-nieuwsbrief uitgebracht. Er is uiteindelijk niet gekozen voor een voorlichtingscampagne gezien het feit dat een nieuwsbrief een beter instrument is om de successen van burgernet en andere veiligheidszaken te belichten.
- In de wijken zijn veiligheidsbijeenkomsten gehouden, in de vorm van een veiligheidsmarkt. Tijdens deze bijeenkomsten is aan bewoners gevraagd, welke veiligheidsprioriteiten zij graag aangepakt zien worden. Deze prioriteiten zijn zo mogelijk opgepakt met betrokken partijen (politie en handhaving). Er is geen prioriteitentop gemaakt; wel is duidelijk dat de prioriteiten uit de nota IVB nog immer actueel zijn.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Uitvoeren van voorlichtings-, subsidie- en/of handhavingsacties ter voorkoming en vermindering van criminaliteit.	-	3	3*	0	✓
Aantal aangepakte stille enge plekken	16	>5	2**	3	X

* Het gaat om: subsidieacties PKVW en 'Licht de inbreker op' en om het plaatsen van buurtpreventiebordjes WAS in alle wijken.

**Uitvoerende werkzaamheden lopen van de andere drie plekken door in het eerste kwartaal 2013, waardoor in 2012 twee stille enge plekken daadwerkelijk zijn aangepakt.

Doelstelling 2: Voorkomen en verminderen van overlast, geweld en criminaliteit

1. Onderzoeken naar alternatieven van cameratoezicht bij de Mandelaburg (motie 18a).
2. Adviseren over cameratoezicht bij scholen (motie 25).
3. Het realiseren van webcamtoezicht bij een aantal scholen.
4. Veilig Stappen: **(CP)** continueren handhavingsacties van de politie in het uitgaansgebied.
5. Het houden van toezicht en handhaving in de openbare ruimte. **(CP)**
6. Investeren in sociale veiligheid openbaar vervoer door het inzetten van handhavingsacties. **(CP)**
7. Integrale aanpak jaarwisseling; door middel van, inzet WAS, inzet particuliere beveiligers, maximale politie en brandweer inzet. **(CP)**.
8. Op grond van de evaluatie worden alcoholnuttingsverboden voortgezet.
9. Het onderzoeken naar het invoeren van plaskruis. De proef met plaskruis is 2011 gestart en een onderzoek naar cameratoezicht en verlichting stadhuisplein is gaande. (motie 30)
10. Het terugdringen van huiselijk geweld door het Haaglands protocol (inclusief hulpverleningstraject) te volgen en daarbij het instrument tijdelijk huisverbod inzetten.
11. De aandacht onder inwoners ten aanzien van inbraakpreventie woningen vergroten **(motie 16)**.

- De raad is in april 2012 geïnformeerd over de motie 18a. De belangrijkste conclusie is dat alle partijen (met name gemeente en politie) de technologische vernieuwingen op cameragebied volgen. Mogelijk wordt het aantal camera's verminderd, mits blijkt dat dezelfde dekking met minder, maar meer geavanceerde, camera's is te realiseren. In het convenant staat vermeld dat het cameraplan dan wordt aangepast.
- Er zijn in 2012 geen verzoeken van scholen, bedrijven en particuliere organisaties binnengekomen om over cameratoezicht geïnformeerd te worden.
- Eind 2011 zijn er bij acht geselecteerde scholen vandaalbestendige vaste camera's geïnstalleerd. Dit is in het vierde kwartaal 2012 geëvalueerd. Het schadeverloop ontwikkelt zich positief, wat toegeschreven wordt aan de preventieve werking, die van cameratoezicht uitgaat. Deze proef krijgt vervolg.
- In 2012 zijn vijf scholen extra toegerust met cameratoezicht.
- De politie heeft zoals afgesproken tien keer een handhavingactie in het uitgaansgebied gehouden.
- In 2012 heeft de inzet van team handhaving in het kader van het toezicht en de handhaving in de openbare ruimte zich grotendeels gericht op het uitvoeren van (integrale) handhavingsacties. Daarnaast zijn door de bewoners gemaakte meldingen nagelopen.
- In 2012 hebben vier integrale handhavingsacties plaatsgevonden. De raad is middels een memo in december 2012 op de hoogte gesteld van de resultaten. Daarnaast zijn kleine prikacties gevoerd.
- Tijdens de jaarwisseling 2011-2012 is er voor € 207.000 aan gemeentelijke eigendommen vernield. Dit betrof een afname van € 154.000 ten opzichte van de jaarwisseling 2010-2011. Ondanks de afname is het schadebedrag aanzienlijk.
- T.b.v. de jaarwisseling 2012-2013 is de integrale aanpak van de jaarwisseling gecontinueerd.
- In Oosterheem zijn voor twee nieuwe locaties alcoholnuttingsverboden afgekondigd.
- De raad heeft in april 2012 een memo ontvangen over het onderzoek naar het plaskruis. Wekelijks wordt een krosurinoir bij het Theaterplein geplaatst. Op en nabij het Stadhuisplein is cameratoezicht gerealiseerd. Na een schouw is geconstateerd dat bij de Amsterdamstraat extra verlichting noodzakelijk was. Deze verlichting is aangebracht.
- De burgemeester heeft 45 tijdelijke huisverboden in het kader van huiselijk geweld opgelegd
- De subsidieacties Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) en 'Licht de inbreker op' zijn gehouden. Voor de subsidieactie "PKVW" hebben 28 huishoudens deelgenomen. Aan de actie "Licht de inbreker op" hebben in totaal 237 huishoudens deelgenomen. Ook heeft de politie extra aandacht besteed aan preventie.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal toezichthouders	-	16,5fte	16.5 fte	0	✓
Aantal handhavingsacties openbaar vervoer & stations	3	4	4	0	✓
Uitbreiding aantal fte politie bij bureau Zoetermeer	235	223	211,2	11,8	✗
Aantal integrale handhavingsacties gericht op veilig uitgaan	3	10	10	0	✓
Het houden van een voorlichtingscampagne huiselijk geweld	-	>1	1*	0	✓

* Er is een landelijke campagne geweest. Daarom is er geen lokale campagne geweest

Doelstelling 3: Directe en indirecte gevolgen van een ramp voorzien en beheersen

De gemeente is in staat om inwoners te informeren over de risico's van het verzorgingsgebied en bij een ramp te helpen en te evacueren

1. De gemeentelijke rampenbestrijdingsorganisatie wordt jaarlijks multidisciplinair geoefend met regionale samenwerking.
2. Communiceren met en voorlichten van de inwoners over de risico's, rampen en zware ongevallen.
3. Input leveren voor het regionaal crisisplan dat onder regie van de Veiligheidsregio Haaglanden wordt opgesteld. De uitvoering van het plan is op lokaal niveau.

- De burgemeester kreeg in zijn rol van plaatsvervangend voorzitter Veiligheidsregio samen met het regionaal beleidsteam een training en drie oefeningen, welke regionaal dan wel landelijk werden georganiseerd. Ook kregen de officieren van dienst Bevolkingszorg (gemeentelijke piketmedewerkers crisisbeheersing) en de leden van het Gemeentelijk Beleidsteam een regionaal georganiseerde oefening.
- Zoetermeer heeft door middel van het gebruik van borden, social media, persberichten, artikelen, websites, flyers en folders gecommuniceerd over de zelfredzaamheid van bewoners. Dit is een regionaal initiatief waarin Zoetermeer meegedacht heeft.
- Het leveren van input voor het regionaal crisisplan is uitgevoerd.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Deelname gemeente Zoetermeer aan multidisciplinaire, regionale oefening	1	1	1	0	✓
Controles conform controleplan preventie brandveiligheid	1503	1.415	1455	40	✓

Doelstelling 4: Het verstevigen van de gemeentelijke regierol ten aanzien van veiligheidsbeleid.

1. Veiligheidshuis (samenwerking met partner Veiligheidshuis) verder uitwerken en relatie leggen met andere aanpakken zoals de nazorg voor ex-gedetineerden.
2. Informatie over integraal veiligheidsbeleid op de website van Zoetermeerveilig.nl voor bewoners en ondernemers. (motie 7, voorjaarsdebat 2010).
3. Inzetten van Zoetermeerbanen om veiligheid in de buurt te verbeteren (CP).

- Zoetermeer neemt deel aan het regionaal Veiligheidshuis Haaglanden. Er vindt regelmatig afstemming plaats over de ontwikkelingen in het kader van een regionaal Veiligheidshuis Haaglanden en de decentralisatie van de Jeugdzorg.
- Er is gedurende het jaar nieuwe informatie op de website geplaatst.
- In 2012 zijn 12 wijkstewards aangesteld om de veiligheid in de buurt te verbeteren. Daarvan hebben zeven een jaarcontract gekregen bij Capricorn.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal ingezette Zoetermeerbanen voor de verbetering van de veiligheid in de buurt.	6	9	12	3	✓

2.7.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

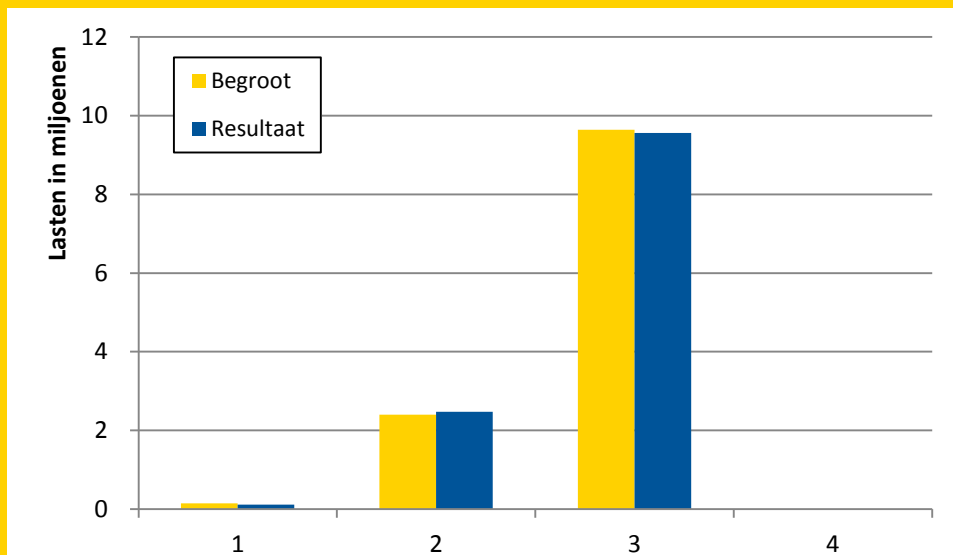
Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Verschil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	12.093	12.189	12.085	104 V	59 V
Baten	125	227	378	151 V	
Resultaat voor bestemming	11.968	11.962	11.707	255 V	59 V
Toevoegingen aan reserves	0	0	63	63 N	
Onttrekkingen aan reserves	0	13	13	0	
Saldo mutaties reserves	0	-13	50	63 N	
Resultaat na bestemming	11.968	11.949	11.757	192 V	59 V

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 192.000 voordelig. Het gaat om geringe verschillen die worden toegelicht in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

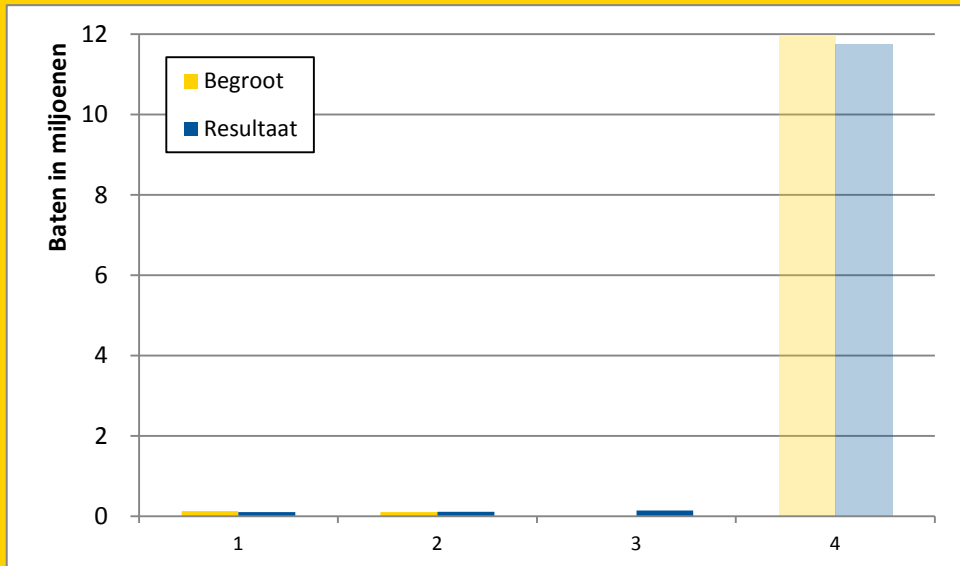
Verskil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Bewoners en ondernemers leveren actief een bijdrage aan de veiligheid in hun buurt
2	Voorkomen en verminderen van overlast, geweld en criminaliteit
3	Directe en indirecte gevolgen van een ramp voorzien en beheersen
4	Het verstevigen van de gemeentelijke regierol ten aanzien van veiligheidsbeleid

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Overige inkomsten
2	Inkomenoverdrachten van het rijk
3	Overige inkomenoverdrachten
4	Saldo programma

2.8 Programma 8 Dienstverlening en bestuur

2.8.1 Algemene doelstelling

Het college heeft dienstverlening hoog op de agenda staan. In het programma voor 2011- 2014 streeft het college naar een dienstbare stad waar de klant centraal staat. Accent ligt hierbij op de digitale dienstverlening en transparantie. Een dienstbare stad is een stad die verder vorm gegeven wordt, waarbij het college streeft naar het betrekken van inwoners, bedrijven en instellingen bij het maken van keuzes. De wijkposten zijn daarin belangrijk omdat deze dicht bij de inwoners staan.

2.8.2 Wat hebben we bereikt

De dienstverlening is verder verbeterd. De website is vernieuwd en sinds september 2012 is er een nieuwe digitale balie. Gastvrouwen hebben trainingen gevolgd om inwoners te helpen met het aanvragen van een digitaal product in de centrale publiekshal. Medewerkers van het call center zijn opgeleid om klanten te helpen om informatie op de website te vinden. Toch is de waardering voor de dienstverleningen iets lager dan in het voorgaande jaar. Als mogelijke oorzaak zijn hiervoor diverse omstandigheden aan te wijzen die de waardering nadelig hebben beïnvloed. Door het vervallen van de kinderbijschrijving in het paspoort van de ouders hebben alle kinderen die naar het buitenland reizen vanaf 26 juni 2012 een eigen reisdocument nodig. Hierdoor ontstond grotere drukte dan normaal in de centrale Publiekshal. Het afschaffen van de kinderbijschrijving heeft ook geleid tot veel telefonische vragen over reisdocumenten. Het call center heeft tevens veel vragen gehad over de "Zoetermeerpas". De interne informatievoorziening voor het call center bleek niet altijd voldoende, waardoor het percentage 'beantwoorden van vragen in 1 keer goed' niet is behaald.

Daarnaast hebben de gewijzigde openingstijden van Publieksplein van maandag tot en met donderdag van 10.00 uur tot 16.00 uur een ongunstig invloed gehad op de dienstverlening.

Daarentegen heeft de zaterdagopenstelling tot positieve reacties geleid.

Het klantonderzoek naar de waardering van bezoekers voor de website is niet gehouden. Uit de Benchmark van Ernst & Young heeft Zoetermeer de eerste plaats behaald als het meest volwassen digitale loket.

Het digitale kanaal is meer benut doordat bepaalde producten alleen nog maar digitaal te verkrijgen zijn maar ook door meer producten digitaal aan te bieden. De aanvraag van digitale formulieren heeft ruimschoots de verwachtingen overtroffen. Het gebruik van social media is gestegen.

In 2012 is een uitgebreid onderzoek afgerond naar de haalbaarheid voor het inzetten van een Multifunctionele Stadspas. De uitkomsten van dit onderzoek waren negatief zodat de Multifunctionele Stadspas niet wordt ingevoerd. De redenen hiervoor is dat potentiële deelnemers zijn afgehaakt.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening	7,2	7,5	7,1	-0,4	×
Waardering van bezoekers voor de baliedienstverlening	7,8	8,0	7,7	-0,3	×
Waardering van bellers voor het GCC	7,4	7,4	7	-0,4	×
Waardering van bezoekers voor de website	7,1	7,2	-*	-	×/✓
Gebruik digitale producten	+9%	+5%	47%	+42%	✓

* De gebruikelijke meetmethode wordt niet meer toegepast. Er wordt gekeken naar een nieuwe methode.

Transparant beleid en regelgeving

Zoetermeer heeft een voorbeeldfunctie op het gebied van vermindering regeldruk. De wethouder dienstverlening is ambassadeur voor Zuid-Holland in het programma van VNG, BZK en EZ en trekker van het hoofdstuk Regelluwe stad in het convenant dat de G32 heeft afgesloten met de minister van Economische Zaken.

Als gevolg van de aansluiting bij de Nationale Ombudsman is er een klachtcoördinator aangesteld die interne en externe klachten coördineert.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Rapportcijfer duidelijkheid beleid en regelgeving bedrijven	6,1	6,1	-*	-	x/✓
Rapportcijfer duidelijkheid regels burgers	6,8	-	-**	-	x/✓
% daling gegronde klachten t.o.v. vorig jaar	-	5%	-***	-	x/✓

* De Benchmark Ondernemersklimaat heeft niet plaatsgevonden. Er lopen nieuwe initiatieven om een gezamenlijke benchmark voor de G32 en mogelijk ook de G4 op te zetten. De besluitvorming hierover is doorgeschoven naar 2013.

** In 2012 niet gemonitord. Het betreft een 2 jaarlijkse burgerpeiling.

*** Het totaal aantal gegronde klachten is in 2011 niet gemonitord. Het aantal gegronde klachten in 2012 is de nulmeting.

Wijkpost als spil in de wijk

Het wijkmanagement heeft aan 3 speerpunten gewerkt.

1. Het versterken en verbreden van de functie van de wijkposten.
2. Het opzetten van bewonersparticipatie in alle wijken.
3. De regie voeren en opstellen, actualiseren en uitvoeren van de wijkplannen in alle wijken.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% inwoners dat gebruik maakt van de wijkpost	-	55%	30%*	-25%	x
Rapportcijfer tevredenheid inwoners over het functioneren wijkposten	6,4	7,4	7,2	-0,2	x
Aantal abonnees wijknieuwsbrieven	6623	4250	7.589**	+3.339	✓

* Het percentage inwoners dat gebruik maakt van de wijkpost is voor het eerst als effectenindicator in 2012 benoemd. In onderstaand overzicht is te zien dat het gebruik van de wijkpost door bewoners is toegenomen. De doelstelling voor 2012 is echter te hoog ingeschat. Er zal een rectificatie worden voorgesteld in de Perspectiefnota 2013.

Overzicht van inwoners dat gebruik heeft gemaakt van de wijkpost

2010	2011	2012
27%	28%	30%

Het gaat hierbij om het totaal aantal abonnees van alle wijknieuwsbrieven bij elkaar opgeteld en niet over unieke abonneeadressen in het bestand.

2.8.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Hogere klanttevredenheid

Zoetermeer werkt hard aan de dienstverlening. De vraag van de klant staat centraal en onze inwoners zijn tevreden over onze dienstverlening. In 2015 is de gemeente doorontwikkeld naar fase 4 van het antwoordconcept "de gemeente geeft antwoord".

1. Uitbreiding van het dienstenaanbod publiekshal op basis van behoeften inwoners.
2. Door gebruik van basisregistraties en inzet key2 klantcontact minder uitvraag van gegevens.
3. Verdere uitbreiding van de digitale dienstverlening en de toegankelijkheid verhogen door nieuwe producten en promotie van het digitale kanaal (CP).
4. Pilots e-handtekening ter vervanging van handgeschreven handtekening.
5. Blijven werken aan de verbetering van de inhoud en de actualiteit van de website.
6. Meldingsproces optimaliseren door de toevoeging van GIS-kaartje en meldingen volgbaar te maken (motie 21).

- Extra aandacht door gastvrouwen en medewerkers GCC op te leiden en te trainen om inwoners te helpen bij de aanvraag van hun product in de digicorner en het zoeken naar de juiste informatie op de website.
- De pilot zaterdagopenstelling van de centrale publiekshal.
- Met enquêtes worden klanten bevraagd en op de website is inzichtelijk wat we doen met deze reacties van inwoners en bedrijven rondom digitale dienstverlening.
- De klantvraag wordt in het GCC en aan de balie geregistreerd om de dienstverlening te optimaliseren. Inmiddels zijn er 350.000 vragen geregistreerd.
- Uitbreiding met 12 nieuwe digitale producten.
- Voor persoonlijk contact is chatten mogelijk eventueel met gebruik van een webcam.
- Het gebruik van webcare.
- Invoering van Zoetermeer app en de sportagenda.
- 11 digitale producten door ondernemers aan te vragen via e-Herkenning.
- Verdere digitalisering van officiële bekendmakingen.
- Bestaande digitale producten zijn verbeterd.
- Gebruik e-Handtekening bij uitspraak bezwaar belastingen, waardoor het gehele proces van

indienen bezwaar tot aan de uitspraak volledig digitaal verloopt.

- E-Herkenning is geïmplementeerd met vijf andere gemeenten met Zoetermeer aan het roer.
- Als onderdeel van vermindering regeldruk wordt regionaal het digitale aanvragen van een verklaring omtrent gedrag (e-VOG) gepromoot.
- Nieuwe digitale balie, waardoor het zoeken van informatie en het gebruik van formulieren is vereenvoudigd.
- Meldingen over de openbare ruimte (straatverlichting, overlast van zwerfvuil en obstakels, verharding voet-/fietspaden en wegen, speelvoorzieningen en groen) zijn zichtbaar op een kaart op onze website.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
% dubbele gegevensuitvraag	14%	8%	10%	-2%	x
% telefonische bereikbaarheid GCC	82%	90%	84%	-6%	x
% antwoorden dat publieksplein in 1 keer goed heeft	55%	65%	54%	-11%	x

Doelstelling 2: Transparant beleid en regelgeving

Duidelijke regelgeving is belangrijk voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Daarom wordt gestreefd naar transparantie in de regelgeving met zo min mogelijk administratieve lasten. Ook de afhandeling van klachten zal helder zijn.

1. Verminderen van de feitelijke en gevoelde regeldruk onder andere door het schrappen van indieningvereisten, het overnemen van voorgestelde reducties van de VNG en het verbeteren van formulieren in overleg met bedrijfsleven (o.a. KvK en RVOZ) (CP).
2. Onderzoek naar regelvrije zones (right to challenge, motie 39) met speciale aandacht voor ZZP'ers (zie ook programma 10).
3. Vergroten draagvlak mediationvaardigheden en de uitbreiding van de inzet.
4. Monitoren nieuwe wetgeving en toepassingen.
5. Invoering nieuw systeem interbestuurlijke informatievoorziening (IBI).
6. Verbetering verwachtingenmanagement en proces klachtenafhandeling.

- Organiseren van bijeenkomsten over e-Herkenning, e-Facturing.
- Samen met de Bureau Inspectieraad zijn vanuit een branchegerichte aanpak de voorbereidingen gestart voor een eerste pilot, gericht op de horeca.
- Vanuit EZ is binnen de SEA een onderzoek uitgevoerd naar ZZP'ers in Zoetermeer. De resultaten van het onderzoek zijn in maart gepresenteerd. Op basis van de resultaten zijn stappen gezet om de dienstverlening naar deze groep ondernemers te verbeteren.
- Relevante informatie voor ZZP'ers is op de gemeentelijke website gebundeld.
- Het inzetten van mediationvaardigheden –onder andere in de voorfase van de bezwaarschriftenprocedure- wordt reeds uitgevoerd. Bij de juridische Afdeling zijn twee personen in opleiding tot mediator. Bij mediation is het van belang de schijn van partijdigheid te voorkomen. In verband hiermee worden de mogelijkheden tot samenwerking met Pijnacker-Nootdorp onderzocht.
- De interbestuurlijke informatievoorziening wordt ingevuld door de uitgave van nieuwsbrieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inclusief formats. De nieuwsbrieven hebben betrekking op SiSa-stukken (Single Information en Single Audit). Voor de verantwoording wordt gebruik gemaakt van de formats.

Klachten 2011	Klachten 2012	Ingetrokken	Ongegrond	Gedeeltelijk gegrond	Gegrond	Nog in behandeling
272	274	12	129	6	119	8

Doelstelling 3: Wijkpost als spil in de wijk

De wijkpost is de spil in de wijk waar alles om draait. Wijkposten zijn de ogen en oren in de wijk en aanspreekpunt voor onze inwoners. Daaruit werken gemeente, ketenpartners en bewoners samen aan de leefbaarheid van de wijk.

1. De actieve betrokkenheid van wijkbewoners wordt gestimuleerd door middel van concrete projecten of activiteiten in de wijk, zoals: het opzetten van buurtpanels, deelname aan adoptieprojecten (adoptiegroen, -speelplekken, prullenbakken, -peukpalen, etc.), Social sofa's, Wijkschouw, etc.
2. Deze collegeperiode worden voor alle wijken wijkontwikkelingsplannen gemaakt die geconcretiseerd worden in wijkactieplannen. (CP)
3. Opzetten van sterke en integrale wijkposten (motie 57). Verschillende gemeentelijke diensten en andere wijkpartners zijn vertegenwoordigd in de wijkpost. (CP)

4. Dienstverlening vanuit de wijkposten wordt op de behoeften van de wijkbewoners afgestemd en de communicatie wordt verbeterd. (CP)

- Zeven social sofa's en een aantal speelattributen (knikkerpotten, hinkelbanen, etc.) zijn door bewoners en/of scholen gemozaïekt en geadopteerd.
- Het bewonersbudget Wijk aan Zet is opnieuw ingezet als stimulans om de sociale cohesie en de bewonersparticipatie in de wijk te vergroten. In totaal zijn 156 bewonersinitiatieven gehonoreerd.
- Om nieuwe vormen van bewonersparticipatie in de wijken te ontwikkelen zijn er zes buurttafels/buurtforums in verschillende wijken opgezet. Deze werken aan het vergroten van de betrokkenheid van de bewoners.
- Dit jaar zijn de wijkontwikkelingsplannen voor Dorp en Driemanspolder opgesteld. Dit met grote betrokkenheid van bewoners en organisaties in de wijk.
- De 10 wijkactieplannen zijn integraal in uitvoering genomen waarbij een deel van de projecten doorloopt tot in 2013. De wijkactieplannen zijn voor alle wijken opgesteld in nauwe samenwerking met de wijkbewoners en (wijk)partners.
- De wijkposten zijn zoveel mogelijk breed ingezet door het huisvesten van diensten die gerelateerd zijn aan de wijk, bijvoorbeeld prikposten, stembureaus en wijkverpleegkundigen.
- Gestart is met het onderzoek naar gezamenlijke huisvesting van de wijkposten met externe partners in het kader van motie 57 van het voorjaarsdebat. De wijkpost Oosterheem is naar een nieuwe locatie verhuisd.
- Uit een specifiek klanttevredenheidsonderzoek op de wijkpost komt het waarderingscijfer 7,2.
- De wijkwebsites hebben een nieuwe lay-out gekregen en zijn gebruiksvriendelijker geworden.
- De nieuwsbrieven van de wijken hebben steeds meer abonnees en worden actiever gelezen. In totaal zijn er ruim 200 nieuwsbrieven verstuurd.

2.8.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

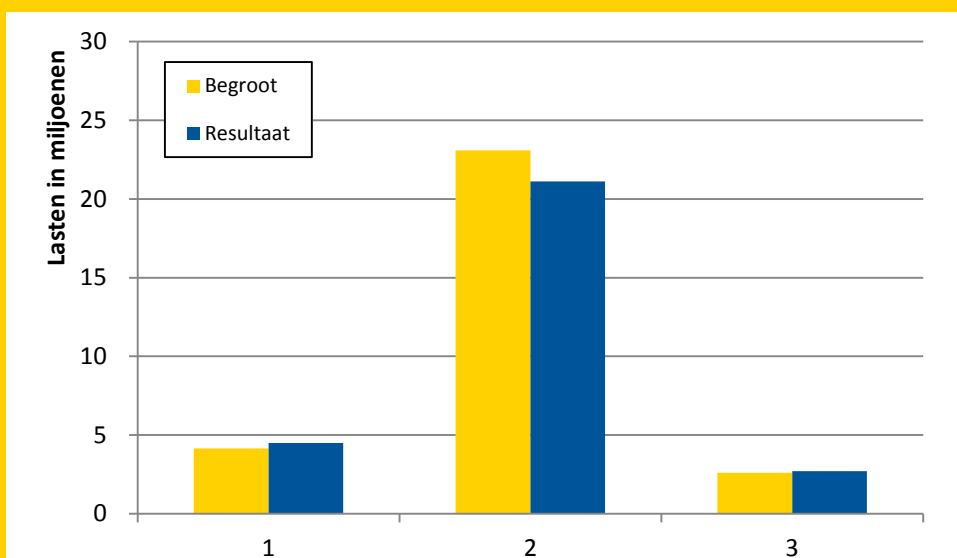
Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Verskil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	29.212	29.814	28.042	1.772 V	1.992 V
Baten	2.297	2.306	3.217	911 V	205 V
Resultaat voor bestemming	26.915	27.508	24.825	2.683 V	2.197 V
Toevoegingen aan reserves	-34	19	257	238 N	1.500 N
Onttrekkingen aan reserves	345	595	241	354 N	266 V
Saldo mutaties reserves	-379	-576	16	592 N	1.234 N
Resultaat na bestemming	26.536	26.932	24.841	2.091 V	963 V

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 2.091.000 voordelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. De personeelsgebonden budgetten zijn lager uitgevallen dan begroot door lagere uitgaven voor gezondheidsbeleid, arbeidsmarktcommunicatie en trainees. Het gaat om € 481.000.
2. Door uitstel van (her-)investeringen in netwerkbekabeling, opslagcapaciteit en decentrale schakelaars was er minder externe projectondersteuning nodig en zijn de kapitaallasten lager. Het voordeel is € 386.000.
3. De forse bezuinigingsopgave in combinatie met organisatieontwikkelingen heeft geleid tot een vacaturestop en lagere kosten. Het betreft met name vacatures bij Control, Financiën en P&O. Het voordeel bedraagt € 624.000.

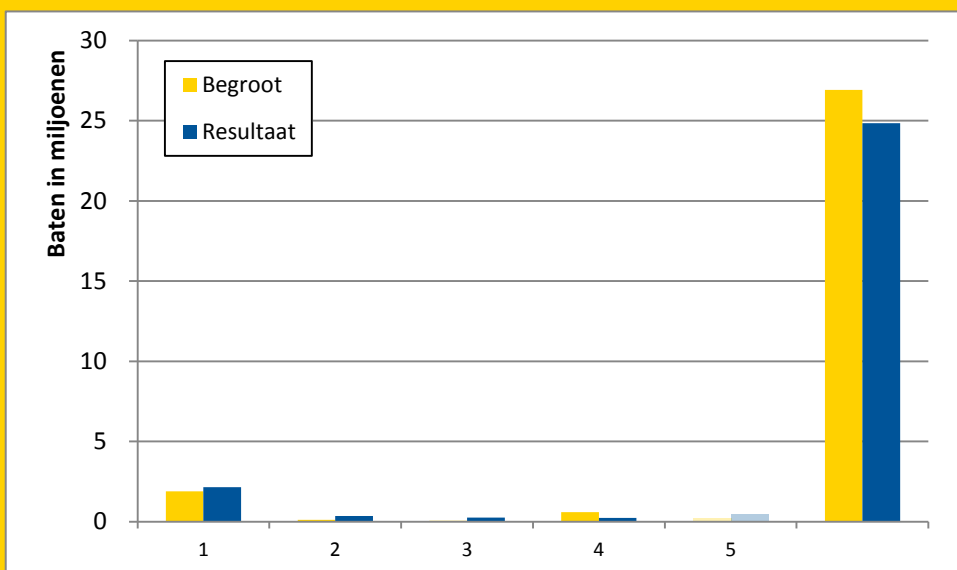
Verschil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Hogere klanttevredenheid
2	Transparant beleid en regelgeving
3	Wijkpost als spil in de wijk

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Leges
2	Overige inkomsten
3	Overige inkomensoverdrachten
4	Reserveringen
5	Overige verrekeningen
6	Saldo programma

2.9 Programma 9 Inrichting van de stad

2.9.1 Algemene doelstelling

Het collegeprogramma 2010 – 2014 staat voor een toekomstgerichte aanpak. Een toekomstgericht Zoetermeer is een stad die het college in participatie met bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen verder vorm geeft. Een toekomstgericht Zoetermeer is een vitale stad met leefbare, veilige en duurzame wijken waarin de bewoners centraal staan. Daarbij blijft de Stadsvisie 2030 het kompas.

2.9.2 Wat hebben we bereikt

In het kader van het Uitvoeringsprogramma Nota Mobiliteit is in 2012 door het realiseren van een groot aantal projecten de bereikbaarheid en verkeersveiligheid gewaarborgd. De informatievoorziening en de toegankelijkheid van het openbaar vervoer is verder verbeterd. Zoetermeer is gunstig uit de bezuinigingen op het openbaar vervoer gekomen. Om de stad vitaal te houden en ruimte te scheppen voor de functies wonen, werken en voorzieningen is gewerkt aan ruimtelijk fysieke plannen. Het betreft omvangrijke, langlopende projecten als de herstructurering van de wijk Palenstein en de bouw van de wijk Oosterheem maar ook kleinschalige, kortlopende projecten als de herontwikkeling van winkelcentra. In Oosterheem is het centrumgebied feestelijk in gebruik genomen en aan de Van Leeuwenhoeklaan is een start gemaakt met de realisatie van het meest duurzame woongebouw van Nederland. Met het ondertekenen van de allonge op de samenwerkingsovereenkomst is in Palenstein een belangrijke stap gezet. Met de acties van het vastgestelde uitvoeringsprogramma van de visie Binnenstad ontwikkelt de binnenstad zich naar meer sfeer en meer bruis.

2.9.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1.1: Het verbeteren van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid door het realiseren van nieuwe projecten en het weghalen van knelpunten die de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de weg staan. (CP)

Het uitvoeringsprogramma van de Nota Mobiliteit Zoetermeer en het Actieplan Verkeersveiligheid zijn belangrijke middelen om de doelstelling te bereiken.

1. De projecten van voorgaande jaarschijven uit het Uitvoeringsprogramma Nota Mobiliteit worden (verder) voorbereid, uitgevoerd en afgerond. Jaarschijf 2013 wordt gestart.
2. Invloed uitoefenen op en bijdragen aan bovenlokale beleidsvorming, projecten en verwerven van middelen. Hiertoe is op ambtelijk niveau intensieve afstemming met stadsgewest Haaglanden, Provincie en Rijk. Er wordt gestreefd naar minimaal verdubbeling van eigen middelen, waarbij de gemeente zich verplicht tot de volgende prestaties: een inwonerbijdrage aan het Mobiliteitsfonds van het stadsgewest Haaglanden en een eigen bijdrage aan projecten.
3. Onderzoek effecten betaald parkeren binnenstad in combinatie met kwaliteitsverbetering parkeergarages.

- De projecten van voorgaande jaarschijven uit het Uitvoeringsprogramma Nota Mobiliteit zijn (verder) voorbereid en grotendeels uitgevoerd. Van het restant van jaarschijven 2007 tot 2012 en de jaarschijf 2012 in totaal 27 projecten zijn acht projecten gereed, acht in uitvoering en 11 in voorbereiding. De jaarschijf 2013, bestaande uit negen projecten, is opgesteld.
- Het Verkeersplan Dorp is tot uitvoering gekomen.
- Uitgevoerd conform afspraak: onder meer in het kader van de op te richten Vervoersautoriteit/Metropoolregio en binnen het regionale programma Beter Benutten en de Mobiliteitsaanpak Zoetermeer.
- Er zijn in 2012 nieuwe beleidsdocumenten en nieuwe parkeernormen vastgesteld in de Nota Parkeernormen en Uitvoeringsregels 2012.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Uitvoering projecten nota mobiliteit	80%	90%	50%	40%	✓

Doelstelling 1.2: Een toename van het fietsgebruik in Zoetermeer (CP)

1. Opstellen en uitvoeren Actieplan Fiets.

2. Nog sterker inzetten op niet-infrastructurele maatregelen zoals diensten, informatie waaronder bewegwijzering, educatie en promotie.

- Met het opstellen van een Actieplan Fiets is een start gemaakt. Het actieplan wordt in 2013 in uitvoering genomen. Het Actieplan is gericht op het weghalen van knelpunten en het bevorderen van het fietsgebruik: o.a. voldoende aanbod van (gratis) fietsstallingen en kwaliteit fietsroutes enerzijds en promotie, gedragsverandering en marketing van de fiets anderzijds.
- Er is regulier overleg met de Fietsersbond en met bedrijven vindt binnen de Mobiliteitsaanpak Zoetermeer regelmatig overleg plaats over fietsstimulerende maatregelen bij bedrijven.

Doelstelling 1.3: In standhouden en verbeteren dienstverlening openbaar vervoer (CP)

Speerpunten in het bereiken van de doelstelling zijn realisatie van de Vervoersknoop Bleizo en het behartigen van de Zoetermeerse belangen in regioverband.

1. Realiseren van dynamische reisinformatie bij de drukste bushaltes.

2. Zorgen voor een beter gebruik van het openbaar vervoer, juist ook door minder validen (toegankelijke haltes, informatieverstrekking).

3. Het continueren van de bestaande dienstregeling van de door vrijwillige chauffeurs gereden Ouderenbus.

4. Zo goed mogelijk in stand houden dienstregeling openbaar vervoer (frequentie en aantal lijnen).

5. Afronden 1^e fase VOHL

6. Afronden integraal ontwerp vervoersknoop Bleizo

- Bij de 21 drukst bezochte bushaltes zijn grote displays aangebracht waarmee dynamische reisinformatie wordt verstrekt.
- In de Mandelabrug is in nauw overleg met NS/Prorail aanvullende bebording aangebracht met verwijzingen naar alle bus, tram en treinperrons.
- De bestaande dienstregeling van de door vrijwillige chauffeurs gereden Ouderenbus is gecontinueerd.
- Gesteld kan worden dat Zoetermeer relatief gunstig uit de bezuinigingen op het openbaar vervoer is gekomen.
- Het OV-servicepunt op Centrum West is geopend en de ZoRo-buslijn (Zoetermeer-Rotterdam) is in gebruik genomen.
- De realisatie van de eerste fase van de Verlengde Oosterheemlijn is in 2012 grotendeels afgerond. Verder is hard gewerkt aan de uitwerking van de tweede fase van de Verlengde Oosterheemlijn en het station Bleizo (Vervoersknoop Bleizo) in samenwerking met vele partijen.

Doelstelling 2.1: Richting geven aan ruimtelijke en fysieke ontwikkelingen van de stad

1. Afronden structuurvisie 2030

2. Realiseren uitvoeringsprogramma visie Binnenstad

- De concept structuurvisie is in de eerste helft van 2013 ter bestuurlijke besluitvorming aangeboden zodat deze ter visie kan worden gelegd.
- In 2012 zijn de Visie Binnenstad en het uitvoeringsprogramma van de Visie door de raad vastgesteld. In 2012 zijn de volgende concrete resultaten behaald: realisatie groene gevel bij AH-parkeergarage, De Bedrijven Investeringszone Dorpsstraat is van start gegaan, het verkeersplan Dorp is in uitvoering, transformatie van kantoren naar detailhandel aan de promenade, de sanering van de gasfabriek is gestart, entreeborden voor Randstadhalte Stadhuis geplaatst, stimulering van horeca door omgevingsprocedures, diverse evenementen in de binnenstad, cursus bewustwording nieuwe winkelen, organisatie conferentie positionering Zoetermeer, oplevering VO van het Stadsforum.
- In het kader van de Culturele As hebben in 2012 voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden, Het gaat daarbij onder meer om het bestemmingsplan en het uitwerken van het inrichtingsplan, inclusief de rondloop. Bovendien is de Vuurtorenschool gesloopt en is een start gemaakt met de voorbereiding van de aanbesteding van de diverse ontwikkellocaties in het gebied.

Doelstelling 2.2: Versterken structuur en kwaliteit van het groen in en om de stad (CP)

1. Afronden van een stedelijke Groenkaart waarin een duurzame en beleefbare groenstructuur op buurt-, wijk- en stadsniveau ruimtelijk en procedureel is verankerd en een communicatiemiddel is met bewoners, gebruikers en belangenorganisaties
2. Bijdragen aan totstandkoming nota Biodiversiteit

- De stedelijke Groenkaart is aan de raad aangeboden.
- De nota Biodiversiteit is tegelijk met de Groenkaart ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Doelstelling 2.3: Herkenbaarheid recreatiegebieden vergroten en verbeteren verbinding stad met land

1. Versterken samenhang, gebruikswaarde en herkenbaarheid recreatiegebieden in de samenwerkingsverbanden Buytenhout, Land van Wijk en Wouden, Duin, Horst en Weiden en Rottezoom/Bentwoud.
2. Participeren in pilot stad-landverbindingen

- Met de geplande oprichting van de Metropoolregio ontstaat een nieuw governance model voor het regionale groenbeleid. Hierbij is verkend in hoeverre afspraken over het beheer gemaakt kunnen worden. In het kader van het provinciale project 'mijn groen, ons groen' hebben workshops met bewoners en ondernemers uit het Land van wijk en wouden plaatsgevonden om lokale initiatieven meer te betrekken bij de provinciale beleidsvorming.
- De pilot stad-landverbindingen is met succes uitgevoerd en dient momenteel als voorbeeld voor overige gemeenten in Zuid-Holland. Momenteel worden in Zoetermeer 2 stad-landverbindingen in het veld fysiek vormgegeven. Nieuwe stad-landverbindingen zijn voorzien in de jaarschijven van de Nota Mobiliteit. Tevens zullen de nieuwe stad-landverbindingen in het in 2013 op te stellen Actieplan Fiets aan de orde komen. De provincie heeft de toegekende subsidie voor het project pilot stad-landverbindingen in 2012 uitgesteld. Hierdoor is de uitvoering van het project niet gestart in 2012 maar zal deze in 2013 starten. De evaluatie van de 2 fysiek vormgegeven verbindingen vindt plaats na daadwerkelijke realisatie in het veld, naar verwachting eind 2013 of begin 2014.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Een evaluatie pilot stad-landverbinding		1	1	0	✓

Doelstelling 2.4: Alle bestemmingsplannen zijn per 1 juli 2013 actueel (niet ouder dan 10 jaar)

1. Opstellen en digitaliseren van bestemmingsplannen op basis van het vastgestelde Meerjarenprogramma Herziening Bestemmingsplannen 2011-2013.

- In 2012 zijn drie bestemmingsplannen, die vallen onder het Meerjarenprogramma, vastgesteld door de raad. Een groot aantal bestemmingsplannen is inmiddels als ontwerp ter inzage gelegd. De planning van het Meerjarenprogramma kan nog steeds worden gehaald.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit	-	75	75,9	0,9	✓
waardering bewoners groene kwaliteit	61	*	*	*	*
% positieve waardering					
vastgestelde bestemmingsplannen	0	9	3	-6	✗

* Deze indicator is t/m 2012 onderdeel geweest van de indicator waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit. Vanaf 2013 wordt separaat over de indicator gerapporteerd.

Doelstelling 3: Ruimte voor functies als wonen, werken, voorzieningen, recreatie en groen in de stad

1. Het voorbereiden en uitvoeren van ruimtelijk fysieke plannen
  - a. Binnenstad
  - b. Zoetermeer Oost
  - c. Zoetermeer West
  - d. Wonen en werken
2. Vaststellen en uitvoeren van de nieuwe nota grondbeleid

- In de voortgangsrapportage projecten Grondbedrijf, januari 2013, is een overzicht gepresenteerd van de stand van zaken van alle ruimtelijke fysieke projecten. De gemeente heeft zelf ruimtelijke plannen voorbereid en uitgevoerd en verzorgt ook de begeleiding van externe partijen die plannen realiseren in de stad.

Wonen

Oosterheem: het centrum van Oosterheem is opgeleverd en in gebruik genomen.
 Palenstein: De afspraken zijn geherijkt en vastgelegd in een allonge op de samenwerkingsovereenkomst. Deze vormen de basis voor de samenwerking met woningbouwcorporaties om de wijk Palenstein te herontwikkelen.

Van Leeuwenhoeklaan: aanvang realisatie meest duurzame woongebouw van Nederland

Werken en voorzieningen

Boerhaavelaan: begeleiding van particulier initiatief.

Winkelcentra De Vlieger, Noordhove, Rokkeveen en Vijverhoek zijn in herontwikkeling.

Recreatie en groen

De eerste paal is geslagen van de brug Nieuwe Driemanspolder – Westerpark

Horecavoorziening aan de zuidzijde van Zoetermeerseplas als onderdeel van project Noord Aa is gerealiseerd.

- In juli 2012 is de nieuwe nota grondprijzen vastgesteld. Naar aanleiding van verkoop ten behoeve van Futura is een motie door de raad aangenomen op grond waarvan de nota grondbeleid moet worden aangepast. De uitvoering van deze motie heeft een vervolg gekregen in 2013.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012 *	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Totale woningvoorraad	53.189	53.346	53.891 **	545	✓
Totale voorraad m2 BVO kantoren	651.710	649.066	651.710	2.644	✗
Oplevering m2 bedrijventerreinen	8.420	8.700	1.912	-6.788	✗
Oplevering m2 BVO voorzieningen	8.470	18.114	20.422 ***	2.308	✓

* Er zijn in 2012 meer woningen opgeleverd dan verwacht. Met name in Oosterheem Waterzicht zijn woningen eerder gerealiseerd. Daarnaast zijn ook in Vestia Dorp minder woningen gesloopt en zijn door particuliere initiatieven woningen gerealiseerd in de Dorpsstraat, waar geen rekening mee was gehouden. De oplevering van een aantal woningen in Palenstein is daarentegen vertraagd tot begin 2013.

** De economische recessie heeft tot vertraging verzorgd rondom de oplevering van bedrijventerreinen (zoals Oosterhage).

2.9.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

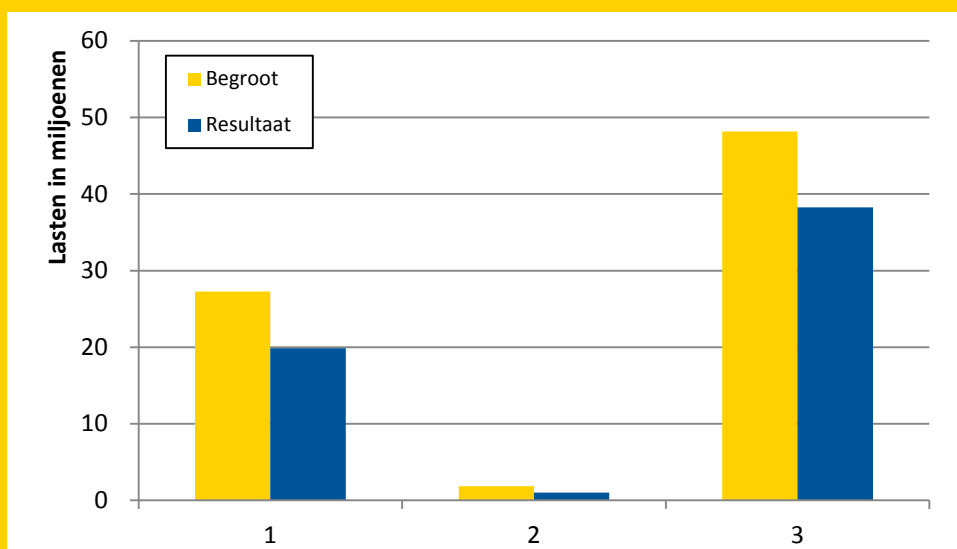
Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	73.164	72.130	47.115	25.015 V	4.825 V
Baten	76.447	64.075	45.360	18.715 N	3.487 N
Resultaat voor bestemming	-3.283	8.055	1.755	6.300 V	1.338 V
Toevoegingen aan reserves	9.778	5.099	12.006	6.907 N	2.642 N
Onttrekkingen aan reserves	4.420	11.104	11.601	497 V	1.079 V
Saldo mutaties reserves	5.358	-6.005	405	6.410 N	1.563 N
Resultaat na bestemming	2.075	2.050	2.160	110 N	225 N

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 110.000 nadelig. Hoewel het om gaat om grote verschillen in lasten en baten zijn de verschillen na verrekening met de reserves gering. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

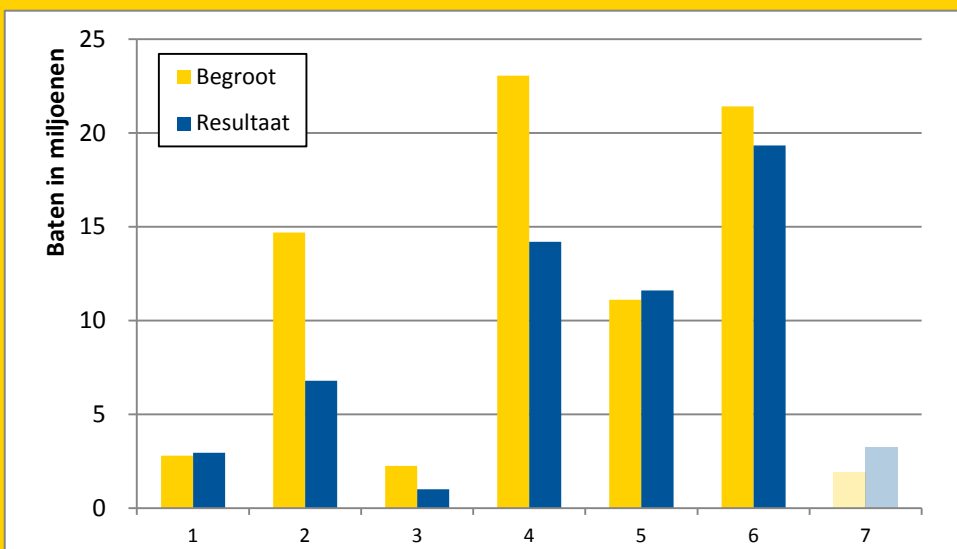
verschil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Het verbeteren v.d. bereikbaarheid en de verkeersveiligheid door h. realiseren van nieuwe projecten en h. weghalen v. knelpunten
2	Richting geven aan ruimtelijke en fysieke ontwikkelingen van de stad
3	Ruimte voor functies als wonen, werken, voorzieningen, recreatie en groen in de stad

Verschil tussen lasten en baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het saldo.

nr.	Omschrijving
1	Huren en pachten
2	Opbrengst van grondverkoop
3	Overige inkomsten
4	Overige inkomensoverdrachten van overheid
5	Reserveringen
6	Overige verrekeningen
7	Saldo programma

2.10 Programma 10 Economie

2.10.1 Algemene doelstelling

Het programma is gericht op het in stand houden en bevorderen van een gezonde economie in onze stad. Een gezonde economie met gedifferentieerde bedrijvigheid en werkgelegenheid die goed aansluiten bij de omvang en het opleidingsniveau van onze beroepsbevolking en die een goede, op de toekomst gerichte voorzieningsstructuur biedt aan onze inwoners, instellingen en bedrijven.

2.10.2 Wat hebben we bereikt

Economisch herstel is in 2012 uitgebleven en dit heeft invloed gehad op de ontwikkeling van het aantal banen (flinke afname), de leegstand op de kantorenmarkt (daalt slechts minimaal) en de bedrijvigheid in algemene zin. Voor sommige bedrijven betekende het uitblijven van economisch herstel de laatste druppel en was faillissement onvermijdelijk. Ondanks deze economische verslechtering zijn er ook successen te melden die bijdragen aan de vitaliteit en toekomstbestendigheid van de stad. Zo is er meer kantoorruimte verhuurd in vergelijking met 2011 en hebben ORTEC, Ipse de Bruggen (bij elkaar 600 banen) besloten zich te vestigen in Zoetermeer. Daarnaast is er een oplossing gevonden voor de uitbreidingsplannen van Dunea. Het tegengaan van de kantorenleegstand blijft een complexe uitdaging, maar toch is in 2012 het eerste transformatieproject van start gegaan (aan de Engelandlaan). Op het gebied van detailhandel is het stranden bij de provincie van het initiatief tot vestiging van een Factory Outlet Centre (FOC) een tegenvaller waardoor investeringen en groei in werkgelegenheid rondom Bleizo geen doorgang kunnen vinden. De Innovatiefabriek kan definitief doorgang vinden, in samenwerking met de Haagse Hogeschool en diverse ICT-ondernemers.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Mening bedrijfsleven over het Zoetermeerse ondernemersklimaat	6,9	6,9	pm*	*	*/✓
Totale werkgelegenheid	49.592	50.250	47.855	-2.395	✗
Opname (bestaand + nieuw) kantoorruimte (m2 bvo)*	27.000	20.000	33.600	+13.600	✓
Opname bedrijfsruimte (m2 bvo)*	30.764	40.000	31.000	-9.000	✗
Leegstand kantoren	-	18%	18%	-	✓
Nieuwe werkplekken in de wijk	p.m.	20	15	-5	✗

* De gesprekken binnen de G32 met het ministerie van EZ en diverse benchmark uitvoerende marktpartijen lopen maar hebben nog niet geresulteerd in een gezamenlijke benchmark.

2.10.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Vestiging van nieuwe bedrijvigheid, behoud bestaande bedrijven en groei van de werkgelegenheid om zo het aanbod aan werkgelegenheid in Zoetermeer te vergroten en een gezonde, gedifferentieerde economische structuur te waarborgen
<ol style="list-style-type: none"> 1. Acquisitie nieuwe bedrijven (op basis van acquisitieplannen / speerpuntbeleid zoals benoemd in Stadsvisie 2030 en Bleizo) 2. Stimuleren clustervorming binnen de speerpuntsectoren 3. (Economische) city marketing, een actieve en klantgerichte promotie, benutting van netwerken en leggen van contacten met bedrijven / intermediairs 4. Begeleiding vestigingsproces nieuwe bedrijven / Zoetermeerse verhuizers en daarbij de bedrijven wijzen op mogelijkheden van huisvesting in leegstaande kantoorpanden 5. Monitoring van vragen en ontwikkelingen vanuit het reeds gevestigde bedrijfsleven (smeerroliefunctie), o.a. via bedrijfsbezoeken, directe contacten etc. 6. Regelmatig (bestuurlijk) overleg met het gevestigde bedrijfsleven en intermediaire organisaties 7. In samenwerking met het bedrijfsleven een startconferentie organiseren over de positionering van Zoetermeer
<ul style="list-style-type: none"> • Vanwege het uitblijven van economisch herstel is de totale werkgelegenheid sterk gedaald. Mede hierdoor is de acquisitie minder succesvol. Toch zijn met de aangekondigde vestiging van ORTEC en Ipse de Bruggen, en kleine vestigingen zoals Netways, enkele successen te noemen. • De clusteraanpak is meegenomen binnen het uitvoeringsconcept van het Ondernemershuis. • Er is samen met de gemeente Lansingerland deelgenomen aan de vastgoedbeurs Provada. • Door actieve bemiddeling zijn verschillende bedrijven behouden gebleven. Er is bijvoorbeeld

ondersteuning geboden bij het traject rondom verplaatsing van Dunea.

- Naast reguliere bedrijfsbezoeken worden bijeenkomsten georganiseerd om vragen en ontwikkelingen te signaleren. De Meet & Greets die in samenwerking met de RVOZ zijn georganiseerd dienen ook dit doel.
- Er heeft regelmatig bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de RVOZ, de Detailhandels Vereniging Zoetermeer (DVZ), de marktcommissie, het Sociaal Economisch Platform (SEP) en de programmaraad Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer (KIZ).
- Er is een structureel overleg gevoerd met Nutricia waarin de uitbreidingsplannen aan bod zijn gekomen.
- De conferentie heeft plaatsgevonden op 19 november 2012 (zie ook bij 10.5) en werd bezocht door een groot aantal (Zoetermeerse) bedrijven en organisaties.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal geslaagde bemiddelingen / acquisities (+banen)*	41	100 (1000)	56 (900)	-100	×
Waarvan internationale bedrijven	4	12	6	-6	×
Aantal nieuwe / bestaande bedrijven in begeleiding genomen	144	220	160	-60	×
Aantal bedrijfsbezoeken	114	125	130	+5	✓

Doelstelling 2: Beter aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt

1. Stimuleren van samenwerking tussen bedrijven en arbeidsbemiddelende instanties om vraaggerichte arbeidsbemiddeling met bedrijven te faciliteren, met name via accountmanagers van het werkgeversservicepunt (WGSP)
2. De samenwerking met partijen binnen het uitvoeringsprogramma van de SEA continueren
3. Deelname aan programma's ter verbetering arbeidsmarkt (onder andere Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven). Binnen het programma KIZ uitbreiden en versterken van het MBO en HBO in Zoetermeer binnen de clusteraanpak.
4. Verkennen van mogelijkheden van trainings – en arbeidsplekken bij bedrijven en bijdragen aan de uitvoering ervan
5. Deelname aan een onderzoek naar de effectiviteit van wijkconomie (SEA project 'Bedrijvige wijken in bedrijvige steden')

- In 2012 is actief bijgedragen aan het project de Werktop. Dit project is halverwege 2012 succesvol afgerond.
- De SEA-projecten het ZZZP-Onderzoek, het onderzoek "Bedrijvige wijken in bedrijvige steden" en het Zoetermeerse startersbeleid zijn uitgevoerd.
- Het project Ondernemend Zoetermeer Onderwijs Netwerk (OZON) is in 2012 afgerond met als resultaat een verbeterde relatie tussen bedrijven, scholen en studenten. Zo hebben 26 MBO-studenten hun bedrijf opgezet in de Open Design Garage.
- Er is ondersteuning geboden (zoals rondom het leggen van contacten met bedrijven) aan de activiteiten die vanuit Samenwerking Onderwijs en Bedrijven (SOB) zijn georganiseerd.
- Het promotieonderzoek 'Bedrijvige wijken in bedrijvige steden' is eind 2012 afgerond.

Doelstelling 3: Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsmilieu voor bedrijven om de gewenste toename van bedrijven en werkgelegenheid te kunnen realiseren

1. Marktanalyse / beleidsadvies (her)ontwikkeling van (nieuwe) locaties voor kantoren, bedrijven, winkels, leisurevoorzieningen en stadskiosken (zoals rondom Centrum West)
2. Uitvoering project "Revitalisering Noordelijke Bedrijventerreinen" in nauw overleg met betrokken bedrijfsleven en starten revitalisering bedrijventerrein Brinkhage en Lansinghage-Noord
3. Actieve bijdrage bij uitgifte bedrijventerren op bedrijventerrein Oosterhage
4. Actieve inbreng bij één of meer "transformatie- c.q. herprofileringprojecten" op basis van het in 2011 vastgestelde Uitvoeringsplan Transformatie. Daarbij zal ook huisvesting voor (startende) ondernemers en ZZP'ers worden bevorderd in leegstaande kantoren
5. Actieve bijdrage aan Werkprogramma Deregulering 2011-2014, gericht op lastenverlichting voor bedrijven (zie ook Programma 8), en in G32-verband ook samenwerken aan verminderen regeldruk en verbeteren dienstverlening, met een focus op ZZP'ers
6. Monitoring gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid en organisatie jaarlijkse Meet en Greet Inkoop met ondernemers
7. Organisatie Kracht van de Ondernemer, een jaarlijks onderzoek naar de economische groei en kracht in Zoetermeer

8. Op basis van ZZP-onderzoek beleid ontwikkelen om kleinschalige economie in de wijken te stimuleren
9. Terugdringen van leegstand van kantoren
10. Herijken (verminderen) van het (geplande) kantorenprogramma op niet-courante kantorenlocaties in samenwerking met Haaglanden

- Er zijn inspanningen verricht, in afstemming met de makelaardij, om bedrijven naar bestaand vastgoed te begeleiden. Mede dankzij deze inspanningen ligt de opname van kantoorruimte op een iets hoger niveau in vergelijking met 2011. De opname van bedrijfsruimte is ook weliswaar hoger dan in 2011, maar heeft niet het beoogde streefniveau gehaald.
- Er is bijgedragen aan de diverse onderzoeken. Enkele voorbeelden: binnen Stadsgewest Haaglanden aan de Kantorenstrategie Haaglanden en Structuurvisie Detailhandel, Ondernemersfonds Zoetermeer, ZZP-onderzoek en verder diverse onderzoeken rondom de Metropoolvorming Zuidvleugel.
- Op Lansinghage is gewerkt aan de ontsluiting van het bedrijventerrein. Zo is de OV-bereikbaarheid verbeterd met de aanleg van een extra busbaan en is de ontsluiting met de auto verbeterd.
- Op Brinkhage is geadviseerd omtrent een initiatief om Smart-grids (duurzame energienetten) aan te leggen. Dit project loopt nog.
- NBD heeft definitief gekozen voor een vestigingsplek op bedrijventerrein Oosterhage.
- Er zijn doorlopend gesprekken geweest met geïnteresseerde marktpartijen (over transformatieprojecten).
- Met het Convenant Smarter Cities komen er ook extra mogelijkheden om in 2013 en 2014 extra stimulansen op dit vlak te gaan geven.
- Er wordt sinds 2012 met de Commissie Kwaliteit Dienstverlening (van de RVOZ) samengewerkt aan deze doelstellingen. Zo is gewerkt aan de doorontwikkeling van het Bewijs van Goede Dienst en verdere ontsluiting van e-Herkenning voor ondernemers.
- In 2012 is in samenwerking met de RVOZ tweemaal een Meet & Greet georganiseerd.
- In samenwerking met de partners binnen de SEA is bijgedragen aan de organisatie van de Kracht van de Ondernemer, gericht op het verbeteren van de afstemming onderwijs arbeidsmarkt. De resultaten van het ZZP-Onderzoek zijn in maart 2012 aan de partners binnen de SEA gepresenteerd en in een memo aan de raad verzonden.
- Op basis van deze resultaten is gewerkt aan verbetering van de dienstverlening aan ZZP'ers. Relevante informatie voor deze doelgroep is gebundeld op de gemeentelijke website.
- Het kantoorpand aan de Engelandlaan wordt getransformeerd naar sociale huurwoningen voor jongeren (zie ook Programma 11). Daarnaast zijn in het Stadshart kantoorruimtes getransformeerd naar winkels. Verder is de leegstand teruggedrongen in samenwerking en overleg met regionale partners.
- Binnen Stadsgewest Haaglanden is de Kantorenstrategie Haaglanden 2012 – 2020 vastgesteld. Binnen deze strategie is de bestaande planvoorraad aangepast op de marktvrage.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Arrangementen omtrent realisering werkplekken in wijk	*	2	0**	-2	✗
Bijeenkomst kantoren	1	2	0***	-2	✗
Transformatie kantoren (m2 bvo)	*	10.000	12.000	+2.000	✓

* Deze indicatoren zijn voor het eerst opgenomen in de begroting 2012 en niet vermeld in de jaarrekening 2011

** Uit het ZZP-onderzoek kwam naar voren dat een groot deel van de ZZP'ers niet direct behoefte heeft aan huisvestingsmogelijkheden. Zie ook onder doelstelling 10.4.

*** Naar aanleiding van de Vastgoedconferentie (georganiseerd eind 2011) zijn er diverse contacten gelegd met geïnteresseerde marktpartijen. Per mogelijk transformatieproject zijn er bijeenkomsten geweest met deze geïnteresseerde partijen. Als gevolg hiervan is er geen plenaire kantorenbijeenkomst meer georganiseerd.

Doelstelling 4: Gericht ondersteunen van startende bedrijven en innovatieve en/of creatieve projecten vanuit de Zoetermeerse kenniseconomische structuur met zijn vier kansrijke sectoren.)

1. Voortzetten project "De Zoetermeerse Start" omvattende de inzet van een starterscoördinator, een starterstraject en een coachpool aan de hand van een jaarlijks op te stellen actieplan
2. Faciliteren / stimuleren diverse projecten van huisvestingsmogelijkheden voor startende ondernemers en ZZP'ers
3. Uitvoering jaarprogramma Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer. Speerpunten hierbinnen zijn het

uitbouwen van de clusteraanpak en de realisatie van de Innovatiefabriek.

- Op basis van een positieve evaluatie over de projectperiode 2009 - 2011 is budget gereserveerd voor continuering in 2012 en 2013. In 2012 is de doelgroep starters bediend vanuit tijdelijke huisvesting in Zoetermeer aan de Dublinstraat. Dat het aantal voorlichtingsgesprekken in 2012 achter blijft bij de doelstelling komt doordat de tijdelijke huisvesting minder herkenbaar, slechter toegankelijk en alleen bezoek op afspraak bood. Het aantal bedrijven in het starterstraject blijft ook achter bij de doelstelling. Een oorzaak is dat als gevolg van de aanhoudende economische recessie meer mensen zich moeten oriënteren op het zelfstandig ondernemerschap (o.m. als ZZP'er) en hierdoor de kwaliteit van de doelgroep starters lager is, waardoor er minder aspirant-ondernemers doorstromen naar het starterstraject en coachpool Zoetermeer.
- Een belangrijke doelstelling van het project, welke niet in onderstaande cijfers tot uitdrukking komt, is om mensen een weloverwogen keuze te laten maken voor het ondernemerschap. Indien de weloverwogen keuze wordt gemaakt om geen ondernemer te worden is dit ook een succes van het project.
- Uit het ZZP-onderzoek kwam naar voren dat een groot deel van de ZZP'ers niet direct behoefte heeft aan huisvestingsmogelijkheden. Om aan de vraag onder de ondernemers die hier wel behoefte aan hebben tegemoet te komen, is op de gemeentelijke vastgoedsite (www.biszoetermeer.nl), waar aanbod van commercieel vastgoed wordt geregistreerd, speciale aandacht gevestigd op beschikbare (tijdelijke) bijzondere huisvestingsconcepten voor kleinschalige ondernemers.
- Het jaarprogramma KIZ (gebaseerd op het programma KIZ 2010 - 2014) is uitgevoerd.
- De raad heeft budget (€ 1,5 miljoen) beschikbaar gesteld om de realisatie van het project Innovatiefabriek, een samenwerking met de Haagse Hogeschool, het Zoetermeerse bedrijfsleven en de eigenaar van het gebouw de Leeuwenbrink, mogelijk te maken.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Startende bedrijven in voorlichtingstraject	102	300	205	-95	×
Bedrijven in starterstraject	66	70	55	-25	×
Bedrijven KvK Coachpool	23	30	17	-13	×

Doelstelling 5: Zorg dragen voor een kwalitatief goede en op de toekomst gerichte voorzieningenstructuur.

1. Uitvoeren van reclamebeleid
2. Leisure-sector verder versterken en horeca-aanbod vergroten d.m.v. acquisitie en begeleiding vestigingsproces van nieuwe initiatieven
3. Het bevorderen van aanleg / uitbreiding van glasvezelnetwerk
4. Profileren Zoetermeer als Leisurestad d.m.v. citymarketing
5. Inzet op nieuwe Leisure ontwikkelingen op BleiZo en Van Tuylpark en ondersteuning rondom vierde baan Snowworld
6. Uitvoeren van de Horecanota en bijbehorende actieprogramma
7. Detailhandelstructuur versterken d.m.v. uitvoering van actieprogramma Structuurnota Detailhandel, Visie Binnenstad en continueren van de revitalisatie van bestaande winkelcentra
8. Advisering m.b.t. mogelijke vestiging Factory Outlet Center (FOC)
9. Advisering m.b.t. warenmarkten, wijkwinkelcentra en standplaatsen
10. Monitoring Bedrijven Investeringszone (BIZ) Dorpsstraat
11. Evaluatie zondagsopenstelling winkels

- In 2012 zijn voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van een reclamemast. Vanwege een juridische procedure is hier vertraging in opgetreden. Er ligt een nieuw voorstel op tafel dat de gemeente uitzicht biedt op het kunnen starten van een nieuwe aanbestedingprocedure in het eerste kwartaal van 2013.
- Het ging niet overal goed met de horeca. Er kwamen 22 nieuwe zaken bij, maar 17 moesten de deuren sluiten: dat brengt het totaal op 164 vestigingen in Zoetermeer.
- In samenwerking met de RVOZ is gezocht naar draagvlak voor het collectief aanleggen van glasvezel in Zoetermeer.
- Naar aanleiding van Motie 24 "Startconferentie positionering Zoetermeer" (2011) is in november in samenwerking met het bedrijfsleven een conferentie georganiseerd over de positionering van de stad. Hierbinnen kwam ook het thema Leisure aan bod.
- De inzet op nieuwe Leisure ontwikkelingen concentreerde zich vooral op de locaties BleiZo en Van Tuylpark.

- Er zijn vier nieuwe leisure-voorzieningen aan het aanbod toegevoegd. Dit betreffen twee fitness-scholen en een TOP (toeristisch ontmoetingspunt) in Oosterheem en Yellow Wings (vluchtsimulator) in Rokkeveen. De Horecanota en het actieprogramma zijn uitgevoerd.
- Het actieprogramma van de Structuurvisie Detailhandel is verder uitgevoerd, bij centrum-ontwikkelingen is de Visie Binnenstad in de praktijk gebracht en de revitalisatie van bestaande winkelcentra is verder ter hand genomen. Samen met het Stadsgebied Haaglanden is gewerkt aan de nieuwe Structuurvisie Detailhandel.
- In het Stadshart is samen met een van de eigenaren een plan voor de upgrading (Welcome Attitude) verder uitgewerkt. In Rokkeveen is winkelcentrum de Vlieger gerenoveerd, uitgebreid en feestelijk heropend. Het nieuwe winkelcentrum in Oosterheem is in oktober geopend.
- Ondanks een intensieve lobby, advisering en begeleiding rondom de realisatie van een Factory Outlet Centre (FOC) is het initiatief gestrand bij de provincie.
- De BIZ (in 2012 van start gegaan) is er voor en door ondernemers. Ondernemers hebben activiteiten ontplooid in en rondom de Dorpsstraat gericht op de thema's schoon, heel en veilig. In 2012 is het besluit van de raad om de koopzondagen vrij te geven succesvol verdedigd bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Het Zoetermeerse model dient voor diverse gemeentes als voorbeeld voor het maken van nieuw beleid voor de winkelsluitingstijden.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Realisering reclamemasten	-	1	0	-1	*
Nieuwe Leisure initiatieven	*	1	4	+3	✓
Nieuwe horeca initiatieven	*	5	5	-	✓

* Deze indicatoren zijn voor het eerst opgenomen in de begroting 2012 en niet vermeld in de jaarrekening 2011.

2.10.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

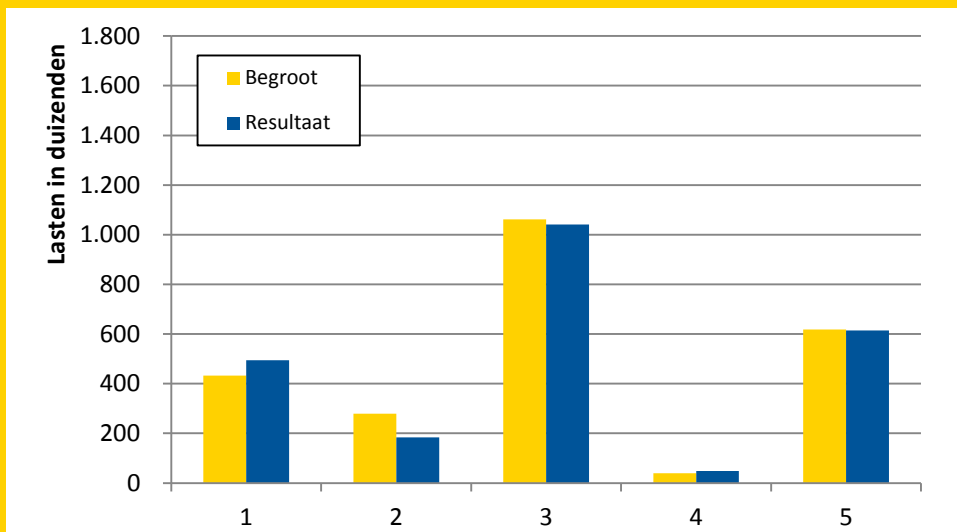
Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	2.337	2.432	2.382	50 V	29 V
Baten	1.365	1.210	642	568 N	594 N
Resultaat voor bestemming	972	1.222	1.740	518 N	565 N
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	
Onttrekkingen aan reserves	45	295	192	103 N	
Saldo mutaties reserves	-45	-295	-192	103 N	
Resultaat na bestemming	927	927	1.548	621 N	565 N

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 621.000 nadelig. Het grootste deel van het nadeel is veroorzaakt door tegenvallende reclame-inkomsten, zowel op billboards als voor een reclamemast. Het nadeel bedraagt € 557.000. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

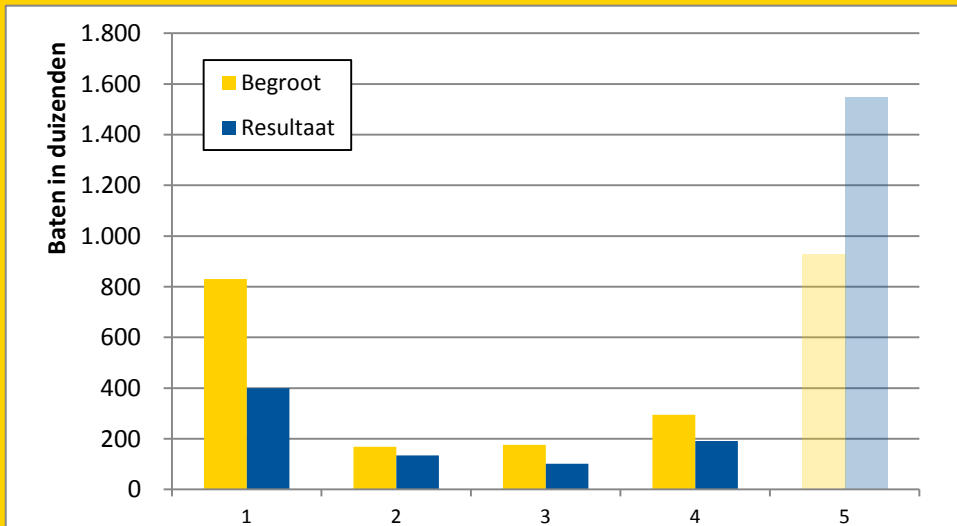
Verschil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Vestiging v. nieuwe bedrijvigheid, behoud bestaande bedrijven en groei v. werkgelegenheid om het aanbod van werkgelegenheid in Zoetermeer te vergroten
2	Betere aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt
3	Een aantrekkelijk en gevarieerd vestigingsmilieu voor bedrijven om de gewenste toename van bedrijven en werkgelegenheid te kunnen realiseren
4	Gericht ondersteunen startende bedrijven en innovatieve en/of creatieve projecten vanuit de zoetermeerse kenniseconomische structuur
5	Zorgdragen voor een kwalitatief goede en op de toekomst gerichte voorzieningenstructuur

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Huren & pachten
2	Opbrengsten marktgelden
3	Belasting op producenten
4	Reserveringen
5	Saldo programma

2.11 Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht

2.11.1 Algemene doelstelling

Doelstelling van het beleid op het gebied van wonen, bouwen en omgevingsrecht is het waarborgen en versterken van het woonklimaat in de stad door het realiseren van gedifferentieerde kwalitatief hoogwaardige woonmilieus, die bereikbaar zijn voor verschillende doelgroepen. Voor het waarborgen van die kwaliteit is het van belang dat de gebouwenvoorraad en de omgeving voldoet aan de geldende regelgeving.

2.11.2 Wat hebben we bereikt

Een woningbestand dat kwalitatief en kwantitatief aansluit bij de behoefte van de samenleving.

De Zoetermeerse woningmarkt ondervond ook in 2012 nog steeds de gevolgen van de economische crisis. Ontwikkelaars waren voorzichtig met het starten van nieuwe bouwprojecten en veel consumenten stelden het kopen van een woning uit. Daarnaast kwam de sociale huurwoningenvoorraad in Zoetermeer onder druk te staan door de financiële problemen waar woningcorporatie Vestia - een verhuurder met ruim 6.000 sociale huurwoningen in Zoetermeer - aan het begin van 2012 in terecht kwam. Desondanks zijn er ruim 700 nieuwe woningen aan de woningvoorraad toegevoegd. Een prestatie van formaat, helemaal gezien de hierboven geschetste moeilijke omstandigheden. Zoetermeer is 50 jaar groeistad en groeit nog steeds. Zo zijn in het centrumgebied van Oosterheem ruim 300 nieuwe appartementen gereedgekomen. De leefbaarheid en kwaliteit van de wijken is verbeterd met de ontwikkeling van binnenstedelijke projecten, zoals de oplevering van ruim 100 appartementen binnen het project Schoutenhoek in Palenstein. Er zijn bouwvoorberedingen van start gegaan voor 25 levensloopbestendige woningen aan de Akeleituin in Seghwaert. Op 2 juli is de raad akkoord gegaan met de nieuwe wijkvisie voor de wijk Palenstein en de extra investeringen die van de kant van de gemeente noodzakelijk waren om de totale plannen te kunnen realiseren. Ook de betrokken corporaties Vidomes, De Goede Woning en Vestia zijn akkoord gegaan met de ingrijpende plannen voor herstructurering van de wijk en de noodzakelijke investeringen van hun kant. Hiermee is een historische stap gezet in dit dossier en kan uitvoering gegeven worden aan de meest ingrijpende wijkvernieuwing van onze nog jonge stad.

Ook voor starters/jongeren is in 2012 veel bereikt op de Zoetermeerse woningmarkt. Zo zijn binnen het project Oosterheem Waterzicht met financiële ondersteuning van de gemeente 40 sociale huurwoningen voor jongeren opgeleverd en worden met de transformatie aan de Engelandlaan 67 sociale huurwoningen voor jongeren gerealiseerd.

Op het gebied van duurzaam bouwen is het gelukt om in 2012 verschillende concrete resultaten te boeken. Zo is het project 'verduurzamen van de warmtevoorziening binnen het bestaande complex Alferbos' uitgevoerd. Er is voorts gestart met de bouw van het complex Futura aan de Van Leeuwenhoeklaan (ongeveer 70 huurappartementen). Dit project heeft het predicaat 'meest duurzame gebouw van Nederland'.

Het Handhavingssuitvoeringsprogramma (HUP) bouwen is geheel uitgevoerd. De binnen de gemeente aanwezige expertise op het gebied van asbest heeft geleid tot gezondheids- en veiligheidswinst bij bijvoorbeeld schoolgebouwen en de Watertoren. Rondom handhaving milieu heeft er in 2012 een inhaalslag in het kader van het HUP plaatsgevonden. Als gevolg van deze inhaalslag milieu zijn er bij de gemeente veel meer AIM-meldingen (meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit) binnengekomen en tevens afgehandeld.

De gemeenten uit de regio Haaglanden, de provincie Zuid Holland en het Stadsgewest Haaglanden hebben afgesproken om in het kader van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) hun krachten te bundelen in vijf Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD). Dit heeft in 2012 geleid tot de oprichting van de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Totale woningvoorraad (in absolute zin per 1 januari)	53.189	53.346	53.891	545	✓

Een doelmatige benutting van het goedkope woningbestand en een rechtvaardige verdeling van de sociale woningvoorraad.

Het percentage sociale woningen dat in 2012 aan de doelgroep is toegewezen is hoger dan 70% en het doel is hiermee ruimschoots gehaald. Bij het percentage rondom nieuwbouw zijn de gegevens nog niet bekend. De exacte cijfers worden pas in de loop van 2013 bekend gemaakt door het Stadsgewest Haaglanden.

Effectenindicator	Realisatie	Doel	Realisatie	Afwijking	Doel
	2011	2012	2012	2012	gehaald
% sociale woningvoorraad dat aan de doelgroep wordt toegewezen (bestaande of bereikbare nieuwbouw woningen)	76%	>70%	80%		✓
Waardering woningen door bewoners (gemiddeld over alle wijken)	57%	>90%	Pm*		
	8,0	7,7	7,8		×/✓

* Deze gegevens worden door Stadsgewest Haaglanden geleverd. Het is nog niet bekend wanneer deze gegevens gepubliceerd worden.

2.11.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Een woningbestand dat kwalitatief en kwantitatief aansluit bij de behoefte van de samenleving

1. Bijdragen aan de ontwikkeling van ruimtelijke plannen en –projecten door advisering over het te realiseren woningbouwprogramma (kwalitatief en kwantitatief)
2. Implementatie plan van aanpak jongerenhuisvesting en plan van aanpak senioren door o.a. bijdrage aan het realiseren van jongeren- en seniorenwoningen
3. Inbrengen belangen in bovenlokale (bestuurlijke) organen, zoals het Stadsgewest Haaglanden, Provincie en G32 gemeenten
4. Bijdragen aan het opstellen van wijkontwikkelingsplannen w.o. Dorp/Driemanspolder
5. Bijdragen aan uitvoeringsplan transformatie
6. Bijdragen aan projecten duurzaam bouwen domotica “slim wonen”
7. Vanuit woonstimuleringsfonds inzet op startersleningen, transformaties en kwaliteitsverbetering conform woonvisie

- Op het gebied van jongerenhuisvesting zijn 40 sociale huurwoningen voor jongeren opgeleverd (project Oosterheem Waterzicht) en is de planvorming voor 40 sociale huurwoningen voor jongeren aan de Akeleituin afgerond.
- Op het gebied van ouderenwoningen is in Palenstein gestart met de oplevering van het project Nieuwe Schoutenhoek (ruim 100 hoogwaardige appartementen voor senioren) en is de planvorming voor 25 levensloopbestendige woningen voor senioren aan de Akeleituin afgerond. Er is gewerkt aan de plannen voor een Woonservicezone (het Katwijkerlaantracé) met o.a. levensloopbestendige appartementen, zorgvoorzieningen en CPO (bouwen met burgers). Nabij het Stadshart zijn luxe appartementen voor onder andere senioren opgeleverd
- In 2012 zijn binnen de G32 twee nieuwe projecten van start gegaan die Zoetermeer bestuurlijk (mede) trekt. Zo wordt samen met het Rijk en de New Towns gewerkt aan het opzetten van een ‘toolbox preventie’ en is een Leergroep voor de jaren '70 en '80 wijken ingesteld.
- Samen met de gemeenten binnen Stadsgewest Haaglanden is gewerkt aan het zoveel mogelijk voorkomen van nadelige volkshuisvestelijke en financiële gevolgen van de problemen bij woningcorporatie Vestia.
- In december 2012 heeft de raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bijdrage van € 1.171.500 voor de transformatie van het kantoorpand aan de Engelandlaan naar 67 sociale huurwoningen voor jongeren.
- De wijkontwikkelingsplannen voor Dorp/Driemanspolder en Rokkeveen zijn opgesteld.
- In 2012 is het project ‘verduurzamen van de warmtevoorziening binnen het bestaande complex Alferbos’ (240 flatwoningen van De Goede Woning in de wijk Meerzicht) uitgevoerd. De voorbereidingen voor een tweede vergelijkbaar project zijn inmiddels gestart (complex Savelsbos van De Goede Woning).
- Er is gestart met de bouw van het complex Futura aan de Van Leeuwenhoeklaan (ongeveer 70 huurappartementen). Dit project heeft het predicaat ‘meest duurzame gebouw van Nederland’.
- De eerste duurzame sociale eengezinswoningen binnen het project Waterzicht zijn opgeleverd.
- De raad heeft opnieuw een budget beschikbaar gesteld om de starterslening ook in 2013 en 2014 te kunnen continueren (€ 5 miljoen beschikbaar voor nieuwe startersleningen).

Doelstelling 2: Een doelmatige benutting van het goedkope woningbestand en een rechtvaardige verdeling van de sociale woningvoorraad

1. Uitvoeren van de huisvestingsverordening Haaglanden en de samenwerkingsovereenkomst met de Zoetermeerse woningcorporaties
2. Voeren van secretariaat coördinatiecommissie bijzondere aandachtsgroepen
3. Opstellen prestatieafspraken met de Zoetermeerse corporaties
4. Beleid en uitvoeren achtervangfunctie Waarborgfonds
5. Verwerving, verdeling en afhandeling van woninggebonden subsidies
6. Uitvoeren meerjarenprogramma ISV (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing)

- Binnen de regio is een nieuwe huisvestingsverordening vastgesteld.
- Het secretariaat van de Coördinatiecommissie Bijzondere Aandachtsgroepen heeft in 2012 238 aanvragen van urgent woningzoekenden ontvangen. Dit is 38% minder dan in 2011. Dit komt door een aangescherpt toewijzingsbeleid. Van de 238 aanvragen hebben 161 aanvragers ook een voorrangsverklaring gekregen. 74 aanvragen werden afgewezen.
- Samen met de Zoetermeerse woningcorporaties is gewerkt aan het opstellen van nieuwe prestatieafspraken voor de periode 2013-2015. Naar aanleiding van de risicoanalyse in 2011 naar directe garantstellingen van de gemeente is aan de uitkomsten hiervan in 2012 invulling gegeven. Het toetsingskader is naar aanleiding van de risicoanalyse aanzienlijk aangescherpt. In 2012 zijn drie leningen waarvoor de gemeente rechtstreeks of indirect garant stond geherfinancierd. Daarnaast werden nog drie leningen afgelost waarvoor geen herfinanciering werd gevraagd.
- In 2012 is het Stadsgewest Haaglanden overgegaan tot eindverdeling van de nog resterende BWS-gelden. Voor Zoetermeer betrof dit een bedrag van ruim € 400.000.
- De voortgangsrapportage 2012 is gereed en wordt als aparte bijlage bij de jaarrekening opgenomen. Voor de periode 2010-2014 heeft de gemeente het ISv3-programma afgesloten met de Provincie Zuid-Holland.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Toegekende/ verleende startersleningen	96	75	94	19	✓

Doelstelling 3: Een omgeving die op het gebied van Bouwen en Milieu voldoet aan de eisen van planologische inpasbaarheid, welstand, veiligheid, gezondheid, functionaliteit, duurzaamheid en belastbaarheid voor het milieu conform de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de onderliggende wetten en regels

1. Verstrekken van informatie aan burgers en bedrijven over de geldende regelgeving en de procedures voor het verkrijgen van omgevingsvergunningen
2. Het in voorkomende gevallen voeren van vooroverleg alvorens de formele vergunningprocedure wordt gestart
3. Vergunningverlening conform de geldende regelgeving. Besluiten op aanvragen voor vergunningen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen: 8 weken voor reguliere omgevingsvergunningen en 26 weken voor complexe vergunningaanvragen
4. Het afhandelen van meldingen van milieulinrichtingen conform de regels uit het Activiteitenbesluit
5. Afhandelen van bezwaar- en beroepsschriften met betrekking tot aanvragen om omgevingsvergunningen
6. Herziening van het flitsconcept voor verlening omgevingsvergunningen en implementatie daarvan
7. Het uitvoeren van toezicht conform de opgestelde handhavingsuitvoeringsprogramma's (HUP's) Bouwen en Milieu voor 2012
8. Het handhaven van geconstateerde overtredingen op de in het Handhavingsbeleid 2011-2014 vastgestelde wijze
9. In het eerste kwartaal wordt over de handhaving gerapporteerd aan de VROM-Inspectie. De stand van zaken van handhaving wordt samen met de HUP's gepresenteerd aan de gemeenteraad
10. 95% van de ingekomen meldingen uit Melddesk zijn afgehandeld conform de concernbrede afspraken

- Conform planning uitgevoerd.
- Op een totaal van 571 aanvragen om omgevingsvergunning zijn 71 aanvragen voor formeel Vooroverleg afgehandeld.
- Voor de reguliere omgevingsvergunningen worden de wettelijke termijnen in 99% van de

- gevallen gehaald. Bij de complexe vergunningaanvragen die via de uitgebreide procedure lopen is het soms lastig om de gestelde termijn van 26 weken te behalen. Bij de uitgebreide procedure wordt de aanvraag vaak niet in één keer goed ingediend.
- Als gevolg van de inhaalslag in het kader van het Handhavingsuitvoeringsprogramma (HUP) zijn er in 2012 meer meldingen binnengekomen en afgehandeld. In 2012 zijn er 150 AIM-meldingen (meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit) binnengekomen tegenover 88 meldingen in 2011.
  - Tegen 21 besluiten inzake omgevingsvergunningen zijn één of meerdere bezwaren ingediend (3,9%). Relatief zijn dit er minder dan in 2011. Reden hiervoor is waarschijnlijk dat er bij voorgenomen weigeringsbesluiten van te voren wordt gecommuniceerd met de aanvrager.
  - Van de 21 bezwaren zijn er 10 via mediation afgehandeld. Voor de overige zaken is de gemeente vijf keer in het gelijk gesteld en twee keer in het ongelijk (11%). Vier zaken moeten nog worden behandeld.
  - In 2011 heeft Zoetermeer zich aangesloten bij de groep "bouwen op vertrouwen" van het nationale project 'Doorbraak in Dienstverlening'. Samen met Delft is een project opgepakt om te komen tot vereenvoudiging van de afhandeling van de aanvragen voor kleine bouwwerken. In maart 2012 is voor de 5e tranche Crisis- en Herstelwet een voorstel ingediend om in zeven gemeenten de bouwtechnische toetsing voor bepaalde categorieën kleine bouwwerken te schrappen.
  - Voorts wordt in overleg met het ministerie van BZK een plan ontwikkeld om aanvragen voor kleine bouwwerken als een "melding" af te kunnen handelen. Een handboek voor invoering is opgesteld.
  - De HUP's bouwen en milieu zijn grotendeels uitgevoerd zoals was beoogd. Het HUP bouwen is geheel uitgevoerd. Het HUP Milieu is overwegend uitgevoerd conform de prognose. Dit heeft geleid tot een beter inzicht in het Zoetermeerse bedrijvenbestand en een toegenomen aantal AIM-meldingen van bedrijven die op grond van hun type behoren tot de meldingsplichtige inrichtingen. De inhaalslag is gestart met de belangrijkste milieuinrichtingen en de vergunningplichtige milieubedrijven. Het grote aantal AIM-meldingen genereerde aanvullend werk. Naar aanleiding van deze meldingen dient namelijk een hercontrole te worden uitgevoerd en dit gaat ten koste van controles uit het HUP. Deze hercontroles zijn doorgepland naar 2013.
  - Handhavingsverzoeken worden conform de wettelijke beginselplicht tot handhaving in behandeling genomen.
  - De rapportage over de handhaving aan de provincie Zuid-Holland is gerealiseerd.
  - De meldingen in het kader van bouwen en milieu worden in lijn met de concernafspraken altijd direct opgepakt. De afhandeling van meldingen met betrekking tot stank- of geluidoverlast lukt over het algemeen niet binnen de gehanteerde concernnormen omdat het constateren en bepalen van de overlast door bijvoorbeeld metingen een langere periode beslaat.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Vergunningen die tijdig verleend zijn	98%	99%	99%		✓
Klanttevredenheid over de verlening van omgevingsvergunning	p.m.	7,0	6,8	-0,2	✓
Bezwaarschriften omgevingsvergunning die ongegrond zijn	92%	95%	89%	-6%	✗
Bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn afgehandeld	100%	100%	100%		✓
Meldingen Meldesk afgehandeld conform de concernbrede afspraken	97%	95%	97%		✓

2.11.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

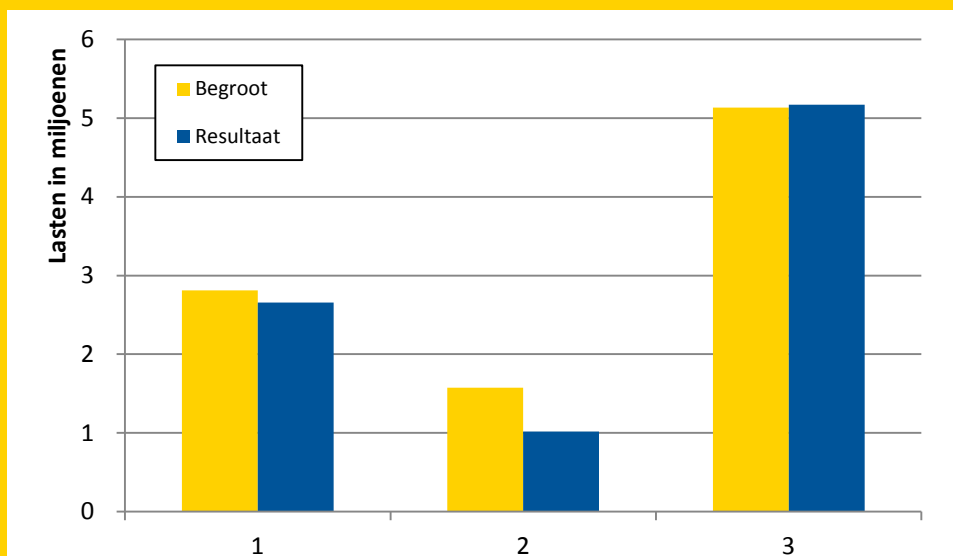
Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	8.681	9.518	8.380	1.138 V	132 N
Baten	2.309	2.312	2.562	250 V	337 N
Resultaat voor bestemming	6.372	7.206	5.818	1.388 V	469 N
Toevoegingen aan reserves	0	0	463	463 N	463 N
Onttrekkingen aan reserves	2.814	3.708	2.349	1.359 N	320 V
Saldo mutaties reserves	-2.814	-3.708	-1.886	1.822 N	143 N
Resultaat na bestemming	3.558	3.498	3.932	434 N	612 N

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 434.000 nadelig. € 410.000 van het nadeel wordt verklaard door extra benodigde inzet van eigen personeel op een aantal dossiers en door een hoog ziekteverzuim. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

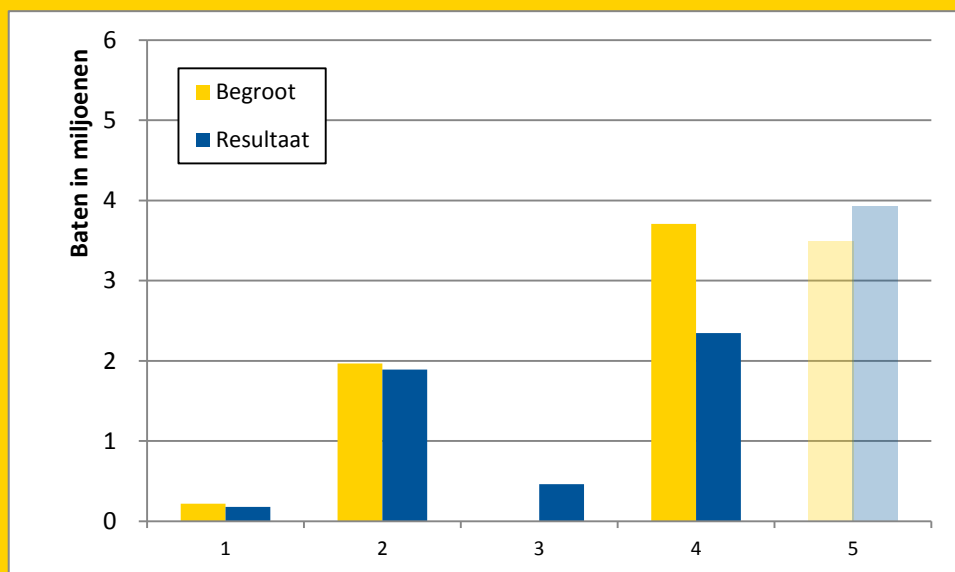
Vershil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstellingen
1	Werkelijk ontvangen rente en winstuitkeringen
2	Overige goederen en diensten
3	Overige inkomensoverdrachten van overheid

Verschil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

nr.	Omschrijving
1	Werkelijk ontvangen rente en winstuitkeringen
2	Leges
3	Overige inkomensoverdrachten
4	Reserveringen
5	Saldo programma

2.12 Programma 12 Openbaar gebied

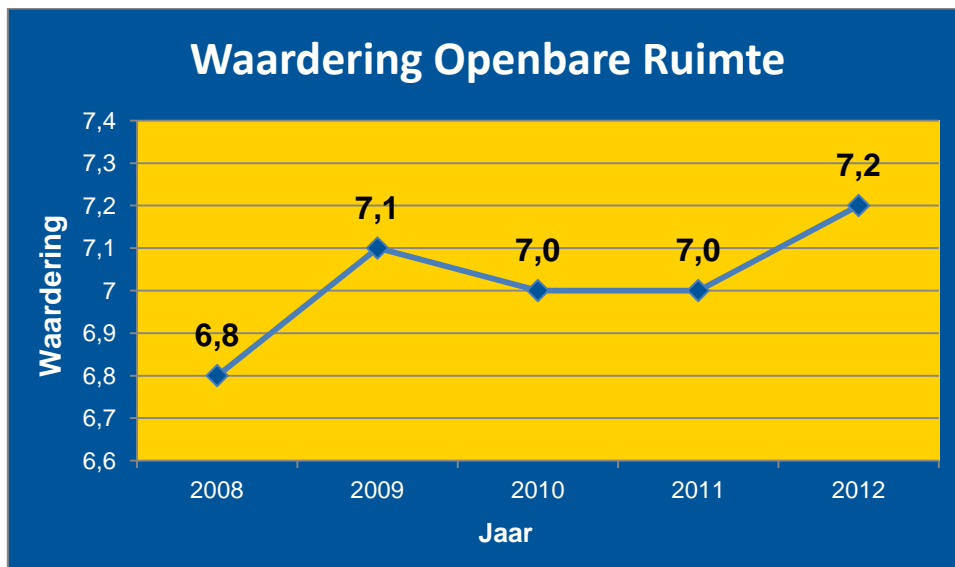
2.12.1 Algemene doelstelling

Een leefbare stad is een stad die schoon, heel en veilig is en waarin het nu en in de toekomst aantrekkelijk verblijven is. Hier wordt samen met de inwoners, bedrijven en instellingen voor gezorgd. De mate en de kwaliteit van de leefbaarheid van de stad is belangrijk voor de keuze van bewoners en bedrijven of zij in Zoetermeer willen blijven of zich hier willen vestigen en is een belangrijke factor voor de economische waarde van de stad.

2.12.2 Wat hebben we bereikt

Verlaging kwaliteit openbare ruimte.

De waardering voor de openbare ruimte is gemiddeld genomen van 7,0 naar 7,2 gestegen (zie tabel), ondanks de per 1 januari 2012 door de raad besloten en doorgevoerde algehele kwaliteitsverlaging (in woongebieden van B naar C en in winkelgebieden van A naar B). Verklaring voor deze lichte stijging is dat de gemiddelde waardering over 2012 gebaseerd is op de verlaagde kwaliteitsniveau (winkelgebieden B en woongebieden C) en niet zoals de jaren ervoor op de hogere kwaliteitsniveaus (winkelgebieden A en woongebieden B). Feitelijk is in 2012 een lager kwaliteitsniveau geleverd dan in voorgaande jaren; dit wordt ook opgemerkt door burgers, politiek, belegger Stadshart, winkeliers en woningbouwverenigingen. De aannemers die het dagelijks onderhoud uitvoeren leveren overigens vaak nog een hogere kwaliteit omdat men de lagere kwaliteit nog niet goed ingeregeld heeft en men huiverig is onder de C-kwaliteit uit te komen. Daling van de kwaliteit bij de verhardingen en meubilair heeft een langere doorlooptijd en zal naar verwachting pas over enkele jaren zichtbaar worden. De bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in de stad zijn gelijk gebleven. Het gebruik van de gratis bewaakte fietsenstallingen is met ca. 18% gedaald. Oorzaken zijn vooral de economische situatie en het weer (slechte zomer). Het aantal elektrische auto's is iets toegenomen en de achteruitgang van de duurzaamheid van het stadsbomenbestand is gestabiliseerd. Na het afronden van het project Duurzaam Bomenbestand wordt het effect op de duurzaamheid van de stadsbomen vastgesteld. De overlast van de blauwalgen in de Noord Aa is door de koele zomer beperkt gebleven. Samen met de waterschappen wordt een voorstel opgesteld met maatregelen om deze problematiek op te lossen.

De in de tabel opgenomen waardering is het gemiddelde van de waarderingen uit burgerschouw, omnibusenquête en quickscan.

Effectenindicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gemiddelde waardering Openbare Ruimte	7,0	5,5	7,2	1,7	✓

Efficiency taakstelling openbaar gebied

Onderdeel van de efficiencytaakstelling op het openbaar gebied is de uitplaatsing van Stadsbeheer Uitvoering. In 2012 zijn op grond van het raadsbesluit van 1 juni 2011 de contractonderhandelingen

gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een contract voor 10 jaar inclusief de uitplaatsing van de medewerkers van SBU met werk-, loon-, en pensioengarantie voor 10 jaar. Het financiële resultaat als bijdrage aan de taakstelling ligt ruim boven de opdracht van de Raad, incl. de kosten van het flankerend beleid. Voor een meer uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

2.12.3 Wat hebben we gedaan

Doelstelling 1: Een openbare ruimte volgens de kwantitatieve en kwalitatieve onderhoudsnormen vastgelegd in de Basis Inrichting- en Beheervisie Openbare Ruimte

1. Het beheer en onderhoud in de openbare ruimte wordt planmatig en op basis van jaarprogramma's uitgevoerd. Bij de totstandkoming en uitvoering worden bewoners, woningcorporaties, verenigingen en bedrijven betrokken en wordt participatie gestimuleerd.
2. Het maken van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's op buurt-/straatniveau die vertaald worden in integrale projecten. Deze worden afgestemd met de Wijkontwikkelplannen en andere projecten in de openbare ruimte en opgenomen in de Wijkactieplannen.
3. Op basis van de Visie Openbare Ruimte wordt het groen en de parken op wijkniveau met achterstallig groot onderhoud aangepakt.
4. Verzorgen van een schone woonomgeving (o.a. verwijderen van onkruid op verharding, vegen van verharding, legen van papierbakken, graffitibestrijding en schoonmaakacties)
5. Snel verhelpen van onvolkomenheden op basis van meldingen en doen van aanpassingen in het openbaar gebied ter verhoging van de veiligheid en leefbaarheid conform het Kwaliteitshandvest openbare ruimte
6. Houden van één wijkscouw per jaar in elke wijk waardoor de burgers de mogelijkheid krijgen 1 keer per jaar de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Het resultaat wordt meegenomen in de effect indicator gemiddelde waardering openbare ruimte. Geconstateerde onvolkomenheden worden als melding verwerkt.

- Het jaarprogramma voor het integrale dagelijks onderhoud is volledig uitgevoerd. Hieronder vallen o.a. het groen onderhoud (verwijderen van onkruid, maaien, snoeien), schoontaken (vegen, zwerfvuilbeheersing, afvalbakken legen, verwijderen graffiti), een en ander met participatie van bewoners, instellingen en bedrijven.
- Het jaarprogramma voor het integrale groot en periodiek onderhoud (herstraten, vervangen armaturen, vervangen speeltoestellen e.d.) is volledig uitgevoerd. Het is afgestemd met de wijkposten en opgenomen in de wijkactieplannen. De bewoners en belanghebbenden zijn vooraf via de wijkpost geïnformeerd en hebben ook in de ontwerpfase de mogelijkheid gehad te participeren.
- De eigen uitvoeringsorganisatie van Stadsbeheer (SBU) is succesvol naar de markt gebracht.
- Het uitvoeringsprogramma 2012 t/m 2016 is opgesteld. De integrale werken zijn afgestemd met de wijkontwikkelplannen en opgenomen in de wijkactieplannen
- Het uitvoeringsprogramma 2012 is volledig gerealiseerd.
- De werkzaamheden in het Binnenpark, de Wijde Weide en het Prinses Ariane park zijn uitgevoerd.
- Voor het Burgemeester Vernede park en randgroen Buytenpark zijn in overleg met de bewoners de ontwerptekeningen gemaakt.
- Het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte is op basis van de lopende integrale bestekken conform het huidige beleid uitgevoerd.
- Op basis van de jaarlijkse door een extern bureau uitgevoerde quick scan, bewonersscouw en omnibusenquête is de gemiddelde kwaliteit van het dagelijks onderhoud een 7,2 bepaald. Dit is hoger dan verwacht. Oorzaak is mede dat deze waardering gebaseerd is op het verlaagde kwaliteitsniveau vanaf 2012 (woonwijken van B naar C, winkelcentra van A naar B kwaliteit) en niet ten opzichte van het kwaliteitsniveau van voor 2012. Zie ook de inleiding.
- Van de in het melddesk systeem aangemelde meldingen is 83,5 % binnen 10 werkdagen afgehandeld (dat was 82,6% in 2011).
- Het totaal aantal meldingen is weer met 4% gedaald van 11.738 in 2011 naar 11.220 in 2012
- Het aantal meldingen in Meerzicht, Oosterheem en Seghwaert/Noordhove is iets gedaald. In Buytenwegh de Leyens, Centrum en Rokkeveen is het iets gestegen.
- Aantallen meldingen betreffende bereikbaarheid, groen, water en verlichting zijn iets gestegen.
- Het resultaat (8,2) is meegenomen in de effect indicator gemiddelde waardering openbare ruimte (7,2). Geconstateerde onvolkomenheden zijn als melding verwerkt (zie hierboven).

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Melders krijgen binnen 14 dagen bericht over (de planning van) de afhandeling.	83%	75%	83%	+8%	✓

Doelstelling 2: Een openbaar gebied dat door de gebruikers meer verkeers-, en technisch veilig en functioneel wordt beleefd. (CP)

1. Bevorderen van de verkeersveiligheid, de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid van voorzieningen middels het nemen van verkeersbesluiten.
2. Het aanpassen van kleinschalige verkeersonveilige situaties.
3. Het conform de parkeernota realiseren van 75 parkeerplaatsen in 2012 en 120 in 2013.

- Op een aantal plaatsen in de stad zijn meerdere kleinere verkeersmaatregelen voorbereid en uitgevoerd en zijn extra parkeerplaatsen aangelegd. Voorbeelden zijn de voorbereiding van de herinrichting Burgemeester Wegstapelplein, de openbare ruimte rondom de herontwikkeling Schoutenhoek, de herinrichting van de Leidsewallen, het instellen van een blauwe zone bij wijkwinkelcentrum Seghwaert voor ca. 35 parkeervakken op de Petuniatuin en de Aardappelakker en het instellen van een blauwe zone in en rondom het wijkwinkelcentrum Oosterheem.
- Naar aanleiding van meldingen van bewoners over verkeersonveilige situaties in de stad en bij aanpassingen van de inrichting zijn in 2012 meerdere verkeersmaatregelen uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn:
  - a) de aanleg van bromfietsdrempels in het Panamapad en Surfpad,
  - b) het aanbrengen van de wegversmallingen in de Hazerswoudsestraat en Lijnbaan
  - c) De aanleg van verkeersdrempels in de Tulpentuin
- In 2012 zijn 69 parkeerplaatsen gerealiseerd aan het Scheveningsebos, Savelsbos, Kromwater, Hazewater, Kooikenswater, Tichelberg, Wijnberg.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Aantal aangepaste locaties per jaar		6	6	0	✓

Doelstelling 3: -Een duurzaam bomenbestand in de stad (CP)

Door meer groot onderhoud werkzaamheden aan de bomen in de stad te verrichten kan een deel van de achterstanden in het beheer van de bomen worden ingelopen. Tijdens de bouw van de nieuwbouwwijken is er destijds voor gekozen snelgroeiende bomen in hogere dichtheden te planten. Hierdoor kreeg Zoetermeer spoedig het huidige groene karakter. Nu, 40 jaar later, heeft een deel van de bomen in de stad het einde van hun levensduur bereikt of is te groot geworden voor de huidige standplaats. Bij het uitvoeren van maatregelen wordt ervan uitgegaan om bomen die gespaard kunnen worden te handhaven, de biodiversiteit te vergroten, uit te gaan van normale dichtheden en plantafstanden, flora en faunawet, participatie met de natuurverenigingen en belanghebbenden.

1. Het vervangen van bomen indien deze onveilig worden.
2. Het vervangen van bomen met een zodanige wortel- en/of kroonvang dat andere maatregelen niet meer mogelijk zijn
3. Het verbeteren van de ondergrondse groeisituatie
4. Het sterk terug snoeien van de te grote kronen
5. Bij vervanging het aantal bomen met gemiddeld 20% verminderen. Dit wordt bereikt door uit te gaan van normaal te hanteren dichtheden en plantafstanden

- Langs de Meerzichtlaan zijn in het kader van het project Duurzaam Bomenbestand de populieren vervangen.
- In Seghwaert zijn in het kader van het Duurzaam Bomenbestand op twee locaties bij de Akkerdreef de windsingels vervangen. Ook zijn varianten opgesteld voor de vervanging van de platanen. De variant "handhaven van platanen op markante plekken" is door de bewoners die hun stem hebben uitgebracht en het college tot voorkeursvariant gekozen.
- Op diverse andere plaatsen in de stad zijn onveilige bomen verwijderd.
- 2, 3 en 4 zijn uitgevoerd volgens planning
- In 2012 is door de raad de motie boom voor een boom aangenomen. Bij vervanging van een bestaande boom door een nieuwe boom wordt ervan uitgegaan dat de standplaats boomwaardig is. Dit betekent onder meer dat ondergronds en bovengronds voldoende ruimte beschikbaar is, de afstand tot de kabels en leidingen voldoende is, de bodemsamenstelling goed is en het grondwater niet te hoog staat. Indien dit niet het geval is moeten deze bomen eerder vervangen worden, maken deze meer kans op ziekten en vergen deze meer onderhoud. Gestreefd wordt ernaar zoveel mogelijk bomen weer terug te planten. Bij vervanging is een

boomwaardige standplaats niet altijd beschikbaar. Indien dit niet mogelijk is wordt er voor gezorgd dat de groenstructuur vastgelegd in de groenkaart gehandhaafd blijft.						
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald	
Aantal te vervangen bomen per jaar		500	500	0	✓	

Doelstelling 4: Op de begraafplaatsen zorgen voor voldoende ruimte voor graven en herziening van de tarieven, die op productniveau kostendekkend zijn (CP)

Op de huidige begraafplaatsen is vanaf 2013 sprake van te weinig ruimte voor graven.

<ul style="list-style-type: none"> De uitbreiding aan de zuidzijde is gereed en wordt in 2013 in gebruik genomen. De tweede uitbreiding aan de noordzijde van de begraafplaats aan de Buytenparklaan is in voorbereiding. Na het verplaatsen van de daar gelegen sportaccommodaties naar andere locaties in het Buytenpark kan in 2014 met de uitvoering worden gestart. Deze tweede uitbreiding met 1000 extra begraafmogelijkheden kan in 2017 in gebruik worden genomen. Voor de te hanteren tarieven wordt uitgegaan van 100% kostendekkendheid vanaf 2012. 						
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald	
Aantal extra gerealiseerde begraafmogelijkheden	500	500	0	500	x	

Doelstelling 5: Het handhaven van gratis stallen van fietsen in bewaakte fietsenstallingen (CP)

Jaarlijks een bijdrage aan de exploitatie ter beschikking te stellen waardoor het gratis stallen van fietsen in de bewaakte fietsenstallingen mogelijk blijft.

<p>In 2010 is de subsidie van Haaglanden beëindigd voor het gratis stallen van fietsen bij Centrum West en Station Zoetermeer.</p> <ul style="list-style-type: none"> De jaarlijkse bijdrage aan de exploitatie is beschikbaar gesteld waardoor het gratis stallen van fietsen in de bewaakte fietsenstallingen mogelijk blijft. Het gebruik is met ca 18% afgenomen, vooral door de economische situatie en weersinvloeden. 						
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald	
Gebruik gratis fietsenstallingen blijft minimaal gelijk aan 2010 (index 100)	103	100	85	-15	x	

Doelstelling 6: Bevordering realisatie e-oplaadpunten (CP)

Ter stimulering van de aanschaf en gebruik van elektrische auto is een netwerk van oplaadpunten noodzakelijk. Momenteel lopen er landelijke onderzoeken ter bepaling van de behoefte, de locaties en de benodigde dichtheid van e-oplaadpunten in de stad.

- Zorgen voor adequate kennis van de ontwikkelingen en spelers op het gebied van e-oplaadpunten
- Stimuleren van de realisatie en het gebruik van e-oplaadpunten binnen de gemeente

<ul style="list-style-type: none"> Adequate kennis is beschikbaar om speler op het gebied van e-oplaadpunten te kunnen zijn. De contacten met het Stadsbestuur Haaglanden zijn versterkt met deelname aan de scooterregeling als resultaat. Deelname aan de e-award. De gemeente met de meest gerealiseerde voorzieningen en stimuleringsmaatregelen in 2012 wint de e-award. In 2012 zijn door de stichting e-laad twee gratis oplaadpunten in de openbare ruimte geplaatst. In de loop van 2012 is e-laad echter gestopt met het plaatsen van gratis oplaadpunten. De door de gemeente aangevraagde zes oplaadpalen en door particulieren aangevraagde zes oplaadpalen worden begin 2013 gratis geplaatst. In samenwerking met andere gemeenten, Stadsbestuur Haaglanden e.d. worden de mogelijkheden onderzocht hoe verder om te gaan met het plaatsen van oplaadpalen in de openbare ruimte. De te vervangen dienstauto voor landmeten is door een elektrische auto vervangen. Uit een eerste evaluatie blijkt dat deze goed bruikbaar is en de exploitatielasten ca. 30% lager liggen. 						
Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald	
Aantal door derden gerealiseerde oplaadpunten per jaar	4	4	2	2	x	

Doelstelling 7: Maatregelen treffen om recreatiewater tijdens zomerperiode vaker bruikbaar te laten zijn (CP)

1. In overleg met de waterbeheerder maatregelen ter bestrijding van de blauwalg bepalen waardoor het recreatiewater tijdens de zomerperiode vaker bruikbaar is
2. Bij de waterbeheerder aandringen op uitvoering van haalbare maatregelen

Samen met de waterbeheerder is gewerkt aan een voorstel met maatregelen om deze problematiek op te lossen. Dit voorstel is in een ver gevorderd stadium.

Prestatie-indicator	Realisatie 2011	Doel 2012	Realisatie 2012	Afwijking 2012	Doel gehaald
Gerealiseerde maatregelen per jaar ter verbetering waterkwaliteit recreatiewater	0	1	0	-1	x

2.12.4 Wat heeft het gekost en opgebracht

Bedragen x € 1.000

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	34.417	35.046	32.164	2.882 V	2.187 V
Baten	3.275	3.287	3.531	244 V	182 V
Resultaat voor bestemming	31.142	31.759	28.633	3.126 V	2.369 V
Toevoegingen aan reserves	7.051	7.051	7.051	0	
Onttrekkingen aan reserves	10.148	10.148	6.660	3.488 N	2.459 N
Saldo mutaties reserves	-3.097	-3.097	391	3.488 N	2.459 N
Resultaat na bestemming	28.045	28.662	29.024	362 N	90 N

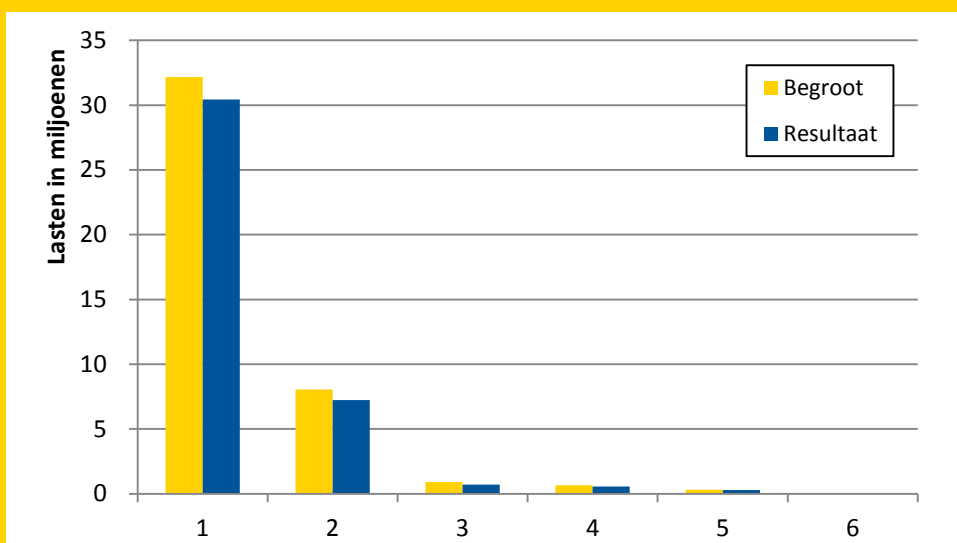
Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 362.000 nadelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. De uitplaatsing van SBU leidt in de jaarstukken 2012 tot een nadeel van € 956.000. Vanwege verslaggevingsvereisten zijn deze (eenmalige) kosten aan 2012 toegerekend. Het gaat dan bijvoorbeeld om reservering vakantiegeld, verlof en overwerk en om extra afschrijving van tractiemiddelen.
2. Het dagelijks/periodiek onderhoud in de openbare ruimte is € 638.000 voordeliger uitgevallen. Dit komt enerzijds door terughoudendheid in de verstrekking van opdrachten en anderzijds door minder vandalisme en minder meldingen.
3. Door vergrijzing van het personeelsbestand is er in dit programma een overschrijding op loonkosten ter grootte van € 469.000.

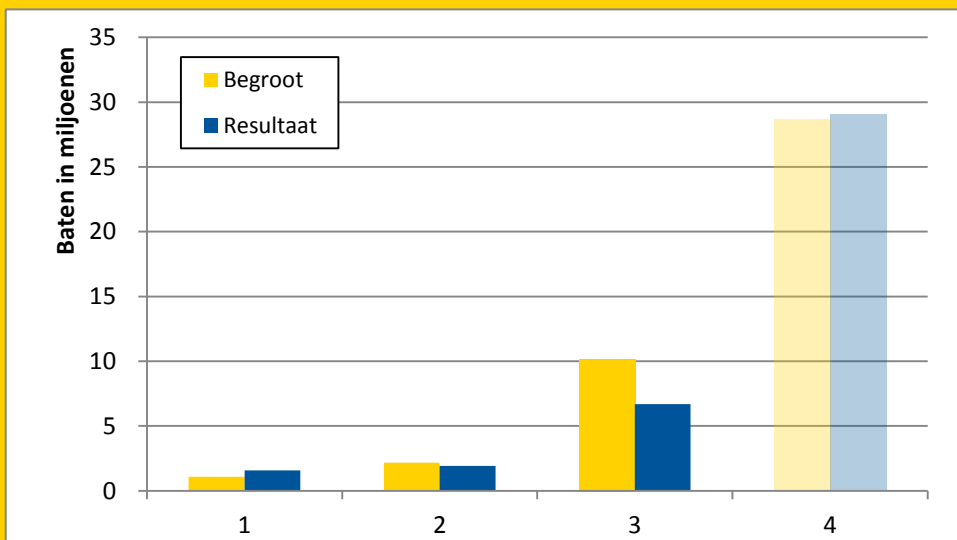
Vershil tussen begrote en gerealiseerde lasten per doelstelling

nr.	Doelstelling
1	Een openbare ruimte volgens de kwantitatieve en kwalitatieve onderhoudsnormen vastgelegd in de Basis Inrichting- en Beheersvisie openbare ruimte
2	Een openbaar gebied dat door de gebruikers meer verkeers-, en technisch veilig en functioneel wordt beleefd
3	Een duurzaam bomenbestand in de stad
4	Op de begraafplaatsen zorgen voor voldoende ruimte voor graven en herziening van de tarieven, die op productniveau kostendekkend zijn
5	Het gratis stallen van fietsen in de bewaakte fietsstallingen
6	Bevordering realisatie e-oopladdpunten

Vershil tussen begrote en gerealiseerde baten naar soort baten

Het verschil tussen baten en lasten per programma komt tot uitdrukking in het Saldo programma.

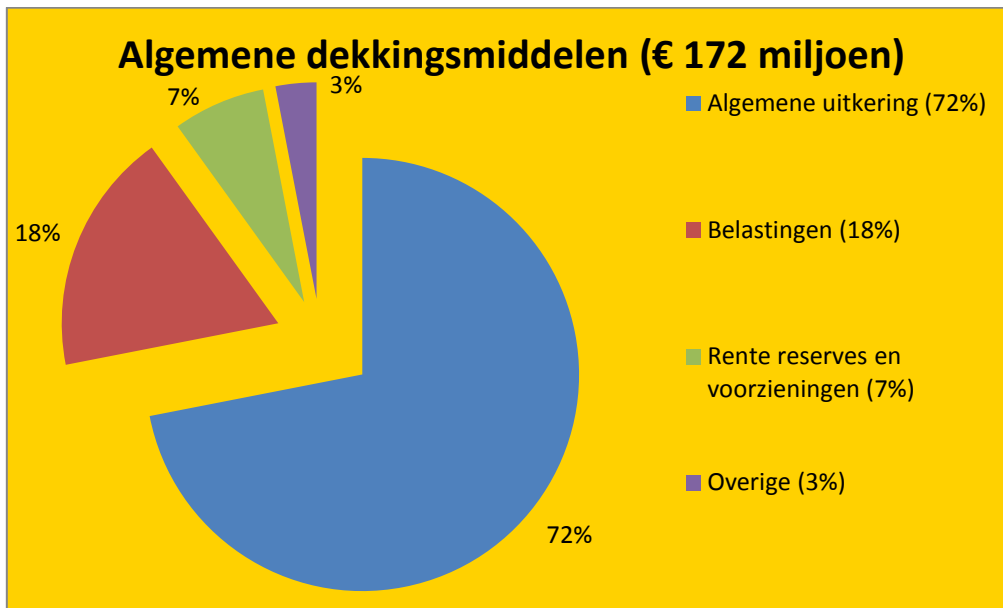
nr.	Omschrijving
1	Overige inkomsten
2	Opbrengsten parkeerbelastingen
3	Reserveringen
4	Saldo programma

2.13 Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen doordat ze vrij aan te wenden zijn. De besteding is niet aan een bepaald programma(doel) gebonden. Zij vormen de financiële dekking van de negatieve saldi van de programma's 1 tot en met 12.

De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

1. De algemene uitkering uit het gemeentefonds
2. Inkomsten uit de Belastingen
3. Rente uit reserves en voorzieningen

Hieronder volgt de verantwoording van deze algemene dekkingsmiddelen.

2.13.1 De algemene uitkering uit het gemeentefonds (72%)

Aan algemene uitkering is in 2012 een bedrag van € 123,9 miljoen ontvangen: € 123,5 miljoen voor het jaar 2012 zelf en € 0,4 miljoen als bijstelling van de uitkeringen over 2010 en 2011. In de algemene uitkering zijn de decentralisatie-uitkeringen en de groei (accres) opgenomen. Daarnaast zijn er actualisaties geweest van diverse maatstaven met een beperkt structureel effect, ook over oude jaren.

2.13.2 Belasting (18%)

De belastingopbrengsten, € 31,2 miljoen, bestaan uit de OZB, de hondenbelasting, toeristenbelasting en precario. Deze middelen zijn ter dekking van de kosten op de andere programma's in de begroting.

2.13.3 Rente uit reserves en voorzieningen (7%)

Baten uit bespaarde rente van reserves en voorzieningen, € 11,9 miljoen, worden in de jaarrekening toegerekend:

- (a) De bespaarde rente over de Reserve Algemeen Dekkingsmiddel dient als structurele inkomstenpost voor de begroting
- (b) De bespaarde rente over de overige reserves en voorzieningen wordt gebruikt om waar afgesproken aan reserves toe te voegen en om de voorzieningen op peil te houden
- (c) De overige bespaarde rente komt ten gunste van de reserve inflatiecorrectie

Bedragen x € 1.000

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financieel resultaat	Primitieve begroting 2012 (1)	Begroting 2012 na wijzigingen (2)	Rekening 2012 (3)	Vershil tussen begroting na wijz. en rekening (2) - (3)	Meldingen 2012
Lasten	4.415	2.137	4.320	2.183 N	493 V
Baten	167.451	169.127	172.157	3.030 V	142 N
Resultaat voor bestemming	-163.036	-166.990	-167.837	847 V	351 V
Toevoegingen aan reserves	6.769	8.788	23.951	15.163 N	1.085 N
Onttrekkingen aan reserves	8.050	8.976	24.021	15.045 V	2.000 V
Saldo mutaties reserves	-1.281	-188	-70	118 N	915 V
Resultaat na bestemming	-164.317	-167.178	-167.907	729 V	1.266 V

Toelichting verschil tussen begroting na wijzigingen en rekening

Het verschil tussen de begroting na wijzigingen 2012 en de rekening 2012 is, rekening houdend met de mutaties in de reserves, € 729.000 voordelig. De belangrijkste verschillen worden hier genoemd. Een meer gedetailleerde toelichting is opgenomen in de jaarrekening vanaf bladzijde 117.

1. De belangrijkste afwijking wordt veroorzaakt door een hogere onttrekking uit de rente-egaliseringsreserve dan geraamd (€1.000.000).
2. de post onvoorzien (€ 100.000) is niet uitgegeven in 2012.
3. Verder zijn er minder inkomsten OZB (€ 300.000) ontvangen.

2.14 Lokale heffingen

Deze paragraaf betreft zowel de heffingen waarvan de besteding is gebonden, als die waarvan de besteding ongebonden is.

2.14.1 Gemeentelijke tarieven en heffingen

1. Beleidsuitgangspunten

In de heffingennota zijn de beleidslijnen voor lokale heffingen vastgesteld. Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Het uitgangspunt bij gebonden heffingen is dat ze niet hoger mogen zijn dan de kosten die de gemeente maakt voor de geleverde diensten. Dit zijn afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgelden, lijkbezorging, de BIZ-bijdrage van de bedrijveninvesteringszone en leges.

De inkomsten uit de ongebonden heffingen behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn de OZB, hondenbelasting, parkeerbelastingen, toeristenbelasting en precariobelasting.

2. Algemeen stijgingspercentage

Bij de begrotingsvaststelling 2012-2015 zijn, als gevolg van de te verwachten prijsstijgingen, de meeste gemeentelijke heffingen voor het jaar 2012 met 2% verhoogd. De OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing groot verbruik en de hondenbelasting zijn verhoogd met 2,25%.

3. OZB

De tarieven van de *onroerende-zaakbelastingen (OZB) 2012* zijn (naast de inflatiecorrectie) gestegen ter compensatie van de afgenomen waarde van de woningen (1,6%) en niet-woningen (2,75%).

4. Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de *afvalstoffenheffing* zijn in 2012 verhoogd met het algemene stijgingspercentage van 2,25% en daarna is ieder tarief verlaagd met € 9,60 per aansluiting. Hierdoor zijn de tarieven in 2012 lager zijn dan de tarieven in 2011.

5. Rioolheffing

De rioolheffing voor kleinverbruikers (tot 500 m³ waterverbruik) bedroeg in 2012 een vast bedrag van € 46,15 per huishouden en een percentage van 0,0157% van de WOZ-waarde, totaal met een maximum van € 102,30 per perceel.

Paragraaf lokale heffingen

6. Heffingen en belastingopbrengsten

Prog.	Heffing / Belasting	Rekening 2011	Begroting 2012	Rekening 2012	Bedragen x € 1.000	
					Verschil rek-begr '12	
					Bedrag	Perc.
2	Leges gehandicaptenparkeerplaatsen / -kaarten	56	61	54	-7	-11%
3	Afvalstoffenheffing	13.756	13.916	13.698	-218	-2%
3	Rioolrecht grootverbruikers	278	166	303	137	83%
3	Rioolrecht kleinverbruikers	3.592	4.368	4.230	-138	-3%
7	Leges vergunningen bestuurlijk juridische zaken	17	22	21	-1	-5%
8	Leges publiekszaken(inclusie rijksleges)	2.204	2.007	2.171	164	8%
8	Leges gemeentearchief	0	0	0	0	nvt
9	Leges gemeentelijke bestemmingsplannen	41	27	18	-9	-33%
10	Leges vent- en standplaatsverg. / winkeltijden	7	184	106	-78	-42%
10	Marktgelden / leges marktvergunningen	132	171	136	-35	-20%
11	Omgevingsverg.: leges bouw- en sloopverg. c.a.	1.856	2.007	1.866	-141	-7%
11	Leges woonvergunningen	1	3	3	0	0%
11	Omgevingsverg.: leges kapverg. / in- en uitritten	3	8	5	-3	-38%
12	Leges verkeersvergunningen	3	7	2	-5	-71%
12	Lijkbezorgingsrechten	559	710	600	-110	-15%
12	Parkeerbelasting	1.593	1.565	1.539	-26	-2%
OAD	Leges WOZ-beschikkingen	1	0	0	0	nvt
OAD	Onroerende zaakbelastingen	29.492	30.783	30.495	-288	-1%
OAD	Hondenbelasting	427	457	434	-23	-5%
OAD	Toeristenbelasting	215	240	237	-3	-1%
OAD	Precariobelasting	46	45	37	-8	-18%

Toelichting van de belangrijkste verschillen tussen de rekening 2012 en begroting 2012 (na wijziging):

Afvalstoffenheffing

Ten opzichte van de uitgangspunten bij het opstellen van de begroting is het aantal huishoudens lager. Enerzijds door een hogere leegstand gedurende het jaar en anderzijds door een lager aantal opgeleverde woningen. Inclusief de opbrengsten van voorgaande jaren is een nadeel ontstaan van € 218.000 (= 1,6%).

Leges publiekszaken

Vanwege het schrappen van de kinderbijschrijvingen per 26 juni 2012 zijn er meer ID-kaarten verkocht (€ 55.000). Hierdoor zijn er ook meer rijksleges ontvangen (€ 70.000). Daarnaast zijn er ook iets meer huwelijken en naturalisaties voltrokken en iets meer rijbewijzen verkocht (€ 37.000). Overige verschillen € 2.000.

Leges vent- en standplaatsen c.a.

Onder dit product vallen ook de bijdragen aan de Bedrijfsinvesteringszones. Wegens onvoldoende draagvlak onder de ondernemers kon de invoering van de BIZ voor de noordelijke bedrijventerreinen geen doorgang vinden. Er werden dus geen BIZ bijdragen (€ 72.000) ontvangen voor dit gebied en vervolgens vond de geraamde doorbetaling ook niet plaats.

Marktgelden

De lagere opbrengsten zijn het gevolg van teruglopende bezetting van de warenmarkten vanwege de economische crisis.

Leges omgevingsvergunningen (bouw en sloop)

Het verschil tussen de prognose en de rekening heeft met name twee oorzaken. Van een project waren de bouwkosten in de prognose veel lager (€ 300.000) ingeschat dan de werkelijke bouwkosten. Daarnaast werd in de prognose rekening gehouden met € 200.000 aan restituties naar aanleiding van lopende bezwaren. Deze restitutie bleek niet aan de orde.

Lijkbezorgingrechten

Het afgelopen jaar heeft er verschuiving plaatsgevonden van duurdere koopgraven naar de goedkopere algemene graven. Daarnaast hebben er meer bijzettingen plaatsgevonden in al gekochte graven. Per saldo levert dit een nadeel op.

Onroerend Zaak Belastingen

De belastingopbrengsten zijn lager dan begroot. Het betreft grotendeels de OZB. De waardedaling van woningen is 0,3% hoger dan begroot, wat leidt tot een minderopbrengst van € 54.000. Als gevolg van de economische crisis bleef de oplevering van het aantal woningen achter bij eerdere ramingen, dit levert een minderopbrengst op van € 87.000. Daarnaast is er sprake van een hoger leegstandspercentage bij niet-woningen dan begroot (12,6 % t.o.v. 10%). Dit zorgt voor een lagere opbrengst van € 150.000. Overige verschillen € 3.000.

7. Tabel ontwikkeling belangrijkste tarieven

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de belangrijkste tarieven weergegeven.

Ontwikkeling tarieven 2009 - 2013

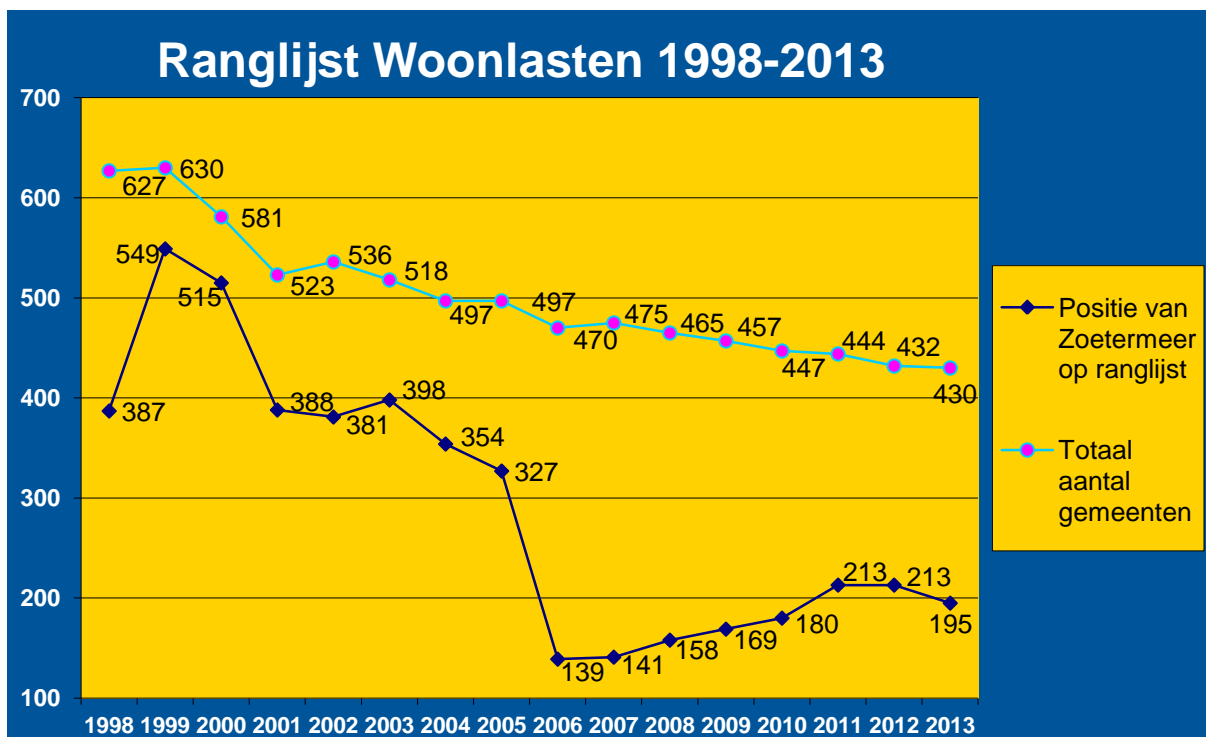
OZB (tarief in percentage van de waarde)	2009	2010	2011	2012	2013
Eigenaren woningen	0,1496	0,1512	0,1573	0,1635	0,1722
Gebruikers woningen	-	-	-	-	-
Eigenaren niet-woningen	0,2752	0,2765	0,2876	0,3024	0,3246
Gebruikers niet-woningen	0,2140	0,2150	0,2236	0,2351	0,2523
Afvalstoffenheffing					
Eenpersoonshuishoudens	€ 235,60	€ 235,60	€ 239,72	€ 235,51	€ 232,75
Tweepersoonshuishoudens	€ 263,20	€ 263,20	€ 267,80	€ 264,23	€ 261,83
Meerpersoonshuishoudens	€ 275,49	€ 275,49	€ 280,31	€ 277,02	€ 274,78
Rioolheffing (kleinverbruik)					
Bedrag per aansluiting < 500 m ³ waterverbruik	-	-	-	-	-
vast bedrag	€ 22,11	€ 28,30	€ 39,47	€ 46,15	€ 50,46
percentage van de WOZ-waarde	0,0114 %	0,0145 %	0,0135 %	0,0157 %	0,0168 %
Maximale aanslag	€ 52,30	€ 67,30	€ 84,80	€ 102,30	€ 119,80

2.14.2 Lokale lastendruk

COELO-vergelijking

Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten. De publicatie daarvan vindt plaats in de Atlas van de Lokale Lasten. Onder de gemeentelijke woonlasten verstaat het COELO de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolheffing en reinigingsheffing (afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden eventueel verminderd met een heffingskorting.

Door het COELO wordt jaarlijks een vergelijkend overzicht opgesteld van alle Nederlandse gemeenten. In dit overzicht, dat begint met de (deel)gemeente met de laagste heffingen (nr. 1) en eindigt met de (deel)gemeente met de hoogste heffingen, neemt Zoetermeer in 2012 positie 213 in (gelijk aan de positie van 2011). In de lijst van 2005 stond Zoetermeer nog op plaats 327 zoals zichtbaar is in onderstaande grafiek. De laatste jaren zakt Zoetermeer weer op de lijst, maar dit is in 2012 gestabiliseerd. Kleine mutaties in de tarieven leiden overigens tot grote verschuivingen in de ranglijst. In 2013 staat Zoetermeer op plaats 195.

Zoals in bovenstaande tabel aangegeven neemt Zoetermeer in 2012 voor de gemeentelijke woonlasten positie 213 in op het vergelijkend overzicht van het COELO. De gemeentelijke woonlasten 2012 volgens de definitie van het COELO bedragen voor Zoetermeer € 694. In onderstaande tabel is dit afgezet tegen de woonlasten van een aantal andere grote gemeenten.

Woonlastenvergelijking grotere gemeenten 2012

Gemeente	Inwoners 1 januari 2012	Woonlasten meerpersoons huishouden	Ranglijst COELO
Zaanstad	148.281	€ 751,00	317
Leiden	118.748	€ 733,00	290
Delft	98.675	€ 716,00	259
Zoetermeer	122.331	€ 694,00	213
Apeldoorn	156.961	€ 687,00	192
Haarlemmermeer	143.943	€ 684,00	183
Almere	193.163	€ 676,00	164
Ede	108.763	€ 667,00	148
Dordrecht	118.862	€ 587,00	36
Amersfoort	148.250	€ 568,00	19
Tilburg	207.580	€ 547,00	10
s-Gravenhage	502.055	€ 543,00	8

2.14.3 Kwijtschelding gemeentelijke heffingen en belastingen

In 2012 zijn 4.140 mensen geautomatiseerd getoetst bij het inlichtingenbureau van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hiervan kwamen 2.228 mensen in aanmerking voor kwijtschelding. Dit is 54%, hetgeen overeenkomt met het landelijke beeld. Daarnaast zijn nog 2.399 handmatige verzoeken ingediend. Van deze groep is 61% gehonoreerd (1.468)

2.15 Weerstandvermogen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste risico's voor de gemeente Zoetermeer. De omvang van deze risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepalen of de gemeente over voldoende weerstandvermogen beschikt.

2.15.1 Risico's

De belangrijkste risico's op peildatum ultimo 2012 staan hieronder.

Risico	Bedrag	Kans
Grondbedrijf		
Algemeen: verslechtering grondexploitaties niet a.g.v. economische situatie***	€ 5,1 mln.	20%
Effect recessie: grondprijzdaling***	€ 8,7 mln.	20%
Boete niet nagekomen grondlevering aan miss Etam	**	80%
Verdieping CO2-leiding Oosterheem	**	20%
Tekort grondexploitatie Palenstein***	€ 7,7 mln.	44%
Deelneming in Gemeenschappelijke Regelingen (Bleizo)***	€ 11,9 mln.	54%
Bleizo vervoersknoop*	€ 6,25 mln.	30%
Tekort herinrichting Nieuwe Driemanspolder	€ 1,0 mln.	20%
Tekort project Westelijke Entree: Annahoeve en benzineverkoop punt N469***	€ 1,0 mln.	30%
Formatierisico Grondbedrijf	€ 1,3 mln.	30%
Afwaardering gronden Rottezoom	€ 0,5 mln.	50%
Gasfabriek ontsluitingsweg*	**	50%
Kosten energievoorziening bedrijventerrein	**	20%
Hogere kosten parkeergarage Culturele As	€ 2,0 mln.	25%
Oosterheem: programma noordrand en scheg*	**	50%
Van Leeuwenhoeklaan*	**	50%
Brug Westerpark	€ 0,4 mln.	25%
Proj.result. Voorweg/Centrum Oost/Bouwen voor Buytenweg***	€ 2,15 mln.	50%
Overig concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningbouwverenigingen***	€ 7,0 mln.	1%
Uitvoeren baggerprogramma	**	**
Terugbetaling leges als gevolg van ingetrokken bouwvergunning	€ 0,25 mln.	60%
Geen leges verg. door aanp. Meerjarenprogr.herziening bestemmingsplannen	**	**
Planschade	€ 0,5 mln.	80%
Startersleningen***	€ 0,1 mln.	10%
Woonwagenuitvoering	€ 0,4 mln.	50%
Sterigenics en gezondheidsonderzoek	**	**
Terugvordering SZW	€ 1,8 mln.	50%
Claims vanwege herziening milieuvergunning	**	**
Gemeentegaranties overige geldleningen***	€ 17,0 mln.	4%
Leegstand verhuur	**	**
Onderhoud toren stadhuis	€ 0,2 mln.	50%
Onzekerheid extra opbrengsten maaiveldparkeren****	****	****
Opbrengst aanbesteding reclamemast A12	****	****
Aanbesteding integraal onderhoud openbare ruimte*	****	****
Verwerkingskosten restafval en grof vuil	****	****
Schoonmaakbedrijf	€ 0,4 mln.	5%
Gemeentegarantie eigen woningen	pm	pm

* Nieuw risico

** Om bijzondere (juridische) redenen niet vermeld/nog niet in te schatten

*** Bedrag en/of kans gewijzigd

**** Afdgedekt via 2% van niet te kwantificeren risico's

Paragraaf Weerstandsvermogen

Opgetreden, gewijzigde en afgevoerde risico's

Ten opzichte van de in de Programmabegroting 2013-2016/Tweede Tussenbericht 2012 gemelde risico's zijn de volgende risico's gewijzigd, opgetreden of vervallen:

Risico Programmabegroting 2013-2016/Tweede Tussenbericht 2012	Mutatie bij jaarverslag	Toelichting
Grondbedrijf		
Algemeen: verslechtering grondexploitaties niet a.g.v. economische situatie	Bedrag verlaagd van € 5,4 naar € 5,1 mln.	Omvang wordt bepaald aan de hand van nog te maken kosten. Bij herziening van de grondexploitaties zijn de te maken kosten geactualiseerd.
Effect recessie: grondprijzdaling	Bedrag verhoogd van € 8,5 mln. naar € 8,7 mln. en kans verhoogd van 10% naar 20%.	Omvang wordt bepaald aan de hand van nog te realiseren opbrengsten. Bij de herziening van de grondexploitaties zijn de te realiseren opbrengsten geactualiseerd. Tevens is de kans licht verhoogd door de aanhoudende crisis.
Tekort project Westelijke Entree	Kans verhoogd van 20% naar 30%.	Door de toenemende boekwaarde en geringe belangstelling is de kans verhoogd.
Schade aan omliggende woningen als gevolg van sanering gasfabrieken	Vervallen.	Vergoeding geraamd in projectbudget.
Deelneming in GR (Bleizo)	Bedrag verhoogd van € 6,0 mln. naar € 11,9 mln., kans verlaagd van 70% naar 54%.	De risico-inventarisatie (maart 2013) van Bleizo laat een forse stijging van het risicoprofiel zien. Het tot nu toe meer algemeen geformuleerde risico van € 6 mln. à 70% is niet meer voldoende voor het Zoetermeerse aandeel. Nu zijn de risico's van Bleizo één op één de overgenomen.
Bleizo vervoersknoop	Nieuw.	Zoetermeer staat garant voor een bijdrage aan de vervoersknoop waarbij voor een gedeelte van € 6,25 mln. nog geen zicht op dekking is. Het risico bestaat dat Zoetermeer deze € 6,25 mln. moet bijdragen. De kans hierop wordt geschat op 30%.
Gasfabriek: ontsluitingsweg	Nieuw.	Mogelijke extra kosten ontsluiting gasfabriekterrein.
Watertoren: restauratie en afzetmogelijkheden	Vervallen.	Er is een voorziening getroffen.
Ambtelijke kosten Investeren in Seghwaert,	Vervallen.	Dit is in de grondexploitatie opgenomen. Voor het nadelige resultaat is een voorziening getroffen.
Proj.result. diverse projecten	Bedrag verlaagd van € 3,1 mln. naar € 2,15 mln.	Voor het Katwijkerlaantracé is de prognose verlaagd. Het risico is daarmee niet meer dan bij andere projecten. Voor de andere projecten zijn de bedragen bijgesteld. Om strategische redenen wordt dit niet openbaar gemaakt.
Oosterheem: programma noordrand en scheg	Nieuw.	Voor de noordrand en de scheg is een intensief programma gepland waardoor afzetproblemen kunnen

Paragraaf Weerstandvermogen

Van Leeuwenhoeklaan	Nieuw.	ontstaan. Het is onzeker of afname van de grond in het oostelijke plandeel zal plaatsvinden volgens de planning en het getekende contract.
Concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningbouwverenigingen	Bedrag verlaagd met € 0,5 mln.	Het schuldrestant van leningen waarvoor de gemeente garant staat is afgenomen.
Startersleningen	Kans verlaagd van 30% naar 10%.	Gebaseerd op periodieke hertoetsinformatie. Inmiddels zijn 122 leningen in aanmerking gekomen voor een hertoets (na 3 jaar). Het beeld is dat slechts een klein percentage (7%) nog geen rente en aflossing kan betalen. Anderzijds blijkt dat sommige starters die voor de hertoets in aanmerking komen (10%) de lening in één keer aflossen.
Gemeentegaranties overige geldleningen	Bedrag verlaagd van € 19 mln. naar € 17 mln.	Bedrag gedaald vanwege aflossingen op gegarandeerde leningen.
Financiële afrekening WMO-voorzieningen	Vervallen.	Risico heeft zich (gedeeltelijk) voorgedaan bij de definitieve afrekening.
Uitvoeren baggerprogramma	Gewijzigd.	Deel van het risico is daadwerkelijk opgetreden.
Veiligheidsrisico's Randstadrail	Vervallen.	Overeenstemming bereikt over het niet verrekenen van gemaakte kosten.
Aanbesteding integraal onderhoud openbare ruimte	Nieuw.	Huidige contractprijzen bevinden zich aan onderkant van de markt.

Financiële omvang risico's

De financiële consequenties van deze risico's zijn via de "NARIS-simulatie" in beeld gebracht. Er is een kansberekening gemaakt op de waarschijnlijkheid van het zich voordoen van bovenstaande risico's en het bedrag wat daarmee gemoeid is. De uitkomst van die berekening van het risico voor het Grondbedrijf leidt tot een toename (ten opzichte van de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2013) van € 19,5 miljoen naar € 24,5 miljoen. Bij het overige concern is de uitkomst € 3,2 miljoen. In de laatste actualisatie bij het Tweede Tussenbericht 2012 (situatie september 2012) was sprake van een omvang van € 3,3 miljoen (concern).

2.15.2 Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Tot de weerstandscapaciteit voor incidentele risico's worden de algemene reserves gerekend. In geval van tekortschietende algemene reserves kunnen ook de bestemmingsreserves worden aangewend. Dit betekent dan wel dat wordt afgezien van de realisatie van een bestemming of dat er zo snel mogelijk aanvullende dekkingsmaatregelen worden gezocht om de bestemmingsreserve weer beschikbaar c.q. op peil te krijgen.

Weerstandscapaciteit

bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2012		
	Voor resultaat-bestemming	Resultaat-bestemming	Na resultaat-bestemming
Weerstandscapaciteit excl. Grondbedrijf			
Vrij inzetbare reserve			
- stand reserve 31-12-2012	11,2		11,2
- mutaties 2013 en volgende jaren	0,6		0,6

Paragraaf Weerstandsvermogen

Reserve inflatiecorrectie			
- stand reserve 31-12-2012	1,5		1,5
- mutaties 2013 en volgende jaren	- 0,8		- 0,8
Rekeningsresultaat		5,4	5,0
Totaal weerstandscapaciteit excl. Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (vml. algemene dienst)	12,5	5,4	17,9
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf			
Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf	14,8		14,8
Reserve risico's	4,5		4,5
Totaal weerstandscapaciteit Grondbedrijf	19,3	0,0	19,3
Totale weerstandscapaciteit	31,8	5,4	37,2

2.15.3 Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de waarschijnlijke risico-omvang is gedefinieerd als de ratio voor het weerstandsvermogen.

Als gewenste ratio voor het weerstandsvermogen wordt voor het concern exclusief het Grondbedrijf "voldoende" gehanteerd. Het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR) hanteert hiervoor de bandbreedte van een ratio tussen 1.0 en 1.4. In Zoetermeer wordt de grenswaarde van 1.0 gehanteerd.

Als ratio voor het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf wordt eveneens "voldoende" als toereikend gezien. Ook hier wordt de ondergrens van 1.0 als ratio gehanteerd.

Als de ratio lager is dan 1.0 is er dus onvoldoende weerstandscapaciteit. Anders gesteld: de risico-omvang vermenigvuldigd met de ratio bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.

Bij de berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen het concern exclusief het Grondbedrijf en het Grondbedrijf.

In de tabel is weergegeven hoe de weerstandscapaciteit van deze onderdelen is opgebouwd.

Weerstandsvermogen

bedragen * € 1 mln.

Omschrijving	Rekening 2012		
	Voor resultaat-bestemming	Resultaat-bestemming	Na resultaat bestemming
Weerstandsvermogen excl. Grondbedrijf			
Totaal aan gekwantificeerde risico's	3,2		3,2
Norm voor niet gekwantificeerde risico's	5,9		5,9
Gewenst niveau in euro's tegen ratio 1,0	9,1		9,1
Weerstandscapaciteit excl. Grondbedrijf	12,5	5,4	17,9
Overschot aan weerstandscapaciteit excl. Grondbedrijf	3,4	5,4	8,8
Weerstandsvermogen Grondbedrijf			
Totaal aan risico's Grondbedrijf	24,5		24,5
Minimaal niveau in euro's tegen ratio 1,0	24,5		24,5
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	19,3	0,0	19,3
Overschot weerstandscapaciteit Grondbedrijf o.b.v. ratio 1.0	- 5,2	0,0	- 5,2

Concern excl. Grondbedrijf

Uit het simulatiemodel met de risico's van het concern exclusief het Grondbedrijf blijkt dat de maximaal gelijktijdige omvang van de risico's (met een zekerheid van 95%) uitkomt op een bedrag van € 3,2 miljoen.

De omvang van de berekende risico's wordt aangevuld met 2% (voor de niet te kwantificeren risico's) van het begrotingstotaal (lasten) van de gewone dienst van de begroting, exclusief grondbedrijf. Gebleken is dat sommige risico's moeilijk zijn te schatten. Daarbij is het wenselijk een zekere financiële buffer aan te houden. Tussen het bekend worden van budgettaire tegenvallers en het treffen van passende maatregelen kan enige tijd liggen. Dit kan zich voorbeeld voordoen bij de periodieke aanbesteding van onderhoud van de openbare ruimte. De beschikbare budgetten kunnen onvoldoende blijken. De budgettaire frictie die daardoor ontstaat moet kunnen worden opgevangen.

Paragraaf Weerstandsvermogen

De berekende norm voor de niet gekwantificeerde risico's voor deze begroting bedraagt € 5,9 miljoen. De gekwantificeerde risico-omvang komt uit op € 3,2 miljoen. De totale risico-omvang wordt dus ingeschat op € 9,1 miljoen. De weerstandscapaciteit (inclusief rekeningsresultaat, zie tabel) bedraagt € 17,9 miljoen. Het weerstandsvermogen bedraagt 1,97 en voldoet dus aan de norm.

Grondbedrijf

De weerstandscapaciteit bedraagt per 31 december 2012 € 19,3 miljoen, dit is inclusief de verwerking van het besluit bij het Tweede Tussenbericht 2012 om € 2,1 miljoen uit het RIF over te hevelen naar het Grondbedrijf zodat de weerstandscapaciteit boven 1,0 zou uitkomen. De tot € 24,5 miljoen oplopende risico's leiden tot een ratio weerstandsvermogen van 0,79 ($19,3/24,5$). In de door de raad vastgestelde nota "Op Goede Gronden" is vastgelegd dat een tekort (ratio < 1,0) van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf ten opzichte van het totaal van de risico's moet leiden tot aanvulling van de weerstandscapaciteit. In de Perspectiefnota 2013 wordt een voorstel opgenomen om dit tekort aan te vullen.

2.16 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

2.16.1 Inleiding

De instandhouding van de kapitaalgoederen is vastgelegd in beheerplannen, waarin het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd.

Hierna wordt per categorie ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen.

De volgende categorieën worden behandeld:

Openbare ruimte

Riolering

Onderwijsaccommodaties

Welzijnsaccommodaties Sociaal Cultureel en Sport en Ontspanning

Gebouwen ambtelijke huisvesting

Brandweerkazernes

Gemeentelijke parkeergarages

Commerciële accommodaties

Voorzieningen natuureducatie

Overige voorzieningen

(Uitbreiding) begraafplaats / aula

Beeldende Kunstobjecten

2.16.2 Ontwikkelingen Vastgoed

Er is gestart met het samenstellen van een vastgoednota waarin de diverse beheerkaders op elkaar worden afgestemd, het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening wordt vastgelegd en de daarbij behorende financiële middelen zijn opgenomen.

Speciale aandacht bij onderhoudswerkzaamheden is duurzaamheid. Specifiek kan het project "Green renovation" de Veur genoemd worden, waar plaatselijke ondernemingen kunnen samenwerken en als partij mee kunnen doen bij de vervangingen. Voor dit project (uitvoering in 2013 en 2014) wordt een EG-subsidie van 50% op de investeringslasten ontvangen. Met de subsidie is een bedrag van circa € 0,5 miljoen gemoed.

2.16.3 Openbare ruimte

Omschrijving beleidskader

Als uitwerking van de Visie Openbare ruimte is november 2008 de "Basis Inrichting en Beheervisie Openbare Ruimte" (BIBOR) door de raad vastgesteld. In de visie worden de verschillende structuur-elementen omschreven met daaraan gekoppelde kwaliteitsdoelen. De benodigde financiële middelen zijn voor een periode van tien jaar gelabeld, er wordt een doorkijk gegeven over de komende vijftig jaar. De visie wordt in 2013 (een keer in de 5 jaar) geactualiseerd. In 2010 is de reserve groot onderhoud (RGO) voor het laatst doorgelicht. In 2013 wordt de beheervisie herzien, de daarbij behorende cijfers van de RGO zullen daarop in meerjarig perspectief worden geactualiseerd en aangepast.

(Reserve) Groot Onderhoud Bovengronds (RGO)

In 2012 was € 7,1 miljoen beschikbaar voor het uitvoeren van groot onderhoud (namelijk € 2,4 miljoen voor 2011 en voorgaande jaren en voor 2012 € 4,7 miljoen), besteed is € 6,1 miljoen De onderstaande tabel geeft het financiële verloop van de reserve weer.

Reserve GO bovengronds	Begroting		Verwachting			
	2012	Werkelijk 2012	2013	2014	2015	2016
Omschrijving						
Saldo 1-1-2012	73.830	73.830	78.043	80.097	85.051	88.763
Rentebijdriving	3.322	3.322	3.512	3.604	3.827	3.994
Storting in de reserve	7.088	7.088	7.091	7.117	7.086	7.085
Verlaging storting			-500	-500	-500	-500
Nieuwe invest. in groot onderhoud	7.106	6.197	8.049	5.267	6.701	6.701
Saldo 31-12-2012	77.134	78.043	80.097	85.051	88.763	92.641

2.16.4 Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in het GRP aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op de instandhouding van een goede riolering

In 2011 is het herziene Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2011-2015 vastgesteld. In de herziene GRP is het resultaat van de doorlichting in 2010 van de Voorziening groot onderhoud ondergronds (VGO) verwerkt. Op basis van deze doorlichting, is door de raad besloten de mogelijke besparing van € 2,8 miljoen op de jaarlijkse dotatie per 1 januari 2011 door te voeren. De besparing is het gevolg van de gebleken gemiddeld langere levensduur van de riolering en de mogelijkheden die relining biedt.

(Voorziening) Groot onderhoud ondergronds (VGO)

In 2012 is € 0,6 miljoen beschikbaar voor het uitvoeren van groot onderhoud, besteed is € 1,6 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt door besteding van eerdere jaarschijven die nog niet volledig benut waren. Dit is gemeld in het memo van de financiële waterstanden. De onderstaande tabel geeft het financiële verloop van de voorziening weer.

bedragen * € 1.000

Voorziening GO ondergronds	Begroting	Werkelijk	Verwachting			
	2012	2012	2013	2014	2015	2016
Omschrijving						
Saldo 1-1-2012	10.608	10.608	11.257	12.629	15.175	17.768
Storting in de voorzien. groot onderhoud	1.556	1.766	2.195	2.688	3.087	3.440
Waardevermeerdering t.g.v. voorz.	477	477	478	540	654	771
Nieuwe invest. in groot onderhoud	675	1.594	825	682	1.148	2.059
Verwachtingen			476			
Saldo 31-12-2012	11.966	11.257	12.629	15.175	17.768	19.920

2.16.5 Onderwijsaccommodaties

Omschrijving beleidskader

Het gemeentelijk beleidskader voor de onderwijsaccommodaties is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Zoetermeer 2009. Hierin staan de ruimtebehoefte en (de kosten voor) het onderhoud en vervanging van de accommodaties aangegeven.

De ruimtebehoefte analyse is in 2011 geactualiseerd. Geconstateerd is dat de huidige voorraad aan schoolgebouwen nodig blijft voor het bieden van voldoende huisvesting. Wel ontstaat verspreide geringe leegstand. Omdat de vraag naar kinderopvang in schoolgebouwen groter wordt is de verwachting dat deze leegstand daarvoor een oplossing kan bieden.

Voorziening onderhoud schoolgebouwen

In het kader van de bezuinigingen heeft de raad besloten om de afschrijvingstermijnen van schoolgebouwen te verlengen van 40 naar 50 jaar. Op grond hiervan is in 2011 begonnen om het beheerplan van het vervangingsfonds aan te passen. Belangrijk onderdeel hierbij is het aanbrengen van een tussentijdse (na 25 jaar) levensduur verlengende renovatie.

De uitwerking hiervan is neergelegd in de "Tussentijdse herijking vervangingsfonds schoolgebouwen" (raad december 2012). De volgende periodieke herijking van het vervangingsfonds vindt plaats in 2018; voor de elementen die in december 2012 geen deel hebben uitgemaakt van de tussentijdse herijking, zoals de demografische ontwikkelingen, wordt medio 2015 een tussentijdse herijking gedaan.

2.16.6 Accommodaties Sociaal Cultureel, Sport en Ontspanning

Omschrijving beleidskader

Het beleidskader voor de accommodaties Sociaal Cultureel, Sport en Ontspanning is het "Beheerkader Welzijnsaccommodaties 2008-2047". Dit wordt eens in de vier jaar vernieuwd. Herziening wordt meegenomen in de medio 2013 te verschijnen vastgoednota.

Uitstel groot onderhoud

Het onderhoudsprogramma is het afgelopen jaar zonder noemenswaardige afwijkingen gerealiseerd. Wel zijn een aantal onderhoudswerkzaamheden om specifieke redenen uitgesteld (de Driesprong, onderhoud hoofdbibliotheek).

Reserve GO Sportaccommodaties	Begroting	Werkelijk	Verwachting			
Omschrijving	2012	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo 1-1-2012	4.560	4.560	3.695	3.079	2.989	3.147
Toevoegingen	783	728	807	1.086	1.141	1.205
Ontrekkingen	1.922	1.593	1.423	1.176	983	1.239
Saldo 31-12-2012	3.421	3.695	3.079	2.989	3.147	3.113

Reserve GO Sociaal Culturele accommodaties	Begroting	Werkelijk	Verwachting			
Omschrijving	2012	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo 1-1-2012	2.977	2.977	2.489	1.936	1.804	1.737
Toevoegingen	182	147	179	235	253	272
Ontrekkingen	815	635	733	366	321	480
Saldo 31-12-2012	2.344	2.489	1.936	1.804	1.737	1.529

2.16.7 Gebouwen ambtelijke huisvesting

Omschrijving beleidskader

Begin 2011 is het beheerskader ambtelijke huisvesting vastgesteld. Dit omvat de gebouwen Stadhuis, Industrieweg, de wijkposten en het kantoor en de autowerkplaats aan de Argonstraat.

De uitvoering van het groot onderhoud in de eerste jaren en de financiële dekking van de meerjaren-onderhoudsplannen Centrale huisvesting zijn tegelijkertijd met het beheerskader vastgesteld.

Uitstel groot onderhoud

In afwachting van het onderzoek huisvesting Stadhuis zijn verbeteringen en/of ingrijpende verbouwingen in het Stadhuis stil gelegd.

Reserve GO Ambtelijke huisvesting	Begroting	Werkelijk	Verwachting			
Omschrijving	2012	2012	2013	2014	2015	2016
Saldo 1-1-2012	543	543	772	581	925	1.007
Toevoegingen	588	539	1.162	1.124	1.093	1.103
Ontrekkingen	692	310	1.353	780	1.011	1.301
Saldo 31-12-2012	439	772	581	925	1.007	809

2.16.8 Brandweerkazernes

De brandweerkazerne Stadshart is verhuurd aan de VRH.

2.16.9 Gemeentelijke parkeergarages

Geen bijzonderheden.

2.16.10 Commerciële accommodaties

Omschrijving beleidskader

Begin 2011 is voor de gebouwen waar dit nog ontbrak een vernieuwd beheerskader opgesteld. Het vernieuwde beheerskader is gebaseerd op conditieafhankelijk onderhoud.

De gemeentelijke commerciële portefeuille bestaat uit diverse voorzieningen: kantoren Croesinckplein en Justus van Effenhove, Fitpoint Driesprong, Ballorig Olympus, horeca in Veur en Keerpunt,

kinderopvangaccommodaties, winkeltjes in de fietsenstalling aan het Noordwaarts, onder het stadhuis ANWB, betaalautomaten en het voormalige postkantoor. De kosten van instandhouding worden gedekt uit de huurinkomsten.

2.16.11 Voorzieningen natuureducatie

Geen bijzonderheden.

2.16.12 Kleinere voorzieningen

Aanleg parkeerplaatsen

In 2012 is voor € 160.000 besteed aan nieuwe aanleg parkeerplaatsen. Een bedrag van ca. € 293.000 wordt in 2013 en in 2014 besteed.

2.16.13 Begraafplaatsen

Uitbreiding begraafplaats / aula

De uitbreiding Bosgebied is in 2012 afgerond en wordt in 2013 in gebruik genomen. Gestart is met de voorbereiding van de uitbreiding ter plaatse van het huidige Rugbyveld.

2.16.14 Beeldende kunstobjecten

Het beleidskader voor Beeldende Kunst (BK) is gebaseerd op de nota Verordening percentage-regeling beeldende kunst in de openbare ruimte (2009). De werkzaamheden zijn niet geheel conform planning uitgevoerd.

2.17 Paragraaf Financiering

2.17.1 Inleiding

In het in 2009 vastgestelde Treasury handvest en Statuut, zijn de kaders opgenomen waarbinnen het college de financieringsfunctie mag uitoefenen. In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de uitvoering van de Financiering en op de ontwikkelingen in de markt en regelgeving.

2.17.2 In- en externe ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen/informatievoorziening

In het tweede kwartaal van 2012 is er een openbare aanbesteding geweest van het betalingsverkeer. Op grond van deze aanbesteding is overgestapt naar een andere huisbankier. Voor het betalingsverkeer is dit de RABO bank, voor de uitvoering van de treasury activiteiten is geen exclusiviteit afgegeven. De keuze voor de RABO is, als uitkomst van een aanbestedingsprocedure, mede ingegeven door de positieve scores op het social return on investment. Het contract met de nieuwe huisbankier is in september 2012 getekend. De feitelijke uitvoering van het contract vindt in de loop van 2013 plaats.

Externe ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen in 2012 op het gebied van de treasury zijn de mogelijke invoering van het schatkistbankieren en de Wet Hof (Houdbare Overheids Financiën). Daarnaast heeft de eurocrisis en het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) nog steeds grote invloed op de rente (ontwikkeling) en de mogelijkheden om gelden aan te trekken.

Schatkistbankieren

Om de EMU-schuld terug te dringen is er een wetsvoorstel in voorbereiding waarbij gemeenten verplicht worden om financieringsoverschotten te stallen bij het Rijk. Het percentage dat het Rijk betaalt voor het door haar aangetrokken geld ligt aanmerkelijk lager dan gemeenten ontvangen bij huidige uitzettingen. Naast dit rendementverlies zal de administratieve lastendruk voor gemeenten toenemen. Gemeenten hebben de nadelen van dit wetsvoorstel krachtig onder de aandacht gebracht bij het Rijk. Dit heeft er toe geleid dat het voorstel van de minister op onderdelen is aangepast. Zo krijgen de gemeenten ook de mogelijkheid om overtollige middelen uit te lenen aan andere overheden en daarmee een beter rendement te halen dan bij de schatkist.

Wet HOF

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (HOF) bevat strengere regels om te zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt wordt tot 3%. Nederland wil deze recente Europese afspraken ten aanzien van begrotingsdiscipline opnemen in de Wet HOF. Gemeenten, provincies en waterschappen dragen bij aan het begrotingstekort van de collectieve sector. Het wetsvoorstel bepaalt dat niet alleen het Rijk maar ook het lokale bestuur zich moet houden aan de strengere begrotingsregels. De invoering van de Wet HOF heeft negatieve gevolgen voor het kunnen inzetten van reservemiddelen of het doen van investeringen door gemeenten. Daarnaast zijn in het wetsvoorstel, aanvullend op de door Europa voorgeschreven maatregelen, sanctiemaatregelen opgenomen die de rijksoverheid op de decentrale overheden kan toepassen bij het overschrijden van regels in de Wet Hof.

Om zoveel mogelijk aan de bezwaren van de medeoverheden tegemoet te komen zijn inmiddels afspraken gemaakt om de uitvoering van de wet op een aantal punten te versoepelen.

Eurocrisis

Door frequente politieke besluitvorming rond de eurocrisis is het eind 2012 rustiger op de financiële markten in de eurozone. De nieuwe maatregelen die het ECB in september 2012 heeft aangekondigd, zoals het onder strikte voorwaarden opkopen van kortlopende staatsleningen, hebben een drukkend effect gehad op de rentepercentages die financieel zwakkere eurolanden moeten betalen om hun staatsschuld te financieren.

Het onderlinge vertrouwen tussen banken blijft desondanks laag in de financiële markten. De toevlucht tot veilige beleggingen zoals staatsleningen van financieel sterke eurolanden is nog steeds aanwezig. Dit vertaalt zich in een historische lage rente op staatsleningen van financieel sterke eurolanden, waar Nederland deel van uitmaakt. De rentetarieven voor openbare lichamen (zoals gemeenten) zijn in het eerste half jaar van 2012 verder gedaald en in de tweede helft redelijk stabiel gebleven. In onderstaande grafiek is de fluctuatie in de tarieven van een 10 jaar fix lening voor decentrale overheden over het jaar 2012 in beeld gebracht.

Rentevisie

In 2012 zijn drie rentevisies, gebaseerd op de rentevisies van de grootbanken, uitgebracht. De rentevisie in de programmabegroting 2012 ging er vanuit dat de lange rente (10 jaar fix) voor 2012 een gemiddeld niveau zou hebben van 4% en de korte rente (3 maands euribor) richting de 2% beweegt. Bij het Eerste Tussenbericht werd de rentevisie van de lange rente naar beneden bijgesteld naar 3,5% eind 2012 en werd verwacht dat de korte rente zou dalen naar een niveau van 0,7%. In het Tweede Tussenbericht werden de rentevisie voor rentepercentages voor eind 2012 van zowel de lange rente als de korte rente neerwaarts bijgesteld tot licht onder de 3% voor lang en 0,3% voor kort. De feitelijke lange rente kwam eind 2012 uit op 2,5% en gemiddeld over geheel 2012 op 2,9%. De korte rente kwam gemiddeld over geheel 2012 uit op 0,6% en eind 2012 was deze 0,2%.

2.17.3 Risicobeheer

Op financieringsgebied is een aantal risico's te onderkennen, zoals renterisico's, debiteurenrisico, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Niet al deze risico's zijn van toepassing op de gemeente Zoetermeer. Zo heeft de gemeente Zoetermeer geen leningcontracten in vreemde valuta (valutarisico). Daarnaast zijn alle aandelen en de leningenportefeuille, die op de balans zijn geactiveerd, tegen nominale waarde gewaardeerd waardoor er ook geen koersrisico wordt gelopen. Voor 2012 en volgende jaren worden in deze risico's geen wijzigingen verwacht. Voor het afdekken en beheersbaar houden van het debiteurenrisico zijn afspraken gemaakt over het inningsbeleid en de financiële dekking van oninbare debiteuren.

Renterisico

De Wet Fido is gericht op het beheersen van renterisico's. Deze beheersing moet worden bereikt door wettelijke limieten voor de omvang van de netto vlottende schuld en door renteherzieningen op en herfinanciering van de vaste schuld.

Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de **kasgeldlimiet**. Maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mag kort worden gefinancierd. Indien twee opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet wordt overschreden wordt dit door de Provinciale toezichthouder als structureel aangemerkt en zal de toezichthouder de gemeente verplichten om maatregelen te treffen om de overschrijding teniet te doen. Uit onderstaande tabel komt naar voren dat er zich in 2012 geen overschrijding van de kasgeldlimiet heeft voorgedaan.

Over- / Onderschrijding kasgeldlimiet 2012

Bedragen x € 1.000

	1 ^{ste} kwartaal	2 ^{de} kwartaal	3 ^{de} kwartaal	4 ^{de} kwartaal
Vlottende korte schuld	12.986	5.667	1.167	9.490
Vlottende middelen	2.949	3.003	10.883	5.790
Saldo	10.037	2.664	-9.716	3.700
Kasgeldlimiet	30.820	30.820	30.820	30.820
Ruimte onder kasgeldlimiet	20.783	28.156	40.536	27.120

Evenals bij de kasgeldlimiet is de norm voor het beheersen van het budgettaire renterisico op lange termijn gerelateerd aan het begrotingstotaal. Daarmee wordt het budgettaire risico van renteherzieningen in perspectief gebracht met het totaal van een gemeentebegroting. De jaarlijks verplichte aflossingen en herzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (het begrotingstotaal is het totaal van de begrote lasten). Uit onstaande tabel komt naar voren dat in 2012 de financiering van de vaste schuld ruim onder **renterisiconorm** is gebleven.

Renterisiconorm		Bedragen x € 1.000
1	Renteherzieningen	0
2	Aflossingen	280
3	Renterisico (1 + 2)	280
4	Begrotingstotaal	362.584
5	Percentage regeling	20%
6	Renterisiconorm (4 x 5)	72.517
7	Ruimte onder renterisiconorm	362.304
8	Overschrijding renterisiconorm	

Kredietrisico

Kredietrisico (het risico dat uitgezette gelden niet meer terugkomen) was ook in 2012 een belangrijke issue in de financiële markten. Dit vertaalde zich in het neerwaarts bijstellen van ratings van zowel landen als van financiële instellingen. Dit kwam ook tot uiting in de hoogte van de opslagen die de banken boven op de basisrente in rekening brengen. Als gevolg hiervan is het uitzettingenbeleid ook in 2012 defensief geweest. Verder hebben zich in 2012 geen wijzigingen voorgedaan in het kredietrisico op langlopende leningen.

2.17.4 Renteresultaat

Het renteresultaat 2012 is uitgekomen op € 2,4 miljoen positief. Het positieve resultaat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door lagere rentekosten eigen vermogen. Het renteresultaat is volgens de door de raad vastgestelde spelregels gestort in de rente egaliseringsreserve. Bij het vaststellen van de begroting 2013-2016 in november 2012 is besloten om van dit resultaat een bedrag van € 1 miljoen in te zetten als dekking van de crisiskosten 2012.

Rekening houdend met deze onttrekking van 1 miljoen komt de stand van de reserve eind 2012 boven het afgesproken maximum van € 4,8 miljoen. Het deel dat uitkomt boven dit maximum, afgerond € 1 miljoen, kan worden afgeroomd ten gunste van de reserve vrij inzetbaar. Deze afroaming zal worden betrokken bij het voorstel Perspectiefnota 2013.

2.18 Paragraaf Bedrijfsvoering

In deze paragraaf leest u de verantwoording op het gebied van bedrijfsvoering binnen de organisatie. Het gaat hierbij om bedrijfsactiviteiten die ondersteunend zijn aan het primaire proces.

Eerst wordt ingegaan op de organisatieontwikkelingen waarbij de verandertrajecten en het verder vormgeven van de samenwerking met Pijnacker-Nootdorp belangrijke onderwerpen zijn geweest. Daarna worden diverse overige bedrijfsvoeringonderwerpen uitgelicht die in 2012 belangrijk zijn geweest.

Tenslotte wordt in de bedrijfsvoeringparagraaf ingegaan op de rechtmatigheid. Het gaat hierbij om begrotingsrechtmatigheid en om onrechtmatigheden die naar voren zijn gekomen uit verbijzonderde interne controles.

2.18.1 Organisatieontwikkelingen

Verandertrajecten

Dit jaar is de organisatieontwikkeling goed van de grond gekomen. Het concernmanagementteam (CMT) heeft begin april op basis van adviezen van speciaal ingestelde multidisciplinaire veranderteams diverse besluiten genomen ten aanzien van de organisatieontwikkeling. Deze besluiten zijn vertaald in veranderopdrachten waarmee interne kwartiersmakers aan de slag zijn gegaan. In diezelfde periode is door het CMT de nota "Zo doen wij dat! Sturen en besturen in Zoetermeer!" gepresenteerd. Deze nota geeft de besturingsfilosofie van de organisatie weer.

Eén van de beoogde resultaten is het realiseren van de bezuinigingstaakstellingen, met name op het aantal fte aan personeel. Deze taakstellingen zijn alleen te realiseren als het werk anders wordt georganiseerd of niet meer wordt gedaan. Het herinrichten van processen en het prioriteren van werkzaamheden is dan ook een belangrijk onderdeel van de veranderopdrachten. Ook zijn de thema's mobiliteit van de medewerkers en organisatiecultuur ondersteunend aan de organisatieontwikkeling. Over de voortgang van de veranderopdrachten vindt regelmatig constructief overleg en afstemming plaats met de Ondernemingsraad. De organisatieontwikkeling ligt op koers.

Onderdeel van de efficiencytaakstelling is de uitplaatsing van Stadsbeheer Uitvoering. Er is een contract afgesloten voor 10 jaar inclusief de uitplaatsing van de medewerkers van SBU met werk-, loon-, en pensioengarantie voor 10 jaar. Het GO en de OR zijn eind 2012 akkoord gegaan met het Sociaal Plan, waarna de Raad op 17 december heeft ingestemd met het onderhandelingsresultaat en de daaraan verbonden definitieve uitplaatsing van SBU. Formele overdracht vindt plaats op 1 april 2013.

In de tweede helft van 2012 is een begin gemaakt met drie concernbrede verandertrajecten, te weten: Omgevingsbewust werken/politieke sensitiviteit gericht op het meer in en met de samenleving ontwikkelen en realiseren van beleid. Het Zoetermeerse Werken (het nieuwe werken) gericht op het faciliteren van meer resultaatgericht en flexibel werken, en Continu Verbeteren gericht op het sterk vereenvoudigen en optimaliseren van processen.

Samenwerking Zoetermeer Pijnacker-Nootdorp

Van de samenwerking met Pijnacker-Nootdorp wordt veel verwacht. Begin 2013 wordt hiertoe een samenwerkingsovereenkomst getekend. Beoogd wordt op hoofdlijnen: schaalvoordelen mogelijk te maken en te benutten bij de wijze waarop de dienstverlening is georganiseerd, de kwaliteit en continuïteit van voorzieningen te borgen tegen lagere kosten en de bestuurlijke slagkracht van beide gemeenten in de regio te vergroten. In beginsel vindt de samenwerking plaats op de volgende dossiers: de positionering metropoolregio, implementatie decentralisatie jeugdzorg en overige decentralisaties én de gezamenlijke bedrijfsvoering en dienstverlening (waaronder belastingen). Het staat open om in de nabije toekomst ook andere dossiers (door een gelijklopend besluit van raad en college van beide gemeenten) onder de samenwerkingsovereenkomst te brengen.

Formatie en bezetting

peildatum 31-12-2012

Formatie en bezetting	2009	2010	2011	2012
Formatie in fte (afgerond)	1.195	1.084	1.030	1.017
Bezetting in fte (afgerond)	1.161	1.042	1.005	985
Bezetting in aantallen	1.280	1.152	1.113	1.095

Paragraaf Bedrijfsvoering

De formatie is afgenomen ten opzichte van 2011 met ongeveer 13 fte. Deze afname is met name het gevolg van de afname van werkzaamheden voor de afdeling Ingenieursbureau. Naast de daling van de formatie is ook de bezetting gedaald met name vanwege de ingestelde vacaturestop.

Ziekteverzuim	2009	2010	2011	2012
Ziekteverzuim%	5,1%	5,0%	4,8%	5,2%
Meldingsfrequentie	1,68	1,59	1,65	1,63

De streefcijfers op het gebied van ziekteverzuim waren een ziekteverzuim van 5% en een meldingsfrequentie van 1,6.

In 2012 is het verzuimpercentage in vergelijking met 2011 gestegen van 4,8% naar 5,2%. Hier kan als oorzaak onder liggen: de impact die de reorganisatie en hoeveelheid van veranderingen hebben op de medewerkers en het groeiende aantal oudere medewerkers bij de gemeente Zoetermeer. Het is daarom belangrijk om ondanks alle veranderingen gedurende de reorganisatie op positieve wijze met elkaar de focus op het einddoel te houden. Wel zal de 45+ groep de komende jaren groeien en naarmate de leeftijd vordert neemt het risico op langdurige ziekte en daarmee gepaard gaand verzuim toe. Afgestemd personeelsbeleid kan hierin soelaas bieden; dat vraagt inzet en maatwerk. Om het verzuimpercentage en de meldingsfrequentie de komende perioden te laten dalen/niet te laten stijgen zal de visie 'gezond werk, werkt beter' verstevigd worden. Met als motto: "ziekte overkomt je, verzuim is een keuze" wordt een strakke regie gevoerd met betrekking tot kort verzuim, zodat minder medewerkers doorstromen naar middellang verzuim.

Prestatiemanagement en medewerkertevredenheid

De gemeente Zoetermeer hanteert voor prestatie management van de medewerkers de zogeheten Op Koers cyclus, bestaande uit een voortgangsgesprek en een beoordelingsgesprek op basis van een afsprakenkaart. De doelstelling voor 2012 was om te zorgen dat minimaal 75% van de medewerkers een beoordeling conform de Op Koers methodiek zou krijgen. Het gerealiseerde percentage beoordelingen is uiteindelijk 66% geworden. Hiermee is de doelstelling niet gehaald. Het beslag dat de organisatieontwikkeling legt op de organisatie is hier debet aan. Met name waar sprake is van verschuivingen op managementniveau en aanpassingen in de organisatiestructuur (opknippen/samenvoegen van afdelingen) ontstaat een risico van achterstanden met betrekking tot de Op Koers cyclus.

Eind 2012 is concernbreed een medewerkertevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Het medewerkertevredenheidsonderzoek kende een respons van 60%. Medewerkers hebben in het onderzoek aangegeven gemiddeld positiever te zijn over hun werk en werkomstandigheden dan in 2010. Een meerderheid van de medewerkers voelt zich (sterk) betrokken bij de gemeente en tweederde geeft bovendien aan er trots op te zijn om bij de gemeente Zoetermeer te werken. Aandachtspunten uit het onderzoek waar de organisatie de komende periode aan gaat werken zijn: de bevordering van mobiliteit, de implementatie van de kernwaarden, de aanpak van agressie en geweld door burgers en bezoekers en de toepassing van Op Koers.

Inhuur derden

In 2012 is voor ca. € 6,8 miljoen extern personeel ingehuurd voor de uitvoering van werkzaamheden. Extern personeel wordt in het algemeen ingezet bij werkzaamheden met een incidenteel karakter, die een specifieke deskundigheid vergen, voor pieken in de werklust en voor ziektevervangings. De vanaf 2009 ingezette daling van de inhuur is ook in 2012 doorgezet. De daling heeft zich over de hele linie voorgedaan.

Inhuur derden (x € 1.000)	2009	2010	2011	2012
Ziektevervangings	1.030	690	587	492
Overbrugging vacatureruimte	6.085	2.485	1.576	1.376
Specialistische werkzaamheden	2.905	3.970	1.578	1.483
Capaciteit/peikbelasting	3.570	3.120	2.750	1.933
Projecten	3.220	2.425	1.961	1.492
Totaal	16.810	12.690	8.452	6.776

Mobiliteit

Om de mobiliteit van medewerkers te bevorderen en zoveel mogelijk personeel met vervallen functies te plaatsen op reguliere functies, is een centrale plaatsingscommissie ingesteld. De centrale

plaatsingscommissie heeft in 2012 bij 61 medewerkers bemiddeld, hiervan zijn 45 medewerkers op structurele functies geplaatst en 16 medewerkers op een tijdelijke functie.

2.18.2 Overige bedrijfsvoeringonderwerpen

Planning en control

Doelmatigheid en doeltreffendheid

In 2012 is intensief aandacht besteed aan mogelijke intergemeentelijke samenwerking en aan het uitwerken van voorstellen van ambtelijke veranderteams om te komen tot bezuinigingen op de bedrijfsvoering. Daarom zijn er geen 213a-doorlichtingonderzoeken uitgevoerd.

Uitvoering P&C-cyclus

Alle planning en control producten zijn volgens planning en richtlijnen gerealiseerd. De accountant heeft een goedkeurende verklaring op getrouwheid over de jaarrekening 2011 opgesteld, met daarbij een beperking op rechtmatigheid van Europees aanbesteden. Naar aanleiding hiervan is een verbetertraject gestart. De Provincie Zuid-Holland heeft een positief oordeel gegeven over de begroting.

Verbetertraject Planning en Control

De raad heeft in 2012 besloten dat de huidige inrichting van de P&C-cyclus op hoofdlijnen wordt gehandhaafd. Dit besluit is genomen naar aanleiding van de eind 2011 gehouden evaluatie. De ingezette verbetertrajecten kunnen volgens dat besluit worden voortgezet. In het kader hiervan is verder onderzocht hoe de P&C-cyclus kan worden verbeterd (sneller, beter en eenvoudiger). Dit uit zich in bijvoorbeeld een meer wervende lay-out (visuele weergave in grafieken), digitalisering van zowel proces als rapportages (zoals een digitale bijgewerkte programmabegroting), compactere stukken (zoals de begroting) en het samenvoegen van rapportage- en beoordelingsmomenten. Daarnaast wordt er meer focus aangebracht in de stuurinformatie.

Risicomanagement/Stresstest

Het college heeft in 2012 een financiële stresstest 'op maat' laten uitvoeren. Een algemene conclusie is dat de gemeente Zoetermeer in staat is de financiële effecten van crises, als die zich daadwerkelijk voordoen, op te vangen binnen de (huidige) begroting(afspraken). Onze gemeente is dus financieel weerbaar. De uitkomsten van de stresstest geven het college geen aanleiding om het bestaande instrumentarium in het kader van risicomanagement aan te passen.

Informatie en automatisering

Er is in 2012 een aparte eenheid Informatie en Automatisering gevormd. Doel van de nieuwe eenheid I&A is om een betere regie en afstemming te krijgen tussen de organisatie en de informatievoorziening, en om regie op de totale ICT te realiseren.

Inkoop en aanbesteding

Op het gebied van inkoop en aanbesteding wordt steeds meer samengewerkt met andere gemeenten. De regionale samenwerking met Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Westland, Voorschoten-Wassenaar bestaat uit kennisdeling tussen inkoopafdelingen, gezamenlijk aanbestedingstrajecten uitvoeren, het opstellen van uniforme format inkoopdocumenten en algemene voorwaarden.

Daarnaast is een verbeterplan in uitvoering. Onder andere zijn budgethouders opgeleid, wordt het contractensysteem geoptimaliseerd en is/wordt gewerkt aan clustering van inkooppakketten.

Juridische zaken/deregulering

In 2012 heeft de gemeente in G32 verband een overeenkomst afgesloten met de minister van Economische Zaken om een aantal zaken op het gebied van de deregulering versneld uit te voeren. In dat verband is als eerste een landelijke bijeenkomst over de verspreiding van e-herkenning georganiseerd. Daarnaast is de wethouder dienstverlening ambassadeur voor Zuid-Holland geworden in het rijks- en VNG-programma: Beter en Concreter.

Ombudsman

Sinds 1 januari 2012 is de gemeente aangesloten bij de Nationale Ombudsman. De Nationale Ombudsman heeft in 2012 55 verzoekschriften ontvangen. 30 verzoekschriften zijn niet in

behandeling genomen, 15 verzoekschriften zijn tussentijds beëindigd (interventie) en 10 verzoekschriften zijn nog in behandeling. De gemeente heeft daarnaast sinds oktober 2012 een klachtencoördinator aangesteld om haar dienstverlening te verbeteren.

2.18.3 Rechtmatigheid

Jaarlijks controleert de accountant de jaarrekening van de gemeente Zoetermeer naast getrouwheid ook op rechtmatigheid.

Bij rechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt tussen onrechtmatige begrotingsoverschrijdingen en onrechtmatigheid die uit de verbijzonderde Interne Controle (IC) naar voren komt. Deze worden hieronder toegelicht.

Begrotingsonrechtmatigheid

Er is sprake van begrotingsonrechtmatigheid als op programmaniveau de lasten worden overschreden, dan wel als er overschrijdingen zijn op vaste activa, en op totaalniveau op reserves, voorzieningen of langlopende schulden. Als een overschrijding zich voordoet is er sprake van een onrechtmatigheid. Als de raad tijdig is geïnformeerd telt de onrechtmatigheid niet mee in het oordeel van de accountant.

Programmaniveau

Programma 2 Welzijn en Zorg € 1.327.000

De uitgaven zijn overschreden bij de open einde regelingen WMO-hulp bij het huishouden en de regiotaxi. De groei bij huishoudelijke hulp (aantal uren) en die bij de regiotaxi (aantal zones) is hoger uitgevallen dan verwacht bij de tussentijdse bijstellingen (€ 460.000 hogere uitgaven dan gemeld in Eerste en Tweede Tussenbericht). Daarnaast is de bijdrage aan de GGD hoger uitgevallen dan geraamd. Deze overschrijding is volledig gemeld in de tussenberichten en meegenomen in de prognose van de financiële waterstanden. Deze kostenoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen € 2.183.000

Op het onderdeel overzicht algemene dekkingsmiddelen (OAD) zijn de werkelijke lasten hoger dan geraamd. Dit wordt niet veroorzaakt door hogere gerealiseerde uitgaven, maar door geraamde negatieve lasten (stelpost).

Toevoeging aan reserves

De toevoeging aan de reserves zijn € 22.771.000 hoger dan geraamd. Dit bestaat uit:

Stortingen voor € 6.470.000 vanuit programma 9 in het Investeringsfonds 2030 (€ 1.380.000) en in de Reserve Financiële positie Grondbedrijf (€ 5.090.000). Deze toevoeging vloeien voort uit aanpassingen in de grondexploitaties en het aanvullen van het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf (met € 2,1 zoals gemeld bij het Tweede Tussenbericht).

Daarnaast is er vanuit programma 9 een extra storting in de het Investeringsfonds 2030 van bijna € 500.000 gedaan vanwege een ontvangen subsidie voor mobiliteit.

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting van de lasten van programma 9 op pagina 129.

Stortingen vanuit Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (OAD) van € 15 miljoen in het Investeringsfonds 2030. Dit heeft te maken met het opheffen van diverse reserves. Deze reserves zijn via de exploitatie (OAD) overgeheveld naar het Investeringsfonds 2030. Dit is besloten door de raad bij de vaststelling van programmabegroting 2012-2015.

Vaste activa

Het kapitaalskrediet voor de Wilhelminaschool is met € 200.000 overschreden vanwege niet voorziene afwijkingen met de grondwaterstand en constructieve afwijkingen. Dit is tijdig gemeld in het Tweede Tussenbericht.

De circa 30 hectare grond in de Rottezoom die in de balans stond opgenomen onder vlottende activa, moet vanwege aangescherpte regelgeving vanuit de BBV (bijgestelde notitie Grondexploitatie 2012) worden opgenomen onder de materiële vaste activa. Deze aangescherpte regelgeving geldt voor

Paragraaf Bedrijfsvoering

gronden die niet op korte termijn kunnen worden herontwikkeld. Het gaat om een bedrag van € 2.343.000. De overschrijding is technisch van aard.

Voorzieningen

Uitvoering programma nazorg afgesloten grondexploitaties (overschrijding van de uitgaven uit de voorziening met € 244.000). In 2012 zijn verschillende nazorgwerkzaamheden voor met name de wijken Oosterheem en Rokkeveen uitgevoerd. Voor de wijk Oosterheem staat in 2012 € 0,6 miljoen begroot terwijl de werkelijke uitgaven ca. € 0,65 miljoen bedragen. Voor Rokkeveen en de andere wijken is € 0,5 miljoen beschikbaar terwijl de werkelijke uitgaven ca. € 690.000 bedragen. De middelen in de voorziening zijn toereikend.

Langlopende schulden

Balansmutatie Leningen Besluit Woninggebonden Subsidies (overschrijding lening met € 299.000) Voor het realiseren van geormerkte woningbouwprojecten die voldoen aan de voorwaarden op grond van het besluit woninggebonden subsidies zijn bedragen beschikbaar. In de begroting is rekening gehouden met de gereedmelding van twee projecten voor een bedrag van € 306.000. Door de gereedmelding en de bijbehorende uitbetaling van twee extra projecten eind december 2012 is het krediet met € 299.000 overschreden en dit veroorzaakt een onrechtmatigheid.

Onrechtmatigheid uit de verbijzonderde interne controle

Aanbestedingen

Bij de vorige jaarrekening 2011 is geconstateerd dat er sprake was van onrechtmatige inkopen in die zin dat niet voor alle inkopen de juiste procedure is toegepast. Deze controle was met name gericht op het vaststellen of er werd voldaan aan de Europese Aanbestedingsregels. De onrechtmatigheid had vorig jaar betrekking op een bedrag van in totaal € 6,4 miljoen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de controle op de aanbestedingen in 2011, is in 2012 een vervolg gegeven aan de verbijzonderde interne controle op de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. In 2011 richtte de controle zich op de leveranciers met jaarlijkse uitgaven van boven de € 200.000. In 2012 heeft een verdieping van de controle plaatsgevonden door alle leveranciers tussen de € 100.000 en € 200.000 te controleren. Dit waren ongeveer 150 leveranciers/betalingscontacten met een totale waarde van ongeveer € 13 miljoen. Dit heeft twee onrechtmatigheden aan het licht gebracht. Daarnaast is in 2012 duidelijkheid verkregen over één groter contract boven de € 2 ton dat alsnog onrechtmatig is verklaard. De controle uit 2011 is daarmee afgerond. Tenslotte heeft een verdiepingsonderzoek plaatsgevonden naar de mogelijke onrechtmatigheden rond het gebruik van onderhouds- respectievelijk licentiecontracten voor automatiseringssoftware. Dit leidt tot het volgende resultaat.

Betreft	Onrechtmatig bedrag	2012	2013	2014	2015
a1 Koeriersdiensten	190.000	92.000	98.000	-	-
a2 Speeltuinitrusting	100.000	100.000	-	-	-
b Licenties database	240.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal	530.000	252.000	158.000	60.000	60.000

a. Contracten van vóór 2011, onder € 0,2 miljoen

Bij de opdrachtverstrekking voor twee contracten, voor contractwaarden onder de € 200.000 zijn de aanbestedingsrichtlijnen t.a.v. Europees aanbesteden niet gevolgd. Het betreft contracten van vóór 2011 met betrekking tot koeriersdiensten en onderhoud van speeltuinitrusting. Hiermee is, gezien van uit inkooprechtmatigheid en rekening houdend met de restant looptijd van deze contracten, een bedrag van € 290.000 gemoeid.

b. Licentiecontract van vóór 2011, boven € 0,2 miljoen

Bij één opdracht/contract geldt dat de oorspronkelijke gegevens niet meer beschikbaar zijn en dat er tussentijds geen evaluatie heeft plaatsgevonden voor wat betreft de inkooptechnische aspecten. Het betreft een licentiecontract met een contractwaarde boven de € 200.000 voor het mogen gebruiken van databasesoftware. De jaarlijkse kosten van deze licentieovereenkomst bedragen € 60.000.

Het eerste mantelcontract waarvan gegevens zijn gevonden komt uit 1990. Met betrekking tot deze licentieovereenkomst (voor het mogen gebruiken van software) zijn twee bijzonderheden aan de orde.

In de eerste plaats heeft bij de aanschaf van deze databasesoftware sterk meegewogen dat de continuïteit van de (primaire) processen van de gemeentelijke organisatie goed geborgd wordt. Bovendien geldt dat veel van de door de gemeente gebruikte software afhankelijk is van de door deze leverancier ontwikkelde datasoftware. Het feitelijk goed en betrouwbaar functioneren van de huidige inrichting maakt dat er geen inhoudelijke aanleiding is om het licentiecontract te vernieuwen. In de tweede plaats heeft Zoetermeer op dit moment een 'eeuwigdurend' gebruiksrecht op de software. Alleen voor de uitbreiding van het aantal gebruikers moet een uitbreiding van licenties worden betaald. Dit betekent dat een aanbesteding tot vervanging altijd (zowel bij hernieuwde keuze voor de in gebruik zijnde software als bij een keuze van andere software) leidt tot significant hogere aanschafkosten waarvoor nu alleen gebruiksrecht is verschuldigd. Momenteel is er geen inhoudelijke reden om tot vervanging van deze software over te gaan.

De formele aanbestedingsregels staan op gespannen voet met de feitelijke behoeften en contractvormen die in complexe automatiseringssituaties aan de orde zijn. Deze spanning speelt in vele grote organisaties en is ook onderwerp van discussie in de vakliteratuur op gebied van inkoop en automatisering.

Onderhoud- en gebruik softwaretoepassing

Naast bestaande licentiecontracten voor de opslagsoftware (zie ad b) is er ook sprake van langlopend gebruik van software voor de kernapplicaties op gebied van onder meer financiën, belastingen en zogenaamde midoffice applicaties.

Net als bij de databasesoftware is er sprake van jaarlijkse kosten voor gebruiksrecht en zijn er kosten voor updates. Het feitelijk gebruik van de applicatie is als gevolg van de continue verbeteringen en aanpassingen gedurende een langere periode mogelijk gebleken dan bij de aanschaf werd of kon worden voorzien.

Gelet op het specifieke karakter van de gemeentemarkt (beperkt aantal afnemers van software en nog veel beperkter aantal aanbieders van standaard software pakketten) leidt dit tot een relatief lange economische levensduur van softwarepakketten, vergeleken met de standaard termijn zoals die uit de inkoopregelgeving wordt gehanteerd.

Voor de onderdelen financiën en belastingen zijn er plannen om tot vernieuwing van software over te gaan. Niet omdat de huidige software niet meer functioneert maar omdat er inmiddels hogere eisen aan de functionaliteit worden gesteld. De uitkomst van de reorganisatieplannen rond financiën en control en de samenwerkingsplannen op belastinggebied (zowel wat betreft opstellen functionele eisen als vanuit vrij spelen van capaciteit) vergen doorlooptijd. Uit achterliggende stukken is naar voren gekomen dat het huidige contract voor het onderdeel belastingen is ingegaan in 2002 en het financiële pakket in 2007. Voor het financiële pakket geldt dat de huidige applicatie een opvolger is van een eerder bij dezelfde leverancier afgesloten contract.

Bij het contract Midoffice gaat het om een maatwerkapplicatie die in samenwerking met een aantal andere gemeenten in 2007 is ontwikkeld en aangeschaft. De gemeente wordt geen eigenaar van het maatwerk maar betaalt, zolang het in gebruik is, een gebruiksvergoeding. Het opnieuw aanbesteden van een midoffice oplossing is inhoudelijk gezien niet gewenst omdat de huidige applicatie voldoet. Net als bij de databasesoftware zou alleen sprake kunnen zijn van opnieuw aanschaffen van iets wat we al hebben met eenmalige kosten tot gevolg zonder dat de structurele kosten afnemen.

Feitelijk lopen de inkoopjuridische eisen en de functionele/bedrijfseconomische belangen uiteen. In de toekomst is dit op te lossen door in een aanbestedingstraject aan te geven dat de termijn van gebruik een hoog minimum aantal jaren (met verlengingsmogelijkheid) betreft met de mogelijkheid van tussentijdse afkoop (bij onverhoopte ontevredenheid). Op dit moment is, in de strikte toepassing van juridische inkoopregelgeving, bij de automatiseringscontracten mogelijk sprake van een inkooponrechtmatigheid of van of onzekerheid van ca. € 0,3 miljoen. per jaar (onderhoudskosten 2012). Deze onzekerheid c.q. onrechtmatigheid is gerechtvaardigd door functionele en bedrijfseconomische overwegingen.

Contracten die later dan 2012 aflopen

Naast bestaande licentiecontracten zijn de contracten beoordeeld die na 2012 aflopen. Het gaat hier om contracten voor licenties voor kantoorautomatisering. In juli 2007 is hiertoe een driejarig contract afgesloten met de mogelijkheid om dit drie keer met één jaar te verlengen. Het contract met de leverancier is afgesloten onder de condities zoals deze door de rijksoverheid landelijk zijn bedongen. Gemeenten krijgen door het afgesloten contract het recht om gebruik te maken van de nieuwste licenties op basis van het hoogste kortingspercentage dat de leverancier verleent. In juli 2013 loopt het contract formeel af en is geen mogelijkheid meer aanwezig om het huidige contract te verlengen. De verwachting is dat vanwege de functionele eisen die we als gemeente stellen aan de kantoorautomatisering wordt doorgedaan met het gebruik van de huidige software. Op dit moment wordt onderzocht welke inkoopprocedure noodzakelijk is om het gebruik van deze licenties mogelijk te blijven maken.

2.19 Paragraaf Verbonden partijen

2.19.1 Beleidskader

In 2008 is de kaderstellende “Nota Verbonden partijen gemeente Zoetermeer” door de raad vastgesteld. Deze nota omvat de beleidskaders en richtlijnen waaraan deelname aan (nieuwe) verbonden partijen kan worden getoetst. De gemeentelijke inzet op de governance van risico's op verbonden partijen is geïntensiveerd. Die intensivering heeft door de huidige economische ontwikkelingen, de financiële problematiek en dilemma's bij samenwerkingspartijen een extra impuls gekregen. In de Discussienotitie 'Toezicht en risicobeheersing verbonden partijen en garantstellingen: toezicht op maat' uitgebracht in oktober 2012 is dit nader toegelicht.

2.19.2 Belangrijke ontwikkelingen

Onderstaand zijn de belangrijkste ontwikkelingen bij individuele verbonden partijen opgenomen.

ENECO Holding N.V.

De behandeling van het cassatieberoep van de Staat tegen het onverbindend verklaren van een aantal essentiële onderdelen van de splitsingswet is op 24 februari 2012 door de Hoge Raad opgeschort, totdat het Europese Hof van Justitie vragen van de Hoge Raad (over de verenigbaarheid van de Splitsingswet met het Europees recht) heeft beantwoord. Een uitspraak wordt niet eerder dan eind 2013 verwacht. Het dividend Eneco over het boekjaar 2011 dat in 2012 is verantwoord was 45% hoger dan in 2011 (€ 2,39 miljoen om € 1,65 miljoen). Eneco heeft in 2012 geen uitspraak gedaan over de winstverwachting van 2012 (met dividend in 2013).

Stadsgewest Haaglanden

De dagelijks besturen van het Stadsgewest Haaglanden en de Stadsregio Rotterdam hebben de intentie om per 1 januari 2014 plaats te maken voor de metropoolregio Rotterdam Den Haag. Het betreft een nieuwe gemeenschappelijke regeling van de 24 gemeenten die op dit moment deel uitmaken van genoemde wgr-plusregio's. De doorlooptijd om dit te bereiken is beperkt. De grote tijdsdruk komt vooral doordat het Stadsgewest Haaglanden en de Stadsregio Rotterdam willen voorkomen dat ze vanaf 1 januari 2014 niet meer direct kunnen beschikken over de Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer; één van de belangrijkste geldstromen voor de Zuidvleugel van de Randstad. Het kabinet wil per 1 januari 2014 de Wgr-plus regeling afschaffen. Daarmee vervalt per die datum de directe toekenning van de BDU Verkeer en Vervoer aan de Haagse en Rotterdamse regio. Momenteel is een intensief proces gaande om te komen tot een Metropoolregio met daarin een vervoersautoriteit.

Omgevingsdienst Haaglanden

Op 14 juni 2011 heeft het college besloten om in te stemmen met de Gemeenschappelijke Regeling “Omgevingsdienst Haaglanden” op voorwaarde dat de gemeenteraad toestemming verleent ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft de Raad op 11 juni 2012 gedaan.

In de Omgevingsdienst Haaglanden doen negen gemeenten uit de regio, waaronder dus Zoetermeer, en de provincie Zuid-Holland mee. De vastgestelde startdatum voor de omgevingsdienst, zoals ook is vermeld in het bedrijfsplan voor de omgevingsdienst, is uiterlijk 1 april 2013. De Omgevingsdienst Haaglanden voert dan alle taken op het gebied van milieuvergunningverlening en milieuhandhaving uit voor de aangesloten partijen. De aangesloten partijen dragen daartoe hun personeel over aan de nieuwe dienst.

Het kabinet heeft de bestuurlijke opdracht gegeven aan gemeenten en provincies om te komen tot omgevingsdiensten per 1 januari 2013. Het opzetten van de Omgevingsdienst Haaglanden wordt gedaan onder de premisse van budgettaire neutraliteit. Dit betekent, als het gaat om de begroting, dat de huidige kosten van de taakuitvoering inclusief de opslag voor overhead, niet meer gaan bedragen dan de voor het peiljaar 2012 gecorrigeerde kosten die straks moeten worden gemaakt bij de ODH. Als het gaat om de projectkosten, dan geldt dat deze moeten worden terugverdiend door in de komende jaren steeds efficiënter te gaan werken.

Veiligheidsregio Haaglanden

De Veiligheidsregio heeft in 2012 verder invulling gegeven aan de nieuwe wet op de Veiligheidsregio's, de omvorming van de organisatie naar brandweer Haaglanden 2015 en het verbeteren van de

Paragraaf Verbonden partijen

crisisbeheersing en rampenbestrijding in de regio. Met Brandweer Haaglanden 2015 wordt meer maatschappelijk rendement nagestreefd met brandveilig leven (preventie) en nieuwe repressie. Met de vaststelling van de begroting 2013-2016 is een nieuw verdeelmodel voor de gemeentelijke bijdrage geïntroduceerd, waarbij tevens vanaf 2015 een bezuiniging is ingeboekt van 8,8% ten opzichte van de eerste begroting van de VRH. Daarbij gaat de bijdrage van iedere gemeente structureel omlaag.

Door gerealiseerde bezuinigingen in 2011 en 2012 is de afgesproken weerstandscapaciteit (maximaal 1% van de omzet) gevuld en is er een bestemmingsreserve gevormd (maximaal € 2,7 miljoen) om de ombuigingen naar een efficiënte en effectieve organisatie te realiseren in 2015.

GGD Zuid-Holland West

In 2012 is de GGD ZHW in financiële problemen gekomen. Eind april 2012 kwam een tekort tevoorschijn bij het opstellen van de jaarrekening 2011. De verklaring voor dit tekort was terug te brengen tot drie onderwerpen. De extra kosten door de verzelfstandiging van de jeugdgezondheidszorg, het niet afgebouwd hebben van de afdeling bedrijfsvoering door inhuur derden en een overschrijding van de ICT kosten. Samen met de acht regiogemeenten is gezocht naar een oplossing om de GGD weer gezond te maken. Daarvoor is een herstelprogramma met een begroting 2012-2015 vastgesteld.

Wettelijk is opgedragen dat de GGD'en aansluiting moeten zoeken bij de veiligheidsregio's. In het kader hiervan wordt hard gewerkt om samen met de GGD Den Haag te komen tot de GGD Haaglanden. Per 1 januari 2013 is de 'tussenliggende rol' van de GGD ZHW als subsidiegever namens de gemeenten beëindigd. Vanaf die datum hebben de gemeenten een rechtstreekse subsidierelatie met de Stichting Jeugdgezondheidszorg ZHW.

Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW)

Met ingang van 1 januari 2011 is door het Rijk fors bezuinigd op de Wsw. Deze bezuiniging zal de komende jaren doorlopen. Vooruitlopend op de komst van de Wet Werken naar Vermogen per 1 januari 2013 is in 2012 een herstructureringsplan voor de DSW opgesteld. In de loop van 2012 werd echter bekend dat door de val van het Kabinet de Wet werken naar Vermogen geen doorgang vindt. De wet zal worden vervangen door de Participatiewet die naar verwachting per 1 januari 2014 in werking treedt. De strekking van de Participatiewet komt overeen met die van de Wet Werken naar Vermogen. In 2013 wordt aan het herstructureringsplan verder uitwerking gegeven en wordt het plan op onderdelen aangepast aan de nieuwe wetgeving.

GR Bleizo

De gemeenschappelijk regeling Bleizo bevindt zich in een heroverwegingsfase na het besluit op 12 december 2012 van de provincie om een Factory Outlet Centre niet op te nemen in de Provinciale Structuurvisie. Bleizo heeft dit ook kenbaar gemaakt in een gemeenschappelijke radenbijeenkomst (gemeenteraad Zoetermeer en gemeenteraad Lansingerland) op 30 januari 2013. Daarbij is aangegeven dat het resultaat van de grondexploitatie zwaar onder druk staat. Het is nodig dat de beide gemeenteraden in 2013 een bijgestelde opdracht aan de GR Bleizo meegeven. Besluitvorming over Bleizo wordt voorzien in het kader van de Perspectiefnota 2013. Tot die tijd heeft Bleizo een neutrale grondexploitatie waarin sprake is van grote risico's, waarmee de gemeente Zoetermeer rekening moet houden bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen en de paragraaf Grondbeleid). Daarnaast staat Zoetermeer garant voor een bijdrage aan de vervoersknoop waarbij voor een gedeelte van € 6,25 miljoen nog geen zicht op dekking is. Dit is als een specifiek risico in de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen. Het risico bestaat dat Zoetermeer deze € 6,25 miljoen moet bijdragen. De kans hierop wordt geschat op 30%.

GR Bedrijvenschap Hoefweg

De ontwikkelingen in de gemeenschappelijk regeling Bedrijvenschap Hoefweg hadden in 2012 een sterke relatie met de ontwikkelingen binnen Bleizo, omdat onder andere het Factory Outlet Centre deels geprojecteerd was op gronden van de GR Bedrijvenschap Hoefweg. Het "on hold" houden van deze gronden in combinatie met de huidige en toekomstige situatie van de bedrijventerreinenmarkt hebben een negatieve invloed op het verwachte resultaat van de grondexploitatie GR Bedrijvenschap Hoefweg. De gemeente Zoetermeer deelt voor 50% in winst en risico. De prognose van het resultaat van de grondexploitatie GR Bedrijvenschap Hoefweg daalt van circa € 8 miljoen naar circa € 4 miljoen bij de herziening per 1 januari 2013. Met deze winst is tot nu toe geen rekening gehouden in Zoetermeer. De risico's van de GR Hoefweg kunnen worden opgevangen binnen het verwachte

positieve resultaat, zodat Zoetermeer deze niet hoeft mee te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen.

2.19.3 Overzicht (vervallen) verbonden partijen

Met ingang van 2013 is de Stichting Eerste Regionale Energie Agentschap (EREA) als verbonden partij vervallen. Dit als onderdeel van een herbezinning op nut en noodzaak en de bezuinigingstaakstelling. Verder is geen financieel belang meer in het Regiofonds Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR).

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Eneco Holding NV
- Dunea
- Stichting Administratiekantoor Dataland

Gemeenschappelijke regelingen:

- Regeling Stadsgewest Haaglanden
  - Mobiliteitsfonds Haaglanden
  - Regiofonds Bereikbaarheidsoffensief Randstad (BOR)
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Regeling Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk en Omstreken
- Gemeenschappelijke regeling GGD Zuid-Holland West (Stichting Jeugdgezondheidszorg/JGZ)
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg / Prisma
- Gemeenschappelijke Regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke Regeling Schadevergoedingsschap HSL

Nieuw

- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden

Stichtingen en Verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Stichting Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer (KIZ)
- Stichting West Holland Investment (WFIA)
- European New Towns Platform (ENTP)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO) (was Vereniging voor lokale Natuur- en Milieueducatie)
- Stichting Land van Wijk en Wouden

2.20 Paragraaf Grondbeleid

2.20.1 Inleiding

De paragraaf Grondbeleid beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid, de uitvoering van het grondbeleid en de prognose van resultaten van de grondexploitaties, winstneming, verloop van reserves en het resultaat van het Grondbedrijf.¹¹

Strategische visie op grondbeleid

De strategische visie en de beleidsuitgangspunten op het grondbeleid zijn beschreven in de Nota Grondbeleid 2012-2015 ("Veranderde stad, nieuwe koers, nieuw beleid", raadsbesluit 110392, 3 oktober 2011). Uitgaande van gewenste veranderingen in het ruimtegebruik die volgen uit ruimtelijk en sectoraal beleid, wordt de keuze voor inzet van grondbeleidsinstrumenten beschreven. Daarmee wordt de realisatie van een programma (te realiseren woningen, kantoren, bedrijven en voorzieningen) nagestreefd door middel van concrete gebiedsontwikkelingen. De Nota Grondbeleid beschrijft de inzet van de juiste combinatie van grondbeleidsinstrumenten op basis van het ruimtelijke en sectorale beleid¹², waaronder met name de in 2008 vastgestelde Stadsvisie 2030.

Actief en passief grondbeleid

De gemeente Zoetermeer kiest in principe voor actief grondbeleid. Een belangrijk argument voor actief grondbeleid is het maken van winst op grondexploitaties. Deze winst kan worden ingezet voor investeringen in de ontwikkeling van de stad, fysiek of anderszins. In die gevallen dat we geen eigenaar van de grond zijn, hebben we het kostenverhaal in 2012 met zogenaamde anterieure overeenkomsten verzekerd (b.v. Kentalis). Het is daarom in 2012 niet nodig geweest om exploitatieplannen vast te stellen.

2.20.2 Actualiteit: marktontwikkelingen in 2012

In 2012 is de economische situatie niet verbeterd, maar eerder verslechterd. Dit heeft te maken met de onrust die er is (geweest) en de toenemende onzekerheid over de werkgelegenheid en het inkomen. Diverse maatregelen die in het Regeerakkoord genoemd worden, hebben een negatief effect op de persoonlijke situatie. Mensen wachten daarom met het nemen van ingrijpende beslissingen, vooral speelt dit bij verhuizen en het aangaan van langlopende verplichtingen zoals bij het kopen van een huis.

De woningmarkt

De koopprijzen van bestaande woningen zijn in 2012 verder gedaald. Projectontwikkelaars kunnen hun V.O.N.-prijzen niet veel verlagen. Daardoor valt er nauwelijks te concurreren met de bestaande woningen. Ontwikkelaars zijn om die reden op zoek naar andere mogelijkheden om hun woningen te verkopen. Zo worden er onder andere cascowoningen met een lagere V.O.N.-prijs aangeboden, waarbij de koper zelf de keuken en de badkamer kan aanleggen. Ook zijn er meer uitbreidingsmogelijkheden, waarbij een hele verdieping later kan worden bijgebouwd. Een andere optie waar ontwikkelaars voor kiezen is dat er een ander product wordt aangeboden dat voor starters nog wel aantrekkelijk is. Tevens zoeken ontwikkelaars verbanden met beleggers, zodat deze vrije sectorhuurwoningen kunnen aanbieden. Nu er zoveel ontwikkelaars hun woningen aanbieden aan beleggers, kunnen deze beleggers uitkiezen welke projecten ze wel en welke ze niet aantrekkelijk vinden. Door die positie worden er biedingen gedaan, die ver onder het prijsniveau liggen dat voor de woningen gebruikelijk was. Dit biedt ontwikkelaars weinig soelaas voor hun afzetproblemen. Veelal zijn de door de ontwikkelaars gezochte oplossingen voor de gemeenten nauwelijks interessant. Meestal betekent dit dat de grondopbrengst lager wordt dan geprognosticeerd. Vaak heeft de gemeente al kosten gemaakt, omdat boekwaarden zijn overgenomen of een externe verwerving heeft plaatsgehad en er soms al gesloopt is. Ook qua programma moeten gemeenten afwegen of zij voornamelijk nieuwbouwprojecten met relatief lage V.O.N.-prijzen willen faciliteren. Dit kan later tot problemen leiden, door een gebrek aan variatie in woningtypen. In economisch betere tijden leidt dit er vaak toe dat de mensen die perspectief hebben op gebied van inkomen, werk en status wegtrekken uit deze gebieden en een eenzijdige bevolkingsgroep achterblijft.

¹¹ Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (artikel 16).

¹² Definitie van grondbeleid van gemeente: de keuzes die een gemeente heeft om grondbeleidsinstrumenten in te zetten binnen de wettelijke, financiële en beleidsmatige kaders, teneinde ruimtelijk en sectoraal beleid ten uitvoer te brengen. Doel van grondbeleid: het tijdig realiseren van gewenste veranderingen in het ruimtegebruik.

Doordat corporaties in betere tijden in risicovolle projecten zijn gaan investeren zijn verschillende corporaties in financiële problemen geraakt. Daarbij komt dat het Regeerakkoord de situatie niet verbetert voor de corporaties door de verhuurdersheffing, die oploopt tot € 2 miljard in 2017. Hierdoor moeten corporaties zich beraden op hun investeringsmogelijkheden om nieuwe projecten te kunnen realiseren. Daarnaast worden woningen anders gewaardeerd, waardoor het ernaar uitziet dat met name kleine woningen (voor jongeren en studenten) minder huur zullen opbrengen. Dit pakt nadelig uit voor nieuwbouw- of transformatieprojecten.

Voor Zoetermeer is het feit dat Vestia grote delen van haar vastgoed te koop heeft gezet niet gunstig voor de verkoop van vergelijkbare nieuwbouwwoningen. Het prijsverschil tussen een woning van Vestia en een nieuwbouwwoning is soms aanzienlijk. Bij verschillende projecten, zoals in Oosterheem en bij het Katwijkerlaantracé, is Vestia afgehaakt als ontwikkelaar. De gemeente poogt andere corporaties deze projecten over te laten nemen. Er loopt inmiddels een aanbestedingstraject voor het Katwijkerlaantracé. Ook Vidomes heeft aangegeven geen nieuwe projecten meer aan te gaan, behalve Palenstein. De Goede Woning kan niet alle nieuwbouwprojecten van de andere corporaties overnemen.

Vrije sector kavels

In november 2012 heeft de gemeente op de beurs “Eigen huis (ver)bouwen” gestaan, waar als proef geadverteerd is met 10% korting op de vrije sector kavels in Zoetermeer. Als reactie daarop zijn twee optieovereenkomsten tot stand gekomen. Daarom heeft het college op 29 januari 2013 besloten deze kortingsregeling te continueren voor de jaren 2013 en 2014. In maart dit jaar zullen de kavels in Zoetermeer weer gepromoot worden op een beurs.

De kantorenmarkt

De kantorenmarkt is al jaren moeilijk. In Zoetermeer is de leegstand in bestaande gebouwen groot. De aandacht gaat naast het aantrekken van bedrijven ook uit naar het terugdringen van de leegstaande kantoren door bijvoorbeeld het transformeren van kantoren naar andere functies, zoals woningbouw of medische voorziening. Er zijn nog wel nieuwbouwkantoren opgenomen in het programma, maar deze zullen niet eerder dan over enkele jaren ontwikkeld worden.

De bedrijventerreinen

Voor bedrijven is het door de economische situatie moeilijk om een inschatting te maken waar zij op de langere termijn staan. Bovendien kunnen zij hun bestaande pand in deze tijd moeilijk verkopen. Daarom is de animo om naar een nieuwe locatie te gaan verminderd en worden er nauwelijks bedrijventerreinen verkocht door de gemeente. Ondanks dat de grondprijs een relatief klein deel is van de totale kosten die een ondernemer maakt bij nieuwe huisvesting, wordt er door bedrijven waarmee we in gesprek zijn momenteel kritisch gekeken naar de grondprijzen bij andere gemeenten. Tot nu toe ontlopen deze elkaar niet veel, maar het wachten is op het moment dat een gemeente overstag gaat. We zijn ook niet gebaat bij lage grondprijzen voor nieuwe bedrijventerreinen, omdat dit prikkels wegneemt voor bedrijven om op bestaande bedrijventerreinen te investeren of uit te breiden. We hebben in 2012 verschillende taxaties laten maken. Deze taxaties zijn ook gebruikt bij deze herziening van de grondexploitatie.

Prioritering

In meerdere gemeenten is mede naar aanleiding van een raadsenquête of rekenkameronderzoek, besloten om projecten te prioriteren. Door systematisch op basis van criteria te selecteren welke projecten hoog scoren op het gebied van beleid en op het gebied van financiën, kan een besluit worden genomen over welke projecten voorrang krijgen en welke niet. In Zoetermeer is geen sprake van overprogrammering. Bij de herziening van de grondexploitaties is de analyse gemaakt van het totaal van alle projecten, geconfronteerd met de realisatie van grondverkoop in 2012, 2011 en 2010. Uiteindelijk heeft de gemeente niet zelf in de hand of grond daadwerkelijk verkocht wordt. Wij kunnen nadrukkelijk wel beoordelen dat onze uitgifteplanning niet op voorhand onhaalbaar is. De planning is overigens afhankelijk van enkele grote transacties die of wel, of niet doorgaan, een halve transactie kan niet.

In Zoetermeer hebben wij wel een andere reden om te prioriteren. We kunnen als gemeente onze aandacht niet verdelen over een grote hoeveelheid projecten. Door de crisis vraagt ieder afzonderlijk project, groot en klein, veel ambtelijke capaciteit. Het is dus noodzakelijk een keuze te maken in het starten, doorzetten en stopzetten van projecten. Er wordt jaarlijks een prioritering in de huidige projecten opgesteld en voor elk nieuw project wordt beoordeeld of het wel of niet gestart gaat worden. De keuze in projecten wordt gedaan op basis van de volgende criteria:

- strategisch perspectief
  - bijdrage aan gemeentelijke lange termijn visies (o.a. stadsvisie)
  - marktontwikkelingen en haalbaarheid
- politiek perspectief
  - collegeprogramma
  - politieke ontwikkelingen
- financieel perspectief
  - kosten en opbrengsten, ook maatschappelijke opbrengsten
  - financiële risico's

2.20.3 Uitvoering grondbeleid in 2012

Evaluatie Aankoopstrategieplan (ASP) en grondverwerving in 2012

Voor pro-actieve grondaankopen ruim voorafgaand aan planologische processen stelt de gemeenteraad elke vier jaar een ASP vast. Jaarlijks wordt door het college aan de gemeenteraad gerapporteerd over de voortgang van de in het ASP voorgestelde aankopen. In 2012 is in het kader van het ASP één object aangekocht. Het Investeringsfonds 2030, waar de Reserve strategische aankopen in is opgegaan, is hiervoor gedeeltelijk aangewend. Het bestedingsplan dat bij de bestemmingsreserve Strategische Aankopen hoorde blijft tot en met 2015 gehandhaafd. Vanaf 2016 is een volgende bestedings-reservering afhankelijk van de mogelijkheden in het Investeringsfonds 2030.

Programma en gebiedsontwikkelingen

In programma 9 is de tabel opgenomen met de realisatie van de woningen, kantoren, bedrijven en voorzieningen in 2012. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verwachte oplevering van woningen, kantoren, bedrijven en voorzieningen binnen de projecten in uitvoering. Deze tabel is meer gedetailleerd opgenomen in de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf (januari 2013). Hoewel de tabel toekomstgericht is, is deze bepalend voor de cashflows van de projecten. Op basis van de cashflows wordt mede het resultaat van 2012 bepaald.

Aantal	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Totaal
Woningen	264	449	423	882	671	328	469	720	8	7	3	4.224
Woningen: Sloop		-200	-185	-5	-345			-65				-800
Bedrijven m ²		33.774	54.977	69.244	24.753	24.400	30.500	17.731	31.000	6.660	7.400	300.439
Bedrijven m ² : Sloop		-300	-21.304									-21.604
Kantoren m ²			200	31.500	34.968		4.500	5.175	13.660	14.903	24.060	128.966
Kantoren m ² : Sloop								-8.400				-8.400
Voorzieningen m ²	2.230	15.507	5.988	27.045	27.414	62.906	5.100	55.753	13.722	18.889		234.554
Voorzieningen m ² : Sloop	-1.500	-1.694	-7.676			-2.200						-13.070

Vaststelling van de herziening van de grondexploitaties

Jaarlijks wordt de herziening van de grondexploitaties vastgesteld door de gemeenteraad. De herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2013 is geïntegreerd in de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf. In deze voortgangsrapportage zijn de projecten met grondexploitatie en de projecten in voorbereiding opgenomen. Deze voortgangsrapportage met de herziening van de grondexploitaties is op 11 maart 2013 vastgesteld door de gemeenteraad. Het moment van vaststellen van de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf is gekozen om actuele cijfers beschikbaar te hebben voor de jaarrekening 2012. De Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf is input voor de bepaling van het resultaat van het Grondbedrijf over 2012 en de prognose van het resultaat voor de komende jaren.

Per 31 december 2012 waren er zevenendertig projecten in uitvoering of voorbereiding. In 2012 zijn drie nieuwe projecten in uitvoering genomen. Het betreft hier Investeren in Seghwaert, Kentalis en Voorweg Noord. Vier projecten zijn per 31 december 2012 afgesloten, omdat de werkzaamheden (bijna) zijn afgerond en het programma is opgeleverd. Dit zijn Dekkenplan Vestia, Vestia Dorp, Winkelcentrum de Vlieger en Winkelcentrum Vijverhoek. Drie projecten zijn voorlopig afgesloten en de kavels zijn op de balans onder "Niet in exploitatie genomen gronden" opgenomen om ze beschikbaar te houden voor ontwikkeling. Dit betreft de projecten aan de Amerikaweg, Bladgroen en Kleurlaan.

Het nadelige saldo van de verliesgevende grondexploitaties wordt financieel gedekt vanuit de voorziening nadelige complexen. Het voordelige saldo van de winstgevende gebiedsontwikkelingen wordt gedurende de looptijd door middel van winstneming toegevoegd aan het resultaat van het Grondbedrijf.

2.20.4 Resultaat van het Grondbedrijf

Analyse resultaat 2012

Het resultaat van het Grondbedrijf over 2012 bedraagt € 10,3 miljoen voordelig. Dit is gelijk aan de prognose die is gegeven bij de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf, vastgesteld door de gemeenteraad op 11 maart 2013.

Het resultaat is samengesteld uit:

- Grondexploitaties (€ 7,4 miljoen voordelig, gelijk gebleven ten opzichte van de voortgangsrapportage projecten Grondbedrijf)
  - Tussentijdse winstnemingen en mutaties in de risicoreserve bij vastgestelde grondexploitaties met een winstwaarde per 1 januari 2013 (€ 4,1 miljoen voordelig).
  - Mutaties in de voorziening nadelige complexen per 1 januari 2013 negatieve grondexploitaties (€ 3,3 miljoen voordelig).
- Projecten in voorbereiding (€ 0,6 miljoen nadelig)
  - Dit betreft de afwaardering of het treffen van een voorziening van een verwacht tekort van SnowWorld, Derde Stationsstraat 369: De Watertoren, Bladgroen en Zorghart.
- Overig / verspreide gronden (€ 0,4 miljoen voordelig) 13
  - Vrijval complex uit te voeren werken (€ 0,4 miljoen voordelig).
  - Vrijval boekwaarde Woonhart 2 (€ 0,4 miljoen voordelig)
  - Treffen voorziening Lactohoeve (€ 0,4 miljoen nadelig)
- Niet-grondexploitaties (€ 0,1 miljoen nadelig)
  - Dit betreft een saldo van negatieve en positieve effecten: tegenover de gebruikelijke bedrijfsvoeringskosten van het Grondbedrijf staan de rentebaten over de reserves van het Grondbedrijf.
- Conform begroting: onttrekking reserve versterking financiële positie Grondbedrijf (€ 3,2 miljoen voordelig)
  - Bij het Eerste Tussenbericht 2010 is een afname van het resultaat Grondbedrijf met € 3,2 miljoen voor 2012 gepresenteerd. Daarbij is besloten dat de afdracht aan de reserve investeringsfonds 2030 desondanks gelijk blijft. De afname betekent daarmee een onttrekking aan de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Dit komt feitelijk neer op een overheveling van € 1,6 miljoen van de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf naar de reserve investeringsfonds 2030.

In de onderstaande tabel is in de kolom van 2012 het verloop van de grondbedrijfactiviteiten over 2012 zichtbaar. Voorts is ook de nieuwe totaalprognose van het resultaat van het Grondbedrijf over de jaren 2013 en verder weergegeven in onderstaande tabel.

Resultaat Grondbedrijf	X € 1						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 e.v.	Totaal
Prognose bij jaarrekening 2011	€ 7,9 mln	€ 2,5 mln	€ 4,8 mln	€ 2,5 mln	€ 3,0 mln	€ 9,6 mln	€ 30,3 mln
Bijstelling bij 1 ^{ste} Tussenbericht 2012	- € 0,1 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln
Bijstelling bij 2 ^{de} Tussenbericht 2012	€ 0,8 mln	- € 2,2 mln	€ 1,0 mln	€ 0,3 mln	€ 0,2 mln	€ 1,4 mln	€ 1,4 mln
Bijstelling bij Voortgangsrapportage 2012	€ 1,8 mln	- € 0,2 mln	- € 2,8 mln	- € 0,6 mln	€ 1,0 mln	€ 2,1 mln	€ 1,2 mln
Bijstelling bij Jaarrekening 2012	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln
Prognose bij jaarrekening 2012	€ 10,3 mln	€ 0,1 mln	€ 2,9 mln	€ 2,2 mln	€ 4,1 mln	€ 13,1 mln	€ 32,8 mln

Het resultaat van 2012 kent in vergelijking met de prognose van het resultaat bij het concernverslag 2011 een voordelig verschil van € 2,4 miljoen, van € 7,9 miljoen positief naar € 10,3 miljoen positief. Bij de Tussenberichten van 2012 en de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf (inclusief herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2013) is de totale positieve bijstelling van het resultaat al grotendeels verklaard. Dit is op hoofdlijnen:

¹³ Het betreft locaties en werken waarover niet is gerapporteerd in de voortgangsrapportage projecten Grondbedrijf. In het complex "uit te voeren werken" zijn de afrondende budgetten voor werkzaamheden opgenomen waarvan het project is afgesloten.

De locatie Woonhart 2 heeft een boekwaarde die lager is dan nul vanwege ontvangen huurinkomsten. Deze huurinkomsten worden toegevoegd aan het resultaat Grondbedrijf.

De boekwaarde van de locatie Lactohoeve is getoetst aan de marktwaarde voor bedrijventerrein en op basis van die analyse is de voorziening opgehoogd. Op deze manier wordt voorkomen dat gronden met een te hoge boekwaarde op de balans staan.

Paragraaf Grondbeleid

Afwaarderen boekwaarde Lactohoeve, Watertoren, Zorghart, SnowWorld, Bladgroen	- € 1,0 miljoen
Grondexploitatie Zegwaartseweg-Noord	- € 0,5 miljoen
Grondexploitatie Oosterheem	- € 0,4 miljoen
Grondexploitatie Bouwen voor Buytenwegh	- € 0,3 miljoen
Grondexploitatie Investeren in Seghwaert	- € 0,1 miljoen
Grondexploitatie Culturele As	€ 2,2 miljoen
Grondexploitatie Kleurlaan	€ 0,9 miljoen
Grondexploitatie Van Leeuwenhoeklaan	€ 0,9 miljoen
Vrijval complex uit te voeren werken	€ 0,4 miljoen
Grondexploitatie Winkelcentrum Vijverhoek	€ 0,3 miljoen
Totaal	€ 2,4 miljoen

Afdracht aan de Reserve Investeringsfonds 2030

Het resultaat wordt voor 50% direct gestort in de reserve Investeringsfonds 2030 en Sparen voor Later. De andere helft wordt gestort in de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. De reserve versterking financiële positie Grondbedrijf vormt het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf. Als de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan de hoogte van de reserve versterking financiële positie wordt het verschil afgeroomd en ook gestort in de reserve Investeringsfonds 2030. De omvang van de risico's bedroeg bij de Voortgangsrapportage Projecten Grondbedrijf (februari 2013) € 19,5 miljoen maar bij het opmaken van de jaarrekening is dit opgelopen tot € 24,5 miljoen (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen). Deze toename wordt verklaard door de risico's die op Bleizo betrekking hebben. Enerzijds is op basis van de meest actuele risico-inventarisatie van Bleizo (maart 2013) het risico op een tekort van de grondexploitatie Bleizo toegenomen van € 6 miljoen met een kans van 70% tot € 11,9 miljoen met een kans van 54% (het betreft met name grondprijzen en fasering). Anderzijds staat Zoetermeer garant voor een bijdrage aan de vervoersknoop waarbij voor een gedeelte van € 6,25 miljoen nog geen zicht op dekking is. Het risico bestaat dat Zoetermeer deze € 6,25 moet bijdragen. De kans hierop wordt geschat op 30%. Dit is als een nieuw risico opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.

De weerstandscapaciteit bedraagt per 31 december 2012 € 19,3 miljoen en wordt toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen.

In de volgende tabel zijn de verwachte stortingen in het Investeringsfonds 2030 en Sparen voor Later opgenomen voor zowel de directe stortingen als de stortingen door middel van afroaming van het weerstandsvermogen. De benodigde tijdelijke aanvulling van de weerstandscapaciteit wordt in onderstaande tabel buiten beschouwing gelaten.

Voeding RIF en Sparen voor Later	2012	2013	2014	2015	2016	2017 e.v.	Totaal
Prognose bij jaarrekening 2011	€ 3,9 mln	€ 1,3 mln	€ 2,3 mln	€ 3,5 mln	€ 4,7 mln	€ 9,0 mln	€ 24,7 mln
Bijstelling bij 1ste Tussenbericht 2012	- € 0,1 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	- € 0,8 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	- € 0,9 mln
Bijstelling Perspectiefnota 2012	€ 1,1 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 1,1 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 2,2 mln
Bijstelling bij 2de Tussenbericht 2012	- € 0,7 mln	- € 1,1 mln	€ 0,5 mln	- € 1,2 mln	€ 0,3 mln	€ 1,3 mln	- € 0,9 mln
Bijstelling bij Voortgangsrapportage 2012	€ 0,9 mln	- € 0,1 mln	- € 1,4 mln	- € 0,4 mln	- € 1,6 mln	€ 2,1 mln	- € 0,5 mln
Bijstelling bij Jaarrekening 2012	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln	€ 0,0 mln
Prognose bij jaarrekening 2012	€ 5,1 mln	€ 0,1 mln	€ 1,4 mln	€ 2,3 mln	€ 3,3 mln	€ 12,4 mln	€ 24,5 mln

3 JAARREKENING

3.1 Programmarekening

Samenvattend

bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
Baten programma's	175.998	166.871	150.030	16.841 N
Lasten programma's	348.768	356.221	318.883	37.338 V
Saldo baten en lasten programma's	-172.770	-189.350	-168.853	20.497 V
Saldo baten en lasten algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	163.036	166.990	167.837	847 V
Resultaat voor bestemming	-9.734	-22.360	-1.016	21.344 V
Saldo mutaties reserves	8.809	21.572	6.420	15.152 N
Resultaat na bestemming	-925	-788	5.404	6.192 V

Baten

bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Progr. nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
1	Sociale voorzieningen	55.015	58.195	58.466	271 V
2	Welzijn en zorg	3.195	3.195	3.880	685 V
3	Duurzaam en groen	20.128	20.221	20.230	9 V
4	Jeugd en onderwijs	3.998	3.998	4.547	549 V
5	Kunst, cultuur en bibliotheek	1.772	1.772	1.678	94 N
6	Sport en bewegen	6.073	6.073	5.540	533 N
7	Veiligheid	125	227	378	151 V
8	Dienstverlening en bestuur	2.297	2.306	3.217	911 V
9	Inrichting van de stad	76.447	64.075	45.360	18.715 N
10	Economie	1.365	1.210	642	568 N
11	Wonen, bouwen en omgevingsrecht	2.309	2.312	2.562	250 V
12	Openbaar gebied	3.275	3.287	3.531	244 V
	Afrondingsverschil	-1	0	-1	-1 N
	Totaal baten programma's	175.998	166.871	150.030	16.841 N
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	167.451	169.127	172.157	3.030 V
	Totaal = Resultaat voor bestemming	343.449	335.998	322.187	13.811 N
	Mutaties reserves	36.901	46.406	54.025	7.619 V
	Totaal = Resultaat na bestemming	380.350	382.404	376.212	6.192 N

Programmarekening

Lasten

bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Progr. nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
1	Sociale voorzieningen	78.275	81.462	78.335	3.127 V
2	Welzijn en zorg	29.160	29.368	30.695	1.327 N
3	Duurzaam en groen	21.051	20.993	19.340	1.653 V
4	Jeugd en onderwijs	29.084	31.880	31.417	463 V
5	Kunst, cultuur en bibliotheek	13.469	13.464	13.250	214 V
6	Sport en bewegen	17.824	17.924	15.679	2.245 V
7	Veiligheid	12.093	12.189	12.085	104 V
8	Dienstverlening en bestuur	29.212	29.814	28.042	1.772 V
9	Inrichting van de stad	73.164	72.130	47.115	25.015 V
10	Economie	2.337	2.432	2.382	50 V
11	Wonen, bouwen en omgevingsrecht	8.681	9.518	8.380	1.138 V
12	Openbaar gebied	34.417	35.046	32.164	2.882 V
	Afrondingsverschil	1	1	-1	2 V
	Totaal lasten programma's	348.768	356.221	318.883	37.338 V
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.415	2.137	4.320	2.183 N
	Totaal = Resultaat voor bestemming	353.183	358.358	323.203	35.155 V
	Mutaties reserves	28.092	24.834	47.605	22.771 N
	Totaal = Resultaat na bestemming	381.275	383.192	370.808	12.384 V

3.2 Toelichting op de programmarekening

Resultaat

De primitieve begroting 2012 sloot met een nadelig (exploitatie)resultaat (na bestemming) van € 0,9 miljoen. Als primitieve begroting geldt de door de raad op 10 november 2011 vastgestelde begroting 2012 (inclusief aanpassingen conform aangenomen Amendementen uit het Begrotingsdebat) aangevuld met de daarvoor reeds vastgestelde begrotingswijzigingen 2012 (raadsbesluiten juli t/m oktober 2011) en de op 11 juni 2012 door de raad vastgestelde de technische begrotingswijziging 2012 naar aanleiding van de opgestelde hoofdafdelingsplannen (HAP).

In 2012 is de raad tweemaal door middel van een Tussenbericht geïnformeerd over de uitvoering van de begroting. Op basis van het in de Perspectiefnota opgenomen Eerste Tussenbericht (TB1) (over de eerste vier maanden), dat in de raad van 28 juni 2012 is behandeld, werd een nadelig rekeningsresultaat van € 2,8 miljoen becijferd. In het Tweede Tussenbericht (TB2) (over de eerste acht maanden), dat in de raad van 17 december 2012 is behandeld, is een nadelig rekeningsresultaat van € 0,8 miljoen geprognoseerd. Dit resultaat bestaat uit begrotingswijzigingen en meldingen.

De begroting na alle wijzigingen laat een nadelig nadelig resultaat na bestemming zien van € 0,8 miljoen. Hierin zijn alle door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen voor het dienstjaar 2012 begrepen.

In een memo van 15 januari 2013 (Financiële waterstanden 2012) (TB3), naar de situatie van december, aan de raad is de verwachting van het rekeningsresultaat bijgesteld naar € 1,4 miljoen batig.

Het gerealiseerde resultaat ná (geautoriseerde) bestemming bedraagt € 5,4 miljoen batig en is afzonderlijk op de balans opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma, onderdeel resultaat vóór bestemming

Programma 1 Sociale voorzieningen

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 271.000 (0%)

Aflossingen leenbijstand € 211.000 V

Het verschil op de aflossingen van de leenbijstand tussen de begroting en rekening is € 211.000 voordelig. In voorgaande jaren is er meer leenbijstand verstrekt en is er dit jaar meer aan aflossingen binnen gekomen dan begroot. Bij TB2 is een voordeel van € 211.000 gemeld.

Participatiebudget rijksdeel € 1.015.000 N

Het verschil op het participatiebudget tussen de begroting en de rekening bedraagt € 1.015.000 nadelig en heeft directe relatie met de lagere uitgaven in het rijksdeel (zie toelichting lasten).

Inburgering € 1.196.000 V

Zoals gemeld in TB2 laat de vrijval van een deel van niet bestede inburgeringsmiddelen een voordeel zien van € 560.000 ten opzichte van de begroting. Oorzaak hiervan ligt met name in de afname van de groep inburgeraars die nog geen inburgerings- of taal cursus hebben gehad (er zijn gewoonweg minder inburgeraars). Daarnaast is van ontvangen gelden voor inburgering en educatie uit de jaren 2007, 2008 en 2009 in 2012 een bedrag vrijgevallen van € 596.000 aan de batenkant. Voor toelichting, zie voordeel Inburgering bij de lasten.

Bijstand Zelfstandigen € 559.000 N

De baten in het kader van het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) vallen € 559.000 lager uit dan begroot. Belangrijkste oorzaak voor dit nadeel is een lagere rijksvergoeding als gevolg van de lagere lasten ad € 244.000 (zie toelichting lasten). Verder valt de afrekening over het jaar 2010 € 109.000 lager uit. Daarnaast dient de door de gemeente ontvangen rente, terugvordering en aflossing over het bedrijfskapitaal voor 90% respectievelijk 75% terugbetaald te worden aan het Rijk, waardoor een begroot bedrag aan baten van € 208.000 niet is gerealiseerd. Bij TB1 en TB2 is een nadeel van € 223.000 gemeld.

BUIG € 253.000 V

Als gevolg van een bijstelling van het macrobudget voor de BUIG vallen de baten € 103.000 hoger uit dan begroot. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met deze meevaller van € 103.000. Daarnaast is er een verschil op de terugvordering van WWB, IOAW en IOAZ tussen de begroting en rekening van € 150.000 voordelig. In met name de tweede helft van 2012 is er meer teruggevorderd dan verwacht, hetgeen terug te voeren is op het project Terugvordering op Maat.

WSW € 100.000 V

De rijksvergoeding voor de WSW is door compensatie voor de stijging van de sociale werkgeverslasten en een eenmalige bonus over 2010 € 100.000 voordeliger dan de begroting, zie ook de toelichting bij de lasten.

Overige verschillen € 85.000 V

Programma 1 Sociale voorzieningen

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 3.127.000 (4%)

Bijzondere bijstand € 71.000 V

Het verschil op de lasten voor de (individuele) bijzondere bijstand tussen de begroting en rekening is € 71.000. Het Rijk wil gemeenten in staat stellen een cumulatie van inkomenseffecten te verzachten voor kwetsbare groepen en heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld (€ 450.000) die niet als lasten zijn begroot. Medio 2012 is in de raad bij de Minima effectrapportage en armoedemonitor een stelsel van maatregelen vastgesteld. Niet alle maatregelen zijn hierdoor al in 2012 geïmplementeerd, waardoor de beschikbaar gestelde middelen niet geheel zijn besteed. Bij TB1 zijn de ontvangen rijksmiddelen ad € 450.000 als een overschrijding op de lasten gemeld, bij TB2 is dit naar beneden bijgesteld met € 250.000. Per saldo is een nadeel op de bijzondere bijstand gemeld van € 200.000; hiervan is € 130.000 uitgegeven, de besteding van deze middelen is gestart in het najaar.

Zoetermeerpas € 136.000 V

De lasten voor de Zoetermeerpas laten een voordeel zien van € 136.000. Dit betreft met name het effect van de verlaging van de inkomensgrens van 120% naar 110% van het minimum inkomen waardoor minder mensen dan de vorige jaren in aanmerking komen voor een Zoetermeerpas, terwijl het budget voor de Zoetermeerpas ten opzichte van de oude situatie (120%) constant gehouden is. Tegelijkertijd zijn de gemiddelde kosten per pas gestegen. Bij TB2 is een voordeel van € 74.000 gemeld.

Verstrekingen leenbijstand € 76.000 N

Ten opzichte van de begroting is voor € 76.000 meer aan leenbijstand verstrekt. Bij TB2 was een grote toename van de verstrekingen verwacht en is een nadeel van € 166.000 gemeld. De stijging van de verstreking heeft zich in het tweede halfjaar minder voorgedaan dan verwacht.

Bijzondere bijstand Zelfstandigen € 304.000 V

Het verschil op de bijzondere bijstand voor zelfstandigen tussen de begroting en rekening is € 304.000 voordelig. In 2012 zijn nog nauwelijks bedrijfskredieten verstrekt omdat er minder plannen worden ingediend of de plannen niet voldoen aan de inhoudelijke criteria. Daarnaast ontvangen minder gevestigde zelfstandigen dan verwacht een uitkering. Bij TB1 en TB2 is een voordeel van € 262.000 gemeld.

Voorziening dubieuze debiteuren € 425.000 V

Bij de beoordeling van de debiteurenpositie komt naar voren dat er geen aanleiding is om de geraamde storting in de voorziening dubieuze debiteuren te doen; de gemiddelde omvang van de vorderingen is lager dan begroot. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 425.000 ten opzichte van de begroting.

Participatiebudget rijksdeel € 1.015.000 V

Het verschil op het rijksdeel van het participatiebudget tussen de begroting en de rekening bedraagt € 1.015.000 voordelig. Een aantal plaatsingen hebben later plaatsgevonden dan verwacht en lopen door in 2013. Het restant wordt via de meeneemregeling meegenomen naar 2013. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een (saldoneutraal) meeneemdeel van € 750.000 (zie ook toelichting baten).

Participatiebudget gemeentelijke deel € 813.000 V

De uitgaven in het gemeentelijk deel van het participatiebudget vallen voor € 813.000 lager uit als gevolg van vertraging in het herstructureringsplan van de DSW en de vertraging in de verhuizing van het werkplein en de realisatie van het Ondernemerhuis. Bij TB2 is een voordeel van € 813.000 gemeld.

Inburgering € 304.000 V

Van ontvangen gelden voor inburgering en educatie uit de jaren 2007, 2008 en 2009 is in 2012 een niet begroot bedrag vrijgefallen, omdat de uiteindelijke afrekening van deze jaren lager is uitgevallen. Tevens is er een premie ter beloning van goede prestaties in het verleden ontvangen. Dit betekent een voordeel ten opzichte van de begroting van € 304.000 aan de lastenkant en een voordeel van € 596.000 aan de

batenkant, totaal € 900.000 voordelig. Bij de financiële waterstanden is een voordeel van € 900.000 gemeld.

WSW € 140.000 N

Het verschil op de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) tussen de begroting en de rekening bedraagt € 140.000 nadelig. Belangrijkste oorzaak hiervan is de hogere betaling van de bijgestelde rijksvergoeding aan de DSW en een hoger aantal geplaatste SE's dan als taakstelling is opgelegd.

Overhead € 91.000 V

Het verschil op de overheadkosten tussen de begroting en de rekening bedraagt € 91.000 voordelig. Belangrijkste oorzaak is een goedkopere aanbesteding voor licentiekosten van software en lagere opleidingskosten.

Overige verschillen € 184.000 V

Programma 2 Welzijn en zorg

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 685.000 (21%)

Palenstein Leeft € 44.000 V

Er is van de woningbouwcorporaties een hogere bijdrage ontvangen dan was begroot. Dit was niet eerder gemeld.

Eigen bijdrage Wmo individueel € 529.000 V

Ten opzichte van de begroting laten de baten vanuit eigen bijdrage Wmo individueel een voordeel zien van € 529.000. Door de stijging van het aantal uren huishoudelijke hulp stijgt ook de eigen bijdrage. Bij het Eerste Tussenbericht is een voordeel van € 150.000 gemeld. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een aanvullend voordeel van € 265.000.

GGD Zuid-Holland West € 34.000 V

Doordat de GGD Zuid-Holland West voor een aantal activiteiten een beroep kan doen op het BTW-compensatiefonds zijn de bijdragen van de gemeenten overeenkomstig lager. Er is een niet geraamd bedrag van € 34.000 terug ontvangen.

Overige baten € 78.000 V

Programma 2 Welzijn en zorg

Verschil lasten (voor bestemming): nadeel € 1.327.000 (5%)

Actieplan Antillianen 2010 - 2013 € 115.000 V

Voor de uitvoering van het Actieplan Antillianen 2010 - 2013 is in 2012 gebruik gemaakt van een goedkopere locatie (voordeel € 40.000). Daarnaast is in 2012 gestart met de afbouw van de brassactiviteiten, vooruitlopend op de beëindiging van de rijksbijdrage Antilliaans-Nederlandse risicojongeren met ingang van 2013. In het saldo is ook de lagere subsidievaststelling 2011 Stichting MOOI! verwerkt (€ 30.000). In het Tweede Tussenbericht is een voordeel van in totaal € 95.000 gemeld. Dit voordeel is iets hoger uitgevallen.

Huishoudelijke hulp/PGB € 657.000 N

Het verschil op de uitgaven voor de huishoudelijke hulp in natura tussen de begroting en rekening is € 734.000 nadelig. Oorzaak is een toename in het aantal uur huishoudelijke hulp met 34.275 (€ 648.000 nadeel) en een nabetaling over vorig jaar (€ 86.000 nadeel). Bij het Eerste en Tweede Tussenbericht is voor de huishoudelijke hulp in natura een nadeel van in totaal € 475.000 gemeld.

Het verschil op de uitgaven bij het Persoonsgebonden budget (PGB) tussen de begroting en rekening is € 77.000 voordelig als gevolg van een lager aantal uren PGB (3.400 uur). Bij het Tweede Tussenbericht is voor de PGB een voordeel van € 52.000 gemeld.

Vervoerskosten € 1.199.000 N

Ten opzichte van de begroting laten de taxikosten/BDU een nadeel zien van € 1.313.000. De hogere lasten worden veroorzaakt door een toename van het aantal zones en een verlaging van de BDU bijdrage. De verlaging van de BDU bijdrage heeft een stijging van de lasten voor Zoetermeer tot gevolg. Bij het Eerste en Tweede Tussenbericht is een nadeel van in totaal € 1.073.000 gemeld. De hogere lasten hebben een structureel karakter.

Daarnaast laten de lasten voor rijdend materieel (verstrekkingen uit depot), de bijdrage vervoerskosten en

de onderhoudslasten een voordeel zien van € 114.000. Bij het Tweede Tussenbericht is een voordeel gemeld van € 157.000.

Rolstoelvoorzieningen € 118.000 V

Het verschil op de lasten voor de rolstoelvoorzieningen tussen de begroting en rekening is € 118.000 voordelig en wordt veroorzaakt door lagere lasten als gevolg van herverstreking uit het depot. Bij het Tweede Tussenbericht is een voordeel van € 200.000 gemeld. In de prognose van de financiële waterstanden is het voordeel naar beneden bijgesteld met € 63.000.

Woonvoorzieningen € 123.000 V

Ten opzichte van de begroting laten de kosten voor woonvoorzieningen een voordeel zien van € 123.000. Met name de kosten voor grote woningaanpassingen zijn moeilijk te prognosticeren in verband met de onvoorspelbaarheid in het aantal aanvragen en het bedrag per aanpassing.

Overige kosten Wmo individueel € 145.000 V

Het verschil op de overige kosten voor de Wmo individueel tussen de begroting en rekening is € 145.000 voordelig. Belangrijkste oorzaak is het vervallen van de uitvoeringskosten van het CAK. Het CAK is met ingang van 2012 een zelfstandig bestuursorgaan geworden en de kosten worden gedragen door het Rijk. Hiervoor is bij het Eerste Tussenbericht een voordeel van € 105.000 gemeld. De algemene uitkering uit het gemeentefonds is vanwege deze wijziging in financiering van het CAK gekort.

Ontwikkelbudgetten WMO / Actieplan Eenzaamheid € 350.000 V

Het verschil tussen begroting en rekening ten bedrage van € 350.000 is als volgt samengesteld: € 285.000 Ontwikkelbudgetten WMO en € 65.000 Actieplan Eenzaamheid.

De ontwikkelbudgetten, bestemd voor eenmalige subsidies en beleidsonderzoeken, worden onderschreden als gevolg van de latere totstandkoming van het nieuwe WMO-beleidskader en het uitstel van de invoering van de decentralisatie AWBZ.

De onderschrijding van het budget Actieplan Eenzaamheid komt doordat veel in het Actieplan participerende organisaties activiteiten hebben uitgevoerd binnen hun reguliere subsidiebudgetten. In het Tweede Tussenbericht is een voordeel van in totaal € 250.000 gemeld.

GGD Zuid-Holland West € 520.000 N

In het kader van de Meerjarenbegroting 2012 - 2015 en het Herstelprogramma GGD Zuid-Holland West zijn door de GGD (extra) bijdragen gevraagd voor de tekorten in 2011, 2012 en 2013. Daarnaast is een aanvullende bijdrage gevraagd voor door de GGD in de jaarrekening 2012 te treffen voorzieningen. Op 3 december 2012 heeft de raad een besluit genomen over het beschikbaar stellen van de extra bijdrage 2011 en de bijdragen voor 2012.

Bij het Tweede Tussenbericht is in verband met de financiële problematiek van de GGD een nadeel van € 325.000 gemeld. In de prognose van de financiële waterstanden is aanvullend rekening gehouden met een tegenvaller van € 295.000. Totaal gemeld: € 620.000.

Inmiddels is een voordeel gebleken van € 41.000 op de inspecties kinderopvang en een BTW-voordeel van € 34.000. Het nadelige verschil tussen begroting en rekening bedraagt mede daardoor € 520.000 i.p.v. € 620.000, het bedrag dat gemeld was.

AWBZ Regie € 157.000 V

In 2012 doet zich een onderschrijding voor in het Invoeringsbudget AWBZ als gevolg van vertraging in de decentralisatie van deze rijkstaak. Er is sprake van een zogenaamde herfasering. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met deze meevaller voor 2012.

Palenstein Leeft € 44.000 N

Voor Palenstein Leeft is voor een bedrag van € 44.000 extra in het sociale programma uitgevoerd. Dit bedrag is door de woningcorporaties voor hun rekening genomen en staat vermeld bij de baten. Er is van de woningbouwcorporaties een hogere bijdrage ontvangen dan was begroot. Dit was niet eerder gemeld.

Algemeen budget Welzijn voor probleemsituaties en nieuwe wijken € 168.000 V

Er doet zich een meevaller voor in de aanwending van dit budget. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een meevaller van € 100.000. Deze meevaller is nog iets hoger uitgevallen.

Overige verschillen € 83.000 N

Programma 3 Duurzaam en groen

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 9.000 (0 %)

Opbrengst afvalstoffenheffing € 217.000 N

Door een lager aantal huishoudens en hogere leegstand dan waarmee in de begroting rekening is gehouden is de opbrengst lager. De afwijking bedraagt daarmee ca. 1,5% ten opzichte van de begrote opbrengst van 13,9 miljoen Bij TB2 is een afwijking van € 200.000 gemeld.

Opbrengst bedrijfscontainers afvalinzameling € 120.000 N

Veel bedrijven en scholen zijn overgegaan op andere afvalinzamelaars die tegen lagere vergoedingen hun diensten aanbieden. Deze ontwikkeling is reeds bij TB2 gemeld inclusief een financiële afwijking van € 115.000.

Opbrengsten diverse afvalstromen afvalinzameling € 258.000 V

Door het afsluiten van nieuwe contracten en hogere marktprijzen naast een toename van de hoeveelheden van vooral textiel zijn hogere baten gegenereerd voor kunststof, textiel en glas. De opbrengst voor papier is achtergebleven ten opzichte van de verwachting bij de begroting door een stagnerende papiermarkt en daardoor minder afzetmogelijkheden. Ook zijn er voordelen te melden door hogere prijzen voor ijzer en aluminium. Bij TB2 is per saldo een voordeel van € 165.000 gemeld. Het ontstane voordeel op glas van ca. € 100.000 was nog niet eerder bekend en gemeld. Door eindafrekeningen transportvergoedingen over de jaren 2009 tot en met 2011 eind 2012 en hogere vergoedingen uit het afvalfonds is dit voordeel ontstaan.

Natuur en milieu educatieve voorzieningen € 100.000 V

Door o.a. projectsubsidies (w.o. project Stroom en project Brede School) zijn hogere baten verkregen. Tegenover deze extra baten staan ook hogere lasten. Daarnaast zijn er meer huurinkomsten en verkopen uit stadsboerderijen gerealiseerd.

Overige diverse afwijkingen € 12.000 N

Programma 3 Duurzaam en groen

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 1.653.000 (8%)

Programma Duurzaam Zoetermeer: subsidies en nog niet uitgevoerde activiteiten € 106.000 N

Er is voor € 251.000 meer subsidie verstrekt dan geraamd aan particuliere huiseigenaren/bewoners voor isolerende maatregelen en zonnepanelen, in TB2 was hiervan melding gemaakt voor € 267.000. Enkele activiteiten uit het programma konden in 2012 niet worden uitgevoerd door vertraging in de uitvoering en actualisatie van Europese richtlijnen. Deze activiteiten schuiven door naar volgende jaren. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 145.000. Rekening houdend met ontvangen subsidies voor restwarmtebenutting is € 91.000 meer onttrokken aan het Investeringsfonds 2030.

Programma Duurzaam Zoetermeer: Actieplan Geluid en Luchtkwaliteit € 111.000 V

Door onvoorziene werkzaamheden kon gevelisolatie in 2012 niet plaatsvinden, waardoor het budget van € 94.000 nog niet werd uitgegeven. Daarnaast resteert er nog een budget van € 70.000 voor het plaatsen van diverse geluidsschermen. Als gevolg hiervan werd € 164.000 minder onttrokken aan het Investeringsfonds 2030. Voor raildempers bij de Randstadrail en voor het afdichten van het gat bij het geluidsscherm langs de A12 is € 53.000 meer uitgegeven. Dit bedrag komt ten laste van de exploitatie.

Verwerkingskosten afvalstromen € 560.000 V

Door zowel hoeveelheid- als prijsverschillen van voornamelijk huis- en grofvuil en GFT-afval zijn de verwerkingskosten achtergebleven bij de oorspronkelijke uitgangspunten zoals deze in de begroting zijn opgenomen. Door het nieuwe contract voor glas en papier zijn de kosten voor huur en wisselen van containers lager uitgevallen. Van de totale afwijking van € 560.000 (= 14%) is zowel bij TB1 en TB2 als bij TB3 totaal melding gemaakt van een voordeel van € 455.000. Het verschil in de laatste maanden is ontstaan door het verder achterblijven van de hoeveelheden ten opzichte van de trend.

Budgetten Oosterheem en regulier onderhoud ondergrondse containers € 440.000 V

De verwachte toename van kosten voor voertuigen en personeel in 2012 in verband met uitbreiding Oosterheem heeft niet plaatsgevonden door een stagnatie in bouwactiviteiten. Bij TB2 is een voordeel gemeld van in totaal € 284.000. Het verschil tussen het gerealiseerde voordeel in de jaarrekening en de meldingen is ontstaan door lagere kosten voor regulier onderhoud op het gebied van reparaties en

schademeldingen aan ondergrondse containers.

Kapitaallasten inzamelmiddelen AIZ € 100.000 V

De vervanging van mini-containers in de wijken zoals die gepland was zal pas in 2013 worden uitgevoerd waardoor er in 2012 geen kapitaallasten worden toegerekend hoewel die wel begroot waren. Dit geldt eveneens voor de investeringen voor het plaatsen van nieuwe ondergrondse containers in de wijk Oosterheem die sterk achterlopen bij de planning door stagnatie in bouwprojecten. Het totale voordeel van € 100.000 is bij TB1 en TB2 (€ 50.000 en € 50.000) gemeld.

Kosten groot onderhoud ondergrondse containers € 443.000 V

Door het achterblijven van geplande werkzaamheden aan ondergrondse containers voor het vervangen van sloten, schilderwerk en renovatie plaatwerk in diverse wijken is een lager bedrag besteed. De leverancier heeft problemen met het uitzetten van opdrachten aan derden en is bij de uitvoering vaak afhankelijk van weersomstandigheden en beschikbare capaciteit. Tegenover de lagere kosten staat een lagere onttrekking aan de reserve Groot onderhoud ondergrondse containers (zie baten). Bij TB2 is dit als onderdeel van de herfaseringen meegenomen en is hiervoor een bedrag van € 200.000 gemeld als eenmalig voordeel.

Kosten bedrijfsvoering afvalinzameling € 188.000 V

Voordelen op kosten bedrijfskleding, onderhoud gebouwen en zelfbrengdepot, druk- en bindwerk, overwerk en tractiekosten die voor een groot deel (totaal € 141.000) bij TB2 zijn gemeld. Daarnaast zijn hogere kosten gemaakt voor voorlichting en campagnes voor het verbeteren van afvalscheiding als uitvoering van de motie bij TB1.

Natuur en milieu educatieve voorzieningen € 160.000 N

Op de loonkosten is een tekort ontstaan van € 125.000 ten opzichte van de begroting. Dit is gemeld in TB2 voor een bedrag van € 150.000 tegenover een voordeel op programma 8. Het tekort is ontstaan door een vergrijsd personeelsbestand, de loonsverhoging (budget elders begroot) en personele verschuivingen die in de begroting van 2013 formeel zijn verwerkt.

Naast dit nadeel zijn er hogere kosten die worden gecompenseerd door hogere inkomsten (o.a. projectsubsidies) voor in totaal € 100.000. Het niet geheel uitvoeren van het geplande groot onderhoud aan stadsboerderijen en wijktuinen leidt tot een eenmalig voordeel van € 65.000. Zie ook de lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting.

Overige diverse afwijkingen € 77.000 V

Programma 4 Jeugd en onderwijs

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 549.000 (14%)

Schade-uitkering verzekeraar € 139.000 V

Dit betreft schade-uitkeringen als gevolg van diefstal in 2012 en brand- en waterschade in 2011 in schoolgebouwen, die geclaimd zijn bij de verzekeraar.

Exploitatielasten derden € 278.000 V

Zie toelichtingen aan de lastenkant.

CJG Meerpunt € 68.000 V

De provincie ondersteunt preventief jeugdbeleid door middel van de Regionale Agenda Samenleving (RAS). Zo vindt er deskundigheidsbevordering plaats van medewerkers in de eerstelijns (waaronder CJG) ten behoeve van een goede doorverwijzing. Hiervoor is eind 2012 onverwachts een bijdrage van de provincie ontvangen.

OKE-wet (rijksregeling) € 210.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant.

Voortijdig schoolverlaten (rijksregeling) € 182.000 V

Zie toelichting aan de lastenkant.

Overige verschillen € 92.000 V

Programma 4 Jeugd en onderwijs

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 463.000 (1%)

Afwaardering Zalkerbos 330 € 609.000 N

Door de nieuwbouw van Kentalis stond de sloop van het oude schoolgebouw gepland in 2011 en ook de afwaardering van de boekwaarde met een omvang van € 729.000. Door vertraging heeft de sloop pas plaatsgevonden in 2012. De restant boekwaarde is daardoor lager geworden, namelijk € 609.000. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 729.000 gemeld.

Sloop tijdelijke gebouwen/Grondhuur € 120.000 N

Voor tijdelijke lokalen wordt de grond gehuurd. In de voorcalculatie hiervoor is ervan uit gegaan dat alle tijdelijke gebouwen in Rokkeveen medio 2012 zouden zijn gesloopt. Dat is uitgelopen waardoor er meer grondhuur in rekening is gebracht. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 48.000 gemeld. Verder zijn de sloopkosten voor de tijdelijke locaties hoger uitgevallen dan verwacht (€ 70.000).

Noodbouw IKC Fivelingo € 534.000 V

Door de raad is in 2012 een eenmalig budget beschikbaar gesteld voor de realisatie van een tijdelijke school bij de Fivelingo. Die is nodig vanwege de sloop en nieuwbouw. Door vertraging bij het vergunningstraject vindt de realisatie plaats begin 2013. De tegenhanger voor dit budget is een onttrekking aan de reserve algemeen dekkingsmiddel die als gevolg hiervan ook niet heeft plaatsgevonden.

Exploitatielasten derden € 246.000 N

Vanwege administratieve regelgeving worden bepaalde exploitatiekosten door de gemeente betaald die voor rekening zijn van de schoolbesturen. Tegenover dit nadeel van € 196.000 staat een gelijk voordeel aan de batenkant. Daarnaast worden leegstaande schoollokalen door de gemeente in medegebruik gegeven aan instellingen. In het verhuurtarief zijn de exploitatiekosten opgenomen, die worden doorbetaald aan de schoolbesturen, omdat zij die exploitatiekosten voor hun rekening krijgen. Omdat er meer lokalen zijn verhuurd dan geraamd, wordt meer betaald aan de schoolbesturen (€ 50.000). Aan de batenkant staat hier een hogere bate tegenover.

Combinatiefunctionarissen/ brede school € 281.000 V

Vanwege het aflopen van de bestaande regeling Combinatiefuncties zijn er minder kosten gemaakt. Tijd is besteed aan het uitwerken van een nieuwe regeling waarbij is besloten het aantal combinatiefuncties vanaf 2013 uit te breiden van de huidige 100% inzet naar 120%. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 140.000 gemeld. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een extra meevaller van € 60.000.

Sport- en cultuurcheque € 106.000 V

Ondanks extra promotie is er veel minder gebruik gemaakt van de sport- en cultuurcheque. De raad heeft motie 1211-014 aangenomen waarin is bepaald dat het budget dat niet gebruikt is voor de sport- en cultuurcheque in te zetten voor de Stichting Leergeld Zoetermeer. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 60.000 gemeld. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een extra meevaller van € 20.000.

Leerlingenvervoer € 195.000 V

Door de daling van het aantal leerlingen in het taxivervoer en een gunstige aanbesteding leerlingenvervoer is sprake van een voordeel. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 100.000 gemeld. In 2012 is geen extra begeleiding op het taxivervoer gezet. Het vervoersbedrijf heeft minder aantal kilometers in rekening gebracht (uitgevallen ritten). Er zijn geen nieuwe leerlingen aangemeld die (ver) buiten Zoetermeer met de taxi vervoerd moeten worden. In de begroting is hiermee rekening gehouden. Daarnaast is gebleken dat nieuwe aanmeldingen meer gebruik maken van het openbaar vervoer dat veel goedkoper is. In 2012 zou gestart worden met een pilot om leerlingen die gebruik maken van het taxivervoer over te brengen naar het gebruik van het openbaar vervoer. Vanwege uitstel van de pilot naar 2013 is in de prognose van de financiële waterstanden rekening gehouden met een extra meevaller van € 36.000.

ZMOK-scholen € 73.000 V

Er zijn nog geen concrete afspraken gemaakt over de bijdrage aan de Stichting Prof. Dr. Leo Kannerschool. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 50.000 gemeld.

OKE-wet (rijksregeling) € 210.000 V

De rijksmiddelen in het kader van de OKE-wet zijn in 2012 niet volledig benut i.v.m. de start van de nieuwe uitvoeringsperiode. De niet bestede rijksmiddelen worden overgeheveld naar 2013. De rijksmiddelen blijven hierdoor beschikbaar voor de OKE-regeling die doorloopt tot en met 2014. Aan het einde van de regeling vindt de definitieve afrekening met het Rijk plaats (Single information Single audit). Tegenover dit voordeel staat een gelijk nadeel aan de batenkant.

Voortijdig schoolverlaten (rijksregeling) € 182.000 N

De vooruit ontvangen gelden uit 2011 voor kwalificatieplicht, aanval op de uitval en het voortijdig schoolverlaterconvenant zijn dit jaar uitgegeven. De verantwoording van de besteding van deze specifieke rijksuitkering valt onder de SiSa (Single information Single audit). Tegenover dit nadeel staat een gelijk voordeel aan de batenkant.

CJG Meerpunt € 150.000 V

Er is door Zoetermeerse instellingen nagenoeg geen gebruik gemaakt van de gelden voor coördinatie van zorg voor "één gezin één plan" in het kader van de verdere ontwikkeling van Meerpunt. Een deel met rijksmiddelen gefinancierde hulptrajecten was eind 2011 niet afgerond waardoor het budget in 2012 is teruggevorderd. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een meevaller van € 60.000. Zie ook de toelichting aan de batenkant.

Jeugdgezondheidszorg € 155.000 N

Zoetermeer heeft voor de jeugdgezondheidszorg extra moeten bijdragen vanwege reorganisatiekosten IJGZ. Zoetermeer heeft betaling van deze bedragen in 2009 en 2010 uitgesteld en besloten deze bedragen te betalen als er begrotingsruimte zou zijn als gevolg van integratie van de jeugdgezondheidszorg in de regio Zuid-Holland West en de oprichting van de stichting JGZ ZHW (zie brief d.d. 31 maart 2010). In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een tegenvaller van € 150.000.

Kinderopvang € 72.000 V

Door het dalen van de wachtlijsten zijn er minder nieuwe initiatieven om in onderwijslokalen buitenschoolse opvanggroepen te starten. Hierdoor is een voordeel behaald op eenmalig ontwikkelingsbudget. In de prognose van de financiële waterstanden is rekening gehouden met een meevaller van € 64.000.

Overhead en loonkosten € 250.000 V

Vooruitlopend op de invulling van diverse bezuinigingstaakstellingen zijn minder uitgaven gedaan op overheadkosten zoals advisering, opleidingen en ondersteuning (€ 141.000). Daarnaast zijn vacatures van beleidsmedewerkers niet ingevuld (€ 109.000).

Overige verschillen € 96.000 N

Programma 5 Kunst, cultuur en bibliotheek

Verschil baten (voor bestemming): nadeel € 94.000 (5%)

Overige verschillen € 94.000 N

Programma 5 Kunst, cultuur en bibliotheek

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 214.000 (2%)

Beeldende kunst in de openbare ruimte € 101.000 V

Als gevolg van vertraging in de uitvoering van een aantal lopende projecten zijn de lasten circa € 100.000 lager dan begroot. Hier staat een overeenkomstig lagere onttrekking aan de reserve Beeldende kunst in de openbare ruimte tegenover.

Bij het Tweede Tussenbericht is een onderschrijding van € 60.000 gemeld.

Groot onderhoud Sociaal Culturele Accommodaties € 181.000 V

De vertraging in de geplande uitvoering van groot onderhoud aan sociaal culturele accommodaties (i.c. de vestiging hoofdbibliotheek) wordt mede veroorzaakt door aanstaande besluitvorming over de ambtelijke huisvesting. Verwachting is dat in 2013 duidelijkheid komt en er met de noodzakelijke werkzaamheden kan worden gestart.

Overige verschillen: € 68.000 N

Programma 6 Sport en bewegen

Verschil baten (voor bestemming): nadeel € 533.000 (9%)

Huurinkomsten € 100.000 N

Door een dubbel begrote verhuurinkomst bij de Olympus is er een nadeel ontstaan. Deze fout is hersteld in de begroting 2013.

Minder baten op recreatiezwemmen € 175.000 N

Door een combinatie van een slechte zomer en onduidelijkheid over de mogelijke verkoop van Aquapark Keerpunt deze zomer zijn de baten lager dan begroot op recreatiezwemmen. Gemeld in TB1.

Minder baten in nieuwe zwemprogrammering € 316.000 N

Minder baten als gevolg van aanpassingen in nieuwe zwemprogrammering.

Door de herindeling van de zwemlessen in twee in plaats van drie zwembaden moest de bezettingsgraad van de lesgroepen tijdelijk omlaag waardoor inkomstenderving voor het instructiezwemmen plaatsvond. € 70.000 N gemeld TB1.

Daarnaast heeft het afschaffen van het recreatiezwemmen (€200.000 N), het aanpassen van het doelgroepzwemmen (€20.000 N) en het geven van minder instructie zwemmen door verschuiving naar de verenigingen (€ 35.000 N) geleid tot een extra nadeel. Alle gemeld in TB2.

Overige verschillen € 58.000 V

Programma 6 Sport en bewegen

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 2.245.000 (13%)

Groot onderhoud sportaccommodaties € 329.000 V

Renovatie van het bassin van De Driesprong tijdens de zomervakantie is na problemen met het contracteren van de aannemer verschoven naar 2013. Tegenover dit voordeel staat een nadeel bij de reserves in verband met lagere onttrekking.

Uitbreiding Hockeycomplex € 780.000 V

Door uitvoering van de hockeyvelden op basis van variant B van raadsvoorstel 110538 zijn de kosten voor bomenkap en compensatie ervan beperkt. Tegenover dit voordeel staat een nadeel bij de reserves in verband met lagere onttrekking.

Verplaatsing sportverenigingen Buytenpark € 404.000 V

Voor uitbreiding van de begraafplaats met het aanliggende voormalige rugbyveld moeten verschillende sportverenigingen worden verplaatst naar een nieuw gebied voor sportaccommodaties in het Buytenpark. Het bestemmingsplan Buytenpark is in december 2012 vastgesteld, waardoor de uitvoering is vertraagd. Dit leidt tot een nadeel bij de reserves in verband met lagere onttrekking.

Zwembaden € 12.000 N

Op het product zwemmen ligt een nog niet in de begroting verwerkte (restant)taakstelling. Na verkoop van Aquapark Keerpunt wordt de begroting aangepast. €132.000 N, gemeld in TB1.

Sluiting van Aquapark Keerpunt heeft geleid tot lagere exploitatielasten € 120.000 V.

Vrijval voorziening boktor € 150.000 V

Na de verkoop van Hofstede Meerzigt in 2005 zijn door de nieuwe eigenaren boktorren geconstateerd. Het Gerechtshof Den Haag heeft in november 2010 de gemeente aansprakelijk gesteld. Eind juli 2012 is met de nieuwe eigenaren overeenstemming bereikt over de omvang van de schade. De uiteindelijke schade is lager uitgevallen dan de getroffen voorziening waardoor er nu € 150.000 vrijvalt. Gemeld TB2. Zie ook het Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen.

VTC € 62.000 V

In verband met voorgenomen nieuwbouw aan de Voorweg minder onderhoudslasten.

Loonkosten zwembaden € 68.000 V

Als gevolg van programmering volgens de zwemvisie 2013 is minder aan loonkosten uitgegeven dan begroot. In TB1 was al melding gemaakt van een voordeel van € 100.000.

Strategisch beleid sport € 104.000 V

Er zijn weinig subsidieaanvragen binnengekomen op de investeringsimpuls. Tegenover dit voordeel staat

een nadeel bij de reserves in verband met lagere onttrekking.

Binnensportaccommodaties € 40.000 V

Door inkoopvoordeel op energie en onderhoud zijn de lasten lager dan begroot.

Onderhoud sport- en spelvoorzieningen € 107.000 V

In 2009 is een bedrag van in totaal € 310.000 (advies 090768) vrijgemaakt voor het aanleggen van sport- en spelvoorzieningen in de openbare ruimte. Van dit bedrag is nog € 107.000 niet uitgegeven. Dit is onder andere nog benodigd voor de aanleg jop's, watertappunten en pannakooien in de wijken Buytenwegh, Seghwaert-Noordhove en Meerzicht. De aanleg is vanwege de consultatieprocedures vertraagd. Het is in de praktijk lastig om geschikte locaties te vinden waar alle belanghebbenden (inclusief de omwonenden) het mee eens zijn.

Overhead € 122.000 V

Vooruitlopend op de invulling van bezuinigingen zijn minder kosten op overhead gemaakt zoals advies- en opleidingskosten.

Overige verschillen € 91.000 V

Programma 7 Veiligheid

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 151.000 (67%)

Functioneel Leefijdsontslag (FLO) € 109.000 V

In de bijdrage aan de Veiligheidsregio Haaglanden is een component opgenomen voor personeelsleden die na 1 januari 2010 vervroegd uittreden. Bestuurlijk is afgesproken dat deze component jaarlijks per gemeente via nacalculatie wordt afgerekend.

Vanwege een lagere uittreding dit jaar is de afrekening positief uitgevallen.

Dit is reeds gemeld bij TB2.

Overige verschillen € 42.000 V

Programma 7 Veiligheid

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 104.000 (1%)

Mobiele camera's € 64.000 V

Op de locaties Morapad en de Boerderij-Casa zijn camera-systemen geplaatst en in winkelcentrum De Vlieger een videoaansluiting.

Overige verschillen € 40.000 V

Het saldo van de overige verschillen is € 40.000. Hierin is ook een nadeel begrepen van € 28.000 voor de lasten van het veiligheidshuis. Deze waren in het TB1 gemeld voor € 50.000.

Programma 8 Dienstverlening en bestuur

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 911.000 (40%)

Vergoedingen personeel € 413.000 V

Voor o.a. gedetacheerd personeel (zie lastenkant, externe dienstverlening), de zaterdagopenstelling van de publiekshal en het veiligheid nacht preventie team zijn vergoedingen (zowel extern als intern) ontvangen.

Persoonsdocumenten € 162.000 V

Vanwege het schrappen van de kinderbijschrijvingen per 26 juni 2012 zijn er meer ID-kaarten verkocht (€ 55.000); hierdoor zijn er ook meer rijksleges ontvangen (€ 70.000, aan de lastenkant opgenomen onder overige verschillen). Daarnaast zijn er ook iets meer huwelijken en naturalisaties uitgevoerd en iets meer rijbewijzen verkocht (€ 37.000).

Liquidatie-uitkeringen IZA en Bestuursacademie € 205.000 V

De financiële afhandeling van bovengenoemde liquidaties heeft dit jaar plaatsgevonden. Bij het Eerste en Tweede Tussenbericht is een totaalbedrag van € 205.000 gemeld.

Overige verschillen € 131.000 V

Programma 8 Dienstverlening en bestuur

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 1.772.000 (6%)

Griffie € 4.000 V

De ingezette bezuiniging uit 2010 met betrekking tot de notuleerkosten is door de raad teruggedraaid (€ 18.000 N). Voor de veranderingen in de bestuurscultuur is € 100.000 uit flankerend beleid beschikbaar gesteld. Hiervan is echter maar € 24.000 aangewend. De procedure voor wisseling van burgemeester heeft geleid tot een overschrijding van € 45.000. De presentiegelden van de commissieleden zijn met € 25.000 overschreden. De accountant heeft minder voorschotten in 2012 gedeclareerd (€ 17.000 V). Bij het Eerste Tussenbericht is een nadeel van € 130.000 gemeld (wisseling burgemeester € 70.000, notuleerkosten € 35.000 en formatie boven de sterkte bij de Griffie € 25.000).

Aanbestedingen € 60.000 N

Het cluster Aanbestedingen krijgt steeds meer bekendheid in de organisatie. Voor 2012 betekent dit een toename van begeleiding bij aanbestedingen. Om deze aanbestedingen goed te kunnen begeleiden is de formatie tijdelijk uitgebreid. De tijdelijke personeelsuitbreiding is binnen de eigen organisatie ingevuld. Bij het Eerste Tussenbericht is een bedrag van € 80.000 gemeld.

Externe audits € 85.000 V

Dit jaar hebben er geen externe audits (art. 213A) plaatsgevonden. Bij het Eerste Tussenbericht is een bedrag van € 85.000 gemeld.

Personeelsgebonden budgetten € 481.000 V

Met betrekking tot personeelsgebonden budgetten is bepaald dat de lasten beperkt moesten worden als bijdrage om het destijds verwachte negatieve resultaat om te buigen. Het betreft de budgetten gezondheidsbeleid (vanwege laag ziekteverzuim), arbeidsmarktcommunicatie (vanwege vacaturestop) en latere start van minder trainees. Bij het Eerste Tussenbericht is een bedrag van € 274.000 gemeld.

Diverse posten (kleiner dan € 100.000) € 73.000 N

Het nadeel wordt o.a. veroorzaakt door de aanschaf van apparatuur voor fraudeonderzoek bij reisdocumenten, de tegenvallende uitkomst van de Europese aanbesteding van de brandverzekering en de verhoging van de assurantiebelasting en de cateringskosten van de vrijdagavondopenstelling. Bij het Eerste Tussenbericht is een bedrag van € 81.000 gemeld.

Externe dienstverlening € 241.000 N

In 2012 worden de loonkosten van het team externe dienstverlening gedekt door de vrijval van kapitaallasten door het later vervangen van het belastingsysteem (via OAD) en inkomsten van een gedetacheerde medewerker (zie toelichting batenkant, vergoedingen personeel). Bij het Eerste Tussenbericht is een nadeel van € 196.000 gemeld.

Verkiezingen € 190.000 N

Op 12 september hebben vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer plaatsgevonden. In het Eerste Tussenbericht is een bedrag van € 200.000 gemeld.

Inkoopvoordelen € 210.000 V

De recente aanbestedingen van catering, schoonmaak en energie hebben tot lagere kosten geleid. Bij het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 115.000 gemeld. Dit voordeel is wat hoger uitgevallen. Daarnaast is de eindafrekening energie 2011 ontvangen wat resulteerde in een teruggaaf van € 53.000.

Flankerend personeelsbeleid € 181.000 V

Het resultaat betreft een herfasering omdat de besteding van de flankerend beleid middelen als gevolg van de organisatieontwikkelingen later plaatsvindt dan vooraf is ingeschat. In het Tweede Tussenbericht is gemeld dat deze herfasering € 1,5 miljoen zou bedragen. Dit is beduidend lager geworden vanwege de voorziening die gecreëerd is wegens de uitplaatsing van SBU. Daarnaast is in het Tweede Tussenbericht gemeld dat er een beroep ad € 266.000 gedaan zou worden op de reserve Flankerend beleid (oud). De activiteiten waarop onttrekking betrekking heeft, zijn vanwege de organisatieontwikkelingen doorgeschoven naar 2013.

Bedrijfsrestaurant € 92.000 V

De upgrade van het bedrijfsrestaurant heeft in verband met de afhankelijkheid van de visie huisvesting nog niet plaatsgevonden. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de Brede bestemmingsreserve.

Meerjarenonderhoudsplan € 53.000 V

In verband met de afhankelijkheid van de visie huisvesting is het onderhoudsplan niet geheel uitgevoerd. Tegenover dit voordeel staat een lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting.

Modernisering netwerkinfrastructuur € 386.000 V

De vertraagde oplevering van het onderzoeksrapport heeft geleid tot het uitstellen van de (her)investeringen in netwerkbekabeling, opslagcapaciteit en uitbreiden decentrale schakelaars. Dit heeft geleid tot vrijval kapitaallasten en vrijval van het budget voor externe projectondersteuning. Bij het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 386.000 gemeld.

P&C projecten € 200.000 V

Voor het project procesinnovatie is een budget van € 200.000 begroot waarvan de dekking uit het Investeringsfonds 2030 komt. Hoewel in 2012 concernbreed diverse trainingen en cursussen zijn georganiseerd, zal het project pas in 2013 volledig worden gestart. Vandaar dat in 2012 geen beroep is gedaan op de gereserveerde middelen in het investeringsfonds 2030 ad € 200.000.

Wijkontwikkeling € 50.000 V

Het eenmalig budget Wijkontwikkeling is in 2012 niet volledig benut. De reden hiervan is dat de afdeling Wijkmanagement meer taken en activiteiten zelf heeft uitgevoerd dan begroot. In 2013 moeten wijkontwikkelingsplannen voor de wijken Oosterheem en Noordhove worden opgesteld. Daarnaast moeten de in 2012 opgestelde wijkontwikkelingsplannen voor Dorp, Driemanspolder en Rokkeveen worden afgerond. In het Eerste Tussenbericht is een nadeel van € 25.000 gemeld.

BTW

Met ingang van 1 oktober 2012 is het hoge BTW-tarief omhoog gegaan van 19% naar 21%. Dit betekent dat de BTW die de gemeente niet kan verrekenen met de Belastingdienst als extra lasten in de begroting komt. Ingeschat wordt dat dit ongeveer € 300.000 op jaarbasis is en € 75.000 voor 2012. Deze extra lasten komen op diverse programma's voor. In het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 75.000 op programma 8 gemeld.

Verzendkosten € 58.000 V

De verzendkosten zijn gedaald door lagere volumes door digitalisering van o.a. raadstukken maar ook door ingevoerde standaardverzending met een overkomstduur van 48 uur tegen lagere tarieven.

Niet ingevulde vacatures € 624.000 V

De forse bezuinigopgave in combinatie met de organisatieontwikkelingen heeft in 2012 geleid tot een vacaturestop. Met name bij ondersteunende functies zoals control, financiën en P&O resulteren deze vacatures tot een onderuitputting van loonbudget. Bij het Tweede Tussenbericht is een bedrag van € 385.000 gemeld.

Overige verschillen € 88.000 N

Programma 9 Inrichting van de stad

Verschil baten (voor bestemming): nadeel € 18.715.000 (29%)

Grondbedrijf € 13 mln. N

Zie de toelichting onder de lasten

Opbrengsten erfpacht € 100.000 N

Voor de incidentele verkoopopbrengsten en de huren en pachten is bij het Tweede Tussenbericht gemeld dat er voor € 100.000 minder aan opbrengsten kon worden gerealiseerd als gevolg van huuropzeggingen en door minder incidentele grondverkoop.

Mobiliteit € 1.097.000 N

Het nadeel op de subsidie-inkomsten is gerelateerd aan de lasten. De daarmee samenhangende inkomsten zijn daardoor € 1.577.000 (nadelig) lager.

In de opbrengsten zijn ook subsidievoordelen begrepen van € 480.000 waarmee in de begroting geen rekening was gehouden. Dit is gemeld in het TB2. Het voordeel is gestort in de reserve investeringsfonds 2030.

Verlengde Oosterheemlijn € 4,5 mln. N

Zie de toelichting bij de lasten Verlengde Oosterheemlijn.

Investing stedelijke vernieuwing (ISV) € 331.000 N

Zie de toelichting bij de lasten stedelijke vernieuwing (ISV)

Resultaat kostenplaatsen € 110.000 V

Het resultaat van de kostenplaatsen sluit met een voordeel van € 110.000.

Exploitatieresultaat vastgoed € 112.000 V

Tegenover het voordelige resultaat staat ook een nadeel van € 130.000. Per saldo sluit het exploitatieresultaat van het vastgoed nagenoeg neutraal.

Overig € 91.000 V

Programma 9 Inrichting van de stad

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 25.015.000 (35%)

Grondbedrijf € 16,1 mln. V

Financiële analyse Grondbedrijf in hoofdlijnen

Bij de resultaten van het Grondbedrijf is er een relatie tussen de lasten, baten, onttrekkingen en stortingen aan reserves en de boekwaarde van grondexploitaties op de balans. Het saldo van deze posten sluit op nul. In de paragraaf Grondbeleid is een inhoudelijke toelichting opgenomen op de uitvoering van het grondbeleid en de prognose van resultaten van grondexploitaties, winstneming, verloop van reserves en het resultaat van het Grondbedrijf. Door de aanhoudende crisis is er in 2012 op projecten minder voortgang geweest dan begroot.

Het **voordeel in de lasten (€ 16,1 mln.)** heeft betrekking op vertragingen van verwervingen bij projecten als Culturele As, Dwarstocht en Palenstein waardoor ook de kosten voor sloop en bouwrijpmaken later zullen worden gerealiseerd. Daarnaast zijn er ook vertragingen in het bouw- en woonrijpmaken (in 2012 wel aanbesteed) van onder meer Centrum Oosterheem en de bouw van de Brug Nieuwe Driemanspolder-Westerpark.

Het **nadeel in de baten (€ 13,0 mln.)** heeft betrekking op vertragingen in grondverkoop in Oosterheem (ondermeer de verkoop aan NBD). Daarnaast zijn de verkopen van gronden in Bouwen voor Buytenwegh en Zegwaartseweg-Noord vertraagd. De politieacademie gaat definitief niet door waardoor deze opbrengst niet gerealiseerd wordt (€ 1,1 miljoen).

De **hogere storting in de reserves (€ 6,47 mln.)** betreft € 1,38 miljoen meer in het Investeringsfonds 2030 en € 5,09 miljoen meer dan begroot in de Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. De storting van het resultaat gebeurt volgens de systematiek van de zogenaamde "sluisjes van Latenstein" voor 50% in de Reserve Investeringsfonds 2030 en 50% in de reserve versterking FIPO. Dit resulteert in een hogere storting van € 1,38 miljoen in beide reserves. Deze hogere stortingen worden met name veroorzaakt door de aanpassing van de grondexploitatie Culturele As naar aanleiding van besluitvorming bij de Perspectiefnota (aanpassen Markt en Marseilleepad) (+ € 2,2 miljoen). Ook de voorziening nadelige complexen van de Van Leeuwenhoeklaan en Vijverhoek zijn gedeeltelijk vrijgevallen door een gunstiger prognose van het resultaat (+ € 1,2 miljoen) en de winstneming vanuit Restgronden is door het afsluiten van de Kleurlaan vervroegd vrijgevallen (+ € 0,9 miljoen). Door vertraging in de projecten is minder winst dan geprognosticeerd gerealiseerd bij onder andere Oosterheem, Zegwaartseweg Noord en Bouwen voor Buytenwegh (- € 1,3 miljoen). Ook zijn diverse boekwaarden afgewaardeerd door een voorziening te vormen of te verhogen (Watertoren, SnowWorld, Bladgroen, Lactohoeve en Zorghart) ten laste van het resultaat van het Grondbedrijf (- € 1,0 miljoen) en is van Woonhart2 en het complex Uit te voeren werken een deel van de positieve boekwaarde vrijgevallen ten gunste van het resultaat (+ € 0,8 miljoen). Daarnaast heeft de afwijking in de storting in de reserves te maken met de afoming van de reserve financiële positie Grondbedrijf ad € 1,6 miljoen. Dit is een verschuiving omdat deze als negatieve toevoeging begroot stond. (zie ook hogere onttrekking). Bovendien diende een aanvulling van € 2,1 miljoen aan het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf plaats te vinden. Deze is gestort in de reserve financiële positie van het Grondbedrijf. Bij het Tweede Tussenbericht is gemeld dat € 2,1 miljoen diende te worden aangevuld in relatie tot de weerstandsratio van het Grondbedrijf.

De **hogere onttrekking aan reserves (€ 3,3 miljoen)** betreft € 1,89 miljoen meer aan het Investeringsfonds 2030, € 1,6 miljoen meer aan de Reserve financiële positie en € 0,19 miljoen minder

aan de Reserve risico's. De hogere onttrekking aan de het Investeringsfonds 2030 wordt voornamelijk veroorzaakt door een aanvulling van € 2,1 miljoen aan het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf. Daarnaast is minder (strategisch) vastgoed aangekocht dan begroot waardoor er minder aan het Investeringsfonds 2030 (voorheen reserve Strategische Aankopen) onttrokken is. De lagere vrijval van de gevormde risicoreserve wordt veroorzaakt door de vertraagde voortgang van projecten. De hogere onttrekking aan de reserve financiële positie betreft een verschuiving met de afoming van de reserve financiële positie Grondbedrijf ad € 1,6 miljoen (zie ook lagere storting). Bij het Tweede Tussenbericht is gemeld dat € 2,1 miljoen diende te worden aangevuld in relatie tot de weerstandsratio van het Grondbedrijf.

Mobiliteit € 3,53 mln. V

De mobiliteitswerken 2012 zijn voorbereid en worden uitgevoerd in 2013. In totaal wordt ca. € 3,53 miljoen uitgegeven in 2013. Dit betreft o.a de voorsorteervakken Lansinghageweg en lasten voor het verkeersplan Dorp. In TB2 was hiervan € 0,7 miljoen gemeld. Tegenover de lagere lasten staat een verlaging van de reserve (€ 1,95 miljoen) en subsidie-inkomsten (€ 1,58 miljoen).

Verlengde Oosterheemlijn € 4,5 mln. V

Op het project verlengde Oosterheemlijn is € 4,5 miljoen minder uitgegeven. Bij het TB2 is een bedrag van € 3,5 miljoen gemeld. Tegenover de lagere lasten staan ook lagere subsidie-inkomsten van Haaglanden. De Verlengde Oosterheemlijn is nagenoeg afgerond. De restpunten worden nog ingevuld en werkzaamheden zoals de stroomvoorziening lopen door eind zomer/ begin najaar. De projectorganisatie wordt afgebouwd op basis van de afnemende werkzaamheden.

Wijkplan Palenstein € 529.000 V

In het jaar 2012 is € 529.000 minder uitgegeven dan begroot. Oorzaken van deze lagere uitgaven hebben te maken met een latere fasering van de geplande activiteiten en een andere gewenste invulling van bepaalde activiteiten door de bewoners, waardoor meer voorbereidingstijd noodzakelijk is om tot een definitief plan te komen. Bij het TB2 was reeds gemeld dat dit bedrag niet volledig in 2012 zal worden besteed. Tegenover het voordeel in de lasten staat een lagere onttrekking uit de brede bestemmingsreserve.

Investing stedelijke vernieuwing (ISV) € 344.000 V

De projecten herinrichting Burg. Wegstapelplein, Verbinding Stadshart met Woonhart en bewegwijzering binnenstad worden zoals gemeld in TB2 voorbereid en in 2013 uitgevoerd. Tegenover de lagere lasten staat ook een lagere subsidie ISV.

Lasten externe inhuur bestemmingsplannen € 168.000 N

Het is van groot belang dat op 1 juli 2013 alle bestemmingsplannen zijn geactualiseerd. Door ziekte en zwangerschap bleek het halen van deze datum een knelpunt te worden. Daarom is extern personeel ingehuurd, hetgeen tot € 118.000 hogere kosten leidde. Door de extra inzet op de actualisatie van bestemmingsplannen stegen ook de lasten voor het verrichten van verkeersonderzoeken met € 50.000. In TB2 werd al melding gemaakt van een verwachte afwijking van € 125.000.

Groot onderhoud ambtelijke huisvesting € 256.000 V

Op het groot onderhoud aan de ambtelijke huisvesting is € 255.000 niet uitgegeven in afwachting van besluitvorming over de ambtelijke huisvesting. Verwachting is dat in 2013 duidelijkheid komt en er met de noodzakelijke werkzaamheden kan worden gestart. Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking uit de reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting .

Exploitatieresultaat vastgoed € 130.000 N

Tegenover het nadelige resultaat staat ook een voordeel van € 112.000. Per saldo sluit het exploitatieresultaat van het vastgoed nagenoeg neutraal.

Overig € 54.000 V

Programma 10 Economie

Verschil baten (voor bestemming): nadeel € 568.000 (47%)

Reclame inkomsten € 446.000 N

De verwachte reclame-inkomsten voor zowel de billboards als voor een reclamemast konden in 2012 niet worden gerealiseerd. In TB1 werd melding gemaakt van een tegenvaller van € 565.000. Door een eerste termijn voor reclame inkomsten billboards te factureren (zie lasten) en door een hogere opbrengst uit een tijdelijke exploitatieovereenkomst met een nieuwe marktpartij valt de tegenvaller lager uit.

Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Noordelijke Bedrijventerreinen € 72.000 N

Zie de toelichting bij de lasten.

Overige verschillen € 50.000 N

Programma 10 Economie

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 50.000 (2%)

Storting in voorziening dubieuze debiteuren € 101.000 N

De reclame-inkomsten voor billboards konden wegens faillissement van de exploitant niet gerealiseerd worden. Om onze rechten in het faillissement zeker te stellen is een eerste termijn van € 101.000 gefactureerd en is voor eenzelfde bedrag een storting gedaan in de voorziening dubieuze debiteuren, zoals ook gemeld in TB2.

Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Noordelijke Bedrijventerreinen € 72.000 V

Zoals gemeld in TB2 kon wegens onvoldoende draagvlak onder de ondernemers de invoering van de BIZ voor dit gebied geen doorgang vinden. Er werden dus geen BIZ bijdragen ontvangen voor dit gebied. Vervolgens vond de geraamde doorbetaling dus ook niet plaats.

Overige verschillen € 79.000 V

Deze verschillen bestaan onder andere uit een voordeel wegens lagere lasten voor het programma Sociaal Economische Agenda (€ 80.000) en lagere lasten voor het kernteam transformatie kantoren (€ 23.000). Er zijn overige nadelen van € 24.000.

Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 250.000 (11%)

Eindverdeling budget woninggebonden subsidies (BWS) € 463.000 V

De verdeling van de restantbudgetten van het Budget Woninggebonden Subsidies resulteerde in een voordeel voor de gemeente Zoetermeer van € 463.000 met de voorwaarde dat dit bedrag wordt besteed ter stimulering van het woonbeleid. Dit voordeel is gemeld in TB2 en is gestort in het Investeringsfonds 2030.

Bouwleges € 133.000 N

Het verschil op bouwleges is € 133.000 nadelig. Bij TB1 en TB2 is een totaal nadeel gemeld van € 0,8 miljoen met als oorzaak dat er door de crisis minder woningen zijn opgeleverd. In de prognose van TB3 is dit positief bijgesteld met € 0,1 miljoen zodat de prognose € 0,7 miljoen nadelig werd. Het grote verschil tussen de prognose en de rekening heeft met name twee oorzaken. Van een project waren de bouwkosten in de prognose veel lager ingeschat dan de werkelijk bouwkosten. De hogere bouwleges ten opzichte van de prognose waren € 0,3 miljoen. Daarnaast werd in de prognose rekening gehouden met € 0,2 miljoen aan restituties naar aanleiding van lopende bezwaren. Inmiddels zijn deze bezwaren afgehandeld en was restitutie niet aan de orde.

Overige verschillen € 80.000 N

Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 1.138.000 (12%)

Normalisatie woonwagenlocaties € 508.000 V

De gesprekken met de bewoners van de woonwagenlocatie Bleiswijkseweg lopen na de integrale schouw eind 2011 stroef, waardoor een herinrichting van de woonwagenlocatie zich in 2012 heeft beperkt tot het

opknappen van een (huur)woonwagen die in slechte staat verkeert en de herinrichting van de plaats waar de vuilcontainers staan. Hierdoor werd ook minder onttrokken aan het Investeringsfonds 2030.

Bijdrage in de bouw van 10 gehandicaptenwoningen, 80 duurzame sociale eengezinswoningen en 40 jongerenwoningen in Oosterheem € 226.000 V

Het project van vier gehandicaptenwoningen in Waterzicht en de bouw van tachtig eengezinswoningen zijn niet meer uitgevoerd door Vestia en worden mogelijk overgenomen door een andere corporatie. Het hierdoor ontstane voordeel is gemeld in TB2 en bedraagt € 185.000. De veertig jongerenwoningen zijn in 2012 opgeleverd, de bijdrage bedroeg € 40.000 minder dan geraamd. Dit leidde tot een lagere onttrekking aan het Investeringsfonds 2030 van € 226.000.

Transformatie kantoor Engelandlaan € 620.000 V

De verwachte uitbetaling van de eerste vijftig procent van de gemeentelijke bijdrage in het transformatietraject vond nog niet in 2012 plaats. Transformatieprojecten laten zich lastig plannen, vanwege de vele partijen die erbij betrokken zijn. Daardoor ontstond vertraging in de planvorming en werd er ook geen onttrekking gedaan aan het Investeringsfonds 2030.

Omgevingsdienst Haaglanden € 188.000 V

Zoals gemeld in TB1 kan door de invoering van de omgevingsdienst Haaglanden op 1 januari 2013 in plaats van 1 september 2012 een bedrag van € 188.000 incidenteel vrijvallen.

Extra inzet personeel € 218.000 N

Op aan aantal dossiers is extra inzet nodig geweest. Dit heeft geleid tot een overschrijding van de lasten. Het betreffen onder andere de volgende dossiers: invoering van het Bouwbesluit 2012, het project Doorbraak in dienstverlening (in samenwerking met de gemeente Delft), het project procesverbeteringen Wabo (verdere ontwikkeling van de automatisering en doorvoeren van procesverbeteringen in relatie tot "lean management"), ondersteuning bij bezwaar en beroep van het dossier Moskee.

Ziekteverzuim handhaving openbare ruimte en APV en evenementenvergunningen € 192.000 N

Bij het team handhaving openbare ruimte en bij APV- en evenementenvergunningen is sprake van een hoog ziekteverzuim (> 10%). Dit heeft als gevolg dat er geen dekking is voor deze loonkosten.

Overige verschillen € 6.000 V

Programma 12 Openbaar gebied

Verschil baten (voor bestemming): voordeel € 244.000 (7%)

Dagelijks en periodiek beheer en onderhoud riolering € 114.000 N

Dit betreft vooral lagere baten van de aanleg van nieuwe huisaansluitingen, als gevolg van vertraging in de woningbouwproductie. Hier staan ook lagere lasten tegenover.

Betaald parkeren € 25.000 N

Op het betaald parkeren is een nadeel ontstaan van € 215.000. In TB1 is dit gemeld voor € 190.000. In de begroting zijn de lagere opbrengsten van € 190.000 als negatieve stelpost onder de uitgaven opgenomen. Zonder deze negatieve stelpost bedragen de lasten € 10.000 voordelig (=180 nadelig en 190 voordelig) en de baten € 215.000 nadelig (=25 nadelig en 190 nadelig). Het nadeel is behaald op alle opbrengstcategorieën (naheffingen, vergunningen en het parkeren op het maaiveld).

Groot onderhoud bovengronds € 377.000 V

Verschillende werken voor groot onderhoud zijn gecombineerd met projecten waarvoor subsidie is verkregen. Tegenover deze extra inkomsten staan ook extra uitgaven. Dit is gemeld (gesaldeerd) bij de waterstanden.

Dagelijks en periodiek onderhoud wegen € 80.000 V

De afwijking is veroorzaakt door verhaal van schade door oliesporen. Tegen over deze opbrengsten staan ook kosten. Het aantal gebeurtenissen is jaarlijks wisselend. De taakstelling van € 10.000 op meer inkomsten uit schadeverhaal kan hiermee wel structureel ingevuld worden.

Begraafplaatsen € 91.000 N

Het afgelopen jaar heeft er verschuiving plaatsgevonden van duurdere koopgraven naar de goedkopere algemene graven. Daarnaast hebben er meer bijzettingen plaatsgevonden in al gekochte graven. Per saldo levert dit een nadeel op van € 91.000.

Overige verschillen € 17.000 V

Programma 12 Openbaar gebied

Verschil lasten (voor bestemming): voordeel € 2.882.000 (8%)

Dagelijks/periodiek onderhoud openbare ruimte € 638.000 V

Bij de samenstelling van de begroting 2012 bleek dat de door de raad besloten kwaliteitsverlaging door de eind 2011 tegenvallende aanbestedingsresultaten, niet de verwachte besparing opleverde. Dat heeft geleid tot terughoudendheid in de aanvullende opdrachtverlening aan aannemers en leidde er ook toe dat op dat moment nog niet overzien kon worden in welke mate de taakstelling op outputreductie ingevuld kon worden. In TB2 is € 100.000 minder kosten voor dagelijks en periodiek onderhoud kunstwerken gemeld. Een aantal oorzaken is aan te wijzen die geleid hebben tot de aangegeven kostenbesparing op de verschillende onderdelen van het dagelijks en periodiek onderhoud in de loop van het jaar. Vastgesteld is dat er minder vandalisme is gepleegd en graffiti is aangebracht, er zijn 4% minder meldingen gedaan en door de teruglopende woningbouwproductie is in de wijk Oosterheem ook minder servicewerk noodzakelijk gebleken.

Omdat de komende jaren een aantal bruggen vervangen moeten worden zijn minder periodieke onderhoudswerkzaamheden, zoals schilderwerk uitgevoerd. Door de inhaalslag in groot onderhoud verharding behoefde incidenteel minder periodiek onderhoud aan wegen en paden uitgevoerd te worden.

Naar verwachting kan een deel van het voordeel nu structureel bijdragen aan verdere invulling van de bestaande taakstellingen op het onderhoud van de openbare ruimte.

Gladheidsbestrijding € 159.000 V

Het winterweer viel zowel begin als eind 2012 mee, waardoor minder kosten gemaakt zijn voor de gladheidsbestrijding. De inzet van borstelmachines voor fietspaden heeft waardering geogst van de Echte Nederlandse Fietsersbond (ENFB).

Pilot bewonersparticipatie € 65.000 V

In TB2 is aangegeven dat het zwaartepunt van de pilot bewonersparticipatie in 2013 ligt.

E- oplaadpunten € 25.000 V

In het TB2 is € 20.000 gemeld. Zie verder de toelichting W2.

Integrale inrichting en beheersvisie openbare ruimte € 90.000 V

Door vertraging bij de ontwikkeling van landelijke regelgeving en te ontwikkelen software voor de basisregistraties en beheersystemen konden de verwachte investeringen nog niet allemaal gedaan worden. Daardoor zijn er lagere kapitaal- en bijbehorende lasten. Dit is gemeld in TB2 voor € 90.000.

Betaald parkeren € 180.000 N

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de baten.

Project Visie openbare ruimte € 571.000 V

Voor de deelprojecten randgroen Buytenwegh en Burgemeester Venedepark zijn met de bewoners ontwerpen gemaakt. Deze worden in 2013 uitgevoerd en niet zoals gepland in 2012. In 2012 zijn het Binnenpark en de Weidse Weide afgerond. Een bedrag van € 300.000 is gemeld in TB2. Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan het investeringsfonds 2030.

Afkoop onderhoud Bentwoud € 1.776.000 V

De overdracht van het onderhoud in Bentwoud aan Staatsbosbeheer heeft nog niet plaatsgevonden. In TB2 is € 1,78 miljoen gemeld. Tegen over deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan het investeringsfonds 2030.

Parkeerplaatsen € 224.000 V

De aanleg van extra parkeerplaatsen wordt in Seghwaert (omgeving Gaardedreef) en Meerzicht (omgeving Bredewater) gecombineerd met de in 2013 geplande vervanging van de bomen en herinrichting. In 2013 worden de extra parkeerplaatsen in Rokkeveen gerealiseerd. Tegen over deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking aan het investeringsfonds 2030.

Groot onderhoud bovengronds € 532.000 V

Ten opzichte van de begroting is er een voordeel op de kosten van groot onderhoud bovengronds. In de

loop van 2012 was er sprake van vertraging in de werkzaamheden en daardoor lagere kosten (melding € 2,4 miljoen in TB2) maar door invoering van een nieuwe manier van werken voor groot onderhoud is een groot deel van de achterstand in het laatste kwartaal ingelopen. Het voordeel bedraagt € 532.000. In de memo financiële waterstanden is een voordeel van 0,4 miljoen gemeld. Daarnaast zijn extra uitgaven gedaan voor projecten ter grootte van € 377.000 waar subsidie-inkomsten tegenover staan (zie baten). Tegenover de lagere lasten (en hogere bate) staat een lagere onttrekking uit de reserve groot onderhoud van in totaal € 909.000 (377+532).

Loonkosten en kostenplaatsen € 469.000 N

Door vooral de vergrijzing zijn de werkelijke loonkosten hoger dan het beschikbare P-budget. Dit is gemeld in het TB2 tot een bedrag van € 175.000.

De uitplaatsing van SBU naar de markt en een organisatorische herschikking van NME heeft een stevige impact op de achterblijvende afdeling, waarin dan ook de nodige aanpassingen doorgevoerd moeten worden om de overgang naar regievoering op alle uitvoering goed vorm te kunnen geven. Om te komen tot daardoor noodzakelijk gebleken aanpassing van de manier van werken zijn de relevante werkprocessen van Stadsbeheer doorgelicht en is een aanzet gemaakt voor een aangepast bedrijfsplan en organisatieplan.

Uitplaatsing SBU € 956.000 N

De uitplaatsing van Stadsbeheer Uitvoering leidt tot eenmalige lasten zoals het verlies op de bestaande tractiemiddelen € 229.000, de eenmalige afkoop van variabele looncomponenten € 524.000 en de kosten vakantiegeld voor de maanden juni t/m december en de uitbetaling van restant verlofuren € 203.000.

Dagelijks en periodiek onderhoud riolering € 273.000 V

Dit betreft voor € 93.000 een voordeel i.v.m. meevallende lasten voorgaande jaren. Het resterend bedrag van € 120.000 bestaat vooral uit lagere lasten van huisaansluitingen. Hier staan ook lagere baten tegenover. Voor de afvloeiing van hemelwater van de puinstortplaats Noord-west in het oppervlaktewater moet waterschapsbelasting worden betaald. De afrekening 2009 geeft een eenmalige bate van € 60.000.

Begraafplaatsen € 88.000 V

De investering voor de uitbreiding Bosgebied is nog niet in exploitatie genomen. Dit geeft lagere kapitaallasten en lagere lasten dagelijks beheer.

Overige verschillen € 46.000 V

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Verschil lasten (voor bestemming): nadeel € 2.183.000 (102%)

Vrijval kapitaallasten belastingsysteem € 196.000 V

De vervanging van het belastingsysteem heeft in 2010 niet plaatsgevonden; gelet op prestaties en ontwikkelingen was een uitstel van de vervanging mogelijk. Het uitstel van de vervanging leidt in 2012 tot de incidentele vrijval van de geraamde kapitaallasten van het vervangingskrediet voor € 196.000. Dit voordeel is eerder gemeld in het TB1.

Voorziening dubieuze belastingdebiteuren € 290.000 N

Een herijking van de debiteurenpositie wijst uit dat sprake is van toenemende risico's van het niet kunnen voldoen aan eerder opgelegde aanslagen. Voor deze risico's is een storting van € 626.000 in de voorziening dubieuze belastingdebiteuren gedaan; in de begroting was rekening gehouden met een storting van € 336.000.

Taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen € 3.000.000 N

De specifieke uitkering voor het Centrum voor Jeugd en Gezin is in 2012 niet geraamd. Bij de reservering voor de decentralisatieuitkeringen was rekening gehouden met deze mutatie. Hierdoor ontstaat een nadeel. De hogere algemene uitkering is aan de batenkant verantwoord.

Rente reserves en voorzieningen € 1.000.000 V

De rente die is toegerekend aan de reserves en voorziening Grondbedrijf is als gevolg van dalende rente € 1.000.000 lager dan geraamd. Tegenover deze lagere toerekening rente staat een lagere renteopbrengst aan de baten kant. Deze maakt onderdeel uit van de lagere renteopbrengst van € 2.500.000.

Post onvoorzien € 123.000 V

Op deze post is een voordeel van € 123.000 gerealiseerd omdat de gehele post als bijdrage aan de bezuinigingen is aangewend, zoals gemeld bij het Tweede Tussenbericht.

Overige verschillen € 212.000 N

De overige verschillen bestaan uit de reserveringen voor lonen en prijzen die niet begrotingstechnisch zijn aangepast en de taakstellingen van het wenkend perspectief die gerealiseerd zijn op programma 8, zoals gemeld bij het Tweede Tussenbericht. Verder waren er extra uitgaven aan deurwaarderswerkzaamheden en kleine afwijkingen met betrekking tot de kosten van de uitvoering van de Bedrijfsinvesteringszones, personeelskosten en de uitvoering van de hondencontroles.

Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen / baten (voor bestemming)

bedragen x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting		Rekening (3)	Verschil (3) – (2)
	primitief (1)	na wijz. (2)		
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is	31.371	31.525	31.204	-321
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	120.717	120.717	123.863	3.146
Dividend	2.304	2.304	2.390	86
Saldo compensabele BTW en uitkering BTW-compensatiefonds	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	13.059	14.581	14.700	119
Totaal	167.451	169.127	172.157	3.030

De lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	Begroting		Rekening (3)	Verschil (3) – (2)
	primitief (1)	na wijz. (2)		
Onroerende-zaakbelastingen	30.632	30.783	30.495	-288
Hondenbelasting	455	457	434	-23
Toeristenbelasting	239	240	237	-3
Precariobelasting	45	45	37	-8
Afrondingsverschil	0	0	1	1
Totaal	31.371	31.525	31.204	-321

Onroerende-zaakbelastingen

Dit betreft de belasting voor het eigenarendeel van de OZB op woningen en niet-woningen en het gebruikersdeel van de OZB op niet-woningen.

De OZB-opbrengst over 2012 bedraagt € 30,5 miljoen. Dat is € 0,3 miljoen lager dan de begroting na wijziging.

Deze lagere opbrengst wordt veroorzaakt door een grotere waardedaling op woningen dan begroot, een lagere woningtoename dan geraamd en een hoger leegstandspercentage bij niet-woningen.

Hondenbelasting

De opbrengst over 2012 is € 20.000 lager dan begroot. Dit komt door meer af- dan aanmeldingen van honden. Over oude jaren is ten gunste van 2012 nog een (niet begrote) negatieve opbrengst door verminderingen gerealiseerd van € 3.000.

Toeristenbelasting

De opbrengst over 2012 is € 3.000 lager dan begroot. Dit komt door minder overnachtingen dan begroot.

Precariobelasting

De opbrengst over 2012 is € 6.000 lager dan begroot. Over oude jaren is ten gunste van 2012 nog een (niet begrote) negatieve opbrengst door verminderingen gerealiseerd van € 2.000.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De uitkering over 2012 van € 123,4 miljoen is gebaseerd op de decembercirculaire 2012 van het Ministerie van BZK, de laatste uitkeringsspecificatie (van februari 2013) en een inschatting van het nog te verrekenen bedrag (€ 0,2 miljoen voor het Nationale Uitvoeringsprogramma dat in 2015 weer terugbetaald moet worden aan het Rijk en € 0,7 miljoen als inschatting van de onderuitputting op Rijksniveau dat in de meicirculaire 2013 wordt verrekend). Deze uitkering is € 2,7 miljoen hoger uitgevallen dan begroot, met name als gevolg van het feit dat de specifieke uitkering voor het Centrum van Jeugd en Gezin is omgezet in een decentralisatie-uitkering en nu onderdeel uitmaakt van de algemene uitkering. In het TB2 is een nadeel van € 1,2 miljoen aan de raad gemeld (gevolgen

Toelichting op de programmarekening

meicirculaire 2012). In het TB3 (per december 2012) is ten opzichte van het TB2 een verbetering van € 1 miljoen gemeld (gevolgen septembercirculaire 2012). Wegens afrekeningen over oude jaren (2010 en 2011) is in 2012 per saldo nog € 0,4 miljoen als baat verantwoord. Hiervoor was niets begroot.

Het dividend bestaat uit

Dividend	Begroting		Rekening (3)	Verschil (3) – (2)
	primitief (1)	na wijz. (2)		
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	6	6	4	-2
Aandelen en winstbewijzen ENECO	2.298	2.298	2.386	88
Totaal	2.304	2.304	2.390	86

bedragen x € 1.000

Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente bezit 3.510 aandelen van de BNG à € 2,50 = € 8.775.

De BNG heeft in 2012 van de nettowinst over 2011 van € 256 miljoen (over 2010 € 257 miljoen) 25% (over 2010 50%) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit komt neer op € 1,15 per aandeel (over 2010 € 2,30). Deze dividenduitkering heeft voor de gemeente Zoetermeer € 4.037 opgeleverd (over 2010 € 8.073) en is ten gunste van het boekjaar 2012 gebracht.

Aandelen ENECO

De gemeente bezit 2,34% van het aandelenkapitaal (116.280 aandelen).

Eneco heeft in 2012 van het nettoresultaat over 2011 van € 204 miljoen, 50% (over 2010 50%) als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders. Dit komt neer op € 20,52 per aandeel (over 2010 € 14,18). Deze dividenduitkering heeft voor de gemeente Zoetermeer € 2.386.066 opgeleverd (over 2010 € 1.648.850) en is ten gunste van het boekjaar 2012 gebracht. Dit is € 88.000 meer dan begroot. In de Perceptiefnota / Eerste Tussenbericht is melding gemaakt van een hoger dividend van afgerond € 100.000.

Saldo compensabele BTW en uitkering BTW-compensatiefonds

Met ingang van 2007 is de door het Rijk gehanteerde 'vereveningsbijdrage' komen te vervallen. Daardoor ontvangt de gemeente niet langer meer een lager bedrag dan het gedeclareerde bedrag.

De overige algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

Overige algemene dekkingsmiddelen	Begroting		Rekening (3)	Verschil (3) – (2)
	primitief (1)	na wijz. (2)		
Invordering belastingen	260	260	337	77
Bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen	12.799	14.321	11.854	-2.467
Vrijval voorziening juridische geschillen	0	0	166	166
Saldo kostenplaats kapitaallasten	0	0	2.343	2.343
Totaal	13.059	14.581	14.700	119

bedragen x € 1.000

De opbrengst *invordering belastingen* betreft vervolgingskosten en aan de gemeente Pijnacker-Nootdorp doorbelaste personeelskosten.

De berekende *bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen* (het eigen vermogen en de voorzieningen) voor 2012 is afgerond € 2,5 miljoen lager uitgevallen dan geraamd. Dit komt doordat de nacalculatorische marktrente 1,57% lager is dan begroot. Overigens heeft dit verschil geen effect op het rekeningsresultaat. De rentebijdrage op de reserves en de waarde-aanpassing van de voorzieningen is namelijk navenant lager.

Uit de *voorziening juridische geschillen* heeft een vrijval van afgerond € 166.000 plaatsgevonden vanwege de afronding van een juridisch geschil in 2012. Hiervoor was niets begroot. Wel is in het TB2 een vrijval van € 150.000 gemeld (bij programma 6).

Het positief *saldo op de kostenplaats kapitaallasten* ad € 2,3 miljoen wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door de lagere rentebijdrage op reserves en voorzieningen, zie "Bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen" in bovenstaande tabel. Het saldo van de kostenplaats kapitaallasten wordt conform de daarvoor geldende afspraken, verrekend met de rente-egaliseringsreserve en heeft geen effect op het rekeningsresultaat. Bij het TB2 is in de paragraaf Financiering melding gemaakt van een positief saldo op de kostenplaats kapitaallasten.

Mutaties reserves / resultaatbestemming

Onttrekkingen aan reserves

bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Progr. nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
1	Sociale voorzieningen	40	40	40	0 V
2	Welzijn en zorg	142	92	92	0 V
3	Duurzaam en groen	3.067	3.067	2.486	581 N
4	Jeugd en onderwijs	3.207	3.745	3.606	139 N
5	Kunst, cultuur en bibliotheek	1.316	1.316	1.035	281 N
6	Sport en bewegen	3.306	3.306	1.689	1.617 N
7	Veiligheid	0	13	13	0 V
8	Dienstverlening en bestuur	345	595	241	354 N
9	Inrichting van de stad	4.420	11.104	11.601	497 V
10	Economie	45	295	192	103 N
11	Wonen, bouwen en omgevingsrecht	2.814	3.708	2.349	1.359 N
12	Openbaar gebied	10.148	10.148	6.660	3.488 N
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	8.050	8.976	24.021	15.045 V
	Afrondingsverschil	1	1	0	1 N
	Totaal	36.901	46.406	54.025	7.619 V

Toevoegingen aan reserves

bedragen x € 1.000 (V=voordeel; N=nadeel)

Progr. nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil begroting na wijziging en rekening
1	Sociale voorzieningen	0	0	0	0 V
2	Welzijn en zorg	0	0	0	0 V
3	Duurzaam en groen	1.010	1.010	947	63 V
4	Jeugd en onderwijs	2.641	1.990	1.990	0 V
5	Kunst, cultuur en bibliotheek	183	183	183	0 V
6	Sport en bewegen	693	693	693	0 V
7	Veiligheid	0	0	63	63 N
8	Dienstverlening en bestuur	-34	19	257	238 N
9	Inrichting van de stad	9.778	5.099	12.006	6.907 N
10	Economie	0	0	0	0 V
11	Wonen, bouwen en omgevingsrecht	0	0	463	463 N
12	Openbaar gebied	7.051	7.051	7.051	0 V
	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorz.	6.769	8.788	23.951	15.163 N
	Afrondingsverschil	1	1	1	0 V
	Totaal	28.092	24.834	47.605	22.771 N

Toelichting verschillen tussen de begroting na wijziging en de rekening per programma, onderdeel mutaties reserves / resultaatbestemming

Programma 3 Duurzaam en groen

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 581.000

Lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud ondergrondse containers € 443.000 N

Door het achterblijven bij de uitvoering van geplande werkzaamheden aan ondergrondse containers kon ook een lager bedrag worden onttrokken aan de reserve. Zie toelichting lasten

Lagere onttrekking aan het Investeringsfonds 2030 voor Duurzaam Zoetermeer € 73.000 N

Hogere onttrekking van € 91.000 door meer subsidie verstrekt aan particuliere huiseigenaren/bewoners. Zie toelichting lasten. Door lagere lasten voor gevelisolatie en plaatsing van geluidsschermen is € 164.000 minder onttrokken aan het Investeringsfonds 2030. Zie toelichting lasten.

Lagere onttrekking aan de reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting € 65.000 N

Niet alle geplande werkzaamheden groot onderhoud stadsboerderijen en wijktuinen voor 2012 zijn uitgevoerd (zie toelichting lasten) waardoor een lager bedrag aan de reserve is onttrokken.

Programma 3 Duurzaam en groen

Verschil toevoegingen aan reserves: voordeel € 63.000

Storting in Investeringsfonds 2030 € 63.000 V

De storting heeft niet plaatsgevonden. Zie toelichting lasten.

Programma 4 Jeugd en onderwijs

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 139.000

Reserve Egalisatie investeringen schoolgebouwen € 534.000 V

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel afwaardering Zalkerbos. Daarnaast zijn de kapitaallasten aangepast door de verlenging van de afschrijvingstermijn van 40 naar 50 jaar (€ 76.000 N). In het Tweede Tussenbericht is een bedrag € 729.000 gemeld.

Reserve Algemeen dekkingsmiddel € 533.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel noodbouw IKC Fivelingo.

Reserve Brede school € 140.000 N

Vanwege het aflopen van de bestaande regeling Combinatiefuncties zijn er minder kosten gemaakt. Op basis van het voorstel Combinatiefuncties 2013 en 2014 (DOC-2012-004025) is besloten het aantal combinatiefuncties uit te breiden van de huidige 100% inzet naar 120%. Door de lagere lasten dit jaar wordt er minder onttrokken aan de reserve Brede School; de middelen worden gebruikt in 2013 en 2014. In het Tweede Tussenbericht is dit nadeel gemeld.

Programma 5 Kunst, cultuur en bibliotheek

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 281.000

Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties/sociaal-culturele accommodaties € 180.000 N

Zie toelichting lasten.

Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte € 101.000 N

Betreft lagere onttrekking aan de reserve ten behoeve van onderhoud en kunstopdrachten.

Programma 6 Sport en bewegen

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 1.617.000

Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties/sportaccommodaties € 329.000 N

Zie de toelichting bij de lasten.

Investeringsfonds 2030: uitbreiding Hockeycomplex € 780.000 N

Zie de toelichting bij de lasten.

Brede bestemmingsreserve: verplaatsing sportverenigingen Buytenpark € 404.000 N

Zie de toelichting bij de lasten.

Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen € 104.000 N

Zie de toelichting bij de lasten.

Programma 7 Veiligheid

Verschil toevoegingen aan reserves: nadeel € 63.000

Storting in de reserve integraal veiligheidsbeleid. Conform raadsbesluit d.d. 9 juni 2007.

Programma 8 Dienstverlening en bestuur

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 354.000

Investeringsfonds € 209.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel P&C projecten.

Brede bestemmingsreserve € 92.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel bedrijfsrestaurant.

Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting € 53.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel meerjarenonderhoudsplan.

Reserve flankerend beleid € 0

Zie toelichting aan de lastenkant. In het Tweede Tussenbericht is € 266.000 voordeel gemeld.

Programma 8 Dienstverlening en bestuur

Verschil toevoegingen aan reserves: nadeel € 238.000

Brede bestemmingsreserve en Reserve Investeringsfonds € 238.000 N

Zie toelichting aan de lastenkant, onderdeel flankerend beleid (178.000 N Brede bestemmingsreserve). Daarnaast heeft de raad bij de najaarsnota besloten om € 60.000 van het "potje van de raad" over te hevelen naar de Brede bestemmingsreserve ten behoeve van het Geuzenfestival (€ 25.000 N) en ten behoeve van "Sparen voor later" (Reserve Investeringsfonds € 35.000 N).

Programma 9 Inrichting van de stad

Verschil onttrekkingen aan reserves: voordeel € 497.000

Grondbedrijf € 3,30 mln. V

Zie de toelichting onder de lasten

Investeringsfonds 2030: Mobiliteit € 1.949.000 N

De lagere onttrekking uit het investeringsfonds heeft betrekking op de lasten mobiliteit. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de lasten.

Brede bestemmingsreserve € 529.000 N

Zie de toelichting bij de lasten Wijkplan Palenstein.

Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting € 255.000 N

Zie de toelichting bij de lasten groot onderhoud ambtelijke huisvesting.

Investeringsfonds 2030 € 70.000 N

In afwachting op besluitvorming over de ambtelijke huisvesting is € 70.000 niet uitgegeven.

Programma 9 Inrichting van de stad

Verschil toevoegingen aan reserves: nadeel € 6.907.000

Grondbedrijf € 6,47 mln. N

Zie de toelichting onder de lasten

Investeringsfonds 2030: mobiliteit € 480.000 N

Op mobiliteit zijn subsidievoordelen gerealiseerd waarmee in de begroting geen rekening was gehouden. Dit voordeel is gestort in de reserve investeringsfonds 2030. Dit is gemeld in TB2.

Groot onderhoud ambtelijke huisvesting € 43.000 V

Voor het pand aan de Brusselstraat is een nieuwe meerjarige onderhoudsplanning gemaakt. Deze is € 43.000 lager dan begroot. De nieuwe storting is gebaseerd op een korte levensduur en maakt deel uit van de nieuwe huurovereenkomst met de veiligheidsregio.

Programma 10 Economie

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 103.000

Er heeft een lagere onttrekking aan het Investeringsfonds 2030 van € 103.000 plaatsgevonden wegens lagere lasten voor het programma Sociaal Economische Agenda (€ 80.000) en voor het kernteam transformatie kantoren (€ 23.000).

Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 1.359.000

Er waren lagere onttrekkingen aan het Investeringsfonds 2030 vanwege de normalisatie van woonwagencapaciteit € 508.000, een bijdrage in de bouw van 10 gehandicaptenwoningen, 80 duurzame sociale eengezinswoningen en 40 jongerenwoningen in Oosterheem € 226.000, voor transformatie van het kantoor Engelandlaan € 620.000 en overige € 5.000.

Programma 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht

Verschil toevoegingen aan reserves: nadeel € 463.000

Het voordeel van de eindverdeling BWS € 463.000 is gestort in het Investeringsfonds 2030.

Programma 12 Openbaar gebied

Verschil onttrekkingen aan reserves: nadeel € 3.488.000

Investeringsfonds 2030 € 2.570.000 N

De lagere onttrekking aan het investeringsfonds 2030 heeft betrekking op de aanleg van parkeervoorzieningen, de afkoop van onderhoud Bentwoud en de projecten uit de Visie openbare ruimte. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de lasten.

Reserve Groot onderhoud bovengronds € 909.000 N

De lagere onttrekking aan de reserve is toegelicht bij de lasten.

Overige verschillen € 9.000 N

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Verschil onttrekkingen aan reserves: voordeel € 15.045.000

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2012-2015 is besloten om een aantal reserves op te laten gaan in de Reserve Investeringsfonds 2030. Het voordeel van ruim € 15 miljoen betreft grotendeels deze transactie en wordt gecompenseerd door het hierna genoemde nadeel.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Verschil toevoegingen aan reserves: nadeel € 15.163.000

Zie toelichting bij onttrekkingen aan reserves.

Overzicht van de aanwending van het begrotingsbedrag voor onvoorzien

Datum raadsbesluit	Omschrijving	Bedrag in €
10 nov. 2011	Primitieve begroting (€ 1 per inwoner)	122.677
28 jun. 2012	Naar progr. 8 i.v.m. vervroegde Tweede Kamerverkiezingen (melding in Eerste Tussenbericht 2012; geen begrotingswijziging)	-122.677
Resteert bij de jaarrekening		0

Overzicht van topinkomens

Op grond van de wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT) moet elke instelling die overwegend uit publieke middelen is gefinancierd, jaarlijks in de jaarrekening het belastbaar jaarloon per individuele functionaris met wie zij een arbeidsrelatie heeft op functienaam publiceren, indien dit belastbaar jaarloon uitgaat boven dat van de minister. Voor 2012 geldt dit voor zover de totale beloning hoger was dan € 194.000.

In 2012 hebben geen loonbetalingen plaatsgevonden die uitgaan boven het normbedrag.

Overzicht van de incidentele baten en lasten

In de programmarekening zijn incidentele baten en lasten begrepen. Dit zijn baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Bij het bepalen hiervan is, met uitzondering in de begroting vermelde incidentele baten en lasten, een ondergrens van € 100.000 aangehouden. Het overzicht van de incidentele baten en lasten is bedoeld om inzicht te geven of de rekening materieel sluitend is (structurele baten dekken de structurele lasten). Om de inzichtelijkheid te verbeteren zijn de baten en lasten die geen invloed hebben op zowel begrotingssaldo als rekeningssaldo niet meegenomen in dit overzicht, bijvoorbeeld de grondexploitaties. Daarnaast zijn ook trendmatig afwijkende baten en lasten waar bij volgende meerjarenbegrotingen rekening mee zal worden gehouden buiten dit overzicht gelaten.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Geraamde * incidentele		Werkelijke incidentele	
	baten	lasten	baten	lasten
Progr. 1 Sociale voorzieningen				
Tijdelijke formatie WZI schuldhulpverlening		300		300
Beperken formatie schuldhulpverlening		-100		-100
Jeugdwerkloosheid		150		103
Schuldhulpverlening		135		135
Afrekening Bbz	-123		-100	
Inburgering (oude cohorten)			304	-596
Progr. 2 Welzijn en zorg				
Actieplan eenzaamheid		100		35
Proef dagbesteding in de wijk (awbz knelp.)		50		50
Financiële problematiek GGD		325		520
Progr. 6 Sport en bewegen				
Vrijval voorziening juridische verschillen (boktorren)		-150	166	
Progr. 7 Veiligheid				
Overlastgevende groep Hodenpijlstraat	102	102	111	103
Progr. 8 Dienstverlening en bestuur				
Opslagruimte archief en schimmel historische archieven		130		133
Verkiezingen		200		190
Wijkontwikkelingsplannen		150		99
Flankerend beleid perspectief nota 2011:				
- projectorganisatie		200		224
- cultuurtraject raad		100		24
- kosten flankerend beleid component personeel		1.925		1.622
Liquidatie-uitkeringen IZA en Bestuursacademie	205		205	

Toelichting op de programmarekening

Progr. 9 Inrichting van de stad				
Verbinding groengebieden		125		122
Subsidieafwikkeling Mobiliteitsprojecten	480		480	
Progr. 10 Economie				
Startersbeleid bedrijven		150		133
Lagere reclame inkomsten a.g.v. crisis	-565		-446	
Progr. 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht				
Lagere bouwleges	-2.000		-1.333	
Afwikkeling Budget Woninggebonden Subsidies (BWS)	463		463	
Projectkosten Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)		270		182
Capaciteit VTH handhaving		481		441
Progr. 12 Openbaar gebied				
Aanbesteding openbaar gebied		130		130
Lagere baten parkeren	-190		-215	
Organisatieverandering Stadsbeheer			2.122	956
Verrekeningen met reserves				
Progr. 9 Inrichting van de stad				
Storting in het Investeringsfonds 2030 (mobiliteit)		480		480
Progr. 11 Wonen, bouwen en omgevingsrecht				
Storting in het Investeringsfonds 2030 (BWS)		463		463
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Tijdelijke dekking via reserve alg dekkingsmiddel	6.000		6.000	
Rentevoordeel.crisis verrek met vrij inzetb reserve	1.000		1.000	

* Hierin zijn ook de in de Tussenberichten gedane meldingen opgenomen.

3.3 Balans

bedragen x € 1.000

ACTIVA	31 dec. 2012	31 dec. 2011
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	0	0
a. Kosten verbonden aan sluiten geldleningen en saldo agio en disagio	0	0
b. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	0
Materiële vaste activa	266.574	259.479
a. Investerings met een economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	4.277	4.277
- overige investeringen met een economisch nut	262.297	255.202
b. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	0	0
Financiële vaste activa	23.524	20.721
a. Kapitaalverstrekkingen aan:		
1. deelnemingen	9	9
2. gemeenschappelijke regelingen	0	0
3. overige verbonden partijen	0	0
b. Leningen aan:		
1. woningbouwcorporaties	0	604
2. deelnemingen	0	0
3. overige verbonden partijen	0	0
c. Overige langlopende leningen u/g	23.515	20.108
d. Overige uitzettingen met rentetypische looptijd van één jaar of langer	0	0
e. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Totaal vaste activa	290.098	280.200
Vlottende activa		
Vorraden	27.841	20.146
a. Grond- en hulpstoffen:		
1. niet in exploitatie genomen bouwgronden	11.455	14.584
2. overige grond- en hulpstoffen	149	146
b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	16.212	5.386
c. Gereed product en handelsgoederen	25	30
d. Vooruitbetalingen	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.405	22.453
a. Vorderingen op openbare lichamen	1.561	9.722
b. Verstrekte kasgeldleningen	0	3.000
c. Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	433	1.257
d. Overige vorderingen	8.411	8.474
e. Overige uitzettingen	0	0
Liquide middelen	126	292
Kas, bank- en girosaldi	126	292
Overlopende activa	22.152	24.761
a. Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.524	5.604
b. Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	15.628	19.157
Totaal vlottende activa	60.524	67.652
Totaal-generaal activa	350.622	347.852

PASSIVA	31 dec. 2012	31 dec. 2011
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	246.941	247.957
a. Reserves:		
1. Algemene reserves	31.950	27.170
2. Bestemmingsreserves	209.587	219.466
b. Exploitatieresultaat na bestemming	5.404	1.321
<i>Voorzieningen</i>	21.527	21.415
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	21.208	22.222
• Obligatieleningen	0	0
• Onderhandse leningen van:		
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.091	21.371
3. binnenlandse bedrijven	0	0
4. overige binnenlandse sectoren	61	776
5. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	0	0
• Door derden belegde gelden	0	0
• Waarborgsommen	56	75
Totaal vaste passiva	289.676	291.594
Vlottende passiva		
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	44.411	32.716
1. Kasgeldleningen	18.000	0
2. Bank- en girosaldi	6.221	4.052
3. Overige schulden	20.190	28.664
<i>Overlopende passiva</i>	16.535	23.542
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	13.085	12.896
b. Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	3.340	10.620
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	110	26
Totaal vlottende passiva	60.946	56.258
Totaal-generaal passiva	350.622	347.852
Gewaarborgde geldleningen	827.190	870.029
Garantstellingen (bankgaranties)	2.656	2.863

3.4 Toelichting op de balans

3.4.1 ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in termijnen worden afgeschreven. Onderscheid wordt gemaakt tussen investeringen met een economisch nut, waaronder in erfpacht uitgegeven gronden, en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

In de toelichting bij de reserves is vermeld uit welke bestemmingsreserves middelen zijn onttrokken voor de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

In erfpacht uitgegeven gronden

Dit betreffen de gronden die in erfpacht uitgegeven zijn, waarvoor jaarlijks een canon in rekening wordt gebracht. In 2012 zijn er geen mutaties geweest.

Overige investeringen met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn.

Het verloop van de overige investeringen met een economisch nut in 2012 is als volgt: bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekw. 31-12-11	Investe- ringen	Desin- vestering	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Duurzame waarde- vermin- dering	Boekw. 31-12-12
Gronden en terreinen	32.386	2.505					34.891
Woonruimten	1						1
Bedrijfsgebouwen	190.706	10.929	862	4.992	35		195.746
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken	8.691	876		517			9.050
Vervoermiddelen	4.604	956		672		226	4.662
Machines, apparaten en installaties	10.100	735	14	2.002		3	8.816
Overige materiële vaste activa	8.714	1.470		1.053			9.131
Totaal	255.202	17.471	876	9.236	35	229	262.297

De belangrijkste investeringen (groter dan € 250.000) in 2012 waren: bedragen x € 1.000

Omschrijving Investering	Bedrag
Gronden Rottezoom (140 Morgen)	2.362
Vervangende nieuwbouw Prins Bernhardschool, Osijlaan 10	2.343
Nieuwbouw prins Clausschool Straspad 1	2.089
Nieuwbouw Wilhelminaschool, Willem Alexanderplantsoen 1	1.184
Uitbreiding en renovatie Erasmuscollege	969
Vervangende nieuwbouw 2 basisscholen Paltelaan 7 (de Meerburgh) en Paltelaan 3 (Paulusschool)	790
Renovatie scholen bijzonder basisonderwijs	787
Uitbreiding opslagcapaciteit ICT-omgeving	701
Renovatie scholen openbaar basisonderwijs	686
Nieuwe was- en kledacommodaties op Van Tuyll sportpark / Vernedesportpark	637
Realisatie 5 ^e hockeyveld Van Tuyllpark	617
Vervanging twee huisvuilwagens	543
Vorbereiding vervangende nieuwbouw Koningin Beatrix School en basisschool De Piramide	393
Inbouwpakket bibliotheekruimte in welzijnsvoorziening Oosterheem	386

* Op basis van aangescherpte regelgeving vanuit het BBV (bijgestelde notitie Grondexploitatie, 2012) moeten gronden die niet op korte termijn kunnen worden herontwikkeld, op de balans worden opgenomen onder de materiële vaste activa. Dit is aan de orde voor circa 30 hectare grond in de Rottezoom. Deze gronden waren tot nu toe in de balans opgenomen onder de vlottende activa.

In 2012 hebben op de boekwaarde van (de overige investeringen met economisch nut) de volgende des-investeringen wegens afstoten of (gedeeltelijke) buitengebruikstelling plaatsgevonden: bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Afwaardering boekwaarde schoolgebouw Zalkerbos 330- 336 i.v.m. sloop	610
Nog terug te ontvangen btw betr. kosten 2011 van nieuwe was- en kledacommodaties op Van Tuyll sportpark / Vernedesportpark	127

Toelichting op de balans

Afwaardering boekwaarde Welzijnsvoorziening Oosterheem Zuid i.v.m. verkoop kinderdagverblijf De Drie Ballonnen	125
Afwaardering restant boekwaarde toezichtcamera's Mandelabrug i.v.m. overdracht aan de politie	13
Afrondingsverschil	1
Totaal	876

In 2012 zijn de volgende **bijdragen van derden**, die direct gerelateerd zijn aan de geactiveerde investering, op de boekwaarde van (de overige investeringen met een economisch nut) in mindering gebracht: bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Bijdrage van Unicoz onderwijsgroep in uitbreidingskosten Prins Clauschool Straspad 1	100
Subsidie van Stadsgewest Haaglanden voor groendaken Spitsbergencluster (correctie 2011)	-65
Totaal	35

In 2012 heeft een **afwaardering** voor duurzame waardeverminderingen van afgerond € 229.000 plaatsgevonden voor de tractiemiddelen van Stadsbeheer Uitvoering. Dit is gedaan op basis van een taxatie in verband met een in voorbereiding zijnde verkoop.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

In 2012 zijn geen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd. De betreffende investeringen zijn rechtstreeks ten laste van de exploitatie (programma's) gebracht en gedekt uit bestemmingsreserves.

Financiële vaste activa

De **kapitaalverstrekking aan deelnemingen** betreft de aandelen van de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De gemeente bezit hiervan 3.510 aandelen à € 2,50 = € 8.775.

Hiernaast bezit de gemeente nog de volgende aandelen die in de balans tegen € 0,00 zijn gewaardeerd:

- Aandelen ENECO: 2,34% van het aandelenkapitaal (116.280 aandelen).
Het voornemen bestaat om de aandelen te verkopen zodra zich een goede mogelijkheid voordoet.
- Dunea (voormalig NV Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (DZH)): 391.934 aandelen à € 5.
- BV Coördinatie Afvalverwijdering Zuid-Holland (CAZH): 100 aandelen van nominaal € 45,38.
- DataLand B.V.: 57.504 aandelen van Dataland à € 0,10.

Leningen aan woningbouwcorporaties

De in 1992 verstrekte lening van ruim € 6 miljoen aan de Vestia Groep (v/h Stichting Verantwoord Wonen) is per 1 januari 2012 geheel afgelost.

De **overige langlopende geldleningen u/g** bestaan uit: boekwaarde x € 1.000

Omschrijving	31-12-2012	31-12-2011
Startersleningen	13.515	10.108
Bankinstellingen	10.000	10.000
Totaal	23.515	20.108

Startersleningen

In 2012 zijn via het Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse Gemeenten (SVn) 100 startersleningen (gedeelte van de hypotheek van een particulier voor het kopen van een huis) verstrekt voor in totaal (afgerond) € 3,7 miljoen. Per eind 2012 staat er voor € 13,5 miljoen aan leningen uit (408 leningen). De starterslening is bij aanvang renteloos en aflossingsvrij. Vanaf het vierde jaar wordt door de SVn een marktconform rentepercentage gehanteerd gebaseerd op 15 jaar vast en aflossing op basis van annuïteiten. Naast de reguliere aflossingen werden er in 2012 zes leningen vervroegd afgelost. De totale aflossing in 2012 bedroeg afgerond € 0,2 miljoen.

Bankinstellingen

Dit betreft een spaardeposito dat in 2008 bij een Nederlandse bankinstelling, die minimaal een A-status heeft, is uitgezet. In 2013 valt dit bedrag vrij.

Vlottende activa

Voorraden

De grond- en hulpstoffen / niet in exploitatie genomen bouwgronden (NIEGG) bestaan uit:

Omschrijving	boekwaarde x € 1.000	
	31-12-2012	31-12- 2011
Projecten in voorbereiding	16.170	16.707
Af: voorziening nadelige complexen GB	-6.845	-6.593
Per saldo	9.325	10.114
Overige complexen	4.396	6.185
Af: voorziening nadelige complexen GB	-2.266	-1.715
Per saldo	2.130	4.470
Totaal	11.455	14.584

Projecten in voorbereiding

Voor de projecten in voorbereiding is een krediet beschikbaar gesteld door de raad om (naast de reeds per 1 januari 2012 aanwezige boekwaarde) voorbereidende kosten te maken. Op basis van de verwachting dat de kosten door toekomstige opbrengsten worden goedge maakt, nadat de raad definitief heeft besloten dat het project uitgevoerd wordt, worden de kosten geactiveerd. Wanneer niet zeker is, dat de kosten worden goedge maakt door toekomstige opbrengsten, wordt een voorziening nadelige complexen Grondbedrijf getroffen. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. De boekwaarde in de balans per 31-12-2012 bedraagt daarom € 16,1 miljoen - € 6,8 miljoen = € 9,3 miljoen.

Specificatie:

Complex	Boekwaarde	Voorziening	Kavel-	Boekwaarde
	31-12-2012	31-12-2012	oppervlakte	per m ² na
	x € 1.000	x € 1.000	in m ²	verrek. voorz.
				x € 1
21 Snowworld / Buytenpark	455	409	3.000	15
23 Zorghart	749	749	0	0
35 Nieuwe Driemanspolder	694		429.418	2
37 Boerhaavelaan	492	169	17.152	19
38 Rokkeveenseweg (voorheen Numico-terrein)	154		18.545	8
53 Paltelaan	590		6.543	90
62 Westelijke Entree	859		28.100	31
72 Kwadrant en Van Tuyllpark	12.106	5.518	276.285	24
Diverse complexen < € 100.000	71		23.990	3
Totaal	16.170	6.845	803.033	12

Over bovenstaande projecten is aan de raad gerapporteerd in de Voortgangsrapportage projecten Grondbedrijf, peildatum 1 januari 2013.

Overige complexen

De eigendommen die nog niet projectmatig ter hand zijn genomen zijn geactiveerd tegen de verwervingsprijs waarbij rente en kosten worden bijgeschreven zolang de boekwaarde de marktwaarde niet overstijgt. Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen, is per eind 2012 een voorziening nadelige complexen getroffen. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. De boekwaarde in de balans per 31-12-2012 bedraagt daarom € 6,8 miljoen - € 2,3 miljoen = € 4,5 miljoen.

Specificatie:

Complex	Boekwaarde	Voorziening	Kavel-	Boekwaarde
	31-12-2012	31-12-2012	oppervlakte	per m ² na
	x € 1.000	x € 1.000	in m ²	verrek. voorz.
				x € 1
28 Rokkeveenseweg zuid 104 (Lactohoeve)	1.715	865	5.101	167
34 Gronden Benthuizen - DSO velden	210		90.000	2
85 Bladgroen 4	195	100	610	156
91 Ontwikkelrecht Plas van Poot	141	141	0	0
92 Spazio 2	1.159	1.159	748	0
111 Woningen Zegwaartseweg 17-25	284		865	328

Toelichting op de balans

112 Vlamingsstraat 1-3 (Kwik-Fit)	599		1.973	304
Div. complexen < € 100.000 / afrondingsverschillen	93	1	3.991	23
Totaal	4.396	2.266	103.288	21

De overige grond- en hulpstoffen bestaan uit:

boekwaarde x € 1.000

Omschrijving	31-12- 2012	31-12-2011
Onderdelenmagazijn autowerkplaats afd. Afvalinzameling	54	69
Voorraad dieselolie afd. Afvalinzameling	33	15
Magazijn technisch beheer en onderhoud accommodaties	62	62
Totaal	149	146

Onderhanden werk / bouwgrond in exploitatie

Deze categorie betreft de *projecten in uitvoering*. Ofwel de “lopende grondexploitaties”. Het zijn de projecten waarvoor de raad de begroting voor de volledige looptijd heeft vastgesteld.

De grondexploitaties zijn herzien naar de situatie per 1 januari 2013. De boekwaarde van deze complexen is minder relevant. Immers, bij positieve grondexploitaties is de prognose van de toekomstige winstnemingen van groter belang. Bij negatieve grondexploitaties is op basis van de actuele contante waarde (boekwaarde plus toekomstige kasstromen contant gemaakt) de voorziening nadelige complexen op de juiste hoogte gebracht. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde. De boekwaarde in de balans 31-12-2012 bedraagt daarom € 60,5 miljoen - € 44,3 miljoen = € 16,2 miljoen.

Complex	Boek- waarde 31-12-11	Voor- ziening 31-12-11	Balans- waarde 31-12-11	Van / naar NIEGG	Inves- tering	Inkom- sten	Winst- name	Boek- waarde 31-12-12	Voor- ziening 31-12-12	Balans- waarde 31-12-12
3 Vestia Dorp / Irenelaan / Zeeheldenbuurt	-169	29	-198		222	53		0		0
5 Dwarstocht	6.785		6.785		269		53	7.107		7.107
11 Lansinghage	-635		-635		-2		127	-510		-510
18 Oosterheem	24.999		24.999		8.430	4.523	1.294	30.200		30.200
20 Zegwaartseweg Noord	1.311		1.311		158	644	325	1.150		1.150
22 Gasfabriekterrein Delftsewallen	2.207	3.048	-841		555			2.762	3.107	-345
26 Centrum-Oost / Cadenza	1.259		1.259		112			1.371		1.371
27 Winkelcentrum Vijverhoek	104	1.225	-1.121		900	27		977	977	0
32 Van Leeuwenhoeklaan	2.552	2.498	54		907	1.277		2.182	1.699	483
34 Gronden Benthuzen	210		210	-209	6	7		0		0
42 Palenstein	10.529	24.089	-13.560		2.323	56		12.796	29.264	-16.468
45 Bouwen voor Buytenwegh (Buytenparc)	1.196		1.196		213	219	20	1.210		1.210
52 Culturele As	1.887	8.973	-7086		327			2.214	6.997	-4.783
55 Noordelijk bedrijventerr.: uitbreiding Van Uden	-364		-364		-10		49	-325		-325
86 Watertoren: Derde Stationsstr. 369	7		7		178	50		135	250	-115
88 Brug Westerpark – Nieuwe Driemanspolder	-235	1.639	-1.874		1.053			818	1.699	-881
93 Vernieuwen winkelcentr. De Vlieger	18		18		98	82	-34	0		0
94 Investeren in Seghwaert - Akeleituin				613	446	297		762	282	480
95 Noord Aa	-346	50	-396		120			-226	41	-267
96 De Sniep (Binnenpark)	-28		-28		-7		35	0		0
100 Uit te voeren werken	-1.363		-1.363		330	50		-1.083		-1.083
102 Amerikaweg	-766		-766		-22	35	823	0		0
103 Denemarkenlaan	-865		-865		-26	4		-895		-895
104 Kleurlaan	-828		-828		-25		853	0		0
106 Kentalis				27	7	204		-170		-170
107 Dekkenplan Vestia	-530		-530		507		23	0		0
108 Voorweg noordzijde				28	26			54		54
Afrondingsverschillen	2		2		-3	2		-3	-2	-1
Totaal	46.937	41.551	5.386	459	17.092	7.530	3.568	60.526	44.314	16.212

Toelichting op de balans

Gereed product en handelsgoederen bestaan uit:

boekwaarde x € 1.000

Omschrijving	31-12-2012	31-12-2011
Diverse voorraden	25	30
Totaal	25	30

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Deze bestaan uit:

boekwaarde x € 1.000

Omschrijving	31-12-2012	31-12-2011
a. Vorderingen op openbare lichamen	1.561	9.722
b. Verstrekte kasgeldleningen	0	3.000
c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	433	1.257
d. Overige vorderingen:		
Belastingvorderingen	2.587	2.522
Af: voorziening dubieuze belastingdebiteuren	-425	-297
Vorderingen uitkeringsadministratie WZI	14.334	14.518
Af: voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren	-11.860	-11.860
Overige vorderingen	4.857	5.717
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-1.082	-2.126
Totaal overige vorderingen	8.411	8.474
e. Overige uitzettingen	0	0
Totaal	10.405	22.453

Overlopende activa

Het verloop van **Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel** in 2012 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Uitkering	Saldo 01-01-'12	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-'12
1. SGH (= StadsGewest Haaglanden) / subsidie aansluiting A12	333		333	0
2. SGH / subsidie aansluiting fietspaden A12	381		381	0
3. SGH / subsidie aanleg rotondes	398		398	0
4. SGH / subsidie RandstadRail halte Voorweg	515		515	0
5. SGH / subsidie fietsproject "Voorweg bibeko (Ierlandlaan-Sprinterpad) (20a)"	568		568	0
6. SGH / subsidie vervoersknoop Bleizo	1.075		1.075	0
7. SGH / subsidie mobiliteits-managementproject "Uitbreiding P&R Zoetermeer Oost"	73		73	0
8. SGH / subsidie fietsroute Aziëweg/Geerweg	183		183	0
9. SGH / subsidie verkeersveiligheidsproject "Rotonde Van Stolberglaan/Clauslaan"	62		62	0
10. SGH / subsidie geluidsscherm A12	1.814		1.814	0
11. SGH / subsidie groene gevel	112		112	0
12. SGH / subsidie fietsproject "Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen NS Z'meer/Stadspolder"	59		59	0
13. Europese Unie / Interreg IV, Greenov	30	18	30	18
14. SGH / subsidie verlengde Oosterheemlijn	0	4.489		4.489
15. SGH / subsidie openbaar vervoerproject "ZoRo tracé Zoetermeer" (doorstroming Zuidweg)	0	1.551		1.551
16. SGH / subsidie groenproject "Meerpolder" en kruising Brechtzijde /Toneellaan	0	451		451
17. SGH / subsidie Performance Maatregelen RandstadRail	0	15		15
Afrondingsverschil	1		1	0
Totaal	5.604	6.524	5.604	6.524

3.4.2 PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen / Reserves

Mutaties in reserves zijn uitsluitend bij wijze van resultaatbestemming (via de exploitatie) gemuteerd. In de jaarrekening (realisatie) zijn deze slechts verantwoord indien daarvoor expliciet bij de begroting of begrotingswijziging autorisatie door de raad is verleend en voor zover ook nodig en tot maximaal het daarvoor gebudgetteerde bedrag. Uitzondering hierop zijn de volgende resultaatbestemmingen, die in de jaarrekening zijn verantwoord ongeacht de hiervoor begrote bedragen:

- De aan reserves toegevoegde rente, die gebaseerd is op de nacalculatorische rentepercentages voor marktrente en inflatie en het renteresultaat op de totale jaarrekening dat verrekend is met de rente-egaliseringsreserve. Dit is met ingang van 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 10 juli 2008 betreffende het Eerste Tussenbericht.
- De (voorlopige) bestemming van het resultaat van het Grondbedrijf, dat in de jaarrekening voor 50% is verrekend met het Investeringsfonds 2030 en voor 50% met de reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Dit is vanaf 2008 geautoriseerd op grond van raadsbesluit van 17 november 2008 betreffende het Tweede Tussenbericht.
- Meldingen van resultaatbestemmingen in de Tussenberichten van 2012.

Voor zover een niet (toereikende) geautoriseerde reservemutatie toch nodig is, is deze opgenomen in het resultaatbestemmings- / dekkingsvoorstel bij de jaarrekening.

Opgeheven reserves:	Raadsbesluit d.d.:
▪ Reserve wijkontwikkeling	10 nov. 2011 (Begrotingsraad)
▪ Reserve volkshuisvesting Oosterheem	idem
▪ Reserve mobiliteit	idem
▪ Reserve Duurzaam Zoetermeer	idem
▪ Reserve strategische aankopen GB	idem
▪ Reserve bevordering toegankelijkheid	6 jun. 2012 (Resultatendebat)
▪ Reserve frictieverschillen Oosterheem	17 dec. 2012 (Tweede Tussenbericht 2012)
▪ Stimuleringsreserve Wonen	idem

Eigen vermogen / Exploitatieresultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening 2012 is afzonderlijk in de balans vermeld als onderdeel van het eigen vermogen.

Toelichting op de balans

Verloopoverzicht van de reserves in 2012

bedragen x € 1.000

Reserve	Saldo 01-01-'12	Bestem- ming resultaat 2011	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Verminde- riven ivm dek- king af- schrijving activa	Saldo 31-12-'12
A. Algemene reserves:						
1. Vrij inzetbare reserve	10.883	1.321	1.690	2.669		11.225
2. Reserve inflatiecorrectie	472		2.188	1.200		1.460
3. Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf (GB)	10.777		5.644	1.600		14.821
4. Reserve in verband met risico's GB	5.038			594		4.444
Totaal A. Algemene reserves	27.170	1.321	9.522	6.063	0	31.950
B. Bestemmingsreserves:						
1. Reserve algemeen dekkingsmiddel	72.511			6.146		66.365
2. Brede bestemmingsreserve	3.415		608	690		3.333
3. Rente-egaliseringsreserve	4.413		2.405	1.000		5.818
4. Reserve flankerend beleid	899					899
5. Investeringsfonds 2030	21.123		19.847	13.042		27.928
6. Reserve frictieverschillen Oosterheem	0		226	226		0
7. Reserve EU-initiatieven	100					100
8. Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting	543		539	310		772
9. Reserve Integraal Veiligheidsbeleid	230		63		13	280
10. Reserve investeringen sportverenigingen	43					43
11. Reserve bevordering toegankelijkheid	0					0
12. Reserve normalisering afschrijvings- termijnen schoolgebouwen	136		6		136	6
13. Reserve egaliseringsinvesteringen schoolgebouwen	15.085		2.026		3.082	14.029
14. Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen	785		6	96		695
15. Reserve Brede School	799			303		496
16. Reserve vluchtelingen / asielzoekers	74			51		23
17. Reserve groot onderhoud welzijnsacc.	7.556		874	2.227		6.203
18. Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte	960		206	189		977
19. Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte	167		60	64		163
20. Reserve wijkontwikkeling	923			923		0
21. Reserve startersleningen	3.248			5	444	2.799
22. Reserve volkshuisvesting Oosterheem	1.498			1.498		0
23. Reserve mobiliteit	2.969			2.969		0
24. Reserve groot onderhoud bovengronds	73.830		10.410	6.197		78.043
25. Reserve Duurzaam Zoetermeer	1.020			1.020		0
26. Stimuleringsreserve Wonen	0					0
27. Reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers	477		804	667		614
28. Reserve strategische aankopen GB	6.660			6.660		0
Afrondingsverschil	2		3	4		1
Totaal B. Bestemmingsreserves	219.466	0	38.083	44.287	3.675	209.587
Totaal alle reserves	246.636	1.321	47.605	50.350	3.675	241.537

De resultaatbestemming van 2011 ad afgerond € 1,3 miljoen heeft plaatsgevonden op grond van het raadsbesluit van 6 juni 2012 (Resultatendebat).

Toelichting op de balans

Uit een aantal (mede) hiervoor gevormde bestemmingsreserves zijn middelen onttrokken voor de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van geactiveerde investeringen (zie voorlaatste kolom van het verloopoverzicht, afgerond € 3,7 miljoen).

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan.

A1. Vrij inzetbare reserve

Deze reserve is bedoeld om reservemiddelen waarop geen verplichting rust in beeld te brengen. Hierdoor vervult deze reserve tevens de functie van financiële buffer voor het opvangen van negatieve rekeningsresultaten en risico's. Als zodanig maakt deze reserve deel uit van het weerstandsvermogen zoals aangegeven in de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van 13 december 2010. In de vergadering van 23 juni 2011 (voorjaarsdebat 2011) heeft de raad besloten dat de reserve in 2014 boven het totaal aan af te dekken risico's dient te staan.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. afoming rente-egalisereserve	1.000
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve inflatiecorrectie i.v.m. afoming o.b.v. Najaarsnota 2009 (gefaseerde afoming in jaren 2009 t/m 2012; in totaal € 5 miljoen)	500
Van progr. 9 uit grondexploitatie Oosterheem (afdracht middelen Stadsuitleg)	190
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen t.b.v. dekking (verwacht) extra tekort (afomingsbedrag rente-egalisereserve 2012)	1.000
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. resultaatbestemming 2011 (50% resterend resultaat)	395
Naar overzicht alg. dekk.midd. i.v.m. resultaatbestem. 2011 (budgetoverhevelingen naar 2012 e.v.)	371
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen t.b.v. aanvulling potje van de raad	300
Naar overzicht alg. dekkingsmidd. t.b.v. dekking uitvoeringskosten extra Zoetermeerbanen (motie 5)	293
Naar pr 3 t.b.v. dekking deel proj.kosten 2012 actieplan geluid- en luchtkwaliteit (geluidsscherm A12)	125
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. resultaatbestemming 2011 (potje van de raad)	100
Diverse onttrekkingen kleiner dan € 100.000	85

A2. Reserve inflatiecorrectie

De bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen wordt voor een gedeelte toegevoegd aan de reserves en de voorzieningen. Het restant wordt in de reserve inflatiecorrectie gestort. Tot en met 2014 wordt vanuit deze reserve € 700.000 ingezet als dekkingsmiddel voor de exploitatie. Bij de herijking van de calculatierente (raadsbesluit van 21 maart 2011) is besloten vanaf 2015 de jaarlijkse afoming te verhogen tot € 785.000. Daarnaast kunnen middelen uit deze reserve via eenmalige onttrekkingen worden toegevoegd aan de vrij inzetbare reserve.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	2.188
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar vrij inzetbare reserve i.v.m. afoming o.b.v. Najaarsnota 2009 (gefaseerde afoming in jaren 2009 t/m 2012; in totaal € 5 miljoen)	500
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. Motie 20 Voorjaarsdebat 26 mei 2005 (€ 290.000) en niet invoeren precario/reclamebelasting (€ 185.000)	475
Naar overzicht alg. dekkingsmidd. i.v.m. teruggaaf rente reserve strategische aankopen Grondbedrijf	225

A3. Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf

Deze reserve is bedoeld om samen met de reserve in verband met risico's Grondbedrijf te waarborgen dat het totaal van de risico's binnen het Grondbedrijf afdoende kan worden gedekt.

De reserve versterking financiële positie Grondbedrijf vormt het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf.

Vooruitlopend op de definitieve resultaatbestemming wordt jaarlijks 50% van het resultaat van het Grondbedrijf aan deze reserve toegevoegd dan wel onttrokken.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 9 i.v.m. 50% batig exploitatieresultaat Grondbedrijf	3.544
Via progr. 9 van Investeringsfonds 2030 i.v.m. aanvulling weerstandscapaciteit	2.100
Onttrekkingen in 2012	Bedrag

Via progr. 9 naar Investeringsfonds i.v.m. extra afoming reserve	1.600
--	-------

A4. Reserve in verband met risico's Grondbedrijf

Deze reserve dient ter beperking van het risico dat vanuit de winstgevende grondexploitaties te vroeg winst wordt genomen.

Het risico heeft *uitsluitend* betrekking op die grondexploitaties waarvoor tussentijds winst is genomen. Deze reserve bedraagt op peildatum 2,5% van de *nog te maken kosten en de nog te realiseren verkoopopbrengsten* tot maximaal het bedrag van de gecumuleerde tussentijdse winstnemingen.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 9 i.v.m. vrijval risicoreserve gebaseerd op de herziene grondexploitaties per 1 januari 2013 "volgens de Sluisjes van Latenstein" (50% naar reserve versterking financiële positie Grondbedrijf en 50% naar Investeringsfonds 2030)	594

B1. Reserve algemeen dekkingsmiddel

Deze reserve dient om door middel van de rente-toerekening aan de rekening van baten en lasten een bijdrage te leveren aan de exploitatie. De reserve vervult daarmee de functie van dekking van de "lopende begroting".

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. dekking begrotingstekort	6.000
Naar progr. 5 t.b.v. dekking subsidie en groot onderhoud Stadstheater	146

B2. Brede bestemmingsreserve

Deze reserve is bedoeld om expliciet door de raad aangegeven kosten te dekken. Deze reserve heeft een financieel technisch karakter.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve frictieverschillen Oosterheem i.v.m. terugstorting in 2011 aangevulde negatieve stand reserve	226
Van progr. 8 i.v.m. herfasering middelen flankerend personeelsbeleid naar 2013 a.g.v. herfasering organisatieontwikkelingen	178
Diverse toevoegingen kleiner dan € 100.000	204

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 9 t.b.v. dekking kosten wijkaanpak Palenstein	340
Naar progr. 11 t.b.v. dekking VTH bouwtoezicht winkelcentrum Oosterheem (resultaatbestemming 2009)	130
Diverse onttrekkingen kleiner dan € 100.000	220

B3. Rente-egaliseringsreserve

Het doel van de rente-egaliseringsreserve is om de effecten van een wijziging in rentedruk voor de exploitatie van de begroting op te vangen. Door de aanwezigheid van deze reserve zijn schommelingen in de markrente niet elk jaar van invloed op het financiële beeld bij de politieke besluitvorming. De calculatierente is bij raadsbesluit van 21 maart 2011 herijkt. Daarbij is de bovengrens bepaald op € 4,8 miljoen.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. batig renteresultaat 2012	2.405
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar vrij inzetbare reserve i.v.m. afoming rente-egaliseringsreserve	1.000

B4. Reserve flankerend beleid

Deze reserve is ingesteld om kosten op te vangen die het gevolg zijn van bezuinigingstaakstellingen uit het voorjaarsdebat 2003.

In 2007 zijn in deze reserve ook middelen ondergebracht om extra kosten van uit de Bouwstenennotitie voortvloeiende organisatieveranderingen te dekken.

Er hebben zich in 2012 geen mutaties voorgedaan.

B5. Investeringsfonds 2030

Deze reserve dient voor dekking van investeringskosten die voortvloeien uit de stadsvisie 2030 (raadsbesluit 14 december 2009).

Toelichting op de balans

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve strategische aankopen Grondbedrijf i.v.m. overheveling middelen	6.660
Van progr. 9 i.v.m. 50% batig exploitatieresultaat Grondbedrijf	3.544
Via overzicht alg. dekkingsmidd. van reserve mobiliteit i.v.m. overheveling middelen (niet geraamd)	2.969
Via progr. 9 i.v.m. extra afroming reserve versterking financiële positie Grondbedrijf	1.600
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve volkshuisvesting Oosterheem i.v.m. overheveling middelen	1.498
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve Duurzaam Zoetermeer i.v.m. overheveling middelen	1.020
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van reserve wijkontwikkeling i.v.m. overheveling middelen	923
Van progr. 9 i.v.m. nog niet bestede mobiliteitssubsidies van Stadsgewest Haaglanden (obv melding TB2)	480
Van progr. 11 i.v.m. van Stadsgewest Haaglanden ontvangen restant BWS-budgetten	463
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen van vrij inzetbare reserve i.v.m. resultaatbestemming 2011 (50% resterend resultaat)	395
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	259
Diverse onttrekkingen kleiner dan € 100.000	36

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via progr. 9 naar voorziening nadelige complexen i.v.m. herziening grondexploitatie Palenstein per 1 jan. 2012	3.025
Via progr. 9 naar reserve versterking financiële positie Grondbedrijf i.v.m. aanvulling weerstandscapaciteit	2.100
Naar progr. 9 t.b.v. dekking contributie mobiliteitsfonds Haaglanden (tot max. geautoriseerde bedrag)	1.098
Naar progr. 3 t.b.v. dekking deel projectkosten 2012 actieplan geluid- en luchtkwaliteit	1.024
Naar progr. 9 t.b.v. dekking kosten Parc-o-duct	900
Naar progr. 9 t.b.v. dekking kosten mobiliteitprojecten	899
Naar progr. 11 t.b.v. dekking bijdrage aan De Goede Woning voor bouw 40 jongerenwoningen in Oosterheem	760
Naar progr. 3 t.b.v. dekking kosten programma Duurzaam Zoetermeer	630
Naar progr. 9 t.b.v. dekking kosten Verkeersplan Dorp	615
Naar progr. 11 t.b.v. dekking subsidie voor Futura-woningbouwproject Van Leeuwenhoeklaan	274
Naar progr. 11 t.b.v. dekking kosten normalisatie woonwagenlocaties	269
Naar progr. 11 t.b.v. dekking 2 ^e termijnbijdrage aan De Goede Woning voor bouw 158 duurzame sociale huurwoningen in Oosterheem (Waterzicht)	265
Naar progr. 8 t.b.v. dekking kosten verbetering dienstverlening	241
Naar progr. 12 t.b.v. dekking kosten kwaliteitsimpuls van de wijkparken (project van Visie Openbare Ruimte)	222
Naar progr. 9 t.b.v. dekking onrendabele top van de aankoopssommen van een woning	164
Naar progr. 11 t.b.v. dekking eenmalige (50% restant) bijdrage aan Ceres projecten voor domoticoepassingen in 124 huurwoningen voor senioren in Oosterheem Centrum Campus	164
Naar progr. 12 t.b.v. dekking kosten parkeervoorzieningen	161
Naar progr. 10 t.b.v. dekking bijdrage aan KIZ t.b.v. realisatie Innovatiefabriek	125
Diverse onttrekkingen kleiner dan € 100.000	106

B6. Reserve frictieverschillen Oosterheem

Deze reserve is ingesteld op basis van de besluitvorming bij het voorjaarsdebat op 27 juni 2005. De reserve dient om incidentele tegenvallers op te vangen. Dit betreffen tegenvallers als gevolg van een gewijzigde woning- / inwonerprognose in de deelmeerjarenbegroting van de wijk Oosterheem.

In 2012 hebben de laatste mutaties plaatsgevonden, waarna er geen middelen meer in de reserve resteren. In de raad van 17 december 2012 (Tweede Tussenbericht 2012) is besloten om deze reserve per 31 december 2012 op te heffen.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. frictieverschillen woningbouwplanning (startsituatie)	226
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar brede bestemmingsreserve i.v.m. terugstorting in 2011 aangevulde negatieve stand reserve	226
Naar overzicht alg. dekkingsmiddelen t.b.v. dekking tekort Oosterheem 2012	

B7. Reserve EU-initiatieven

In 2004 is een zogeheten 'Revolving Fund subsidieverwerving' ingesteld. In 2006 is dit gewijzigd in de huidige reserve. De reserve wordt gevoed uit de netto-subsidieopbrengsten van EU-projecten (het surplus aan vrije subsidiemiddelen). Uit dit budget kan de incidentele inzet van vakinhoudelijke medewerkers aan subsidieverwervingsprojecten worden gedekt. De restrictie hierbij is, dat de netto inkomsten uit de betreffende subsidieprojecten jaarlijks worden toegevoegd aan het 'revolving fund'. Het plafond van de reserve is gesteld op een maximum van € 150.000. Er hebben zich in 2012 geen mutaties voorgedaan.

B8. Reserve groot onderhoud ambtelijke huisvesting

Het doel van deze reserve is het egaliseren van instandhoudingskosten van accommodaties van de ambtelijke huisvesting.

In 2010 is de reserve gevormd voor de centrale huisvesting aan het Stadhuisplein 1, Zuidwaarts en het pand aan de Argonstraat. Met de vorming van het Vastgoedbedrijf per 1 januari 2011 zijn hier in 2011 de overige decentrale accommodaties, het pand aan de Brusselstraat en de strategische panden die het Vastgoedbedrijf beheert aan toegevoegd. Voor deze panden zijn meerjarige onderhoudsplannen aanwezig.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 3, 9 en 12 i.v.m. toevoeging volgens groot onderhoudsplan ambtelijke huisvesting	535
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	4
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 3, 9 en 12 t.b.v. dekking kosten groot onderhoud ambtelijke huisvesting	310

B9. Reserve Integraal Veiligheidsbeleid

Deze reserve is op 9 juli 2007 door de raad ingesteld. De reserve is bedoeld om de kosten te dekken van maatregelen tegen onveilige situaties in de openbare ruimte, waaronder cameratoezicht.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 7 i.v.m. budgetoverschot mobiel cameratoezicht	63

bedragen x € 1.000	
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 7 i.v.m. dekking afboeking restant boekwaarde toezichtcamera's Mandelabrug	13

B10. Reserve investeringen voor sportverenigingen

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van subsidies aan sportverenigingen. Er hebben zich in 2012 geen mutaties voorgedaan.

B11. Reserve bevordering toegankelijkheid

Deze reserve is bij raadsbesluit van 6 juni 2012 (resultatendebat) opgeheven.

B12. Reserve normalisering afschrijvingstermijnen schoolgebouwen

De reserve dient voor het opvangen van de financiële effecten van het terugbrengen van de afschrijvings-termijnen van onderwijsgebouwen van 60 naar 40 jaar en de afschrijvingstermijnen van inventaris van 60 naar 20 jaar.

bedragen x € 1.000	
Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	6
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking hogere kapitaallasten 2012 a.g.v. verkorting afschrijvingstermijn van geactiveerde investeringen schoolgebouwen van 60 naar 40 jaar	136

B13. Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen

Deze reserve is ingesteld om pieken en dalen in de lasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk aangezien de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen. De kapitaallasten dalen jaarlijks maar zodra de vervangingen zich aandienen zullen deze explosief stijgen.

De reserve wordt om de vijf jaar herijkt. De laatste keer was in 2009 (raad december 2009).

Toelichting op de balans

Op 17 december 2012 heeft de raad een tussentijdse herijking van deze reserve vastgesteld. Deze tussentijdse herijking had als belangrijkste reden de door de raad besloten verlenging van de afschrijvingstermijnen van schoolgebouwen 40 naar 50 jaar.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 4 i.v.m. reguliere toevoeging volgens begroting (minus bezuinigingstaakstelling i.v.m. verlenging afschrijvingstermijn van 40 naar 50 jaar)	1.913
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	113
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 4 t.b.v. dekking kapitaallasten van geactiveerde investeringen schoolgebouwen	2.472
Naar progr. 4 t.b.v. dekking afwaardering boekwaarde schoolgebouw Zalkerbos 330- 336 i.v.m. sloop	610

B14. Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen

Deze reserve is in 2005 ingesteld voor de dekking van subsidies op grond van de verordening investeringssubsidie en gemeentegarantie amateurverenigingen, die op 23 februari 2006 door de raad is vastgesteld.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	6
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 6 t.b.v. dekking kosten investeringssubsidies aan amateurverenigingen	96

B15. Reserve Brede School

Deze reserve is in 2007 ingesteld in het kader van het project Dagarrangementen (cofinanciering gemeente) en Combinatiefuncties en de uitbreiding met vijf Brede School clusters, dat in de jaren 2007 t/m 2010 is uitgevoerd.

In het kader van de continuering en doorontwikkeling Brede School Zoetermeer 2011-2014 is het saldo van de reserve Kinderopvang per einde van het boekjaar 2010 overgeheveld naar de reserve Brede school.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 4. t.b.v. dekking coördinatiekosten impuls brede school, sport en cultuur	303

B16. Reserve vluchtelingen / asielzoekers

Deze reserve is ingesteld bij het Resultatendebat van 31 mei 2007 betreffende de vaststelling van het Concernverslag 2006. De reserve is gevoed uit de vrijval van de voorziening vluchtelingen/asielzoekers ad € 190.060. De reserve is bedoeld om de restanten van de doeluitkering (middelen van derden die specifiek besteed moeten worden) beschikbaar te houden voor opvang en begeleiding van vluchtelingen/asielzoekers. De subsidie aan de Stichting Vluchtelingenwerk Zoetermeer wordt hieruit gedekt.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 2 t.b.v. dekking hogere subsidiekosten aan Stichting Vluchtelingenwerk Zoetermeer	51

B17. Reserve groot onderhoud welzijnsaccommodaties

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 17 november 2008 en is bedoeld om de instandhoudingskosten van de welzijnsaccommodaties te egaliseren. De instelling heeft plaatsgevonden op basis van het gelijktijdig vastgestelde Beheerskader Welzijnsaccommodaties 2008-2047. In de onderliggende prognose voor groot onderhoud wordt ervan uitgegaan dat alle welzijnsaccommodaties eeuwigdurend in stand worden gehouden.

De reserve bestaat uit de volgende twee sub-reserves:

- reserve groot onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- reserve groot onderhoud sportaccommodaties

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 6 i.v.m. toevoeging volgens begroting voor sportaccommodaties	693
Van progr. 5 i.v.m. toevoeging volgens begroting voor sociaal-culturele accommodaties (incl. € 100.000 i.v.m. Stadstheater)	124
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	57
Onttrekkingen in 2012	Bedrag

Naar progr. 6 t.b.v. dekking groot onderhoud kosten sportaccommodaties	1.593
Naar progr. 5 t.b.v. dekking groot onderhoud kosten sociaal-culturele accommodaties	635
Afrondingsverschil	-1

B18. Reserve beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met het opheffen van de reserve kunstopdrachten en de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte". Het doel van deze reserve is om de kosten van het realiseren van beelden de kunst in de openbare ruimte te dekken.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 9 i.v.m. 1% regeling bouwkosten Palenstein	122
Van progr. 4 i.v.m. 1% regeling bouwkosten scholen (Kon. Kentalis, Pr. Bernhardschool en Straspad)	77
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	7
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 5 t.b.v. dekking kosten beeldende kunst	189

B19. Reserve onderhoud beeldende kunst in de openbare ruimte

Deze reserve is ingesteld bij raadsbesluit van 11 mei 2009, gelijktijdig met de vaststelling van een geactualiseerde verordening "Percentageregeling beeldende kunst in de openbare ruimte". Het doel van deze reserve is om de (fluctuerende) onderhoudskosten voor beeldende kunst in de openbare ruimte te dekken. De reservemiddelen zijn gebaseerd op het in 2006 vastgestelde meerjaren onderhoudsplan kunst in de openbare ruimte.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 5 i.v.m. toevoeging volgens begroting	59
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	1
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 5 t.b.v. dekking onderhoudskosten beeldende kunst in de openbare ruimte	64

B20. Reserve wijkontwikkeling

Deze reserve is per 1 januari 2011 ingesteld bij raadsbesluit van 11 november 2010 (begrotingsraad). De reserve is bedoeld om (eenmalige) initiatieven of investeringen in wijken te realiseren in het kader van een vastgesteld wijkontwikkelingsplan (voortvloeiend uit stadsvisie 2030). Vooreerst gaat het om de wijken Buytenwegh, Meerzicht en Seghwaert.

De reserve is voor het eerst gevoed met de restant middelen van de per 1 januari 2011 opgeheven reserve welzijnsvoorzieningen Oosterheem, die in de vrij inzetbare reserve zijn gestort.

Bij de vaststelling van de begroting 2012 (op 10 november 2011) is besloten de middelen in deze reserve per 1 januari 2012 over te hevelen naar het Investeringsfonds 2030.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. overheveling middelen	923

B21. Reserve startersleningen

Deze reserve is bij raadsbesluit van 25 april 2005 ingesteld als uitwerking van de in 2003 vastgestelde kadernota gemeentelijke lening voor starters op de koopmarkt. Met startersleningen wordt beoogd de bereikbaarheid van koopwoningen en de doorstroming op de woningmarkt te vergroten. Het doel van de reserve is in de dekking van startersleningen te voorzien.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 11 t.b.v. dekking saldo exploitatiekosten startersleningen (beheersvergoeding + kapitaallasten – ontvangen rentevergoeding niet uitgezette leningen) (tot max. geautoriseerde bedrag)	444
Naar progr. 11 t.b.v. dekking kosten woonlastenonderzoek	5

B22. Reserve volkshuisvesting Oosterheem

Doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor het realiseren van goedkope koopwoningen voor doelgroepen in Oosterheem.

Bij de vaststelling van de begroting 2012 (op 10 november 2011) is besloten de middelen in deze reserve per 1 januari 2012 over te hevelen naar het Investeringsfonds 2030.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. overheveling middelen	1.498

B23. Reserve mobiliteit

Deze reserve is in 2005 ingesteld met als doel de te betalen contributie aan het mobiliteitsfonds Haaglanden en deelfinanciering (veelal 50%) van een aantal investeringsprojecten te dekken. Bij de vaststelling van de begroting 2012 (op 10 november 2011) is besloten de middelen in deze reserve per 1 januari 2012 over te hevelen naar het Investeringsfonds 2030.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. overheveling middelen	2.969

B24. Reserve groot onderhoud bovengronds

Deze reserve is in 2006 gevormd en heeft als doel het egaliseren van de instandhoudingskosten van de bovengrondse investeringen in de openbare ruimte. In het kader van de bezuinigingen is de reserve in 2010 doorgelicht en in meerjarig perspectief geactualiseerd.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 12 i.v.m. toevoeging volgens begroting	7.003
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	3.322
Van progr. 3 i.v.m. reservering voor groot onderhoud geluidschermen (onderdeel G2 actieplan geluid- en luchtkwaliteit)	85
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 12 t.b.v. dekking kosten bovengrondse investeringswerken (BOR-werken)	6.197

B25. Reserve Duurzaam Zoetermeer

Deze reserve is op 11 juni 2007 door de raad gevormd voor investeringen in duurzame energie in Zoetermeer. Bij de vaststelling van de begroting 2012 (op 10 november 2011) is besloten de middelen in deze reserve per 1 januari 2012 over te hevelen naar het Investeringsfonds 2030.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. overheveling middelen	1.020

B26. Stimuleringsreserve Wonen

Deze reserve is bij raadsbesluit van 1 maart 2010 ingesteld met als doel Zoetermeerse woonopgaven vlot te trekken, die de markt niet (geheel) uit eigen beweging oppakt of op kan pakken. Het gaat daarbij om opgaven die voortkomen uit: 1) De nieuwe woonvisie, 2) de medio 2010 met de Zoetermeerse woningcorporaties afgesloten nieuwe prestatieafspraken en 3) de omstandigheden op de woningmarkt door de economische crisis. In 2011 zijn de restant reservemiddelen vrijgevallen. In de raad van 17 december 2012 (Tweede Tussenbericht 2012) is besloten om deze reserve per 31 december 2012 op te heffen.

B27. Reserve groot onderhoud ondergrondse afvalcontainers

Deze reserve is bij raadsbesluit van 11 april 2011 ingesteld met als doel schommelingen in de kosten van het groot onderhoud op te kunnen vangen.

bedragen x € 1.000

Toevoegingen in 2012	Bedrag
Van progr. 3 i.v.m. toevoeging volgens onderhoudsplan	800
Van overzicht alg. dekkingsmiddelen i.v.m. rentetoevoeging	4
Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Naar progr. 3 t.b.v. dekking groot onderhoud ondergrondse containers	667

B28. Reserve strategische aankopen Grondbedrijf

Deze reserve is in 2005 door de raad ingesteld in het kader van de besluitvorming over het Aankoop Strategie Plan (ASP) 2005. De reserve heeft tot doel bij grondaankopen het verschil tussen de verwervingsprijs en marktprijs af te dekken.

Toelichting op de balans

Bij raadsbesluit van 21 februari 2011 is besloten het beleid voor strategische aankopen in de periode 2011-2013 voort te zetten zoals dat gold sinds 2006. Daarbij zijn ook nieuwe afspraken gemaakt over de reserve strategische aankopen.

Bij de vaststelling van de begroting 2012 (op 10 november 2011) is besloten de middelen in deze reserve per 1 januari 2012 over te hevelen naar het Investeringsfonds 2030.

bedragen x € 1.000

Onttrekkingen in 2012	Bedrag
Via overzicht alg. dekkingsmiddelen naar Investeringsfonds 2030 i.v.m. overheveling middelen	6.660

Voorzieningen

In 2012 is één nieuwe voorziening getroffen: voorziening pensioencompensatie SBU

In 2012 opgeheven voorzieningen:

Opgeheven reserves:	Raadsbesluit d.d.:
▪ Voorziening uitvoering Sociaal Statuut	6 juni 2012 (resultatendeбат)
▪ Voorziening garantiefonds	idem
▪ Voorziening nazorg Rokkeveen	idem
▪ Voorziening uit te voeren werken Grondbedrijf	idem

Verloopoverzicht van de voorzieningen in 2012

bedragen x € 1.000

Voorziening	Saldo 01-01-2012	Toevoegingen	Vrijval tgv de exploitatie	Aanwendingen	Saldo 31-12-2012
A. Middelen van derden die specifiek besteed moeten worden, m.u.v. de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren					
1. Voorziening afkoopsommen onderhoud graven	866	96	24	198	740
Totaal A. Middelen van derden enz.	866	96	24	198	740
B. Egalisatievoorzieningen:					
1. Voorziening onderhoud schoolgebouwen	1.684	612		857	1.439
2. Voorziening groot onderhoud ondergronds	10.608	2.243		1.594	11.257
Totaal B. Egalisatievoorzieningen	12.292	2.855		2.451	12.696
C. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's:					
1. Voorziening dubieuze debiteuren ¹⁾	2.126	191	105	1.130	1.082
2. Voorziening dubieuze belastingdebiteuren ²⁾	297	626		498	425
3. Voorziening uitvoering Sociaal Statuut	0				0
4. Voorziening spaarverlof	110	3			113
5. Voorziening wethouderspensioenen	4.539	261		288	4.512
6. Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren ³⁾	11.860				11.860
7. Voorziening sociaal-culturele accommodaties	152				152
8. Voorziening garantiefonds	0				0
9. Voorziening nazorg Rokkeveen	0				0
10. Voorziening nazorg afgesloten grondexploitaties	2.502			1.344	1.158
11. Voorziening uit te voeren werken Grondbedrijf	0				0
12. Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf ⁴⁾	49.859	3.566			53.425
13. Voorziening juridische geschillen	954		166	133	655
14. Voorziening pensioencompensatie SBU		1.500			1.500
Totaal C. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	72.399	6.147	271	3.393	74.882
Afrondingsverschil	0	1			1
Totaal alle voorzieningen	85.557	9.099	295	6.042	88.319
Af i.v.m. verrekening met vlottende activa in de balans:					
▪ ^{1) 2) 3)} Voorzieningen dubieuze debiteuren (verrekend met uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar)	-14.283				-13.367
▪ ⁴⁾ Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf (verrekend met voorraden Onderhanden werk)	-49.859				-53.425
Resteert totaal voorzieningen in de balans	21.415				21.527

De volgende voorzieningen zijn gewaardeerd op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige (onderhouds- of uitkerings-)verplichtingen: afkoopsommen onderhoud graven, onderhoud schoolgebouwen, groot onderhoud ondergronds, spaarverlof, wethouderspensioenen en nadelige complexen Grondbedrijf. Aan deze voorzieningen is in totaal afgerond € 2,2 miljoen rente toegevoegd wegens waardeaanpassing. Conform raadsbesluit van 10 juli 2008 betreffende het Eerste Tussenbericht is deze waardeaanpassing met ingang van 2008 gebaseerd op de nacalculatorische rentepercentages voor marktrente en inflatie.

Hierna volgt een toelichting van de aard en de reden van elke voorziening en de wijzigingen daarin.

A1. Voorziening afkoopsommen onderhoud graven

Deze voorziening dient ter dekking van de kosten die de gemeente de komende jaren moet maken voor de aangegane verplichting om het onderhoud aan graven en bijbehorende omgeving te plegen en de graven te ruimen.

De waarde-aanpassing en de van derden ontvangen afkoopsommen voor onderhoud zijn aan de voorziening toegevoegd. Jaarlijks vindt er een vrijval plaats van de ontvangen afkoopsommen ter dekking van het onderhoud. De aanwending betreft kosten voor groot onderhoud.

B1. Voorziening onderhoud schoolgebouwen

Het doel van deze voorziening is om de kosten voor onderhoud aan schoolgebouwen te egaliseren. Daarmee worden sterke fluctuaties van uitgaven voor gebouwenonderhoud voorkomen. Omdat deze voorziening is gebaseerd op contante waarde wordt deze aangepast met inflatierente.

Aan de basis van deze voorziening ligt het beheerplan onderhoud schoolgebouwen. Het beheerplan wordt eens in de vijf jaar herijkt. In 2009 (raad december) heeft er voor het laatst een herijking plaatsgevonden, tegelijkertijd met de herijking van de reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen. Op 17 december 2012 heeft de raad, gelijktijdig met een tussentijdse herijking van de reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen a.g.v de verlenging van de afschrijvingstermijnen van schoolgebouwen van 40 naar 50 jaar, de jaarlijkse storting in de voorziening met € 150.000 structureel te verhogen. Jaarlijks wordt geanalyseerd of de onderhoudslasten in dat jaar in overeenstemming zijn met de geplande uitgaven en of grote afwijkingen tot aanpassingen van het plan/begroting moeten leiden en of de voorziening nog toereikend is.

Ten laste van programma 4 wordt jaarlijks een toevoeging gedaan aan deze voorziening, waarvan de omvang in principe is gebaseerd op de notitie "Onderwijshuisvesting in de toekomst" uit 2000.

De aanwending is voor noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden, die krachtens de wet - en regelgeving voor rekening van de gemeente komen. Bovendien is een deel van de kosten van het project "Kwaliteitsimpuls schoolpleinen" uit deze voorziening gedekt, conform het raadsbesluit daarover.

B2. Voorziening groot onderhoud ondergronds

Het doel van deze voorziening is de gelijkmatige verdeling van de kosten van groot onderhoud van de rioleringen.

Op 12 september 2011 heeft de raad het Gemeentelijk Rioleringsplan 2011 - 2015 vastgesteld. Op grond hiervan blijken de voorgenomen stortingen in de Voorziening Groot Onderhoud Ondergronds (VGO) toereikend te zijn. De maatregelen voor het vervangen van het riool uit dit plan zijn uitgewerkt in het beheerplan openbare ruimte (BOR) dat jaarlijks wordt geactualiseerd en verwerkt in de begroting. De actualisatie van het GRP vloeit voort uit de in 2010 uitgevoerde doorlichting.

De storting in 2012 van afgerond € 1,7 miljoen betreft de reguliere storting. Daarnaast is € 0,5 miljoen voor waardeaanpassing toegevoegd. De aanwending van de voorziening in 2012 van € 2,2 miljoen betreft vooral de kosten van de volgende projecten:

(bedragen x € 1 miljoen)

Project	Bedrag
▪ Reline werkzaamheden GRP 2012	1,0
▪ Bijdrage aanleg afvalwatertransportgemaal Meerzicht	0,6
▪ Splitsing gemengd riool Dorp (schildersbuurt)	0,6

C1. Voorziening dubieuze debiteuren

Het doel van de voorziening is het opvangen van kosten (verliezen) i.v.m. oninbaarheid van vorderingen (excl. belastingenvorderingen en terugvorderingen op bijstandsccliënten, waar afzonderlijke voorzieningen voor zijn getroffen).

Vanaf 2010 zijn hierin ook de dubieuze debiteuren van het Grondbedrijf ondergebracht.

De toevoegingen aan deze voorziening zijn gebaseerd op 100% van de als dubieus aangemerkte vorderingen (verwachte oninbaarheid). De toevoeging vindt plaats ten laste van het programma waar de vordering op verantwoord is. Zodra de vordering definitief niet invorderbaar blijkt (bijv. bij afwikkeling van het faillissement of als de debiteur met onbekende bestemming vertrokken is), wordt dit verlies ten laste van deze voorziening gebracht (zie bij aanwendingen).

Per eind 2012 is van de openstaande vorderingen € 1.082.000 als dubieus aangemerkt.

Betreffende de vorderingen van in totaal € 890.000 op het in staat van faillissement verklaarde Facility Point Mangement BV (i.v.m. huurafdracht bedrijfsverzamelgebouw Croesinckplein 24 en aansprakelijkheidstelling voor een machine) is in februari 2013 een vaststellingsovereenkomst gesloten. Op basis hiervan is middels een schikking algehele en finale kwijting verleend. Hierna is de vordering definitief oninbaar afgeboekt (in aanwending voorziening).

De voorziening is in de balans verrekend met de betreffende vorderingen (vlottende activa / uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar).

C2. Voorziening dubieuze belastingdebiteuren

Het doel van de voorziening is het opvangen van kosten (verliezen) i.v.m. oninbaarheid van belastingvorderingen.

Per eind 2012 is van de openstaande belastingvorderingen € 425.000 als dubieus aangemerkt.

De voorziening is in de balans verrekend met de betreffende vorderingen (vlottende activa / uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar).

C3. Voorziening uitvoering Sociaal Statuut

Deze voorziening is bij raadsbesluit van 6 juni 2012 (resultatendebat) opgeheven.

C4. Voorziening spaarverlof

De voorziening is getroffen voor de bekostiging bij het opnemen van het spaarverlof.

Op grond van de CAO (CARZUWO) hadden ambtenaren tot 1 april 2006 de mogelijkheid om uren te sparen, om deze later gedurende een aaneengesloten periode op te nemen (bijvoorbeeld om eerder met pensioen te gaan).

Per 31 december 2012 zijn er nog drie deelnemers. De hoogte van de voorziening voldoet om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken.

C5. Voorziening wethouderspensioenen

Op grond van de invoering van de wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) en de toen geldende comptabiliteitsvoorschriften is in 2001 een voorziening getroffen voor toekomstige verplichtingen, welke voortvloeien uit rechten op wachtgeld en pensioen van wethouders.

Na de verkiezingen in 2010 zijn de verplichtingen op basis van nieuwe actuariële berekeningen herijkt.

Per eind 2012 zijn er 20 ex-bestuurders die een (nabestaanden) pensioen ontvangen en er zijn 15 huidige en voormalige bestuurders, die pensioenrechten hebben opgebouwd, maar nog niet de pensioenleeftijd hebben bereikt.

C6. Voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren

De voorziening is ingesteld voor het deel van terugvorderingen dat waarschijnlijk oninbaar is door het ontbreken van afloscapaciteit bij de bijstandsccliënten of doordat cliënten vertrokken zijn met een onbekende bestemming.

De toevoeging en vrijval houden verband met de herwaardering van het debiteurenbestand (met name de fraudevorderingen). Blijkens een analyse wordt van per 31-12-2012 openstaande vorderingen op bijstandsccliënten (€ 13,9 miljoen) ingeschat dat € 11,9 miljoen niet invorderbaar is.

De voorziening is in de balans verrekend met de betreffende vorderingen (vlottende activa / uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar).

C7. Voorziening sociaal-culturele accommodaties

De voorziening is in 2005 ingesteld voor de bekostiging van asbestverwijdering van sociaal-culturele accommodaties.

Het saneren van asbest in accommodaties gebeurt uit kostenoverwegingen bij voorkeur gelijk met groot onderhoud.

C8. Voorziening garantiefonds

Deze voorziening is bij raadsbesluit van 6 juni 2012 (resultatendebat) opgeheven.

C9. Voorziening nazorg Rokkeveen

Deze voorziening is bij raadsbesluit van 6 juni 2012 (resultatendebat) opgeheven.

C10. Voorziening nazorg afgesloten grondexploitaties

Deze voorziening is ingesteld bij raadsbesluit van 7 november 2011 (Tweede Tussenbericht) en is gevormd vanuit de vrijgekomen middelen van de voorziening uit te voeren werken Grondbedrijf (storting € 3,5 miljoen). Het doel van de voorziening is de bekostiging van het uitvoeren van verwachte herstraatwerkzaamheden en nazorg. De voorziening zal de komende jaren worden gevoed met nieuwe stortingen vanuit de grondexploitaties waarna een nieuw bestedingsprogramma zal worden gemaakt.

In 2012 is € 1,3 miljoen aangewend voor herstraat- en asfaltwerkzaamheden in o.a. Rokkeveen en Oosterheem. Hiervoor was € 1,1 miljoen begroot echter € 6 ton hiervan is abusievelijk blijven staan op de in 2012 opgeheven voorziening uit te voeren werken Grondbedrijf.

C11. Voorziening uit te voeren werken Grondbedrijf

Deze voorziening is bij raadsbesluit van 6 juni 2012 (resultatendeбат) opgeheven.

C12. Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf

Voor de complexen waarvoor een nadelig resultaat wordt verwacht dat als onvermijdelijk is te beschouwen is eind 2012 een voorziening nadelige complexen getroffen van afgerond € 53,4 miljoen. Dit deel van de voorziening is in de balans in mindering gebracht op de boekwaarde van deze complexen (voorraden onderhanden werk).

Bij de herziening van de grondexploitaties naar de situatie per 1 januari 2013 zijn de contante waarden van de grondexploitaties met een nadelig resultaat bijgesteld. De voorziening is hiermee in overeenstemming gebracht. Voor de niet in exploitatie genomen gronden is een voorziening getroffen voor dat deel van de boekwaarde dat de marktwaarde overtreft.

Per eind 2012 is de voorziening bestemd voor de volgende complexen:

Complex	Bedrag
Niet in exploitatie genomen bouwgronden / projecten in voorbereiding	
21 Snowworld	409
23 Zorghart	749
37 Boerhaavelaan	169
72 Kwadrant Van Tuyllpark	5.518
Totaal	6.845
Niet in exploitatie genomen bouwgronden / overige complexen	
28 Rokkeveenseweg Zuid 104 (Lactohoeve)	865
85 Bladgroen 4	100
91 Plas van Poot	141
92 Spazio 2	1.159
Afrondingsverschil	1
Totaal	2.266
Bouwgrond in exploitatie / projecten in uitvoering	
22 Gasfabriekterrein Delftsewallen	3.107
27 Winkelcentrum Vijverhoek	977
32 Van Leeuwenhoeklaan	1.699
42 Palenstein	29.264
52 Culturele As	6.997
86 Watertoren: Derde Stationsstraat 369	250
88 Brug Westerpark	1.699
94 Investeren in Seghwaert - Akeleituin	282
95 Horeca Noord Aa	41
Afrondingsverschil	-2
Totaal	44.314
Totaal	53.425

bedragen x € 1.000

C13. Voorziening juridische geschillen

Deze voorziening is in 2010 gevormd voor de kosten en/of schadevergoeding in juridische procedures waartoe de gemeente naar verwachting zal worden veroordeeld.

C14. Voorziening pensioencompensatie SBU

Op grond van de uitplaatsing van de Stadsbeheer Uitvoering (SBU) per 1 april 2013 is een voorziening getroffen voor toekomstige verplichtingen, welke voortvloeien uit rechten op pensioen van de betreffende medewerkers. De pensioencompensatie is berekend op € 1,5 miljoen.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De totale rentelast voor het jaar 2012 voor de vaste schulden bedraagt afgerond € 0,5 miljoen.

De boekwaarde van de (opgenomen) **onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen** per 31-12-2012 bestaat uit:

Bank	Looptijd	31-12- 2012	31-12-2011
Bank voor Nederlandse Gemeenten	20 jaar (19 jul. 1993 / 2013)	227	454
Idem	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	456	483
Idem	30 jaar (3 jan. 1994 / 2024)	408	434
Idem	3 jaar (6 okt. 2011 / 2014)	10.000	10.000

boekwaarde x € 1.000

Toelichting op de balans

Nederlandse Waterschapsbank	10 jaar (8 dec. 2011 / 2021)	10.000	10.000
Totaal		21.091	21.371

Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren

Het Stadsgewest Haaglanden voert namens de gemeente de administratie uit in het kader van het Besluit Woninggebonden Subsidies. Per 31-12-2012 resteert er nog aan definitieve verplichtingen aan derden een uit te betalen bedrag van afgerond € 61.000. Hiervan is € 28.000 bestemd voor een in 1992 gesubsidieerd project van Vestia en € 33.000 voor particulieren die destijds een premie-A woning hebben gekocht. Er zijn geen voorlopige verplichtingen meer.

De **waarborgsommen** hebben vooral betrekking op door het Grondbedrijf verhuurde objecten en aangekochte gronden. Indien de afspraken zijn nagekomen door de andere partij wordt de waarborgsom teruggestort.

Vlottende passiva**Overlopende passiva**

Het verloop van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren in 2012 is als volgt:

bedragen x € 1.000

Uitkering	Saldo 01-01-'12	Toevoe- gingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-'12
1. Rijksbijdrage Wet Werk en Bijstand (WWB) / werkdeel	2.461	1.015	2.461	1.015
2. Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	230	1.142	1.101	271
3. Aanvullende Rijksbijdrage Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet Oké)	0	417	248	169
4. Rijksbijdrage bestrijding voortijdige schoolverlaters (VSV) via gem. Den Haag (Aanval op de Uitval)	67	275	343	-1
5. Rijksbijdrage kwalificatieplicht (leerplichthandhaving) via gemeente Den Haag	32	134	140	26
7a. Rijksbijdrage RMC (leerplichthandhaving) via gemeente Den Haag	0	70	70	0
6. Rijksbijdrage inburgering (cohort 2007/2010)	1.868		1.023	845
7. Provincie Zuid-Holland / ISV III	789	245	184	850
8. Subsidie van Stadsgewest Haaglanden voor verlengde Oosterheemlijn	5.174		5.174	0
9. Subsidie van Stadsgewest Haaglanden voor VV knoop Bleizo	0	165		165
10. Afrondingsverschil	-1		-1	0
Totaal	10.620	3.463	10.743	3.340

3.4.3 Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen buiten de balansstelling

Gewaarborgde geldleningen

In het volgende overzicht is een specificatie opgenomen naar de aard van de geldleningen, waarvoor de gemeente garant staat. Hierbij worden twee categorieën van gewaarborgde geldleningen onderscheiden:

1. Primair risico (gemeente verstrekt garantie op een door de instelling bij derde aangetrokken lening).
2. Secundair risico (gemeente werkt mee aan garantie via extern garantiefonds; garantstelling met achtervang dan wel vrijwaring via waarborgfonds wsw).

Overzicht gewaarborgde geldleningen 2012

bedragen x € 1.000

Geldnemer	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Percentage waarvoor borg is verleend	Restant geldlening 31-12-2011	Restant geldlening 31-12-2012
<i>Primair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Gemeentegarantie	175.354	100%	175.354	175.354
Zorgcentra / gezondheids-instelli.	Gemeentegarantie	49.567	100%	17.945	16.295
Sportverenigingen	Gemeentegarantie	631	100%	216	257
Sportverenigingen	Gemeentegarantie	222	50%	155	139
Overige instellingen	Gemeentegarantie	1.011	100%	594	549
<i>Secundair risico:</i>					
Woningbouwverenigingen	Achtervang	552.775	50%	566.140	538.938
Woningbouwverenigingen	Vrijwaring wsw	120.985	50%	109.625	95.658
TOTAAL		900.545		870.029	827.190

Woningbouw

Voor de woningbouw verstrekt de gemeente sinds 1995 geen garanties meer. Deze worden sindsdien verstrekt door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente is achtervang voor het WSW. Het primaire risico van de gemeentegaranties die in het verleden door de gemeente voor de woningbouw zijn verstrekt, is aan het WSW overgedragen. Dit primaire risico is de in het overzicht opgenomen categorie "Woningbouwverenigingen / achtervang en vrijwaring wsw". Bij de categorie "Woningbouwver. / gem. garantie" draagt de gemeente het primaire risico.

In 2009 heeft de raad, als uitzondering, nog wel een garantie verstrekt aan De Goede Woning voor de financiering van 340 woningen in het centrumgebied Oosterheem ten bedrag van maximaal € 77,5 miljoen. Hiervan is door de woningcorporatie (in 2011) voor een bedrag van in totaal € 62,5 miljoen aan leningen aangetrokken.

Niet in het overzicht opgenomen zijn de gemeentegaranties voor eigen woningen. In het verleden zijn hiervoor ongeveer 10.000 gemeentegaranties verstrekt, die gevrijwaard zijn door de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Nieuwe garanties voor eigen woningen worden niet meer door de gemeente verstrekt maar door het WEW. De gemeente fungeert als achtervang voor het WEW. Het risico dat de gemeente hierop wordt aangesproken, wordt miniem geacht.

Voor garanties die in 2011 en later door het WEW worden afgegeven (Nationale Hypotheekgaranties) staat het Rijk voor 100% garant. Voor de "oude gevallen" blijft de constructie zoals die was.

Rijk en VNG zijn overeengekomen dat het Rijk vanaf 1 januari 2011 de achtervang van nieuwe leningen volledig op zich neemt. Hiervoor is de gemeente op 29 juni 2010 een wijzigingsovereenkomst met het WEW aangegaan. Het fondsvermogen van het WEW blijft voor alle gevallen beschikbaar.

Tenslotte kan worden vermeld, dat Vidomes een lening voor het verzorgingshuis De Morgenster met een restschuld van € 822.000 vervroegd heeft afgelost (in categorie woningbouwverenigingen / achtervang).

Zorgcentra, gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en overige instellingen

Naast de gegarandeerde geldleningen voor de woningbouwverenigingen zijn er leningen afgesloten door gezondheidsinstellingen, sportverenigingen en andere instellingen met een maatschappelijk nut, waarvoor de raad een garantie heeft verstrekt. De meeste garanties zijn van vóór 1996; in dat jaar heeft de raad besloten in beginsel geen garanties meer te verstrekken. Als onderdeel van de investeringsimpuls voor amateurverenigingen heeft de raad in november 2005 besloten om dit instrument in relatie tot deze verenigingen weer toe te passen.

In 2012 heeft Drakenbootvereniging Dutch Dragons een geldlening van € 34.000 afgesloten onder de in 2007 verstrekte gemeentegarantie.

In 2012 heeft de raad op basis van de verordening Investeringsubsidies en gemeentegaranties amateurverenigingen aan de Tennisvereniging Seghwaert een garantie verstrekt van maximaal

€ 225.000 waarbij de Stichting Waarborgfonds voor de Sport voor 50% deelneemt. Per eind 2012 is onder deze garantie nog geen geldlening afgesloten.

In 2012 zijn geen betalingen verricht wegens verleende borg- of garantiestellingen.

Toezicht op risico's

De omvang en de risico's van de garanties worden bewaakt en regulier via de geëigende instrumenten van de P&C cyclus gerapporteerd aan de raad. Sinds 2010 heeft een intensivering van de uitvoering van de governancetaken plaatsgevonden. Dit als onderdeel van de verdere ontwikkeling van risicomanagement. De economische crisis en specifieke situaties hebben hieraan een extra impuls gegeven.

Het college heeft in 2012 een financiële stresstest 'op maat' laten uitvoeren. De uitkomsten van de stresstest geven het college geen aanleiding om het bestaande instrumentarium in het kader van risicomanagement aan te passen.

In oktober 2012 heeft het college de discussienotitie "Toezicht en risicobeheersing verbonden partijen en garantstellingen: toezicht op maat" naar de raad gestuurd. Hierin zijn voorstellen over de uitvoering van verscherpt toezicht op maat opgenomen. De invoering van deze voorstellen is eind 2012 gestart.

Over de situatie van de (financiële) situatie van 't LangeLand Ziekenhuis (LLZ) is de raad in 2012 regelmatig geïnformeerd. Voor de financiering van het LLZ staat de gemeente per eind 2012 nog garant voor een bedrag van € 13,6 miljoen. Tegenover dit bedrag staat een zekerheid uit een recht op eerste hypotheek van € 20 miljoen. Onder meer als gevolg van door de rijksoverheid geëntameerde aanpassingen in het stelsel van de gezondheidszorg en wijzigingen in regelgeving met betrekking tot de financiering van ziekenhuizen vanuit de ziektekostenverzekeraars, ondervindt het LLZ financiële tegenslag. Het ziekenhuis is – in samenspraak met zorgverzekeraars en financierders – actief om hiervoor een adequate oplossing te vinden. Het college is betrokken bij de ontwikkelingen rond het LLZ waarbij als vertrekpunt geldt dat de bepalende partijen, in casu zorgverzekeraars en externe financierders (naast het ziekenhuis zelf), met een oplossing moeten komen.

De raad heeft kaders geformuleerd voor een eventuele bijdrage van de gemeente aan 't LangeLand Ziekenhuis. Een verzoek van het LLZ voor een bijdrage van de gemeente dient in ieder geval te worden onderbouwd met een (definitief) businessplan waaruit een op termijn structureel financieel gezonde exploitatie van het ziekenhuis moet blijken, waaraan een eventuele en incidentele bijdrage vanuit de gemeente onvermijdelijk zal zijn.

Verwacht wordt dat in de loop van 2013 duidelijkheid ontstaat over een oplossing voor het LLZ.

Garantstellingen (bankgaranties)

Per 31-12-2012 waren er bij de gemeente 32 bankgaranties met een totaalwaarde van afgerond € 2,7 miljoen aanwezig. Het betreffen vooral het garanties van aannemersbedrijven, die de gemeente als financiële zekerheid vraagt bij de uitvoering van werken.

3.4.4 Toelichting niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

Per 31-12-2012 bestonden de volgende, niet in de balans opgenomen, belangrijke financiële verplichtingen voor de toekomst (met een ondergrens van € 0,5 miljoen):

- **Uitplaatsing Stadsbeheer Uitvoering (SBU) € 24,5 miljoen.**
Onderdeel van de efficiencytaakstelling is de uitplaatsing van Stadsbeheer Uitvoering. In 2012 zijn op grond van het raadsbesluit van 1 juni 2011 de contractonderhandelingen gevoerd. Dit heeft geresulteerd in een contract voor tien jaar, inclusief de uitplaatsing van de medewerkers van SBU met werk-, loon-, en pensioengarantie voor tien jaar. De contracttermijn loopt van 1 april 2013 t/m 31 maart 2023. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 2,4 miljoen.
Het contract bestaat uit een vast en een variabel gedeelte. Het vaste gedeelte is bepaald op € 24,480 miljoen terwijl het variabele gedeelte is bepaald op ca. € 2 miljoen. Het variabele gedeelte betreft een inschatting van het aantal te maken overwerkuren door de aannemer. De inschatting is gebaseerd op het aantal daadwerkelijke overwerkuren van SBU in de afgelopen drie jaar. Naast het vaste en variabele deel wordt er ook een looncompensatie uitbetaald. Dit bedrag van € 2,3 miljoen betreft het verschil tussen de daadwerkelijke loonkosten van de gemeente en de loonkosten bij de aannemer.
- **Onderhoud elementenbestrating en asfalt onderhoud € 7,9 miljoen.**
Dit betreft een tweetal tweejarige eenheidsprijzencontracten voor het periodiek en groot onderhoud aan de wegen (elementenverharding en asfaltverharding) in 2013 en 2014. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 3,9 miljoen.

Toelichting op de balans

- Onderhoudsbestekken openbare ruimte € 7,2 miljoen.
Een groot deel van het beheer van de openbare ruimte is uitbesteed aan externe partners via de integrale bestekken. De bestekken hebben een verschillende contractduur.
- Onderhoudscontract ondergrondse containers € 4 miljoen.
Per 1 januari 2012 is een tienjarig contract afgesloten voor het full service all in onderhoudscontract voor het onderhoud van de ondergrondse containers. Het contract biedt de mogelijkheid om dit te verlengen met telkens twee jaar.
- Inzameling en verwerking (grof) huishoudelijk afval € 3,8 miljoen.
Voor de verwerking van het (grof) huishoudelijk afval is het per 1 januari 2010 gesloten driejarig contract verlengd met twee jaar tot 31 december 2014. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 1,9 miljoen.
- Overslag en transport (grof) huishoudelijk afval € 2 miljoen.
Voor de overslag en het transport van het (grof) huishoudelijk afval is het per 1 januari 2010 gesloten driejarig contract verlengd met twee jaar tot 31 december 2014. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 1 miljoen.
- Vakantiegeld personeel € 2 miljoen.
Dit betreft het recht op vakantiegeld voor het personeel over de periode juni tot en met december 2012, dat in mei 2013 wordt uitbetaald.
- Raamcontracten onderhoud bomen € 0,9 miljoen.
Dit betreft een tweejarig raamcontract voor het groot onderhoud / vervangen van bomen in 2013 en 2014. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 0,5 miljoen.
- Onderhoud kunstwerken € 0,7 miljoen.
Dit betreft een tweetal tweejarige raamovereenkomsten voor het periodiek onderhoud aan houten, beton, staal en overige kunstwerken in 2013 en 2014. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 0,3 miljoen.
- GFT afvalinzameling en verwerking € 0,6 miljoen.
Voor de GFT afvalinzameling en verwerking is een meerjarig contract gesloten dat tot 31 december 2013 loopt. De jaarlijkse kosten bedragen afgerond € 0,6 miljoen.
-

3.5 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële Verordening gemeente Zoetermeer daarvoor geeft.

De raad heeft op 17 december 2012 in z'n algemeenheid besloten om de afschrijvingsduur van schoolgebouwen te verlengen van 40 naar 50 jaar. Specifiek is hierbij besloten om:

- nieuwe investeringen in schoolgebouwen in het vervolg af te schrijven in 50 jaar (was 40 jaar);
- de restant afschrijvingstermijn voor bestaande schoolgebouwen, die volgens het op 17 december 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw, vanaf 2012 te verlengen naar 50 jaar;
- de restant afschrijvingstermijn voor bestaande schoolgebouwen, die uiteindelijk worden gerenoveerd, niet te wijzigen;
- technische en/of functionele aanpassingen aan bestaande schoolgebouwen, bij of na het bereiken van de 25 jarige leeftijd, af te schrijven in 25 jaar of zoveel korter totdat de totale leeftijd van het gebouw 50 jaar wordt bereikt.

De verlenging van de afschrijvingsduur volgens punt b. is verwerkt door de betreffende restant boekwaarde per 1 januari 2012 uit te smeren over de langere vastgestelde termijn.

Het financiële effect van deze schattingswijziging heeft voor het verslagjaar 2012 per saldo een exploitatie-voordeel van € 66.000 opgeleverd. Dit is als volgt opgebouwd:

	bedragen x € 1.000	
	Lasten	Baten
Kapitaallasten	-77	
Dekking kapitaallasten uit reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen		-11
Totaal	-77	-11

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij in de balansoelichting anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Vaste activa algemeen

In de Financiële verordening gemeente Zoetermeer zijn regels voor het financieel beheer opgenomen, waaronder regels voor waardering en afschrijving van vaste activa. Hierbij is de ondergrens voor het activeren van investeringen met een economisch nut bepaald op € 50.000, waarbij bedragen onder de € 10.000 niet worden geactiveerd (uitgezonderd gronden en terreinen die altijd geactiveerd moeten worden). Bij bedragen tussen de € 10.000 en € 50.000 is er een keuzemogelijkheid die in het raadsvoorstel voor de kredietaanvraag moet worden gemotiveerd.

Bij het activeren en afschrijven van vaste activa is tevens de op de Financiële verordening aansluitende nota activa- en afschrijvingsbeleid gevolgd.

Conform de Financiële verordening gemeente Zoetermeer is de in bestaande vaste activa van vóór 2003 begrepen BTW, voor zover betrekking hebbende op overheidshandelen, niet afgewaardeerd.

Op geactiveerde investeringen wordt, zolang ze nog niet zijn afgewikkeld c.q. in exploitatie zijn genomen, jaarlijks rente over de boekwaarde per 1 januari bijgeschreven. Op geactiveerde investeringen van € 250.000 of meer is daarnaast ook rente in de loop van het jaar bijgeschreven.

Immateriële vaste activa

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief, die op grond van het BBV slechts onder bepaalde voorwaarden mogen worden geactiveerd, worden in maximaal vijf jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

Geactiveerde investeringen met een economisch nut worden afgeschreven op basis van de annuïteitenmethode, tenzij hierop bij specifiek kredietbesluit van de raad is afgeweken.

De eerste (volle jaar)afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de geactiveerde investering tot stand is gekomen c.q. in exploitatie is genomen. Op gronden wordt niet afgeschreven. Materiële vaste activa, waarop specifieke investeringsbijdragen van derden in mindering zijn gebracht, worden op het saldo afgeschreven. Indien investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk

nut zijn geactiveerd, worden eventuele bijdragen van derden hierop in mindering gebracht en wordt een afschrijvingsmethodiek gekozen waarbij de investering zo snel mogelijk wordt afgeschreven.

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij de eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Voor materiële vaste activa gelden vanaf 1 januari 2006 (op grond van de nota activa- en afschrijvingsbeleid) en op grond van de daarna genomen raadsbesluiten de volgende standaard afschrijvingstermijnen:

Gronden en terreinen	niet afschrijven
Woningen	40 jaar
Bedrijfsgebouwen:	
▪ schoolgebouwen (investeringen vanaf 17 december 2012)	50 jaar
▪ schoolgebouwen die volgens het in 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw	50 jaar
▪ per 17 december 2012 bestaande schoolgebouwen die bij of na het bereiken van de 25 jarige leeftijd, technisch en/of functioneel worden aangepast	25 jaar*
▪ overige gebouwen grotendeels van steen	40 jaar
▪ overige gebouwen grotendeels van hout	20 jaar
▪ tijdelijke gebouwen / noodlokalen / loodsen / opslagplaatsen	15 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	per investering in raadsvoorstel
Vervoermiddelen:	
▪ personenauto's	6 jaar
▪ bedrijfsauto's	8 jaar
▪ machines, apparaten en installaties	5 jaar
Overige materiële vaste activa:	
▪ inventaris	10 jaar
▪ ICT hardware	4 jaar
▪ ICT software	per investering in raadsvoorstel
▪ rioolstelsel	50 jaar
▪ ondergrondse inzamelmiddelen t.b.v. afvalinzameling (excl. betonbakken)	30 jaar
▪ ondergrondse betonbakken	niet afschrijven
▪ sportvoorzieningen	20 jaar

* of zoveel korter totdat de totale leeftijd van het gebouw 50 jaar wordt bereikt.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Leningen u/g zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Op financiële vaste activa wordt niet afgeschreven, behalve op geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden. Deze wordt afgeschreven als was het actief, waarvoor de bijdrage wordt verstrekt, in bezit van de gemeente.

Voorraden

De verspreide percelen binnen het Grondbedrijf en de overige nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd op de verkrijgingprijs vermeerderd met het jaarlijks exploitatiesaldo, of op de lagere marktwaarde. Die marktwaarde wordt bepaald op basis van taxatie naar de actuele bestemming. Bijschrijving van exploitatiesaldi geschiedt alleen voor zover de marktwaarde niet wordt overschreden, tenzij er een reëel en stellig voornemen is om een nieuwe bestemming te realiseren, in dat geval kan worden geactiveerd tot de verwachte waarde van de toekomstige bestemming.

Voor die grondexploitaties waarbij een negatief saldo - dat als onvermijdelijk is te beschouwen - is voorzien, wordt de voorziening nadelige complexen aangehouden. Deze voorziening is steeds uitgedrukt in de netto contante waarde van de verwachte verliezen op grond van actuele grondexploitatieberekeningen. De voorziening is op de boekwaarde van de betreffende complexen in mindering gebracht.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de gerealiseerde opbrengsten, of de lagere marktwaarde. Aan de boekwaarde aan het begin van het jaar wordt rente toegerekend. Voor zover, op basis van de voorcalculaties (grondexploitatieberekeningen) sprake is van winstgevendende grondexploitaties, wordt die winst genomen naar rato van de voortgang van de verkopen. Tussentijdse winstnemingen worden onder de gemaakte kosten in de boekwaarde van de betreffende complexen opgenomen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (vorderingen), liquide middelen en overlopende activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een aantal daarvoor gevormde voorzieningen in mindering gebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Een aantal voorzieningen is gewaardeerd op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige (onderhouds- of uitkerings-) verplichtingen.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor geformuleerd zijn. In het jaarverslag opgenomen paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hiervan een specificatie opgenomen.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Conform het BBV is voor de jaarstukken een voor gemeenten gemodificeerd stelsel van baten en lasten gehanteerd. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Dat wil zeggen dat het jaar waarin de prestatie is verricht (levering van goederen of diensten), bepalend is voor de toerekening. Of de baat of last al feitelijk ontvangen of betaald is, doet niet ter zake.

Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Per balansdatum nog lopende verplichtingen (met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume) of rechten betreffende het boekjaar zijn als nog verschuldigde (nog te betalen) c.q. nog te vorderen (nog te ontvangen) bedragen opgenomen.

Het bovenstaande toerekeningsbeginsel (prestatiemoment) is eveneens bij interne leveringen (tussen organisatieonderdelen) toegepast.

Winst en verlies van de grondexploitatie

Winst en verlies van de grondexploitatie worden genomen op basis van het door de raad op 3 oktober 2011 vastgestelde Grondbeleid 2011 "Veranderde stad, nieuwe koers, nieuw beleid".

Tussentijdse winstnemingen grondexploitatie

Voor elke winstgevendende grondexploitatie geldt dat onder bepaalde condities tijdens de looptijd winst kan worden genomen. Deze condities zijn:

- Winst wordt genomen naar rato van de voortgang van de grondverkoop;
- De genomen winst wordt gestort in de reserve in verband met risico's Grondbedrijf zolang de hoogte van die reserve lager is dan 2,5% van alle nog te maken kosten en te behalen baten;
- Wanneer de reserve in verband met risico's Grondbedrijf op niveau is, komt de genomen winst ten gunste van het resultaat van het Grondbedrijf.

Verantwoording inzake verliesgevende grondexploitaties

Grondexploitatie is niet altijd kostendekkend. Het verlies, en daarmee de omvang van de voorziening nadelige complexen, wordt bepaald door:

- Contante waarde einde boekjaar volgens laatst vastgestelde exploitatieberekening; en indien van toepassing eventueel:
- Nog niet verwerkte tussentijdse calculatieverschillen;
- Specifieke besluiten die nog niet in de betreffende exploitatieberekening zijn verwerkt.

3.6 Bijzondere gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum geweest die toelichting of aanpassing op de cijfers in de jaarrekening vereisen.

3.7 SiSa bijlage (Single information Single audit)

Zie apart excel-bestand.

Voortgangsrapportage ISV

Periode: 2012

1. Inleiding

Jaarlijks dient het college de voortgang ten aanzien van de ISV3-prestaties aan de gemeenteraad te verantwoorden. In voorliggende rapportage volgt de verantwoording over het jaar 2012. Een kopie van deze verantwoording stuurt de gemeente toe aan de Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

Naast de voortgang van de ISV3-prestaties bevat de rapportage ook een overzicht van de voortgang aangaande de nog resterende prestaties uit de ISV2-periode (2005 t/m 2009). Deze prestaties dient de gemeente in de derde periode alsnog te behalen.

2. Voortgang afspraken ISV3

Afspraak 1

Preventief beleid ontwikkelen en toepassen op basis van de door het Rijk en de Ortega-gemeenten opgestelde uitvoeringsagenda voor New Towns.

Voortgang:

- Het uitvoeren van de onder de uitvoeringsagenda hangende (bestaande) projecten loopt;
- In nauwe samenhang met de uitvoeringsagenda is in 2011 het rapport *Sterke Woonerwijken; Voorkomen is beter dan herstructureren* opgesteld. Dit rapport is in het najaar van 2011 aangeboden aan de minister van Binnenlandse zaken;
- Begin 2012 is de uitvoeringsagenda voor New Towns geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie concludeerde het rijk dat belangrijke stappen zijn gezet, alsook dat aandacht voor preventie belangrijk is en blijft. Concreet heeft het rijk toegezegd de preventieve aanpak van de New Towns de komende twee jaar te blijven faciliteren door middel van experimenten en kennistrjecten;
- Samen met het rijk is door de New Towns eind 2012 het onderzoek 'toolbox preventie' opgestart. De uitkomsten hiervan volgen in de eerste helft van 2013.

Afspraak 2

In de periode 2010-2014 wil de gemeente één derde deel van de herstructurering van Palenstein realiseren: nieuwbouw van ongeveer 400 woningen.

Voortgang: De crisis op de woningmarkt en de economische recessie hebben aanleiding gegeven de plannen voor Palenstein opnieuw te bezien. Een aangepaste wijkvisie waarin de vernieuwing van de wijk – waaronder het herstructureren van de woningvoorraad – nog steeds voorop staat is inmiddels vastgesteld. In vervolg op deze visie is het de bedoeling om een nieuw bestemmingsplan voor het gehele gebied vast te stellen, waarna het herstructureren van de woningvoorraad (verder) gestalte krijgt. Inmiddels is een concept voorontwerp bestemmingsplan in de maak.

Inmiddels zijn drie deelprojecten van de herstructurering reeds afgerond: (1) nieuwbouw 111 woningen Brede School door De Goede Woning, (2) grootschalige renovatie 350 woningen door Vestia en (3) nieuwbouw 102 woningen, eerste fase Schoutenhoek door Vidomes.

Afspraak 3

In de periode 2010-2014 streeft de gemeente ernaar om 50 procent van de inbreidingslocaties (= 400 woningen) binnen een centrumstedelijk gebied te realiseren (dus 200 woningen).

Voortgang: In 2010 en 2011 zijn de volgende woningbouwprojecten op een centrumstedelijke locatie opgeleverd: Buitenhof (32 woningen, J.L. van Rijweg) en Boemerang (44 woningen, Bijdorplaan). In 2012 is hier het project Soeterdael (32 woningen, Bijdorplaan) bijgekomen. Voorts is begonnen met de bouw van het project Futura aan de Van Leeuwenhoeklaan (69 woningen).

Verschillende plannen bevinden zich voorts in de planvormende fase, onder andere: de Boerhaavelaan en Centrum Oost. Deze projecten op centrumstedelijke locaties kunnen in de komende jaren – mits er voldoende herstel op de (landelijke) woningmarkt optreedt – ook tot uitvoering komen.

Afspraak 4

In de periode 2010-2014 wordt in lijn met de regionale prestatieafspraken 30 procent van de nieuwbouw in het sociale segment gerealiseerd.

Voortgang: Het college stuurt hier actief op. Van de in de periode 2010 t/m 2012 in totaal 1.727 opgeleverde woningen zijn er 839 in het sociale segment gerealiseerd.

Afspraak 5

In de periode 2010-2014 worden er tenminste 300 woningen voor jonge starters aan de woningvoorraad toegevoegd.

Voortgang: In 2010 en 2011 zijn er in totaal 328 woningen voor jonge starters aan de woningvoorraad toegevoegd. In 2012 zijn hier nog 40 jongerenwoningen bijgekomen (Oosterheem Waterzicht, De Goede Woning).

In 2013 start de realisatie van 40 jongerenwoningen aan de Akeleituin.

Afspraak 6

In de periode 2010-2014 wordt €3 miljoen beschikbaar gesteld ten behoeve van de gemeentelijke starterslening.

De gemeenteraad heeft op 21 februari 2011 (raadsbesluit 100764) ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 1.562.644 vanuit het binnen het RIF voor 'wonen' geormerkte gelden. Dit bedrag maakte het mogelijk om voor in totaal € 6 miljoen aan nieuwe startersleningen te kunnen verstrekken in de jaren 2011 en 2012.

Eind 2012 (raadsbesluit DOC-2012-004141) heeft de gemeenteraad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bedrag van € 1.471.617 vanuit het binnen het RIF voor 'wonen' geormerkte gelden. Dit bedrag maakt het mogelijk om voor in totaal € 5 miljoen aan nieuwe startersleningen te kunnen verstrekken in de jaren 2013 en 2014.

Afspraak 7

In de periode 2010-2014 worden 400 woningen binnenstedelijk gebouwd (van een binnenstedelijke capaciteit van 2.000 woningen). Dit is exclusief de sloop/nieuwbouw in Palenstein.

Voortgang: In 2010 en 2011 zijn de volgende binnenstedelijke woningbouwprojecten opgeleverd: Buitenhof (32 woningen, J.L. van Rijweg), Boemerang (44 woningen, Bijdorplaan), Bellamyhove (73 woningen, Bellamyhove), Livorno (59 woningen, Karel Doormanlaan, Van Speykstraat, Banckertstraat en De Ruyterstraat), Dorpsstraat 165/167 (2 woningen), Zegwaartseweg Noord (8 woningen), Karel Doormanlaan (10 woningen) en Tweede Stationsstraat (12 woningen).

In 2012 zijn hier de volgende opgeleverde projecten bijgekomen: Palatijn (63 woningen, Paltelaan), Tweede Stationsstraat (12 woningen), Soeterdael (32 woningen, Bijdorplaan) en Buytenhof Parcparc (35 woningen, Schubertrode/Kurt Weilrode). Voorts is de bouw begonnen van het project Futura (Van Leeuwenhoeklaan, 69 woningen).

In 2013 start de bouw van het project Akeleituin (40 sociale huurwoningen voor jongeren en 20 voor senioren aan de Akeleituin in Seghwaert).

Afspraak 8

In de periode 2010-2014 wordt de transformatie van kantoorlocaties naar een woon- of woon/werk-functie bevorderd, vooral de kantoorlocaties in en bij het Stadscentrum. In de periode 2010-2014 zullen twee uitvoerbare transformatieplannen worden vastgesteld.

Op 21 maart 2011 (raadsbesluit 110059) is het *Uitvoeringsplan Transformatie Kantoorlocaties* vastgesteld door de gemeenteraad. Dit uitvoeringsplan vormt de handleiding voor de gemeente om daadwerkelijk tot transformaties te kunnen komen. Mede op basis van het uitvoeringsplan zijn er reeds enkele transformaties gerealiseerd:

Kantoorgebouwen c.q. locaties	Transformatie naar
Kantoren boven Promenade	Detailhandel, 840 m ²
Kantoorbestemming Amerikaweg	Onderwijs (Poltiteacademie), 12.500 m ²
Kantoor Bellamyhove	Woningen
Scholen aan de Duitslandlaan	Onderwijs, 3.400 m ²
Kantoren Denemarkenlaan	Psyq (zorgfunctie), 6.800 m ²
Kantoren Europaweg	Poli's van Langelandziekenhuis (zorgfunctie)

Op 3 december 2012 heeft de gemeenteraad ingestemd met het beschikbaar stellen van een bijdrage van € 1.171.500 (raadsbesluit DOC-2012-004235) voor de transformatie van het kantoorpand aan de Engelandlaan 192-262 naar 67 sociale huurwoningen voor jongeren.

Afspraak 9

In de periode 2010-2014 wordt het masterplan BLEIZO en het Stedenbouwkundig Plan (Noordelijk, Zuidelijk en Oostelijk gebied) vastgesteld en start de realisatie openbaar vervoersknoop BLEIZO, start het bouwrijp maken en uitgifte grond (Noordelijk, Zuidelijk en Oostelijk gebied).

Voortgang: In 2010 is het Masterplan BLEIZO vastgesteld en in 2011 is begonnen met het opstellen van een stedenbouwkundig plan voor de verschillende deelgebieden.

De eerste fase van de vervoerknoop (verlenging Oosterheemlijn) is in uitvoering. Voorts is een begin gemaakt met het ontwerpen van de overkluizing van de A12 (tweede fase vervoerknoop).

Afspraak 10

In de periode 2010-2014 worden drie deelprojecten binnen het project Culturele As gestart, te weten de bouw van het Stadsforum, het aanleggen van een aantrekkelijke omloop rond de Dobbepas en het realiseren van diverse voorzieningen aan die omloop.

Voortgang: Het ontwerpbestemmingsplan Stadscentrum Zuid dat voor de Culturele As is opgesteld, heeft ter visie gelegen en is met omwonenden tijdens een informatiebijeenkomst besproken in juni 2012. Er zijn 15 zienswijzen ingediend waardoor besluitvorming in de raad over de vaststelling van het bestemmingsplan is ingepland voor februari 2013.

In mei 2011 heeft de raad besloten om de mogelijkheid te laten onderzoeken van een gefaseerde realisatie van het Stadsforum met een museum, debatcentrum, horeca en een bibliotheek. Dit heeft geleid tot een aanbestedingsprocedure voor de architect van het Stadsforum in 2012, waarbij in mei 2012 Search is geselecteerd. In mei 2012 is het Programma van Eisen voor het toekomstige Stadsforum opgeleverd door de toekomstige gebruikers van het nieuwe Stadsforum, de bibliotheek en het Stadsmuseum. In november 2012 heeft Search een door de Stuurgroep vastgesteld Voorlopig Ontwerp gepresenteerd aan omwonenden en de gemeenteraad. Definitieve besluitvorming van de gemeenteraad over het Stadsforum wordt in mei 2013 verwacht.

56De gemeente heeft verder opdracht gegeven voor het uitwerken van een inrichtingsplan voor de Culturele As, inclusief de engineering en construction van de rondloop om de Dobbe. Wegens een aantal wijzigingen in het plan wordt eerst het concept Voorlopig Ontwerp uitgewerkt tot een Vastgesteld Voorlopig Ontwerp waarna het Definitief Ontwerp kan worden opgesteld. De gemeente trekt de gefaseerde aanleg van de rondloop naar voren. In het derde kwartaal van 2013 kan naar verwachting worden gestart met de aanleg van het eerste deel van de rondloop. De gemeente heeft verder mondeling een akkoord bereikt met de Nicolaasparochie over het verwerven van het Pastoorsbos en een pand op de grond van de Nicolaasparochie. Daarnaast is ook met de Ambachtsheer mondeling overeengekomen dat hij akkoord geeft voor het slaan van palen ter ondersteuning van de brugelementen voor de rondloop in zijn water.

Vanuit het project is de gemeenteraad in 2012 geïnformeerd dat de actuele inzichten in de kosten voor de bouw van een ondergrondse parkeervoorziening onder het Nicolaasplein leiden tot een heroverweging. In het project 'bereikbare Dorpsstraat' is in 2012 onder meer onderzocht in hoeverre een alternatieve parkeervoorziening kan bijdragen aan een oplossing voor de Culturele As en de toekomstige parkeeropgave voor het gebied rondom de Dorpsstraat. In december 2012 is de stand van zaken, rond de bereikbare Dorpsstraat gemeld aan de gemeenteraad. Naar verwachting wordt in de eerste helft van 2013 definitief besloten of de parkeervoorziening onder het Nicolaasplein wordt

uitgevoerd of dat een andere oplossing wordt uitgevoerd. Uitgangspunt is dat het project een gesloten parkeerbalans behoudt.

Afspraak 11

In de periode 2010-2014 wordt het Park Palenstein aangelegd, worden het Buytenpark en het Binnenpark heringericht, wordt een verbinding tussen het Westerpark met de Nieuwe Driemanspolder gerealiseerd en wordt de eerste fase van de herinrichting van de Rottezoom gerealiseerd en worden maatregelen genomen om de bereikbaarheid van groengebieden te vergroten.

Voortgang: Het project 'Herinrichting Binnenpark' is in 2012 gerealiseerd en voor het Buytenpark is de uitvoering op onderdelen gestart. De realisatie van Park Palenstein start in 2013. De realisatie van een betere verbinding tussen het Westerpark en de Nieuw Driemanspolder rondt de gemeente vóór het einde van 2013 af.

Afspraak 12

In de periode 2010-2014 wordt bij elk nieuwbouw- of renovatieproject vanaf 25 of meer woningen een energievisie opgesteld door de ontwikkelaar van het vastgoed.

Voortgang: Dit is inmiddels staand beleid.

Afspraak 13

In de periode 2010-2014 wordt bij nieuwbouw van woningen en kantoren het instrument GPR gebouw ingezet. Met behulp van dit instrument wordt ingezet op CO2 neutraliteit door een score van 10 op het label energie voor 6 innovatieve projecten: Stadsboerderij Oosterheem, Paltelaan, Denemarkenlaan, BLEIZO, Culturele As en Vlek A Oosterheem.

Voortgang: Bij Stadsboerderij Oosterheem is bovenstaande doelstelling reeds behaald. De uitvoering van het project Vlek A Oosterheem is in volle gang.

Afspraak 14

In de periode 2010-2014 worden door de woningcorporaties twee pilotprojecten, gericht op energiebesparende maatregelen bij groot onderhoud van bestaande woningbouwcomplexen, uitgevoerd.

Voortgang: In 2012 is één project uitgevoerd. Het betreft het verduurzamen van de warmtevoorziening binnen het bestaande complex Alferbos (240 flatwoningen van De Goede Woning in de wijk Meerzicht). De voorbereidingen voor een tweede vergelijkbaar project zijn inmiddels gestart (complex Savelsbos van De Goede Woning).

Afspraak 15 (bodemsaneringslocatie Westerpark):

(De monitoring van de voormalige stort wordt uitgevoerd conform een nazorgplan waarmee de Provincie Zuid-Holland heeft ingestemd.

Voortgang: Het nazorgplan is gereed en goedgekeurd door de provincie. De monitoring verloopt momenteel aan de hand van dit uitvoeringsplan.

Afspraak 16

De gemeente rapporteert de resultaten van de monitoring ten minste jaarlijks aan het bevoegd gezag, tenzij in het nazorgplan hierover andere afspraken zijn gemaakt.

Voortgang: Een rapportage over 2012 stuurt het college begin 2013 toe aan het bevoegd gezag.

3. Voortgang resterende afspraken ISV2

Afspraak 1

Het slopen van 63 woningen.

Voortgang: In 2010 zijn er in Zoetermeer 64 woningen gesloopt. Deze afspraak is dus afgerond.

Afspraak 2

Het bouwen van 412 woningen (vervangende nieuwbouw in bestaand bebouwd gebied).

Voortgang: In 2010 is de Brede School opgeleverd (111 woningen). In 2011 is het project Livorno opgeleverd (59 woningen, Karel Doormanlaan, Van Speykstraat, Banckertstraat en De Ruyterstraat) en de nieuwbouw aan de Bellamyhove (73 woningen, project Bellamyhove). In 2012 zijn de volgende projecten opgeleverd: Eerste fase Schoutehoek (102 woningen, sloop/nieuwbouw in Palenstein), Palatijn (63 vervangende nieuwbouwwoningen aan de Paltelaan en Buytenhof Parcparc (35 woningen aan de Schubertrode/Kurt Weilrode).

In 2013 start het project Akeleituin (40 jongerenwoningen en 20 seniorenwoningen aan de Akeleituin in Seghwaert).

NB: Twee ISV3-afspraken (te weten afspraak 2 en afspraak 7) hebben een overlap met deze ISV2-afpraak. Het college draagt er zorg voor dat de in het kader van deze afspraken te realiseren woningen uiteindelijk niet dubbel meetellen. Oftewel: ze tellen uiteindelijk maar één keer mee: of bij de ISV3-afspraken of bij de ISV2-afpraak.

Afspraak 3

Het realiseren van 347 volledig toegankelijke woningen.

Voortgang: In 2011 is in De Leyens het nieuwe verpleeghuis met in totaal 152 eenheden opgeleverd. In Oosterheem is in deelgebied Centrum de geheel nieuwe woonservicezone opgeleverd met in totaal 124 levensloopbestendige woningen en 90 verzorgingshuiseenheden.

Afspraak 4

Het realiseren van 3 horecavoorzieningen in De Leyens/Noord A.

Voortgang:

- Zuid-locatie Noord A (horeca-/sportaccommodatie): De bouw is in 2012 afgerond en de accommodatie is reeds geopend;
- Noord-locatie Noord A (horeca): De aanvraag van de omgevingsvergunning is aangehouden. De exploitant zoekt momenteel naar een partner. Om vervolgens tot de bouw over te gaan;
- Hotelfaciliteit De Sniep: Deze faciliteit is in het najaar van 2011 opgeleverd.

Afspraak 5

Het realiseren van een Brede School en zorg- en welzijnsvoorzieningen als onderdeel van een nieuw woonzorgcomplex en het geven van een kwaliteitsimpuls aan het winkelcentrum.

Voortgang: De Brede School (het Castellum) is eind 2010 opgeleverd. Herstructurering van het winkelcentrum volgt in een later stadium van de vernieuwing van de wijk (2014).

4. Conclusie

Wat betreft de nog uit de ISV2-periode (2005 t/m 2009) resterende afspraken maakt bovenstaand overzicht duidelijk dat het grootste deel van deze afspraken is gerealiseerd of dat de afronding ervan nadert.

Voor de ISV3-afspraken geldt voor het overgrote deel dat er sprake is van een goede voortgang. Alleen de afspraken die gaan over herstructurering en het toevoegen van woningen hebben te maken met (enige) stagnatie met name als gevolg van de (landelijke) problemen op de woningmarkt.

Afkortingen en begrippen

Lijst afkortingen

AIM	Activiteitenbesluit Internet Module
AIZ	Afvalinzameling Zoetermeer
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APP.	(mobiele) Applicatie
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ASP	Aankoopstrategieplan
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BIBOR	Basis Inrichting en Beheervisie Openbare Ruimte
BDU	Brede Doeluitkering
BEW.	Bewegings(onderwijs)
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BK	Beeldende Kunst
BKOR	Beeldende Kunst Openbare Ruimte
BLS	Besluit Locatiegebonden Subsidies
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOR	Bereikbaarheidsoffensief Randstad
BSO	Buitenschoolse Opvang
BTW	Belasting (over de) Toegevoegde Waarde
BUIG	Wet Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
BVO	Bruto Vloeroppervlakte
BWJ	Begeleid Wonen Jongeren
BWS	Besluit Woninggebonden Subsidies
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratiekantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CAR/ZUWO	Collectieve Arbeidsvoorwaarden Regeling uitwerkingsovereenkomst / Zoetermeerse Uitwerkingsovereenkomst
CAZH	Coördinatie Afvalverwijdering Zuid-Holland
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIZ	Centrum Indicatie Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur
COELO	Centrum van de Economie van de Lagere Overheden
CMO	Centrum voor Maatschappelijke Ondersteuning
CMT	Concern Management Team
CP	Collegeprogramma 2010-2014
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CZM	Collectieve Ziektekostenverzekering Minima
DSW	Dienst Sociale Werkvoorziening
DVZ	Detailhandelsvereniging Zoetermeer
E -	Electronische -
ECB	Europese Centrale Bank
ECO -	Ecologische -
EG	Europese Gemeenschap
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENFB	Echte Nederlandse Fietsersbond

ENTP	European New Towns Platform
EREA	Eerste Regionale Energie Agentschap
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
EZ	Economische Zaken (ministerie / afdeling)
FIDO	Financiering Decentrale Overheden
FIPO	Financiële Positie (Grondbedrijf)
FLO	Functioneel Leeftijdsontslag
FNV	Federatie Nederlandse Vakbeweging
FOC	Factory Outlet Centre
FTE	Full Time Equivalent
G32	Stedennetwerk van 34 gemeenten waaronder Zoetermeer
G4-regio's	4 grote regio's (Amsterdam, Rotterdam, Regio Haaglanden en Utrecht)
GB	Grondbedrijf
GCC	Gemeentelijk Call Center
GDO	Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGD ZHW	GGD Zuid Holland West
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GO	Groot Onderhoud
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
HAP	Hoofdafdelingsplan
HAVO	Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HGOS	Historisch Genootschap Oud Soetermeer
HIP	Historisch Informatiepunt
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën
HR	Hoog Rendement
HSL	Hoge Snelheidslijn
HUP	Handhavingsuitvoeringsprogramma
I&A	Informatievoorziening en Automatisering
IBI	Interbestuurlijke Informatievoorziening
IC	Interne Controle
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
ID-kaart	Identiteitskaart
IHI	Integraal Handelsgericht Indiceren
IKC	Integrale Kindcentra
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IT	Informatietechnologie
ITS	Internationaal Toegankelijkheidssymbool
IVB	Integraal Veiligheidsbeleid
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KCA	Klein Chemisch Afval
KIZ	Kenniseconomie en Innovatie Zoetermeer
KVK	Kamer van Koophandel

LDT	Langdurigheidstoelage
LHBT	Lesbiënnes, Homoseksuelen, Biseksuelen, Transgenders
LLZ	't Lange Land Ziekenhuis
MAS	Maatschappelijke Stage
MBO	Maatschappelijk Betrokken Ondernemen
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MER	Minima Effect Rapportage
MW	Megawatt
NAR(IS)	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NME	Natuur- en Milieu Educatie
NT2	Nederlands als tweede Taal
NUG	Niet Uitkeringsgerechtigde
NV	Naamloze Vennootschap
NWW	Niet werkende Werkzoekenden
OAD	Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
ONC	Oranje Nassau College
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende-Zaakbelastingen
OZON	Ondernemend Zoetermeers Onderwijs Netwerk
P&C	Planning en Control
P&O	Personeel en Organisatie
P&R	Park and Ride
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIB	Persoonlijk Inburgeringsbudget
PKVW	Politiekeurmerk Veilig Wonen
PO	Primair Onderwijs
PR	Public Relations
PWA	Prins Willem Alexander
RAS	Regionale Agenda Samenwerking
RGO	Reserve Groot Onderhoud Bovengronds
RIF (2030)	Reserve Investeringsfonds (2030)
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
RVOZ	Raad voor Ondernemend Zoetermeer
SBU	Stadsbeheer Uitvoering
SE	Standaardeenheid
SEA	Sociaal Economische Agenda
SEP	Sociaal Economisch Platform
SGH	Stadsgewest Haaglanden
SISA	Single Information Single Audit
SIZO	Snelle Implementatie van ICT in Zoetermeers Onderwijs
SMI	Sociaal Medische Indicatie
SOB	Samenwerking Onderwijsbedrijven
SRM	Stichting Rndom Mantelzorg
SROI	Sociaal Return On Investment
SVN	Stimuleringsfonds Vereniging Nederlandse gemeenten
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
SW	Sociale Werkplaats
TB	Tussenbericht

TOP	Toeristisch Ontmoetingspunt
U/G	Uitgezette Gelden
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAVO	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
VGO	Voorziening Groot Onderhoud ondergronds
VIP	Vrijwilligers Infopunt
VM2	VMBO – MBO2
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlands Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VO	Voorlopig Ontwerp
VOHL	Verlengde Oosterheemlijn
VON	Vrij Op Naam
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VRM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VV knoop	Vervoersknoop
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
VVE	Vereniging Van Eigenaren
VWO	Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs
VWS	Volksgesondheid, Welzijn en Sport
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WAP	Wijkactieplan
WAS	Wijk en Agent Samen
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WFIA	Stichting West Holland Investment
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WGS	Wet Gemeenschappelijke Schuldhulpverlening
WGSP	Werkgeversservicepunt
WKO	Warmte- en Koudeopslag
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOP	Wijkontwikkelingsplan
WOPT	Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werken Naar Vermogen
WZI	Welzijn, Zorg en Inkomensondersteuning (afdeling)
X-ZJON	Action voor Jongeren
ZHW	Zuid-Holland West
ZORO	Zoetermeer - Rotterdam
ZZON	Zoetermeerse Zorgnetwerk
ZZP	Zelfstandige Zonder Personeel

Begrippenlijst

Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Stijgen de rijksuitgaven dan stijgt ook het Gemeentefonds en andersom.
---------------	---

Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De afschrijving wordt geacht waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de raming van baten en lasten.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat dienst doet als weerstandsvermogen en als buffer voor calamiteiten.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Baten	De aanduiding volgens het BBV voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begroting	Jaarlijkse verwachtingen op het gebied van beleid (programmaplan en paragrafen) en financiën (overzicht van baten en lasten met toelichting en uiteenzetting van de financiële positie met toelichting).
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Budgettair neutraal	Een maatregel die de uitkomst van de begroting van baten en lasten per saldo niet beïnvloedt.
Collegeprogramma	Dit zijn de hoofdlijnen van het beleid voor een betreffende collegeperiode.
Contractloonstijging	Stijging van het inkomen per werknemer als gevolg van een afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (b.v. de kosten van de riolering en reiniging); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid	Verhouding tussen ingezette middelen (kosten) en gerealiseerde doelen (opbrengsten).
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet : het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- (kort geld) en kapitaalmarkt (lang geld) wordt dit glad gestreken.
Gemeentefonds	Landelijke begrotingsfonds onder ministerieel beheer waarin een deel van de opbrengst van de meeste rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn doorgaans vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten en baten.
Inflatiecorrectie rente	Beperking van de rentetoevoeging aan eigen reserves tot het inflatiepercentage. Het verschil tussen het gehanteerde rentepercentage en het inflatiepercentage vloeit terug naar de algemene middelen en krijgt deels een structurele dekkingsfunctie en deels een incidentele bestedingsfunctie.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijk aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling aan specifieke rijksuitkeringen naar de algemene uitkering.

Investering met economisch nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt een prijs te krijgen is.
Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt geen prijs te krijgen is.
Jaarstukken	Jaarlijkse realisatie op het gebied van beleid (in het jaarverslag met een programmaverantwoording en de paragrafen) en financiën (in de jaarrekening met een programmarekening met toelichting en de balans met toelichting).
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Door de dalende boekwaarde vanwege jaarlijkse afschrijving nemen de rentekosten in de loop van de jaren af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een beleidsterrein in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkterrein om gaat.
Kort geld	Gelden die worden geleend / uitgezet op de geldmarkt.
Lang geld	Gelden die worden geleend / uitgezet op de kapitaalmarkt.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (b.v. leges paspoorten, leges rijbewijzen). Leges mogen kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht in het toekomstig liquiditeitsverloop wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Missie	Bestaanrecht (boodschap) van de organisatie, gezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Nominale compensatie	De aanpassingen van de algemene uitkering ter compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Open-einde-regelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op geldelijke bijdrage van de overheid of de sociale fondsen ongeacht of deze overheid / fondsen voldoende budget daarvoor hebben. Deze derden moeten voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Anders dan door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een open-einde-regeling niet beheersen.
Perspectiefnota	Nota van het college aan de raad, die in het voorjaar verschijnt en tijdens het zgn. voorjaarsdebat wordt besproken. Hierin worden de uitgangspunten voor het beleid voor de komende jaren voorgelegd. Daarvan afgeleid worden centrale thema's voor het volgende jaar aangegeven.

Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Treasury Treasurystatuut	De treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering. Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden regels opgenomen over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college van B&W. In het treasurystatuut zullen ook regels worden opgenomen over de treasuryparagraaf.
Tussenbericht	Tussentijdse informatie van het college aan de gemeenteraad over de realisatie van de begroting van het lopende boekjaar.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie) kosten op te vangen. Voorzieningen vormen geen deel van het eigen